Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	11 november 2019
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (FvD), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (FvD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. Z. Pels (GL), mw. M. Sanderse (CDA), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	03
2.a.	Afscheid vertrekkende Statenleden fracties VVD en CDA	04
2.b.	Installatie en beëdiging Statenleden VVD en CDA	06
2.c.	Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA	07
2.d.	Actualiteiten	07
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	39
3.b.	Lijst geheimhouding PS	39
4.	Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019	39
5.	Vaststelling strategische Statenagenda	39
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	39
7.	Voortgangslijst van moties	40
8.	Hamerstukken	40
8.a.	Statenvoordracht 76 Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland	40

	8.b.	Statenvoordracht 77 Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (*vervallen als hamerstuk, zie agendapunt 12.a.)*	40
	8.c.	Statenvoordracht 78 Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.	40
	8.d.	Statenvoordracht 79 Protocol voor de accountantscontrole op de Jaarstukken 2019	40
	8.e.	Statenvoordracht 82 Overeenkomst afsluiting 'Verkenningsjaar Biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)'	40
	9.	Statenvoordracht 73 Begroting 2020	41
	10.	Schorsing	149

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. Ik verzoek u uw mobiele telefoons op stil te zetten. Ik verzoek u allen te gaan staan. Met groot verdriet hebben wij kennisgenomen van het overlijden van Cees Broekhoven in de leeftijd van 78 jaar. De heer Broekhoven was al geruime tijd ziek, ook tijdens zijn tijd als Statenlid al, maar hij wist telkens weer terug te komen. Tot 17 oktober jl. De heer Broekhoven is maar liefst drie perioden Statenlid geweest. Van 2003 tot 2015 heeft Cees Broekhoven als lid van PS namens de CDA-fractie de belangen van onze provincie met verve en grote inzet gediend. Hij was in deze twaalf jaar actief in verschillende Statencommissies, waaronder de commissies 'Ruimte & Milieu' en 'Water, Economie en Bestuur'. Met name zijn financiële inbreng werd gewaardeerd, gebaseerd op kennis en ervaring die Cees – ooit de jongste bankdirecteur van Nederland – gedurende decennia als bankdirecteur van de Rabobank opbouwde. En gedurende al die twaalf jaar als Statenlid stapte de sportieve Cees Broekhoven regelmatig op zijn fiets van zijn woonplaats Nieuw-Vennep naar Haarlem voor de Statenvergadering. Of hij verscheen in zijn onafscheidelijke Volvo. Ik en velen van u ongetwijfeld ook, herinneren zich Cees Broekhoven als een markant, betrokken en zeer deskundig Statenlid. Zijn inbreng werd door zijn collega's – ook van andere politieke partijen – op grote waarde geacht. Bij zijn afscheid in maart 2015 ontving hij terecht voor al zijn inzet een provinciale penning. Maar Cees Broekhoven heeft niet alleen als Statenlid de gemeenschap diensten bewezen, op verschillende manieren heeft hij met zijn betrokkenheid een bijdrage geleverd aan de maatschappij. Politiek zat in zijn bloed. Zo zat hij 16 jaar voor het CDA in de gemeenteraad van Haarlemmermeer. Wegens zijn grote verdiensten benoemde Hare Majesteit de Koningin hem in 2002 tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Dit onderstreept dat zijn maatschappelijke betrokkenheid, ook buiten de politiek, zeer bijzonder was. Wij wensen zijn familie sterkte dit grote verlies te dragen. Ik wil u nu vragen een minuut stilte in acht te nemen. Dank u wel.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Baljeu (Fractie Baljeu). De heer Van den Berg (FvD) en mevrouw Er (GL) zullen later in de middag arriveren. De heer Everduim (DENK) is op 21 september jl. in het huwelijk getreden, van harte gefeliciteerd namens ons allen. Vanmiddag zal ik namens uw Staten tijdens de schorsing voor de lunch een petitie en een manifest in ontvangst nemen. Verschillende boerenorganisaties uit Noord-Holland maar ook VNO-NCW, zullen met diverse brancheverenigingen actief in Noord-Holland een manifest aanbieden. Ik hoop dat u samen met ons mee naar buiten gaat om aanwezig te zijn bij het in ontvangst nemen. Voor de ontvangst van de boeren en het VNO-NCW hebben we vandaag de Johan Remkeszaal vrij gehouden tot 16.00 uur vanmiddag. Om de Statenleden tijdens de lunchpauze in de gelegenheid te stellen met de boeren en met VNO-NCW te spreken, staan er straks lunchpakketjes voor u klaar beneden in de ruimte bij de garderobe. U kunt de lunch uiteraard ook in uw fractieruimte nuttigen als u dat wilt. Na de schorsing voor de lunch worden alle fractieruimten opgeruimd. Het diner zal zoals gebruikelijk in de Johan Remkeszaal worden geserveerd.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het vaststellen van de primus. Conform artikel 18 van ons reglement van orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden bij welk Statenlid bij een mogelijk hoofdelijke stemming wordt aangevangen. Dat is nr. 21, mevrouw Van der Waart (GL). Bij de vergaderstukken is een gewijzigde agenda gepubliceerd na het presidium van 4 november jl. Daarbij is het agendapunt met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland aan de hamerstukken toegevoegd en is de vergaderduur aangepast naar 10 uur voor de gehele agenda. Wij hebben vandaag een volle agenda. Er kunnen vrijwel geen punten van deze agenda worden doorgeschoven naar de vergadering van december. Ik wil daarom proberen om toch zoveel mogelijk punten vandaag te behandelen en vlak voor schorsing van het diner zal ik met het presidium bespreken of we vanavond doorgaan of dat we de dan resterende punten doorschuiven naar de uitloopvergadering van 18 november. GL heeft aangekondigd het hamerstuk 8.b. als bespreekstuk te willen opvoeren. Het gaat om voordracht 77 Evaluatie MRA en MRA-Regiegroep. Gaat u akkoord met het onthameren van dit stuk? Ik zie een positieve knik. Agendapunt 8.b. wordt behandeld als agendapunt 12.a. Het CDA heeft een verzoek ingediend tot het houden van een actualiteit over de stikstofproblematiek conform artikel 48 van ons reglement van orde. Het presidium heeft daarover vanmorgen gesproken, het is positief geadviseerd maar er is wel flink over gediscussieerd en u kunt begrijpen waarom, want het grijpt in op de normale vergaderorde. Echter, gelet op de ontstane situatie en ook om ervoor te zorgen dat de boeren voor de spits weer naar huis kunnen gaan, hebben wij besloten om daarop positief te reageren, maar PS dienen in te stemmen met dit verzoek tot het houden van deze actualiteit. Verlangt iemand hierover het woord?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij hebben hard en lang nagedacht over het voorstel, zeker ook door uw inbreng daarop. Wij hebben besloten het voorstel niet te steunen, want het voldoet niet aan de voorwaarden van een actualiteit. De vergaderorde is de vergaderorde en deze dient niet om pragmatische redenen te worden aangepast.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot elektronische stemming nr. 1 over de actualiteit. Wij zijn met 53 Statenleden. Het verzoek wordt ingewilligd met 37 stemmen voor, 15 stemmen tegen, de actualiteit is aangenomen en wordt behandeld onder agendapunt 2.d. Ik wil u verzoeken om de moties over de stikstofproblematiek zoveel mogelijk bij deze actualiteit in te dienen en na de lunch gaan wij daarover stemmen. Er zijn geen mondelinge vragen ingediend en ook geen Moties vreemd aan de orde van de dag. Wenst iemand over de gewijzigde agenda het woord te voeren? Dat is niet het geval, dan is overeenkomstig het voorstel van het presidium de agenda aangepast en vastgesteld.

2.a. Afscheid vertrekkende Statenleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: Twee Statenleden zullen vandaag afscheid nemen, dat is mevrouw Larson (VVD) en de heer Bond (CDA). Er zal straks in hun opvolging worden voorzien. Ik ga beide Statenleden kort toespreken. Wij nemen vandaag afscheid van een gewaardeerd Statenlid, mevrouw Larson (VVD), omdat zij wordt geïnstalleerd als burgemeester van de gemeente Wijdemeren. Van harte gefeliciteerd met uw benoeming. Op 28 maart dit jaar trad u pas aan als Statenlid, waarna u al

snel voorzitter werd van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid. Ook was u lid van de commissie Economie, Financiën en Bestuur en van de agendacommissie. U staat bij eenieder bekend als een zeer betrokken en prettig persoon, zowel op het politieke als op het persoonlijke vlak. U staat open voor suggesties en denkt graag mee. Als voorzitter wist u de vergaderingen in goede banen te leiden en straalde u veel plezier uit. Ik wil u bedanken voor u inzet als Statenlid. Het is jammer dat wij u moeten laten gaan, maar ik ben er zeker van dat de gemeente Wijdemeren een betrokken en toegewijde burgemeester rijker is. Ik wens u veel succes in uw nieuwe rol. Ik wil u graag vragen naar voren te komen, dan overhandig ik u deze prachtige bos bloemen. Dat is het mooie als je commissaris bent, want volgende week zie ik mevrouw Larson weer als ik haar mag beëdigen als burgemeester. Het was fijn om u in ons midden te hebben. Beste Jaap, het moment is nu toch echt daar, alhoewel ik het gevoel had dat je tot de laatste seconde gewoon bezig bent gebleven met dit prachtige werk. Eind augustus namen we al uitgebreid afscheid van jou als gedeputeerde, vandaag zwaaien we het Statenlid Jaap Bond uit. Gedeputeerde was je van 2007 tot aan de zomer van dit jaar. Statenlid was je ervoor, sinds 1999, en daarna. Twintig jaar provinciale politiek, een schat aan ervaring, een enorme dossierkennis. Kortom: wij nemen afscheid van iemand die het klappen van de provinciezweep door en door kent. Dat is natuurlijk een figuurlijke uitdrukking. Voordat je in 2007 gedeputeerde werd, was je in de Staten fractievoorzitter van het CDA. In een afscheidsinterview zei je: 'Ik ben erin gerold. Ik had een mooie baan bij de politie en had helemaal niet de ambitie om gedeputeerde te worden.' Gelukkig werd je het wel en kon je je als Statenlid en als gedeputeerde manifesteren op het toneel van de provinciepolitiek. De mensen van de griffie – maar niet alleen zij – ervaren jou als aimabel en persoonlijk. Zo zul jij mensen niet gauw vergeten te vragen hoe het met ze gaat. En ja, soms vinden ze je wat breedsprakig. Dan kom je met allerlei voorbeelden aan om je zaak te verduidelijken, te ondersteunen. 'Jaap, mag het misschien ietsjes korter', was dan het verzoek van de griffie en van bestuursadviseurs. Je begrijpt, Jaap, ik schrijf deze verbale overvloed zonder meer toe aan jouw enthousiasme en aan jouw brede dossierkennis. Verder word je terecht gezien als inhoudelijk en constructief en bovendien als zeer gemotiveerd en overtuigend. Iedereen zag bovendien wel dat je een harde en gedreven werker bent. Als er een minder plezierige boodschap moest worden overgebracht, schrok jij daar niet voor terug. Je bent een verbinder die gemakkelijk contacten legt en onderhoudt. Je bent ruimhartig met tijd, want je gaf het iedereen. Jouw deur stond altijd voor eenieder open. Een kleine twee weken geleden, op donderdag 31 oktober, beleefde jij je laatste commissievergadering in Haarlem. Op de agenda stonden onder meer de stikstofproblematiek en de Formule 1, onderwerpen die breed leven en emoties oproepen. Kortom zoals ik al zei, tot het laatst Jaap, ben je doorgegaan met het Statenwerk. Tot slot. Je kent Noord-Holland door en door en je houdt van onze mooie provincie. Dat heb je ook altijd uitgedragen. Je bent een fantastische ambassadeur geweest, maar ik weet zeker dat je dat ook zult blijven. Na een dikke twintig jaar provinciepolitiek ga je iets anders doen. Inmiddels is duidelijk wat. Je wordt landelijk voorzitter van de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur, de KAVB, een van de clubs die je als gedeputeerde Landbouw uitgebreid hebt leren kennen. Als Statenlid word je opgevolgd door Marleen Sanderse. Zij was al actief als duo-Statenlid en ze heeft er veel zin in haar takenpakket uit te breiden. Ik wens jou, Jaap, heel veel succes in je nieuwe functie en ik dank je nogmaals voor je inzet en toewijding, en voor alles

wat je voor de provincie Noord-Holland hebt betekend. Jaap, het ga je goed! Ook voor jou een prachtige bos bloemen maar ook na twintig jaar een mooi cadeau.

2.b. Installatie en beëdiging Statenleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: Overeenkomstig artikel 10 van ons reglement heb ik tot lid van de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven benoemd de heer Dulfer van GL, de heer Kohler van FvD en de heer Leerink van de PvdA. Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie, de heer Dulfer.

De heer **DULFER** (GL): Voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die de benoemd verklaarde leden, mevrouw Van Geffen en mevrouw Sanderse, aan uw vergadering hebben toegezonden. Het onderzoek heeft aangetoond dat blijkens de ingevolge artikel W7, tweede lid Kieswet, aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 11 november 2019 tot lid van PS benoemd zijn verklaard mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA). Wij stellen u dan ook voor hen als lid van PS van Noord-Holland toe te laten.

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert PS mevrouw Van Geffen en mevrouw Sanderse toe te laten als lid van PS. Verlangt iemand daarover het woord? Nee. Dan is unaniem door u besloten mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA) als lid van PS toe te laten. Ik ontbind de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden. De vertrekkende leden, mevrouw Larson en de heer Bond, hebben mij verzocht hen ontslag te verlenen conform artikel x2, tweede lid van de Kieswet en ik heb het ontslag inmiddels verleend. Het lidmaatschap wordt opgevolgd door mevrouw Van Geffen (VVD) en mevrouw Sanderse (CDA). Hun installatie is nu aan de orde. Ik verzoek de nieuwe Statenleden naar voren te komen in het midden van de zaal en ik verzoek iedereen te gaan staan. PS hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van PS. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed of verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Als ik straks uw naam noem verzoek ik u – indien u de eed wenst af te leggen – onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand mij na te zeggen: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig' of indien u de verklaring en belofte wenst af te leggen, uit te spreken de woorden: 'Dat verklaar en beloof ik'. Ik zal eerst de formule voorlezen. "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van PS benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van PS naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw **VAN GEFFEN** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden veel geluk met uw Statenlidmaatschap en voordat ik u persoonlijk ga feliciteren en bloemen overhandigen, komt eerst de beëdiging van de duocommissieleden.

2.c. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties VVD en CDA

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van VVD en CDA hebben als duo-commissielid voorgedragen de heer Roosendaal (VVD) en mevrouw Dekker (CDA). Op grond van het bepaalde in artikel 61 lid 4 van ons reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies, dient een commissielid dat geen lid van PS is, in de vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed en de verklaring en/of belofte af te leggen. Ik vraag de duo-commissieleden hier vooraan te komen staan. Ik zal de formule van de eed of verklaring en belofte voorlezen. Vervolgens noem ik uw naam en het commissielid wiens naam wordt genoemd, wordt verzocht om indien hij of zij de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig', of indien hij of zij de verklaring/belofte wenst af te leggen: 'Dat verklaar en beloof ik'. De voorgeschreven eed of verklaring/belofte luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciale bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw **DEKKER** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden veel geluk en succes met het duo-lidmaatschap. Ik schors de vergadering voor de felicitaties. De vergadering is heropend.

2.d. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Ik schat in dat wij hier ongeveer een uur voor uit moeten trekken. Conform artikel 48 van ons reglement van orde heeft het CDA een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend inzake stikstof. Zoals ik al bij de vaststelling van de agenda heb gemeld, verzoek ik u uw moties over de stikstofproblematiek zoveel mogelijk in te dienen bij deze actualiteit. Als u zich niet heeft aangemeld als spreker bij dit onderwerp maar u dat alsnog wenst, dan kunt u dat nu aangeven. Nee.

Mevrouw **KONING** (CDA): Geachte voorzitter, gedeputeerden, Statenleden en aanwezigen op de publieke tribune, waaronder agrarische ondernemers. 'Het stikstofdossier mag de samenleving en de agrarische sector niet verstikken', heb ik boven de actualiteit gezet. Ik hecht eraan om te melden dat wij eigenlijk deze inbreng bij de begroting wilden doen, maar op verzoek van diverse mensen en ook de CdK, hebben wij er een actualiteit van gemaakt. Op landelijk en provinciaal niveau wordt gezocht naar oplossingen in het stikstofdossier. Er liggen 18.000 projecten in Nederland stil, de bouwwereld staat stil, alles moet weer op gang gebracht worden. Wij kennen de voorbeelden inmiddels allemaal, woningbouw. dijkversterkingen, doorontwikkeling van bedrijven etc. Wij willen als CDA kaders meegeven aan gedeputeerde Rommel, juist omdat zij meedraait in de landelijke kopgroep en overleg voert met de minister en met alle provincies in IPO-verband en juist omdat zij beleid moet opstellen voor Noord-Holland. Wij zien dat gemeenten in Noord-Holland ongeduldig worden en met eigen stikstofwensen en -beleid komen. Sommige gemeenten nemen moties aan over stikstof zoals de motie 'trots op de boer' die op Texel is aangenomen. Wij horen veel ongenoegen vanuit de agrarische sector en de bouwwereld over het stikstofbeleid. Door de protesten vandaag zouden wij de acties in de bouw bijna vergeten. Afgelopen week werd bekend dat er 40% minder woningen gebouwd worden door de stikstof, dat is in Noord-Holland niet acceptabel. Wij hebben die woningen nodig. Het is alleen onterecht om de agrarische belangen en de woningbouwbelangen aan elkaar te koppelen. De woningbouw kan op gang komen door landelijke maatregelen, zoals een drempelwaarde en snelheidsverlaging op bepaalde wegen. De agrarische sector heeft naast de landelijke overheid, ook te maken met het provinciale Noord-Hollandse beleid. Het is ook niet zo dat de Formule I extra stikstofruimte krijgt en daarmee in tegenstelling is tot de landbouw, want de Formule I had al een vergunning en die willen wij hen niet afnemen, net zo min als dat wij vergunningen van agrariërs willen afnemen.

Er staan er op dit moment weer ruim 200 trekkers voor ons provinciehuis en er zijn vele agrariërs bij de vergadering aanwezig omdat zij zich ernstige zorgen maken over het beleid. Het lijkt er nog steeds op dat juist de boeren moeten gaan inleveren om uit de stikstofimpasse te komen. Waar liggen de pijnpunten voor de agrarische sector? De kern van de pijn zit in het feit dat de beleidsmaatregelen zoals die nu gelden in Noord-Holland, het toekomstperspectief van de boeren ontnemen. Nederland is agrarisch gidsland in de wereld op het gebied van dierenwelzijn, milieuvriendelijkheid en efficiëntie. De bedrijven zoals die nu bestaan, zijn bijna allemaal familiebedrijven die van generatie op generatie worden doorverkocht. De bedrijven zijn gekocht en betaald inclusief de bestaande vergunningen en rechten. Die vergunningen en rechten mag de overheid niet zomaar afpakken, dat levert grote financiële problemen op. Het mag bijvoorbeeld niet zo zijn dat bij vergunningverlening voor een emissiearme vloer of andere duurzame aanpassingen, de latente ruimte wordt ingenomen. Als die maatregel blijft bestaan, kunnen ondernemers nauwelijks meer investeren en is er nagenoeg geen toekomst voor hen. Om dat te voorkomen zullen we hierover een motie indienen. Het tweede grote pijnpunt is de achterliggende oorzaak voor het ontstaan van het stikstofprobleem. Een probleem dat is veroorzaakt door het aanwijzen van stikstofgevoelige planten in Natura2000-gebieden. Een voorbeeld. In de Eilandspolder groeien vele soorten veenmos en die doen het uitstekend. Nu blijkt er één soort te zijn die het moeilijk heeft en dat veroorzaakt enorme problemen. Als er 60 veehouderijbedrijven in de omgeving worden opgekocht en gesaneerd, is de stikstofdepositie

voor de Eilandspolder op papier nog steeds veel te hoog. Dit vindt het CDA een absurde situatie. Dit vraagt maatschappelijk zulke grote offers dat heroverweging voor die ene soort op zijn plaats lijkt te zijn. Dit kan aangepast worden bijvoorbeeld ook via toepassing van het zogenaamde Sweetmanarrest. Ook worden er vraagtekens gezet bij de berekeningen van stikstofuitstoot en depositie op Natura2000-gebieden. Het ammoniakbeleid is gebaseerd op berekeningen die afhankelijk zijn van modellen. Wij dienen over natuurdoelen in Natura2000-gebieden ook een motie in. De veehouderij heeft inmiddels al 65% van haar stikstofuitstoot gereduceerd sinds 1990 en werkt aan verdere reductie door bijvoorbeeld anders te voeren, de mest anders aan te wenden, andere vloeren en verdere innovaties. Geef de sector de tijd en voer nu geen overhaaste regels in die het toekomstperspectief voor de boeren ontnemen. Om op korte termijn ruimte te creëren in het dossier is het nodig om alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofuitstoot in te stellen zoals in andere landen ook mogelijk is.

De heer **ZOON** (PvdD): Hebt u het rapport van Remkes gelezen, Niet alles kan?

Mevrouw **KONING** (CDA): Ja, dat heb ik gelezen.

De heer **ZOON** (PvdD): Hoe omschrijft u de rapportconclusies, want hierin staat duidelijk dat er iets moet gebeuren met de veehouderij en dat die ingekrompen moet worden. Ik hoor u zeggen dat alle ruimte nog steeds gegeven wordt aan de veehouderij en dat er niet gezocht wordt naar oplossingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Daar kom ik net aan toe in mijn verhaal. De veehouderij heeft inmiddels al 65% van haar stikstofuitstoot gereduceerd sinds 1990 en werkt aan verdere reductie door bijvoorbeeld anders te voeren, de mest anders aan te wenden, andere vloeren en verdere innovaties. Daar gebeurt heel veel en de stikstof wordt gereduceerd. Geef de sector de tijd en voer nu geen overhaaste regels in die het toekomstperspectief voor de boeren ontnemen. Om op korte termijn ruimte te creëren in het dossier, is het nodig om alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofuitstoot in te stellen zoals in andere landen ook mogelijk is. Wij willen verder vastleggen dat als er bedrijven worden opgekocht, dit ten allen tijde op vrijwillige basis moet gebeuren en dus niet met onteigening. Denk niet dat opkoop van bedrijven een eenvoudige oplossing is. Een agrarisch familiebedrijf in het buitengebied dat vaak al eeuwen bestaat en in veel gevallen ook nog aan agrarisch natuurbeheer doet, is een met de natuur, met de dieren en met het land en gaat niet zomaar stoppen. Wij horen het tijdens de vele werkbezoeken. Boer zijn is meer dan een beroep, het is een levenswijze. Het vee is geboren op het eigen bedrijf. Boer en boerin houden van hun koeien. Ze lopen elke avond voor het slapen gaan nog een rondje om te kijken of het goed gaat met de dieren en dat geven zij niet zo maar op. Daarnaast zijn de bedrijven onmisbaar voor een vitaal platteland, zijn de gezinnen onmisbaar voor het voortbestaan van dorpsscholen en voorzieningen en zorgen zij ook nog voor kwalitatief hoogstaand voedsel. Gedeputeerde, wij roepen u op de huidige beleidsregel in Noord-Holland binnenkort te vervangen en in lijn te brengen met landelijk beleid. Als bekeken wordt wat er valt onder aanwezige stikstofruimte, dan gaat men landelijk uit van in oktober gerealiseerde stalcapaciteit en in Noord-Holland van aanwezige dieren. Dat verschil accepteren wij niet, dat is

een kop op landelijk beleid. Die stalruimte is immers al gebouwd en betaald. De coalitiepartijen in Noord-Holland hebben afgesproken geen koppen te willen zetten op nationaal beleid, dus wij vertrouwen erop dat zij het op dit punt absoluut met ons eens zijn en de motie tot herziening van beleidsregel gaan steunen. Ik lees nu het dictum van onze 7 moties voor.

Motie 50/11-11-19
Geen kop op landelijk beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan de huidige landelijke lijn;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie inneemt;*
- *Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland en het aanzicht van het landschap in Noord-Holland;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen, krimpen of veranderen;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich meebrengen.*

Verzoeken het college van GS om

- *Structureel in overleg te blijven met agrarische sector over het stikstofdossier;*
- *De beleidsregel in Noord-Holland op korte termijn aan te passen (meest logische moment is na bekendmaking van nieuwe landelijke richtlijnen rond 1 december 2019) en daarbij geen kop te zetten op landelijk beleid, dus geen strengere maatregelen in Noord-Holland dan landelijke lijn*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 51/11-11/19
Opkoop bedrijven op basis van vrijwilligheid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen,*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied innovatie wereldwijd een toppositie inneemt;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich meebrengen.*

Roepen het college op om:
Ervoor te blijven zorgen dat uitkoop of bedrijfsverplaatsing voor de reductie van stikstof te allen tijde gebeurt op basis van vrijwilligheid

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 52/11-11/19
Intern salderen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *Het verdienmodel van een bedrijf overeind moet blijven bij intern salderen;*
- *Het innemen van latente ruimte bij intern salderen de mogelijkheid en bereidheid tot het aangaan van duurzame investeringen vrijwel geheel teniet zal doen.*

Roepen het college op om:
Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat er geen latente ruimte wordt ingenomen bij interne saldering

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 53/11-11/19
Drempelwaarde

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het stikstofdossier ernstige problemen oplevert voor vergunningverlening in Nederland;*
- *Er circa 18.000 projecten stilliggen;*
- *De drempelwaarde van stikstofdepositie op natuurgebieden in diverse Europese landen zeer uiteenlopend is;*
- *Er onduidelijkheid is omtrent stikstofmetingen door RIVM in Nederland.*

Overwegende dat:

- *Er een systeem moet worden ingesteld waardoor activiteiten met een tijdelijke of een geringe uitstoot van stikstof eenvoudig mogelijk gemaakt kunnen worden;*
- *De aanleg van een woonwijk op enkele honderden meters van een natuurgebied een zeer kleine depositie van stikstof veroorzaakt, vergelijkbaar met 0,05 mol (minder dan 1 gram stikstof, oftewel 1 zakje pokon) per hectare;*
- *We moeten voorkomen dat we in een papieren werkelijkheid leven die ontwikkelingsmogelijkheden voor onze samenleving, voor woningbouw en voor ontwikkeling van bedrijven op slot zet;*
- *Bekeken moet worden of het juridisch haalbaar is om de drempelwaarde in Nederland te verhogen.*

Roepen het college op om:

Alles in het werk te stellen om een drempelwaarde voor stikstofdepositie in Nederland in te stellen
en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 54/11-11/19
Fosfaat en dierrechten niet koppelen aan ammoniak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:
- *De agrarische sector de afgelopen jaren veel heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren door onder andere het voerspoor en technische innovaties;*
- *Het reduceren van stikstofuitstoot door opkoop niet gekoppeld mag worden aan het verminderen van het aantal dieren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een topposition inneemt;*
- *Het sluiten van agrarische bedrijven grote invloed heeft op de vitaliteit van het platteland;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen.*

Verzoeken het college:
- *Structureel in overleg te blijven met de agrarische sector over het stikstofdossier;*
- *Geen uitwisseling toe te staan tussen agrarische en niet agrarische stikstof, in ieder geval totdat de gebiedsaanpak en gebiedsprocessen duidelijk zijn;*
- *Fosfaat- en dierrechten niet te koppelen aan ammoniak*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA

Motie 55/11-11-19

Geen uitbreiding soorten aan Natura2000-gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het stikstofdossier grote problemen teweegbrengt in Nederland;*
- *Dit met name wordt veroorzaakt door stikstofdepositie op Natura2000-gebieden.*

Overwegende dat:

- *Er geluiden zijn dat er binnen Natura2000-gebieden provinciale en nationale 'koppen' gezet zijn bovenop de minder vergaande verplichtingen onder de EU-natuurwetgeving;*
- *Habitattypes als actief hoogveen zijn toegevoegd op oneigenlijke gronden en zonder dat daartoe een verplichting uit Brussel gold. (Dat is bijvoorbeeld gebeurd bij Engbertsdijksvenen, waar omwille van die toevoeging nu landbouwbedrijven worden uitgekocht en onteigend.);*
- *In de eilandspolder volgens de becijferde aannames zelfs na het opkopen van 60 bedrijven in de omgeving er op papier nog steeds te veel stikstofdepositie zou zijn om een toegevoegd specifiek soort veenmos te laten groeien, terwijl andere soorten veenmos er nu al prima kunnen groeien;*
- *We ons kunnen afvragen of er in Natura2000-gebieden onhaalbare doelstellingen zijn neergelegd;*
- *De toevoegingen van habitattypes, onhaalbare doelstellingen en soorten en de aanmeldingen van gebieden op onterechte gronden ongedaan kunnen worden gemaakt en aangepast in Brussel. Dat kan de minister in overleg met de provincies doen.*

Roepen het college op:

- *Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat landelijk en provinciaal geen extra Habitats en soorten aan de Natura2000-gebieden worden toegevoegd, als aanvullende regels op het Europees beleid;*
- *Te onderzoeken of er in Noord-Holland gebieden zijn waar vrijwel onhaalbare doelstellingen gelden*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Motie 56/11-11-19

Vergunde rechten en latente ruimte

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De beleidsmaatregel stikstof in Noord-Holland niet is ingetrokken, terwijl dit in diverse andere provincies wel is gebeurd;*
- *De beleidsmaatregel stikstof van Noord-Holland strenger is dan het landelijk beleid;*
- *Er binnenkort nieuwe landelijke lijnen worden uitgevaardigd in het stikstofdossier;*
- *De gedeputeerde van Noord-Holland deel uitmaakt van de landelijke kopgroep stikstof.*

Overwegende dat:

- *De agrarische sector de afgelopen jaren zwaar heeft geïnvesteerd in innovaties om de milieudruk te verminderen;*
- *Agrarische bedrijven zoals die nu bestaan inclusief hun vergunningen en rechten, zijn gekocht en betaald door de eigenaren;*
- *De bedrijven vaak gefinancierd zijn met geld van de bank en dus niet zo maar kunnen stoppen of switchen;*
- *De stikstofuitstoot in de agrarische sector met circa 65 procent is verminderd;*
- *Uit onderzoek blijkt dat de agrarische sector de uitstoot van stikstof nog verder kan reduceren;*
- *De Nederlandse agrarische sector op het gebied van innovatie wereldwijd een toppositie Inneemt;*
- *Er geen overhaaste beslissingen moeten worden genomen die onomkeerbare stappen met zich mee brengen;*
- *Er onduidelijkheid is over gegevens RIVM over stikstofuitstoot en stikstofneerslag;*
- *Eigendomsrechten juridisch beschermd moeten worden en niet afgenomen mogen worden.*

Roepen het college op:
Alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat vergunde rechten en latente ruimte niet worden ingenomen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Wat ons betreft en dat hebben wij straks ook duidelijk gemaakt, was deze actualiteit niet nodig geweest. Niet omdat wij de problematiek van de stikstof en de boeren niet serieus nemen, maar omdat je de oplossing van het probleem niet dichterbij brengt door drie keer hetzelfde debat met elkaar te voeren. Sterker nog, als je niet uitkijkt, wek je daarmee verkeerde verwachtingen. Wat ons betreft dus niet nodig. Er is een beleidskader vastgesteld zodat wij op korte termijn weer voorzichtig over vergunningverlening kunnen spreken. Er wordt over drie weken een nieuw beleidskader verwacht. Wij hebben daar allemaal input voor kunnen leveren in de eerdere debatten die wij hier hebben gehad. Het lijkt ons niet wijs om op dit moment aanvullende kaders te gaan voorstellen, zeker niet wanneer die

aanvullende kaders vanuit één sector worden geformuleerd, namelijk de agrarische sector. Dan kunnen wij voor de andere sectoren ook een aantal kaders gaan formuleren met elkaar, want het lastige van deze problematiek is dat het niet een sector betreft, maar dat het ook gaat om de bouw en natuur. Het gaat om een evenwichtige aanpak en wij dienen de discussie op dit moment niet door eenzijdig daar een aantal kaders aan toe te voegen, waarmee het werk voor het college nog lastiger wordt dan het al is.

Mevrouw **KONING** (CDA): Vindt u niet dat het lijkt dat de agrarische sector de enige sector is waar stikstof word weggehaald en dat daarom nu de moties gericht zijn op de agrarische sector? Bij andere sectoren wordt geen stikstof weggehaald.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, dat vind ik niet, want wij weten allemaal dat er ook gesproken wordt over de maximumsnelheden en vervoer. Het gaat om een totaalpakket waar het kabinet mee komt en wat voor een deel provinciale en een deel Rijksmaatregelen zullen zijn. Wij hebben hier al uitgesproken dat voor de langere termijn alle sectoren aan bod moeten komen, ook de industrie. Dus nee, mijn antwoord op uw vraag, dat geldt niet. Wat ons betreft moet je de discussie niet aan de verkeerde kant beginnen door nu voor een sector harde kaders te formuleren, terwijl wij dat voor de andere sectoren niet doen, want dan komen wij er simpelweg niet uit. Als wij nu op dezelfde manier harde kaders gaan formuleren wat wij zouden willen met de woningbouw, wat willen wij minimaal overeind houden en wij doen het ook voor de natuur, dan komen we precies uit waar wij al zaten, namelijk bij de constatering dat niet alles kan. Kortom, wij vinden dat op dit moment niet slim en wij zijn nu het meest gebaat bij rust en duidelijkheid in deze fase. Daarom dienen wij een motie in.

Motie 57/11-11-19
Stikstofbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende:

- *Dat de neerslag van stikstof averechtse effecten heeft op de instandhouding van onze (Natura 2000) natuurgebieden en de biodiversiteit;*
- *Dat de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag is in NH met betrekking tot de Natuurbeschermingswet;*
- *Dat de Raad van State onlangs bepaald heeft dat de tot dan geldende techniek zoals samengevat in de PAS, niet rechtsgeldig is.*

Voorts overwegende:

- *Dat er sindsdien onder andere door IPO en Rijk gewerkt wordt aan een nieuw, landelijk beleidskader stikstof;*
- *Dat het nieuwe landelijke beleidskader rond 1 december gepresenteerd zal worden;*
- *Dat de provincie Noord-Holland beleidsregels heeft vastgesteld om de periode tot het nieuwe beleidskader te overbruggen;*

- *Dat het doel van deze beleidsregels onder andere is om de vergunningverlening voor bijvoorbeeld de woningbouw in de provincie weer vlot te trekken zonder de stikstofdepositie te laten stijgen.*

Roepen het college op:

- *Tot de vaststelling van het nieuwe landelijke beleidskader stikstof de beleidsregels voor heel Noord-Holland als enige kader te hanteren;*
- *In gesprek te blijven met de sectoren die door de beleidsregels geraakt worden, zoals de agrariërs, de industrie en de bouw;*
- *De effecten van de nieuwe landelijke beleidsregels na invoering, samen met de betrokken sectoren te toetsen aan de praktijk;*
- *Snel helderheid te verschaffen over integraliteit en effectiviteit van de maatregelen en daarover spoedig mogelijk aan PS te rapporteren;*
- *Elk kwartaal PS een voortgangsrapportage hierover te doen toekomen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdA, D66, GL, VVD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, onze fractie wil beginnen de vandaag aanwezig zijnde boeren van harte welkom te heten. Wij delen de grote zorgen die leven en ondersteunen de protesten dan ook van harte. Want al decennia worden we dag en nacht bestookt met het CO2-sprookje met alle gevolgen van dien, maar het kan nog erger, want sinds kort is er het stikstofsprookje bijgekomen. Door een uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 is stikstof ineens de aartsvijand van natuur, waardoor onder andere broodnodige woningbouwprojecten en de bedrijfsvoering van onze boeren onder grote druk komen te staan.
Zo blijkt uit een inventarisatie van gedeputeerde Rommel dat door de stikstofuitspraak de komende tijd 10.000 Noord-Hollandse huizen op de tocht staan. Dit aantal zal mogelijk nog hoger worden, aangezien uit schattingen van het Ministerie van Milieu en Wonen blijkt dat er bijna 40% minder woningen gebouwd dreigen te worden dan gepland in Nederland. Niet alleen een ramp voor de bouwsector, maar ook voor de vele woningzoekenden die een toekomst willen opbouwen. De nu al grote woningnood zal alleen maar toenemen. Bovendien blijkt uit cijfers van het RIVM en het CBS dat de emissies van stikstofoxiden en ammoniak al decennia fors dalen en dat in bijvoorbeeld Duitsland veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd. Onze fractie heeft dan ook op 1 oktober 2019 schriftelijke vragen gesteld en naar aanleiding van de beantwoording van het college, gisteren aanvullende vragen ingediend. De PVV is van mening dat onder andere onze hardwerkende boeren niet de dupe mogen worden van steeds meer regeltjes en doorgeslagen natuurbeschermingsdrang. Immers, boeren leveren een essentiële bijdrage aan onze voedselvoorziening en de Noord-Hollandse economie. Zij verdienen daarom onze steun en waardering. Daarom dienen wij de volgende motie in samen met FvD en 50PLUS/PvdO.

Motie 58/11-11-19

Afzien van onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Voor een aantal projecten ten aanzien van de realisatie van natuur door GS het besluit Is genomen om desnoods onteigening te zetten;*
- *Deze projecten nog niet zover zijn dat de administratieve onteigening opgestart is;*
- *Vaak gronden van boeren omgezet worden in natuur;*
- *Minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onlangs ten aanzien van het stikstofdossier in de media aangaf dat boeren toch gedwongen kunnen worden om te stoppen met hun bedrijf, aangezien provincies de bevoegdheid hebben daartoe te besluiten.*

Overwegende dat:

- *Cijfers van het CBS en RIVM duidelijk aantonen dat de uitstoot van ammoniak en stikstofoxiden de laatste decennia enorm is afgenomen en in omringende landen veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd;*
- *Boeren een essentiële bijdrage leveren aan onze voedselvoorziening, regionale economie en werkgelegenheid.*

Roepen het college op om:

Af te zien van het onteigeningsinstrument om boerenbedrijven te laten stoppen ten bate van natuur

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV, 50plus/ONH, FvD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): En wij zouden graag een hoofdelijke stemming willen voor deze motie. Voorzitter, natuur is zeker belangrijk, dat zal de PVV nooit ontkennen, maar mag nooit en te nimmer ten koste gaan van essentiële zaken, zoals huisvesting, onze voedselproductie en welvaart. Uit onderzoek van ABN Amro komt namelijk naar voren dat de gehele economie een harde dreun krijgt door de stikstofuitspraak aangezien niet alleen de boeren en de bouwsector, maar ook de binnenvaart en vele andere sectoren zwaar getroffen zullen worden. De PVV verwacht dan ook dat het college alles op alles gaat zetten niet alleen in provinciaal beleid maar ook in haar overleggen met minister Schouten, om te bewerkstelligen dat sectoren kunnen blijven opereren en dat onze welvaart niet getroffen wordt door deze stikstofhype. Wij hopen dan ook dat het college richting minister Schouten haar steun uitspreekt voor de tijdelijke noodwet die onze fractie in de Tweede Kamer heeft ingediend en die moet resulteren in het niet laten gelden van de strenge stikstofregels voor woningbouw-, infrastructuur- en landbouwprojecten.

Tijdens het halfjaar dat de noodwet van kracht is, kan het kabinet in relatieve rust naar een definitieve oplossing zoeken.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. De situatie waarin wij zijn beland, kent zijn weerga niet. De vergunningverlening in Nederland ligt nu grotendeels stil, onze boeren zijn woedend, de bouwsector is laaiend, het kabinet zit met de handen in het haar en wij weten niet waar wij aan toe zijn. Mogelijk biedt het advies van de RvS over de algemene drempelwaarde voor de korte termijn een oplossing, maar voor de lange termijn hebben wij vooralsnog geen oplossingen en dat terwijl de PAS ervoor moest zorgen dat minder stikstof in de natuur terechtkwam. Het mooie van deze aanpak was dat het gelijktijdig ook economische ontwikkelingen mogelijk maakte. Een paar weken geleden sprak ik met een aantal boeren en toen kwam er een bepaald gevoel naar boven. Dat was dat zij meer inclusief benaderd wilden worden bij de cocreatie. Wij vinden dat boeren goed geïnformeerd moeten worden over reductiemogelijkheden en moeten gecompenseerd worden als bedrijven met hoge stikstofuitstoot dichtbij natuur geneutraliseerd moeten worden. Wij zijn niet voor het versoepelen van de stikstofnormen, wij zijn voor eenduidige regels. Zo vinden wij ook dat de wetenschap betrokken moet worden bij het vinden van goede oplossingen. Ik wil via u het kabinet adviseren om niet alleen aan eenvoudige oplossingen te denken, zoals de maximumsnelheid naar 100 km terug te brengen en een autoloze zondag in te voeren. Er zal juist breed nagedacht moeten worden over echte oplossingen. Maak bijvoorbeeld het OV fors goedkoper, zodat er meer gebruik wordt gemaakt van het OV. Duidelijk is dat we zijn beland in een zorgelijke situatie en wij zijn bereid mee te denken over de oplossingen.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Wij mogen ons opnieuw verheugen in grote publieke belangstelling. Dat is goed, want het gaat bij de stikstofdiscussie over maatregelen die diep kunnen ingrijpen in mensenlevens. Juist daarom zou je hopen dat men in Den Haag wat meer moed en besluitvaardigheid zou tonen, maar de werkelijkheid is dat wij vandaag hier nog weinig nieuws kunnen vertellen, laat staan kunnen besluiten. Ik begrijp intussen best dat het CDA een grote verantwoordelijkheid voelt voor deze stikstofellende en het dus weer opnieuw agendeert. Daarom is het zo jammer dat het CDA vooral met moties komt die zeggen wat wij niet moeten doen en niet met reële oplossingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Ik wil u erop wijzen dat wij het bij de begroting wilden meenemen, maar dat wij op verzoek er een actualiteit van hebben gemaakt.

De heer **CARDOL** (GL): Ik heb er geen bezwaar tegen dat u er een actualiteit van hebt gemaakt. Ik zeg dat ik het begrijp. Voor ons is de werkelijkheid dat het slecht gaat met de Nederlandse natuur en overal op de wereld de biodiversiteit dramatisch achteruit holt. Dat is niet de schuld van boeren, noch van burgers. De oorzaak is een onhoudbaar systeem dat de aarde als roofgoed beschouwt in plaats van als de basis van ons leven. In de politiek leidt dat keer op keer tot mooie en nietszeggende woorden over een balans tussen landbouw en natuur. Dagblad Trouw van afgelopen zaterdag beschrijft de praktijk. Er werd keer op keer een list verzonnen waarin economische groei en natuurbehoud hand in hand gaan. In de praktijk legde de natuur het altijd

af. Dit soort listen horen wij nu weer. Daar moet een einde aan komen. De stikstofdepositie in natuurgebieden moet omlaag. Het gaat om een voortvarende aanpak in alle sectoren, industrie, bouw, mobiliteit en landbouw. Wij ontvingen afgelopen week een brief van GS over de aanpak in Noord-Holland. Dat is zeker niet het ultieme antwoord, want er wordt nog aan tal van vergadertafels over geknokt, maar de uitgangspunten in Noord-Holland zijn voorlopig bronmaatregelen in nauwe samenspraak met vertegenwoordigers uit alle relevante sectoren, intensivering van het herstelprogramma in kwetsbare natuurgebieden en in ieder geval op dit moment vasthouden aan de provinciale beleidsregels die voor alle sectoren gelden. Deze voornemens zullen – zo hopen wij – op korte termijn vanuit het Rijk en provincies verder worden ingevuld en dat wachten wij af. Dat betekent dat wij geen moties kunnen steunen van het CDA, en ook niet de motie van de PVV en anderen. Daarover is voor ons geen hoofdelijke stemming nodig. Wij hebben samen met de PvdA en andere collegepartijen een motie ingediend en die zullen wij uiteraard ondersteunen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Al wekenlang is Nederland is in de ban van stikstof. De stikstofuitstoot is te hoog. Door te veel stikstof in de lucht staan ook in Noord-Holland kwetsbare natuurgebieden onder druk. Dit zorgt niet alleen voor het uitsterven van soorten en planten, maar is ook een risico voor onze gezondheid. Een groot deel van deze uitstoot is afkomstig uit de landbouw. Het is niet voor niets dat er vandaag voor de derde keer boeren op bezoek zijn in Haarlem.

Mevrouw **KONING** (CDA): U zegt dat de uitstoot een gezondheidsrisico is, maar de uitstoot is al 65% verminderd. Hoe ongezond waren we dan in 1990?

Mevrouw **STRENS** (D66): Gelukkig weten wij steeds meer en zijn wij steeds beter in staat te zorgen voor een goede gezondheid. Het is echter niet de schuld van de boeren dat we in Nederland nu te maken hebben met deze stikstofcrisis. Door beleid van de overheid op alle niveaus zowel op Europees, landelijk als provinciaal, heeft de landbouwsector zich ontwikkeld tot waar zij nu staat en verkeert de natuur in zeer kwetsbare staat. Een onhoudbare positie waarin de natuur het onderspit delft. Hier moet verandering in komen. D66 pleit al geruime tijd voor de omschakeling naar kringlooplandbouw. Een landbouw die meer in balans is met de natuur en het klimaat, zorgt voor een gezonde bodem en waarbij boeren een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Deze transitie gaat stap voor stap en kan alleen slagen als alle partijen in gezamenlijkheid bereid zijn om afspraken te maken. Op dit moment wordt er door het Rijk en de provincies gezamenlijk hard gewerkt aan een nieuw landelijk beleidskader dat rond 1 december gepresenteerd zal worden. Duidelijkheid hier is cruciaal, niet alleen voor de boeren, maar voor alle sectoren waarin maatregelen genomen zullen moeten worden. Onze provinciale beleidsregels blijven wat D66 betreft, op dit moment ongewijzigd. Hierdoor is de vergunningverlening voor alle sectoren weer langzaam op gang gekomen en kunnen we eindelijk weer broodnodige vergunningen afgeven. Want niet alleen de boeren hebben hun stem laten horen, ook de bouwers hebben de noodklok geluid. De bouw ligt stil en de woningnood wordt alleen maar groter. Wij vragen het college vaart te blijven maken met het stikstofdossier, waarbij de gebiedsgerichte

aanpak en het substantieel verkleinen van de bestaande stikstofemissies het uitgangspunt blijven.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Laat ik beginnen met mijn dank en respect uit te spreken naar de hier aanwezige boeren in Haarlem. Dit drukt mij op het hart dat wij als Statenleden een bijzondere verantwoordelijkheid hebben. Wij maken namelijk beleid dat impact heeft op de gesprekken die aan de keukentafel bij ondernemers worden gevoerd of op het werk dat zij uitvoeren op het land of op andere terreinen. De hier aanwezige ondernemers hebben hun zorgen en frustraties en dat begrijp ik. Zij zien immers dat – sinds de uitspraak van de Raad van State – de vergunningverlening vrijwel is stilgevallen. Gelukkig komt er langzaam weer schot in de zaak, maar nog steeds staan woningbouwprojecten, infrastructurele en agrarische projecten stil. Om de vergunningverlening weer op gang te brengen, heeft het college in Noord-Holland in onze ogen een noodverband aangelegd met de beleidsregels. Daar zitten haken en ogen aan. Dat accepteren wij voorlopig, waarbij wij op meer duidelijkheid rekenen in de richting van 1 december uit het overleg van het ministerie en de provincies. Daarbij is het voor ons van groot belang dat er een landelijke consensus komt en dat in Noord-Holland de landelijke consensus als leidend geldt. In de woorden van ons coalitieakkoord: geen kop op landelijke regelgeving. Daarnaast hebben ons in de afgelopen weken voorbeelden bereikt van situaties die knellen in de huidige beleidsregels. Denk onder andere aan ondernemers die binnen hun bestaande vergunningruimte willen innoveren of een bedrijf willen overdragen aan hun kinderen. Daarom ondersteunen wij de net aangekondigde motie door de PvdA, waarin wij op basis van deze praktijkvoorbeelden in alle sectoren willen kijken wat de nieuwe beleidsregels straks gaan betekenen in de praktijk.

De heer **ZOON** (PvdD): Bent u het er ook mee eens dat we vooral moeten toetsen of ze juridisch houdbaar zijn? De stikstofproblematiek waar wij nu tegenaan lopen, komt voornamelijk door VVD-beleid van de afgelopen decennia met niet houdbaar stikstofbeleid.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil met name kijken naar een, de juridische haalbaarheid als het gaat om vergunningverlening en twee, bedrijfseconomisch perspectief waar het gaat om het op de lange termijn samenbrengen van natuur en bijvoorbeeld landbouw. Wij willen het stikstofprobleem dan ook structureel oplossen en daarbij staat voor ons een ding als een paal boven water. De bedrijfscontinuïteit van ondernemers dient gewaarborgd te zijn. Natuur en economie zullen in passend evenwicht zijn met ruimte voor economische ontwikkeling en innovatie. Daarbij benadruk ik het evenwicht. Wij willen geen sectoren tegenover elkaar zetten en bijvoorbeeld niet de agrarische sector opofferen om ruimte te maken elders. De structurele oplossing bevat drie belangrijke elementen: een heldere analyse per natuurgebied op de afwijkingen van de vereiste natuurkwaliteit en de oorzaken daarvan, waarbij metingen nodig zijn in plaats van alleen modelberekeningen, wij willen de samenwerking zoeken in de gebieden met alle daar actieve partijen, van ondernemers tot overheid, wij willen effectieve en efficiënte bron- en herstelmaatregelen nemen op basis van stimulering en innovatie die juridisch haalbaar zijn, maar ook ruimte geven aan nieuwe economische activiteiten. Stap voor stap willen wij deze aanpak doorlopen. Op dit moment hebben wij geen goed inzicht in de gebied specifieke

uitdagingen in het kader van stikstofdepositie. Wij willen niet langer in het luchtledige praten en zo snel mogelijk meer inzicht. Bovendien willen wij af van de eenzijdige focus op stikstofuitstoot. Met elkaar moeten wij oog hebben voor ook andere provinciale ambities, zoals het verbeteren van de landbouwkringloop en het meer natuurinclusief maken van ondernemerschap. De portemonnee van de ondernemer mag in deze kringloop echter nooit een open einde zijn. Het gaat om natuur en bedrijfseconomisch perspectief. Wij roepen het college nogmaals op aan de slag te laten gaan met die gebiedsgerichte aanpak en wij vragen het college dan ook hoever wij daarmee zijn en wat wij op korte termijn mogen verwachten. Wij willen benadrukken dat wij vooral willen wachten op de uitkomsten van de analyses per gebied en niet onomkeerbare beslissingen nemen voor die tijd. Ik rond af. Nederland is meer dan een land waarin stikstof wordt uitgestoten. Wij willen het stikstofprobleem in beschermde natuurgebieden samen oplossen, kijkend ook naar andere uitdagingen. Internationaal staan wij voor grote vraagstukken, denk aan het klimaat en de voedselvoorziening door de toenemende wereldbevolking waarbij de Nederlandse industrie en agrarische sector een voortrekkersrol kunnen spelen. Wij willen niet het kind met het badwater weggooien. Er is ons veel aan gelegen om de natuurkwaliteit in Nederland te vergroten, maar altijd met behoud van de vrijheid, veiligheid en welvaart van onze inwoners.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Mantel voor zijn maidenspeech.

De heer **MANTEL** (FvD): Voorzitter. Geboren en getogen in het mooie West-Friesland ben ik opgegroeid in het typisch Hollandse landschap, koeien, schapen, tulpen, bloemkool. Het is een vertrouwd gezicht, maar hoe ziet het mooie landschap er in de toekomst uit? Staan er dan nog steeds koeien in de wei of staan de weilanden dan vol met windturbines en zonnepanelen? In West-Friesland voel ik mij thuis, de nuchterheid, het gezonde boerenverstand, gelukkig bestaat het bij ons nog wel. Het ontstaan van deze zogenaamde stikstofcrisis is naar onze visie een boekhoudkundig probleem. Wij zijn van mening dat de normen die onze overheid stelt, veel te streng zijn. Ons land is klein en dichtbevolkt. De Natura2000-gebieden zijn voornamelijk kleine postzegels die ervoor zorgen dat ons land nu op slot zit. Sinds de start van deze impasse zijn wij enkele maanden verder en er is nog geen zicht op het doorbreken van deze impasse. Intussen stapelen de problemen zich op, niet uitsluitend voor onze agrariërs maar ook in de woningbouw nemen de onzekerheden toe. Niet alleen de daadwerkelijke opbouw, maar wat dacht u van elektriciens, stukadoors, schilders en hoveniers, de onzekerheid is er troef. Tijdelijke arbeidscontracten worden niet verlengd, laat staan het geven van aanstellingen voor onbepaalde tijd. Het is al vaker gezegd, de rekenmethode van het RIVM is dubieus, maar ook het zogenoemde AERIUS rekenmodel. Op 16 oktober jl. heeft in de Tweede Kamer een hoorzitting plaatsgevonden en toen hebben wetenschappers en juristen zich zeer kritisch opgesteld tegenover dit rekenmodel. Zij hebben geconcludeerd dat er geen juridisch haalbaar beleid op kan worden gebaseerd, maar toch wordt er door onze overheid vastgehouden aan dit model. Sinds het begin van de stikstofcrisis hebben wij veel ondernemers uit de agrarische sector gesproken. Zo is ons bijvoorbeeld verteld dat de dag voordat deze ellende begon, melkveehouders hun latente ruimte hals over kop hebben aangevuld. Zij maakten zich namelijk terecht zorgen dat hun verworven rechten worden afgepakt. Dat zou inbreuk maken op het rechtszekerheidsbeginsel, maar daarover later meer. Onze agrarische sector dreigt kind van de rekening te worden, maar

waarom? Deze sector is de beste van de wereld. Keer op keer weet deze sector grote prestaties te leveren waar de wereld versteld van staat. Men loopt voorop in het toepassen van de meest moderne en innovatieve technologie. Zij hebben de hoogste productiviteit en de laagste ecologische voetafdruk. Als dat niet genoeg is, waar willen wij dan naartoe? Welke visie heeft dit college over deze sector? Neem nou de Universiteit van Wageningen. Toonaangevend in innovatie en onderzoek in deze sector. Maar liefst een derde van de studenten komt uit de hele wereld naar ons land. Zij komen hiernaar toe omdat wij er zo goed in zijn. Deze studenten zullen naar hun thuisland terugkeren met kennis die zij gebruiken om de wereldwijde voedselproblemen aan te pakken. En wij dan? Willen wij straks vlees importeren uit Oost-Europa? Daar waar de controle op ons voedsel veel minder goed gewaarborgd is? Het is ons echt een raadsel. Ik rond af. Ik heb een vraag aan GS en dien daarna twee moties in. Kan bijvoorbeeld een bouwbedrijf, al dan niet tijdelijk en uitsluitend op vrijwillige basis, onbenutte latente ruimte van agrariërs overnemen om bijvoorbeeld de woningbouw vlot te trekken? Zo ja, zien GS hierin een gecoördineerde of voorwaarden scheppende rol? Dit kan worden afgedaan met een toezegging door de gedeputeerde en als hij dit niet kan toezeggen, waarom zien GS hierin geen rol voor zichzelf? Ik geef er een voorbeeld bij. Een melkveehouder heeft latente ruimte voor 20 koeien, maar voorziet de komende vijf jaar die ruimte niet te benutten. Kan deze latente ruimte voor vijf jaar worden verhuurd zodat dezelfde ruimte na vijf jaar weer terug kan worden gegeven aan de melkveehouders? Ik dien twee moties in.

Motie 59/11-11-19
Implementatie Duits rekenmodel

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het college met de beleidsregel intern en extern salderen van oktober 2019 heeft besloten om AERIUS voor te schrijven als het te gebruiken model met betrekking tot stikstofdepositie;*
- *Op 16 oktober 2019 in de Tweede Kamer een hoorzitting plaatsvond, waar wetenschappers en juridisch deskundigen concludeerden dat AERIUS zo onzeker is dat er geen juridisch houdbaar beleid op kan worden gebaseerd;*
- *Het college in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur handelt indien het desondanks beleid blijft baseren op AERIUS;*
- *Het college de bevoegdheid heeft om zelfstandig het rekenmodel aan te passen.*

Overwegende dat:
Het Duitse rekenmodel door deskundigen wel juridisch houdbaar wordt geacht omdat het rekening houdt met onzekerheidsmarges die inherent zijn aan de onderzoeksmodellen.

Verzoeken GS:
Om in goed overleg met de betrokken belanghebbenden maatregelen te treffen teneinde het Duitse rekenmodel in te voeren

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

Motie 60/11-11-19
Niet tornen aan bestaande rechten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De stikstofproblematiek is veroorzaakt door onzorgvuldig tot stand gekomen beleid, waar de agrarische sector geen schuld aan heeft.

Overwegende dat:
- *Het onacceptabel is dat de agrarische sector hard dreigt te worden getroffen door de voorgestelde maatregelen, waarbij mogelijk zelfs getornd wordt aan bestaande rechten;*
- *Het tornen aan bestaande rechten inbreuk maakt op het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het eigendomsrecht.*

Verzoeken GS:
Bij de totstandkoming van nieuw stikstofbeleid niet te tornen aan bestaande rechten, zoals latente stalruimte, tenzij dit op basis van vrijwilligheid en in goed overleg met de betrokkenen gebeurt en in combinatie met een acceptabele compensatieregeling

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Jarenlang is het de Nederlandse overheid niet gelukt om de stikstofdepositie in kwetsbare natuurgebieden voldoende terug te brengen en inmiddels heeft de wal het schip gekeerd. De huidige stikstofcrisis raakt heel veel mensen direct, in het bijzonder werknemers in de bouwsector en agrariërs. Zij maken zich zorgen over het voorbestaan van hun bedrijf op de korte of de lange termijn. En die zorgen zijn heel terecht. Er staan ontzettend veel levens op de kop. Maar het is ook een probleem voor de overheid, nu duidelijk is geworden dat zij haar beleid en wetgeving niet op orde heeft. Wat we echter nu niet moeten doen, is halsoverkop oplossingen suggereren waarvan de consequenties niet goed doordacht zijn. Ideeën zoals die dit weekend door de PVV geopperd werden om via een noodwet alle bouw- en landbouwprojecten van dwingend maatschappelijk belang te verklaren, helpen ons van de wal in de sloot. Hetzelfde geldt voor het voorstel van Forum voor Democratie om latente ruimte van boeren te verhuren aan de industrie. Dit zorgt voor een toename van de stikstofuitstoot op korte termijn en is geen oplossing. Zoals de commissie Remkes heeft geadviseerd: de tijd van juridische trucjes is voorbij, het gaat nu om echte oplossingen. Het is daarom nu een moment om

een pas op de plaats te maken en oplossingen te zoeken die op de lange termijn de natuur en de samenleving ten goede komen. De regering heeft beloofd om samen met de provincies en in overleg met alle relevante partijen op 1 december te komen met een verdere uitwerking van de beleidsregels. Daar kijken wij hoopvol naar uit. Ook heeft de minister al aangekondigd om een drempelwaarde in te voeren zodat kleine projecten weer snel vergund kunnen worden. Wat ons betreft wachten we op de uitkomst van dit proces voordat we nieuwe stappen zetten. Laten we voorkomen dat we weer in de chaos van 11 oktober belanden. Wij willen wil wel de gelegenheid gebruiken om de gedeputeerde de volgende richtingaanwijzers mee te geven. Zorg dat de afspraken daadwerkelijk leiden tot afname van de stikstofdepositie op de natuurgebieden en dat die juridisch houdbaar zijn. Voorkom dat de agrarische sector "op slot gaat", maar zorg dat er ruimte komt voor agrariërs om zich te ontwikkelen richting de door ons gewenste landbouw, zeg maar de kringlooplandbouw. Ik hoor graag wat de gedeputeerde daarvan vindt, want ik overweeg in tweede termijn een motie in te dienen. Het oplossen van de problemen zal pijn doen, maar we vinden het van belang om de pijn van de te nemen maatregelen op een eerlijke manier te verdelen. Het kan niet zo zijn dat één sector verantwoordelijk wordt voor de oplossing van problemen die door veel meer factoren worden veroorzaakt. Vanwege die eerlijke verdeling zijn wij benieuwd hoe het gesteld is met de stikstofuitstoot van niet-agrarische bedrijven in Noord-Holland. Er is best reden om je daar zorgen over te maken. Uit een verkennend onderzoek van de provincie Noord-Brabant in 2018 is gebleken dat van de 95 geïnspecteerde niet-agrarische bedrijven zonder vergunning op basis van de Wet Natuurbescherming er 35 zo'n vergunning wel nodig zouden hebben. Die stoten meer uit dan zou mogen zonder vergunning. De conclusie was dat er geen goed zicht bestond op de stikstofuitstoot van niet-agrarische bedrijven in de provincie Noord-Brabant. Wij vragen ons dan ook af hoe dit is in Noord-Holland. Als het beeld uit onze provincie overeenkomsten vertoont met het beeld uit Noord-Brabant, is het dringend gewenst om daar zicht op te krijgen. Is er zicht op dit probleem? Mocht dit zicht onvoldoende zijn, is de gedeputeerde dan bereid om eenzelfde verkennend onderzoek uit te voeren zoals in Noord-Brabant? Wij horen graag uw reactie op deze vraag.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Het PAS kan onmogelijk losstaand besproken worden. Het valt samen met alle foefjes die de afgelopen jaren zijn gebruikt voor maximaal economisch gewin. Maar er is blijkbaar behoefte om de stikstofproblematiek niet in samenhang te bespreken en buiten de regels rond derogatie, CO2- en methaanuitstoot, waterkwaliteit en dierenwelzijn te houden. En blijkbaar is er ook geen behoefte om een samenhangend beleid op te stellen richting een duurzame landbouw, gericht op de toekomst. Later vandaag, tijdens de agendapunten begroting, klimaat en bij het programma natuur, zullen we daarom ook met moties komen. Het belangrijkste wat we over de PAS kunnen zeggen is: het moet anders. Er moet gestopt worden met foefjes. Eigenlijk conform de uitspraak van het eerste advies van Adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van de heer Remkes. Wat nodig is, is reductie van stikstofemissie en versnelde herstel- en verbetermaatregelen in de Natura2000-gebieden. We zouden kunnen zeggen, doe alles, maar dan andersom dan de moties van het CDA. Deze moties zijn immers weer gericht op drempelwaardes, schijnmaatregelen en het doorgaan op de oude voet. Onrealistisch. En daarom, voorzitter, twee wel realistische moties.

Motie 61/11-11-19
Stikstofbeleid door herstel per natuurgebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW).

Overwegende dat:
- *Staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;*
- *Er op dit moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;*
- *Het adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van de heer Remkes een geloofwaardig en aantoonbaar herstel van Natura 2000-gebieden adviseert.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
- *Om per natuurgebied inzichtelijk te maken hoeveel stikstofdepositie er is;*
- *Om per natuurgebied de grootste stikstofbronnen te benoemen;*
- *Per natuurgebied waarbij de KDW niet gehaald wordt, een plan op te stellen om te gaan voldoen aan de KDW;*
- *Hierbij vaart te maken en de resultaten terug te koppelen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Motie 62/11-11-19
Saneren van veehouderij nabij natuurgebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Veel natuurgebieden een overschrijding hebben van de Kritische Depositie Waarde (KDW).

Overwegende dat:
- *Staatssecretaris Bleker in 2012 een PAS heeft bedacht die juridisch niet houdbaar is gebleken;*
- *Er op moment geen samenhangend plan is om de stikstofdepositie te verminderen;*
- *Het advies 'Niet alles kan' oproept tot selectieve, gebied specifieke en doelgerichte reductie van de ammoniakemissies door verwerving of sanering van agrarische bedrijven nabij kwetsbare Natura2000-gebieden.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS:

- *Te inventariseren welke veehouderijbedrijven nabij kwetsbare Natura2000-gebieden in aanmerking zouden komen voor reductie van ammoniakemissies;*
- *Dit mee te nemen in de verdere uitwerking van de stikstofreductie*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Complimenten voor uw mooie kostuum.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Onze melkveehouders hebben het flink voor de kiezen gekregen de afgelopen jaren. Voordat de melkquotering werd opgeheven, werden ze met name door rechtse partijen gestimuleerd om hun bedrijf uit te breiden. Daarna kwam eerst het fosfaatplafond langs en vervolgens bleek ook de PAS niet te deugen. Ik was een van de medeplichtigen tijdens de wetsbehandeling in de Tweede Kamer. Ik vroeg toen aan de staatssecretaris van dienst, is deze wet Europaproef? Houdt hij het bij de Europese rechter? Het antwoord was ja, inmiddels weten wij beter. Daarom is deze korte bijdrage gericht op hoe kun je nou de zuivel, de melkveehouderijen in de provincie, de eisen die wij aan natuur stellen en de noodzaak om te investeren in natuur en biodiversiteit in deze provincie toch nog matchen. Wij hebben een motie met een vijfpuntenplan en die beoogt GS te helpen in de afwegingen die voorliggen.

Motie 63/11-11-19
Zuivel en natuur kunnen samen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De Noord-Hollandse melkveehouders zwaar geraakt worden door het buiten werking stellen van het Programma Aanpak Stikstof.

Overwegende dat:
Oplossingen nodig zijn waarmee natuurdoelen worden gerealiseerd op een manier die voor de zuivelsector toch voldoende toekomst bieden.

Verzoeken het college het volgende vijfpuntenplan mee te nemen in haar beleidsafwegingen:
- *Becijfer het aantal uittreders tussen nu en 2030. Neem de dier- en fosfaatrechten in bij bedrijfsbeëindiging en compenseer de uittreders voor eventueel gederfd pensioen;*
- *Extensiveer de melkveehouderij in bufferzones rondom Natura-2000-gebieden; compenseer in de vorm van een landschapsbeheerfonds, waaronder ook investeringen in het natuurgebied zelf vallen; boeren zijn ondernemer, maar ook landschapsbeheerder;*

- *Extensiveer de melkveehouderij in de bodemdalingsgebieden, maar zet hier vooral op in nadat de verschillende technieken zijn getest volgens recept Veerman. Ook hier wordt de boer ondernemer + landschapsbeheerder;*
- *Een zekere mate van ruilverkaveling zal nodig zijn gedurende deze periode. Doe dit op zo'n manier dat het Natuurnetwerk Nederland in 2027 kan worden voltooid;*
- *Leg een en ander vast in de Omgevingsverordening en grijp pas bij blijvend conflict naar wettelijke instrumenten zoals onteigening*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Nog twee opmerkingen. Het is een groot probleem voor melkveehouders en voor boeren in zijn algemeenheid dat wij te weinig betalen voor ons voedsel. Ik zou GS willen vragen, zijn er op provinciaal niveau mogelijkheden om hier iets aan te doen of lopen wij toch steeds tegen mededingingswetgeving aan en Europese richtlijnen op dit gebied of zijn er mogelijkheden om via de achterkant toch iets te doen voor onze melkveehouders? Het tweede punt, er circuleert een motie over Formule I, maar daarvan heb ik het gevoel dat de stikstofuitstoot daarvan wel omhoog gaat en dat het in die zin niet fair is naar de boeren en de bouwsector, maar het is onder de rechter. Zolang er geen bodemprocedure is geweest, wil ik daar niets over zeggen. Als dat eenmaal achter de rug is, wil ik mijn collega's verzoeken na te denken of het via een rondetafelgesprek mogelijk is daar meer inzicht in te krijgen.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor overleg door het college over de moties. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Allereerst dank aan alle gasten die hiernaar toe zijn gekomen, welkom. Door de uitspraak van de Raad van State van 29 mei jl. dat de PAS juridisch niet houdbaar is, is er geen ruimte meer om extra stikstof uit te stoten en dat betekent dat er geen nieuwe vergunningen meer verleend konden worden. De provincies vonden dat onwenselijk en die hebben daarom in oktober een beleidsregel vastgesteld zodat er in ieder geval weer projecten vergund konden worden in alle sectoren, onder voorwaarde dat er geen extra stikstofuitstoot meer vrijkomt. Daardoor is het nu weer mogelijk om vergunningen aan te vragen en die hebben hun beperkingen. In Friesland hebben ze de beleidsregels niet vastgesteld. Daar kunnen geen vergunningen worden verleend. Het zal nooit meer worden zoals onder de PAS en zoals de minister-president zei, wij kunnen niet meer op de pof leven, we moeten iets doen. Wij snappen ook de zorgen van alle partijen. Banen staan op het spel, projecten vinden geen doorgang, bedrijven gaan failliet, huishoudens worden getroffen en dat is verschrikkelijk en wij als provincie willen dat niet. Daarnaast is onzeker wat in de toekomst mogelijk zal zijn. Nu kunnen alleen zaken die geen extra stikstofdepositie veroorzaken, doorgang vinden. Wij voelen ons verantwoordelijk voor zowel het instandhouden van de natuur als het zorgen voor een goed economisch klimaat, waarin ondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen. Daarom pakken

wij het probleem op verschillende fronten aan, samen met PS en met alle sectoren, omdat die niet het probleem zijn maar een deel van de oplossing. Er kunnen vergunningen worden aangevraagd en projecten vinden ook nu al doorgang. Er zijn nog verschillen tussen het Rijk en de provincies en wij hebben samen afgesproken dat wij de specifieke situaties die worden aangedragen door de sectoren, gaan toetsen aan de regels. Ook hebben wij afgesproken dat wij voor 1 december gaan kijken waar de verschillen in zitten en welke oplossing wij kunnen bieden. Als er zaken uitkomen die onwenselijk zijn, worden de beleidsregels aangepast. Wij gaan dan kijken hoe wij dat gaan doen. Hiervoor nemen wij samen met het Rijk en alle provincies tot 1 december de tijd zodat wij kunnen laten zien waar de verschillen liggen. Intussen voeren wij gesprekken met de sectoren. Donderdag jl. was er een eerste constructief overleg met de boeren en collega's Van der Hoek en Stigter waren daarbij aanwezig en die hebben geluisterd. Wij snappen de zorgen echt heel goed. Het viel wel op dat er veel onduidelijkheid bestaat over wat er wel en niet meer kan en daardoor zijn er zorgen over het nu wel of niet aanvragen van vergunningen, past het wel, past het niet. Het is een nieuwe situatie die nog niet scherp is in wat het betekent. Ook daarin zullen wij helpen. Wij gaan de komende weken proberen ook die problemen weg te nemen. Ik heb zelf de afweging gemaakt om op donderdag de belangen van onze provincie te bespreken met de minister-president en minister Schouten en ook de andere provincies. Wij hebben de maatregelen en zorgen besproken om uit deze impasse te komen, ook de maatregelen en zorg over de latente ruimte. Voor 1 december zullen wij meer duidelijkheid hebben en dat is nog maar drie weken. Wij willen heel graag de rust en ruimte nemen om dit rustig en in overleg met alle sectoren te doen. Wij zijn ook al bezig in Natura2000-gebieden met de uitvoering van herstelmaatregelen. Daarnaast gaan wij aan de slag met de gebiedsgerichte aanpak. Wij bekijken per Natura2000-gebied welke maatregelen genomen moeten worden om de natuur te herstellen, dat doen wij samen met alle partijen, landbouw, bouw, infra, industrie en de natuurbeheerders. Op 11 december is er een startbijeenkomst waarbij wij de gebiedsgerichte aanpak met de vertegenwoordigers uit de sector willen bespreken en daar willen wij een adviesgroep uit vormen, zodat wij constant in gesprek kunnen blijven met de sectoren. Over de moties, wij zien uw betrokkenheid en de moties tonen heel veel sympathie voor alles wat er speelt en gebeurt. Ze beogen een mogelijkheid om tot op een oplossing te komen, maar op dit moment zijn wij keihard bezig om de problemen op te lossen en daarin worden deze kaders opgenomen en besproken, dus wij zijn er heel hard mee bezig. Alle moties beogen in feite hetzelfde, u bent ook zoekende naar oplossingen, zo snel mogelijk, het liefst gisteren en wij willen niet wachten. Toch wil ik u vragen de rust en de ruimte te behouden om dit gezamenlijk en in overleg met alle sectoren te doen. Motie 61 betreft al voor een groot deel wat wij doen. Ik geef dat als voorbeeld. Er is één procesmotie die op korte termijn het meest haalbaar is en ons voor 1 december nog zou kunnen helpen en dat is motie 57, stikstofbeleid. Wij gaan in overleg met de sectoren om de voorbeelden te toetsen. Mijnheer De Wit, bedrijfsoverdracht is geen probleem als de huidige vergunning wordt overgenomen en het project niet wijzigt. Forum, onbenutte latente ruimte kan op basis van de huidige beleidsregels niet extern worden gesaldeerd. Bij de nieuwe beleidsregel zullen wij dit wel toetsen hoe dat gaat werken. CU, wij hebben nog geen zicht op de bedrijven die nog geen vergunning hebben, maar in de komende maanden komt dat wel aan bod bij onze gebiedsgerichte aanpak. Ik zal contact opnemen met mijn collega in Brabant om te kijken hoe dat gegaan is. Of de afspraak tot een stikstofverlaging leidt, daar werken wij dus aan. SP, wij hebben

maar een belastingmaatregel en dat zijn de opcenten. Wij hebben geen instrument om u tegemoet te komen in uw vraag. Het is een complex probleem en wij begrijpen dat iedereen in onzekerheid leeft, maar wij moeten dit in zorgvuldigheid doen. In de komende maanden kom ik terug. Wij zitten vol in overleg en zullen dat goed met u communiceren en in overleg met u doen. Ik verzoek u de overige moties tot na 1 december aan te houden zodat u kunt zien wat wij allemaal gedaan hebben en als u ze toch indient – behalve motie 57 – dan ontraden wij die.

Tweede termijn

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij zijn het eens met alle partijen die aangeven dat heel veel sectoren lijden onder het stikstofdossier, het gaat vrijwel iedereen aan, ook jongeren die een huis zoeken, veel toeleverende bedrijven uit de bouwsector. Daar hebben velen al te maken met terugloop van opdrachten en financiële krapte. Het is een breed probleem voor vele onderdelen van de samenleving. De vergunningverlening moet echt goed op gang komen, daarvoor zijn verschillende maatregelen nodig. Wij hebben een aantal moties waarin wij de gedeputeerde punten meegeven voor het landelijk overleg, dus onze moties willen wij niet aanhouden, die brengen wij in stemming. Het mag niet zo zijn dat al die aandacht voor de andere sectoren een negatieve impact heeft op de landbouw, ook de landbouw moet toekomstperspectief houden en daar gaat een aantal van onze moties ook over. Het lijkt erop dat daar ruimte wordt weggehaald voor andere sectoren en dat willen wij dan weer niet. Onze belangrijkste motie is dat wij in de provincie geen kop willen hebben op het landelijk beleid en dat heb ik de heer De Wit van de VVD ook horen zeggen en daar zijn wij blij mee. De motie die de VVD mede indient, lijkt erg op die van het CDA, daarom willen wij onze motie 'geen kop op landelijk beleid' hoofdelijk in stemming brengen, zodat iedereen daar persoonlijk over kan beslissen. Wij roepen de coalitie op om in hun motie een zin toe te voegen, namelijk dat zij geen kop willen op landelijk beleid. Dan zouden wij die ook kunnen steunen. Motie 58 PVV, 50plus/PvdO en FvD, afzien van het onteigeningsinstrument bij boeren voor natuur komt overeen met onze motie dat opkoop altijd op vrijwillige basis moet geschieden, dus die kunnen wij steunen. De motie over het Duitse rekenmodel, dat vinden wij lastig omdat verzocht wordt om dat specifiek in Noord-Holland te implementeren en wij zouden willen vragen om die aan te passen en dat het een oproep wordt naar de landelijke politiek om dat model te onderzoeken om te kijken of dat in Nederland geïmplementeerd kan worden, want dat is landelijke regelgeving. De motie niet tornen aan bestaande rechten van FvD steunen wij. De moties van de PvdD steunen wij niet, want die zijn gedeeltelijk in tegenspraak met onze moties. In de motie van de SP zit een aantal goede denkrichtingen maar ook een aantal dingen die haaks staan op onze moties, dus die kunnen wij niet steunen. Wij zitten in de tweede termijn en wat ik nu heb gezegd, is nu ons voornemen en ik heb begrepen dat we in de lunchpauze zo meteen met de agrariërs kunnen spreken. In het debat probeer je elkaar te overtuigen en tot het moment van stemming kun je nog van mening wijzigen. Ik hoop dat ook de andere fracties bereid zijn om naar anderen te luisteren en hun mening te herzien.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Dank voor de beantwoording en dank aan de fracties voor de input en de goede suggesties en ideeën voor de voortgang van deze problematiek. Het is het

allerbelangrijkst om nu te zorgen voor rust en duidelijkheid en het college haar werk laten doen en te kijken hoe wij tot een goed nieuw beleidskader kunnen komen. Wij hebben al in een eerder stadium input gegeven en daar is vandaag nog het nodige aan toegevoegd. Wij vinden het niet wijs om wat voor motie dan ook als het gaat om de inhoud – het proces is iets anders – vaste kaders aan toe te voegen. Dat laat onverlet dat zodra het beleidskader er is, wij ervan uitgaan dat wij dat als PS kunnen bespreken en kunnen toetsen aan de randvoorwaarden die wij vooraf hebben meegegeven. Dat debat komt er wel degelijk en dat geldt voor eenieder. Wij gaan er dus vanuit dat als het beleidskader er straks is, wij daar als PS over gaan spreken en dat het niet gaat om een dichtgetimmerd geheel of voldongen feit. Wij steunen de motie die wij zelf mede hebben ingediend over het proces en wij steunen andere moties niet. Ik kan mij voorstellen dat een aantal moties wordt aangehouden tot het moment waarop wij inhoudelijk met elkaar spreken over het beleidskader.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Ik ben ook geboren in West-Friesland maar ben iets ouder dan de heer Mantel. Daarom is het niet zo vreemd dat ik mij een heel ander landschap uit mijn jeugd herinner dan het landschap waar de heer Mantel nu zo enthousiast over is. Ik herinner mij het landschap van de schoolplaten van Koekkoek, zelfs bijna van voor mijn tijd, maar toen had je slootjes, weidevogels, akkerbloemen, enzovoorts en die zie je nu nauwelijks meer in West-Friesland. Dus uw beeld daarvan is niet het mijne.

Mevrouw **KONING** (CDA): Bij interruptie. Bent u zich ervan bewust dat wij als provincie heel erg sturen op weidevogelbeheer en dat er veel subsidies voor zijn en dat er wel degelijk weidevogels zijn?

De heer **CARDOL** (GL): Uiteraard weet ik dat die subsidies er zijn en ook dat op sommige plekken er weer meer weidevogels zijn, maar toch is de weidevogelstand in Nederland en ook in Noord-Holland dramatisch ten opzichte van hoe die in de tijd van Koekkoek was.

De heer **MANTEL** (FvD): Ik denk dat de heer Cardol doelt op de periode voor de ruilverkaveling. Klopt dat?

De heer **CARDOL** (GL): Dat is deels voor de ruilverkaveling ja.

De heer **MANTEL** (FvD): U zegt dat die vogels er niet meer zijn. Hoe vaak komt u in het weidegebied?

De heer **CARDOL** (GL): Ik gaf net antwoord op mevrouw Koning en ik zei dat de stand van die vogels dramatisch achteruit is gegaan ten opzichte van de periode die ik mij herinner uit mijn jeugd. Nog twee opmerkingen. Over het verhaal van mevrouw Rommel. Zij zei “Het wordt nooit meer zoals het was onder de PAS”. Daar ben ik ontzettend blij mee, er zullen echt maatregelen genomen moeten worden om op een andere manier om te gaan met de relatie landbouw en natuur. Over de moties. Er zijn op de valreep nog moties door de PvdD en SP ingediend en ik sta hier sympathiek tegenover, maar ik steun de oproep van de gedeputeerde om die aan te houden

tot in ieder geval na 1 december wanneer wij hopelijk meer weten over hoe de regelingen er straks uit gaan zien.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter. Het is vandaag kennelijk de gewoonte om te refereren aan de West-Friese roots, dus ik sluit mij aan in dat rijtje en ik waardeer in de West-Friese mentaliteit het ondernemerschap en de creativiteit om er altijd met elkaar uit te komen. Daar hebben wij allemaal wat aan in deze discussie. Ik besef dat de mensen buiten na dit debat nog steeds niet de gewenste duidelijkheid en rust ervaren die ik ze graag zou willen geven, maar dit proces heeft tijd nodig en wij kijken uit naar wat er 1 december gaat komen aan gewijzigde landelijke consensus en ook zeker blij zijn dat wij daarmee ook in Noord-Holland aan de slag gaan met alle sectoren om de voorbeelden langs te lopen. Wij zijn blij dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat in veel moties nuttige inzichten en suggesties staan die wij kunnen meenemen in het landelijke overleg. Het wordt tijd voor de provincie om de praktische bril op te zetten om de natuur en economie met elkaar te kunnen blijven verbinden, dat staat voor mij nog steeds overeind, ook nu de PAS niet meer geldt, dat economie en natuur in een gepaste balans moeten zijn en dat het niet het een of het ander is. Laten wij elkaar daar vooral vinden. Dan de moties, waarbij ik mij aansluit bij de reactie van het college. De motie geen kop op landelijk beleid, in mijn bijdrage heb ik daar een heldere tekst over gesproken, dat wij afwachten wat er komt uit het landelijk overleg waar de provincies vertegenwoordigd zijn, dat wij nieuwsgierig zijn naar de uitkomsten en dat wij de landelijke consensus als basis zien voor het beleid in Noord-Holland. Daarom komt deze motie te vroeg, want ik zie dat het college suggesties zoals vandaag gedaan, meeneemt in het overleg aldaar. Laten wij daar vooral op wachten.

Mevrouw **KONING** (CDA): Zegt u nu dat u nu niet wilt uitspreken dat er nu geen kop op landelijk moet komen maar misschien mag het toch nog wel.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij vinden het raadzaam om eerst te kijken wat er komt op papier, want wij weten het nu niet. In mijn bijdrage heb ik aangegeven hoe wij daarin zitten, dat is de lijn die wij voeren. Wij zullen zien wat er komt en als wij dan kijken hoe die tekst zich verhoudt tot hetgeen ik in mijn inbreng gezegd heb, namelijk dat het uitgangspunt is om op basis van een landelijke consensus in Noord-Holland op basis daarvan aan de slag te gaan. Moties die raken aan de vrijwilligheid opkoop bedrijven, voor de VVD is er nog geen enkel beleid over opkopen van bedrijven in relatie tot de stikstofproblematiek. Per gebied moeten wij een analyse maken van de problemen, waar de oorzaken liggen en kijken hoe je dit kunt oplossen. Dat inzicht ontbreekt nu volstrekt en dat wachten wij af. Wij hebben daar woorden over gehoord van de gedeputeerde dat er ook met de sectoren gesproken gaat worden in december ook al. Ik ga niet vooruitlopen op een mogelijk element in het beleid, er is nu geen beleid van de provincie om geforceerd bedrijven op te gaan kopen om de stikstofproblemen op te lossen. Laten wij afwachten wat er uit de gebiedsanalyses komt. De motie intern salderen, wij moeten ook hier afwachten wat er uit het landelijk overleg komt en wat het betekent voor de provincie. Hetzelfde geldt voor de motie drempelwaarde, waarover wij overigens willen zeggen dat wij veel sympathie hebben voor het idee van een drempelwaarde, te meer omdat dat een bepaalde mate van praktisch effect heeft op de degene die een vergunning aanvraagt, maar het is geen provinciale verantwoordelijkheid en

dat moet de komende weken duidelijk worden. Wij wachten dat met belangstelling af. Motie fosfaat en dierenrechten/ammoniak: op dit moment is in de huidige beleidsregels gezegd dat specifiek de veehouderij is uitgesloten van extern salderen waar dit betrekking op heeft. Op dit moment is het niet aan de orde. Het is wel een belangrijk punt voor de sector, want die wil niet dat agrarische activiteiten tegenover andere sectoren worden gezet en dat er een soort wedstrijd gaat ontstaan tussen sectoren, ook daarvan wachten wij de nieuwe regels af. Nu is extern salderen voor de agrarische sector niet aan de orde en daarom is de motie op dit moment niet nodig. Dezelfde lijn geldt voor de overige moties, want ik ga ze niet stuk voor stuk langslopen. Motie PVV over onteigening. Daar heb ik al iets over gezegd. De motie FvD, Duits rekenmodel: de Kamercommissie heeft hier een hoorzitting over gehad en de kritiek heb ik tot mij genomen. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen om hiernaar te kijken en dat is de plek om er iets over te zeggen omdat het ministerie verantwoordelijk is samen met het RIVM om tot een rekenmodel te komen. Op dit moment vinden wij de motie niet relevant, maar kijken met belangstelling naar de landelijke ontwikkelingen.

De heer **MANTEL** (FvD): Voorzitter. Ik wil benadrukken dat wij er allemaal goed over moeten nadenken dat de landbouwsector de enige sector is die daadwerkelijk stikstof opneemt. Moties 50, 51, 52 en 53 steunen wij. Mevrouw Koning had een vraag over de landelijke implementatie van het Duitse rekenmodel. Het is goed voor de provincie om hiermee zo snel mogelijk aan de slag te gaan, want als wij iedere keer moeten wachten op Den Haag, dan gebeurt er niks en die tijd hebben wij niet omdat het nu vastloopt. Dat is het criterium waar wij tegenaan lopen, het zit hier nu vast en wij zijn hier gekozen door de inwoners van Noord-Holland, dus het zou mooi zijn als wij daarmee aan de slag kunnen.

De heer **DE WIT** (VVD): Hoor ik FvD zeggen om de onrust te vergroten in het land, in Noord-Holland een eigen rekenmodel te willen implementeren?

De heer **MANTEL** (FvD): Als dat naar het Duitse rekenmodel zou kunnen, dan zou dat prima zijn, want dan kunnen wij weer aan de slag. Er zitten veel verschillen tussen de provincies. Wij hebben een aantal kleine postzegels in onze provincie, waardoor de hele provincie op slot zit en die situatie is in andere provincies heel anders. Het zou mooi zijn als wij hier nu mee aan de slag kunnen gaan.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil erop wijzen dat het maken van een model niet in twee weken gebeurd is, daar is veel wetenschappelijk onderzoek voor nodig. Waarom zou de provincie die verantwoordelijkheid naar zich toetrekken, te meer omdat het tijdrovend is en wederom tot onduidelijkheid gaat leiden ten opzichte van landelijke modellen.

De heer **MANTEL** (FvD): Het landelijke model duurt veel te lang, dat duurt weken of zelfs maanden. Laten wij het daarom proberen om hier in te voeren om te kijken of het haalbaar is. Ik had antwoord gekregen van mevrouw Rommel over het eventueel verhuren van de latente ruimte, maar dat valt kennelijk onder extern salderen. Klopt het dat het college gaat toetsen of dat

mogelijk is? Kunt u misschien een tijdsindicatie geven en wordt het mondeling of schriftelijk toegezegd?

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de toezegging om het onderzoek naar vergunningen voor niet-agrarische industrie op te pakken en contact op te nemen met de provincie Noord-Brabant, dat is heel verstandig. Wij hebben eerlijk gezegd ongeveer hetzelfde oordeel als GS over de moties. Ze zijn eigenlijk vrij voorbarig, omdat ze nu al oproepen om allerlei implementatiekeuzes te maken waarover wij nu juist aan het nadenken zijn. Wij kunnen ons grotendeels vinden in het stemadvies van het college, maar niet helemaal. Motie onteigening CDA en FvD: wij zijn het ermee eens dat onteigening zeer ongewenst is, maar wij moeten oppassen dat wij nu grote woorden gaan spreken die wij later niet waar kunnen maken. Ik heb ongeveer dezelfde boodschap als mijn collega van de VVD over het Duitse rekenmodel. Het is op zich heel goed om ernaar te kijken, want wij moeten de feiten helder op tafel hebben en voorkomen dat er discussie ontstaat over cijfers, maar om nu al te concluderen dat het Duitse model beter is, kunnen wij niet. Daarom stel ik voor dit mee te nemen in onze expertmeeting die wij willen organiseren over de stikstofproblematiek. Wij kunnen ons vinden in de motie van de coalitie die zegt dat wij zorgvuldig moeten doorgaan waar wij nu al mee bezig zijn en daar kun je natuurlijk niet tegen zijn. Bij een motie wijken wij af van het advies van het college, dat is motie 61 PvdD, inzichtelijk maken van stikstofbronnen, die zullen wij steunen, want dat moeten wij sowieso gaan doen. Dat is onafhankelijk van de keuze die wij maken over de implementatie van de beleidsregels. Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag over de inzet van de gedeputeerde voor ruimte voor toekomstgerichte agrariërs. Wij moeten voorkomen dat de agrarische sector als geheel op slot gaat, maar juist ontwikkelingen in de goede richting mogelijk maken. Daarom een motie. Wellicht kan de gedeputeerde gewoon toezeggen dat ze dit meeneemt, anders moeten wij erover stemmen.

Motie 64/11-11-19
Perspectief agrariërs

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De vergunningverlening in het kader van de wet Natuurbescherming (Wnb) momenteel zeer beperkt mogelijk is vanwege onduidelijkheid over de consequenties voor de stikstofdepositie;*
- *De oplossing van de stikstofproblematiek veel gaat vragen van alle sectoren.*

Overwegende dat:

- *Op dit moment veel gesproken wordt over maatregelen die de agrarische sector treffen;*
- *Voorkomen moet worden dat de agrarische sector volledig "op slot gaat";*
- *Agrariërs perspectief moet worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten die in lijn is met de doelstellingen van de kringlooplandbouw.*

Dragen het college op:
In het overleg met het Rijk over de stikstofmaatregelen zich ervoor in te zetten dat binnen de kaders die nodig zijn om de stikstofdepositie in kwetsbare natuur terug te brengen, er ruimte komt voor agrariërs om zich te ontwikkelen richting een kringlooplandbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Eerst een kleine correctie. De enige sector die stikstof opneemt, is natuurlijk de natuur. De natuur heeft ook veel last van alle stikstof van de landbouw.

De heer **MANTEL** (FvD): De natuur is de sector en die gaan met elkaar hand in hand. Bent u dat niet met mij eens?

De heer **ZOON** (PvdD): Nee, de natuur en de veehouderij gaan niet hand in hand helaas. Daar proberen we wel voor te zorgen dat die steeds meer hand in hand komt door natuurinclusieve landbouw, waar het wel hand in hand gaat, maar dat is nog steeds de minderheid helaas. Het verzoek om de moties aan te houden, is een probleem want dat betekent eigenlijk dat deze worden ingetrokken. Dat is niet ons doel. Je zou kunnen zeggen, we hebben de toezegging gehad dat de moties meegenomen worden, maar dat is het niet. Er wordt gezegd, wacht nou even rustig af, kijk naar wat er op 1 december gebeurd is en daarna zijn de moties misschien zinloos geworden, maar misschien ook niet. Dat weten wij niet. Dus wij zijn niet voornemens om ze aan te houden, maar wij hebben nog een lange lunch te gaan. Kop op landelijk beleid wordt door het CDA gezegd, het lijkt ons juist heel goed om een kop op landelijk beleid te hebben, juist omdat wij aan de slag gaan met een gebiedsgerichte aanpak, zou je juist als provincie de eigen rol moeten pakken en dat zou kunnen betekenen dat je een kop doet op het landelijke beleid. Motie 57, wij hebben er een probleem mee dat er getoetst wordt aan de praktijk. Wij hebben gezien toen de PAS werd gedaan, dat de Raad van State heeft gezegd, dit is misschien toch niet zo'n goed idee, ik kijk er nog eens goed naar. De Raad van State werd opzij geschoven. Wij willen zeggen dat er niet alleen getoetst wordt aan de praktijk, maar juist ook aan de Raad van State en dat dat advies dwingend meegenomen wordt.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Wij zullen onze motie aanhouden, maar hopen dat het college hier wel de goede dingen uithaalt. De motie is niet bedoeld om de kool en de geit te sparen, maar echt om vooruit te kijken naar 2030 wat sowieso een meetpunt is voor de klimaatdoelen. Het gaat niet alleen om of wij voor de natuur of de landbouw zijn, maar er ligt een groot ruimtelijk ordeningsvraagstuk, ook in onze provincie, en de motie is een beetje bedoeld om hier een bijdrage aan te leveren. Ik vraag mij af of mevrouw Koning op haar eigen congres is geweest dit weekend, want als ik haar moties zie, dan vrees ik van niet, want daar is een en ander besproken zo begrijp ik, waardoor je iets meer beweging richting natuur zou verwachten of in

ieder geval dat het rentmeesterschap waar het CDA vaak over spreekt, om dat meer in verbinding met landbouw en natuur te laten zijn. Ik zie toch nog veel old school CDA terugkomen in de moties en dat is uw goed recht, maar dat leidt er wel toe dat wij deze nu en in de toekomst niet kunnen steunen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Interruptie. Ik was inderdaad op het congres en daar is nadrukkelijk gezegd dat natuur en economische belangen en de agrarische sector hand in hand moeten gaan. En niet de een voor de ander maar samen.

De heer **SMALING** (SP): Ik heb een beetje de indruk alsof u alleen Annie Schreijer-Pierik had gesproken op het congres maar dat is niet zo. De motie van FvD is zinvol, maar ik sluit aan bij wat de collega's hebben gezegd, je zou eerst landelijk moeten kijken of dat gepast zou zijn voor Nederland. Op dit moment gaan wij daar niet in mee. Er zit een geitenpaadje in de coalitiemotie. Het eerste deel van het dictum van de coalitiemotie suggereert dat voordat er iets anders is verzonnen aan de Noord-Hollandse beleidsregels, te handhaven. Het lijkt mij niet verstandig om dat zo te formuleren. Dat geeft aan dat je iets anders gaat doen dan wat oorspronkelijk beoogd was. Wij houden liever de hand aan zoals het nu is afgesproken en in de toekomst zien wij het wel, maar het is niet verstandig om daarop nu te preluderen, daarom kunnen wij hem niet steunen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter, ik heb een vraag van FvD over extern salderen voor de landbouw met de veehouderij, deze regel is nog niet van toepassing. In het overleg met het Rijk en de provincies is dit deel van het onderzoek, kunnen wij dat niet loskoppelen. Daar zijn wij naar aan het kijken.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering tot 13.45 uur. Er staan lunchpakketten voor u klaar en wij zullen naar buiten gaan om samen met de boeren en VNO-NCW de petitie in ontvangst te nemen. De vergadering is heropend.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Van de VVD hebben wij begrepen dat zij helaas, helaas niet willen uitspreken dat zij geen kop willen op landelijke regelgeving, daarom is er geen hoofdelijke stemming meer nodig over onze motie. Die trekken wij in.

De heer **DE WIT** (VVD): Ik wil niet steeds herhalen wat ik gezegd heb omwille van de tijd, maar ik wil toch wel benadrukken dat ik in mijn bijdrage dat ik het belangrijk vind dat er duidelijkheid komt…..

De **VOORZITTER**: Mijnheer De Wit, wij gaan niet een derde termijn starten. De hoofdelijke stemming is ingetrokken, maar de motie komt nog wel in stemming en dan kunt u een stemverklaring afgeven. Ik ga over tot de stemming over de eerste motie.

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb nog geen reactie gehad van GS op de motie die ik in tweede termijn heb ingediend.

De **VOORZITTER**: Dat is de laatste motie die is uitgedeeld.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: In het dictum staan de uitgangspunten van het coalitieakkoord en die komen terug in het Rijksbeleid. Er staat letterlijk zorgen dat er ruimte komt en die ruimte is er volgens ons al. Wij ontraden de motie vanuit de optiek dat wij dit al doen.

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de stemming over M50 CDA, geen kop op landelijk beleid. Als het goed is, zijn wij met 53 Statenleden, maar omdat de heer Voskuil er nog niet is, zijn wij met 52 leden.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij vinden de motie niet supergelukkig geformuleerd want er staat dat de beleidsregels op korte termijn moeten worden aangepast. Als ik hem zo interpreteer dat bij de nieuwe uitrol van de beleidsregels er geen kop komt op landelijk beleid, zullen wij hem ondersteunen.

De heer **DE WIT** (VVD): Wij wachten af of er landelijke consensus gaat komen per 1 december 2019 en op dat moment zullen wij beoordelen hoe zich dat verhoudt tot het coalitieakkoord met de kop op landelijk beleid.

De **VOORZITTER**: Wij gaan elektronisch stemmen, stemming nr. 2. De motie is verworpen met 35 stemmen tegen (GL, VVD, D66, PvdA, PvdD, SP, DENK) en 17 stemmen voor. Dan M51. Stemming nr. 3 is geopend. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M52, stemming nr. 4. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M53, stemming nr. 5. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M54, stemming nr. 6. De heer Voskuil is teruggekeerd, dus nu zijn er 53 Statenleden die gaan stemmen. De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor (FvD, CDA, PVV). M55, stemming nr. 7. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 13 stemmen voor (FvD, CDA, 50plus/PvdO). M 56, stemming nr. 8. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M57, stemming nr. 9.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Deze motie lijkt heel erg op die van ons, maar wij missen hierin geen kop op landelijk beleid. Daarom kunnen wij hem niet steunen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 30 stemmen voor en 23 tegen (FvD, D66:1/stem, CDA, PvdD, PVV, SP en 50plus/PvdO). M58, stemming nr. 10. Mevrouw Bezaan (PVV) geeft aan hoofdelijke stemming te verzoeken. De griffier zal uw naam omroepen.

Van der Waart: tegen
Van Soest: voor
Kapitein: tegen
Strens: tegen

Jellema: tegen
Steeman: tegen
De Wit: tegen
1555 Doevendans: tegen
Van Meerten: tegen
Kanik: tegen
Hartog: tegen
Gringhuis: tegen
1560 Kohler: voor
Dekker: voor
Van Gilse: tegen
Kaamer van Hoegee: tegen
Terwal: tegen
1565 Mantel: voor
Nanninga: voor
Jensen: voor
Vastenhouw: voor
Bolkestein: tegen
1570 Klein: tegen
Deen: voor
Mw. Zaal: tegen
Kostic: tegen
Hollebeek: tegen
1575 Smaling: tegen
Van der Maas: tegen
Voskuil: tegen
Heijnen: voor
Van Geffen: tegen
1580 Van den Berg: voor
Kocken: tegen
Sanderse: voor
Kuiper: voor
Koning: voor
1585 Dessing: voor
Leerink: tegen
Dulfer: tegen
Hoogervorst: tegen
Bezaan: voor
1590 Kaptheijns: voor
Gielen: tegen
Van Wijnen: tegen
Everduim: tegen
Carton: tegen

De Vries: tegen
Cardol: tegen
Dhr. Zaal: tegen
Klaassen: tegen
Alberts: tegen
Zoon: tegen

De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor. M59, stemming nr. 10. De motie is verworpen met 41 stemmen tegen en 12 stemmen voor (FvD, VVD, 50plus/PvdO). M60, stemming nr. 11. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO).

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Wij houden moties 61 en 62 aan.

De **VOORZITTER**: Moties 61 en 62 zijn aangehouden. M63 is al aangehouden. M64, stemming nr. 12. De motie is verworpen met 49 stemmen tegen en 4 stemmen voor (PvdD, CU).

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er is een verzoek tot bekrachtiging van geheimhouding binnengekomen. Op grond van artikel 25, derde lid van de Provinciewet, hebben GS op 5 november jl. geheimhouding opgelegd op de onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort. Onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van GS van15 oktober 2019. Deze documenten zijn onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029. Wenst u over deze documenten te spreken dan dient dit in beslotenheid te gebeuren aan het einde van de vergadering. Zo nee, bekrachtigt u dan het besluit van GS om deze documenten als geheim vast te stellen? Dat is het geval.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 30 september 2019

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen ontvangen. Ik stel voor om de notulen van de vergadering van 30 september 2019 goed te keuren. De notulen zijn vastgesteld.

5. Vaststelling strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hierover het woord? Nee? Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt nog iemand daarover het woord? Nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Vanaf heden is de vormgeving van de lijst moties aangepast en toegankelijker gemaakt. Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. U kunt voortaan via de hyperlinks die op de lijst moties staan vermeld, naar de inhoud van de afzonderlijke moties navigeren. Daar kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. Als er een afdoeningsvoorstel voor een motie ligt, zal dat op de lijst worden aangegeven. Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan stel ik voor de lijst als zodanig vast te stellen.

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 76 Wijziging Verordening Werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland
8.b. Statenvoordracht 77 Evaluatie Metropoolregio Amsterdam (MRA) en MRA-Regiegroep (*is onthamerd, zie agendapunt 12.a.*)
8.c. Statenvoordracht 78 Zienswijzen 2019 financiële stukken Plassenschap Loosdrecht e.o.
8.d. Statenvoordracht 79 Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2019
8.e. Statenvoordracht 82 Overeenkomst afsluiting 'Verkenningsjaar Biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen Natuurnetwerk Nederland (NNN)'

De **VOORZITTER**: Statenvoordracht 8.b. is onthamerd.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen over 8.e. Ondanks dat dit agendapunt een hamerstuk is, willen wij een korte stemverklaring geven. Wij zullen tegen dit besluit stemmen omdat de nu al onder druk liggende agrarische doelen nog verder onder druk komen te staan. Wij zijn van mening dat veel nuchterder naar biodiversiteit en de natuur gekeken moet worden en dat de agrarische sector gekoesterd wordt, aangezien deze een belangrijke bijdrage levert aan de Noord-Hollandse economie en de voedselproductie.

De heer **MANTEL** (FvD): Voor ons geldt hetzelfde. Bij 8.e. wordt FvD geacht tegen te hebben gestemd in verband met het onteigenen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Wij worden ook geacht te hebben tegengestemd bij 8.e.

De heer **ZOON** (PvdD): Wij worden ook geacht tegen gestemd te hebben bij 8.e., voornamelijk omdat de doelen niet duidelijk zijn.

De **VOORZITTER**: Dan zijn de besluiten behorende bij 8.a., 8.c, 8.e en 8.d aangenomen.

9. Statenvoordracht 73 Begroting 2020

De **VOORZITTER**: Het is gebruikelijk dat wij een vaste sprekersronde hanteren, oppositie eerst in volgorde van grootte, dus dan geef ik eerst het woord aan de heer Dessing (FvD).

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, voor ons ligt de behandeling van de begroting voor 2020. Voordat ik inga op deze begroting, wil ik namens de fractie van Forum voor Democratie mijn dank uitspreken voor het vele werk dat is verricht om een leesbare begroting voor te bereiden. Ook onze dank en waardering voor het beantwoorden van de vele vragen die door de Statenfracties zijn gesteld waardoor wij de begroting beter konden duiden. Er zijn 4 thema's waar wij ons aan de hand van deze begroting op willen richten: Klimaat, Woningbouw, Mobiliteit en het provinciaal referendum. Voordat ik inga op deze 4 thema's in deze, wil ik eerst de grotere context schetsen. In de landelijke politiek is men op dit moment meer met zichzelf bezig dan met de problemen die zich op dit moment in de samenleving afspelen. Een samenleving die in grote onrust verkeert, omdat boeren, burgers en bouwers niet weten waar ze aan toe zijn met het huidige landelijke beleid als het gaat om bijvoorbeeld de energietransitie en de ridicule stikstofregels, gedicteerd door Brussel, die het land inmiddels lam leggen en de Nederlandse samenleving nu al miljoenen kosten. De landelijke politiek neemt geen regie, lijkt niet doelgericht bezig te zijn en is puur op zoek naar de administratieve en coalitie-behoudende uitweg die geen uitweg is. De landelijke coalitie is naar binnen gekeerd en negeert daarbij de stem en de mening van het volk. De coalitie in Noord-Holland is niet bij machte om deze onrust in de provincie het hoofd te bieden en kiest evenmin voor pragmatische oplossingen die duidelijkheid bieden voor de burgers en bedrijven in onze mooie provincie. Wat ons betreft kenmerkt deze begroting zich niet door visie, maar laat zich het beste kwalificeren als het "op de winkel passen". De provincie Noord-Holland gaat naar onze mening mee in de Haagse onzekerheid en kiest met haar duurzame agenda, waarbij 35,5 miljoen euro wordt geïnvesteerd in klimaat- en energiemaatregelen, voor een doodlopende weg. Wij nemen met nadruk afstand van deze post in de provinciale begroting. Mijn collega Van den Berg zal bij de behandeling van het Klimaatakkoord hier nader op ingaan. Een belangrijk deel van de klimaat- en energiedoelstellingen zou naast de bouw van windmolens en zonneweiden, moeten worden behaald door de inzet van biomassacentrales. Daar hebben wij als Forum voor Democratie grote bezwaren tegen. Het is voor iedereen duidelijk dat biomassacentrales veel meer CO2-uitstoot en luchtverontreiniging veroorzaken dan conventionele verbrandingscentrales. Zelfs steenkoolcentrales leveren minder CO2-uitstoot en minder luchtvervuiling op. Mondiaal worden bossen gekapt als brandstof voor biomassacentrales en ook de enorme bomenkapdrift in Nederland die moet zorgen voor voeding van deze biomassacentrales, is aan twee kanten fout: het is natuurvernietiging en het zorgt voor extra luchtvervuiling en CO2-uitstoot. Bovendien zorgt het voornemen van de provincie om alleen hout uit Nederland te gebruiken naar alle waarschijnlijkheid voor een hogere kostprijs van het hout en wat betekent dit voor de bossen in Nederland? Graag een antwoord van de gedeputeerde op deze vragen. Inmiddels is de scepsis breed gedragen, waarbij kamerlid Sienot van D66 onlangs op Radio 1 toegaf gas te prefereren

boven biomassa als energiebron. Voorzitter, daarom zullen wij een motie indienen met als doel om een moratorium op de verdere bouw en inzet van biomassacentrales in te stellen in onze provincie.

Motie 65/11-11-19
Biomassacentrales in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het verbranden van biomassa aantoonbaar schadelijk is voor de luchtkwaliteit en dus de volksgezondheid;*
- *Energie opgewekt uit verbranding van biomassa alleen rekenkundig schone energie oplevert.*

Overwegende dat:
Bij de energietransitie gekozen moet worden voor echte schone energie waarbij de volksgezondheid niet in het gedrang komt.

Verzoeken GS:
Ervoor zorg te dragen dat bij de uitwerking van de regionale energiestrategie (RES) geen ruimte wordt geboden aan biomassacentrales zolang niet bewezen is dat deze daadwerkelijk op duurzame wijze energie opwekken en duurzamere alternatieven mogelijk zijn om de doelstellingen te behalen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD en 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, een voorbeeld van provinciaal beleid dat verder gaat dan de huidige restrictieve landelijke en Europese regels, is het creëren van nieuwe natuurgebieden die nodig worden geacht voor het koppelen van Natura 2000 gebieden, onder andere door het al dan niet verplicht uitkopen van boerenbedrijven. Wij zijn sterk tegenstander van dit beleid en zijn tegen de financiële reserveringen hiervoor in de begroting vanwege de schade die dit toebrengt aan de boerensector in het algemeen. Dan de post wonen. Wij lezen in de toelichting bij de begroting dat er zogenaamde aanjaagteams worden geformeerd om woningbouw te stimuleren. De bouw van meer dan 10.000 woningen en meer dan 600 projecten kunnen niet worden opgestart door de huidige stikstofcrisis. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: wat valt er eigenlijk nog aan te jagen als de bouw op slot is gezet? Kan de gedeputeerde zijn licht laten schijnen over hoe deze aanjaagteams nu moeten functioneren en heeft dit invloed op het gereserveerde budget hiervoor? Voor wat betreft dat deel van de begroting dat gaat over mobiliteit, een van de kerntaken van de provincie, kan onze fractie zeggen dat wij ons in deze begroting kunnen vinden

en dat de diverse programma's hiervoor op orde zijn. Deze zijn gedegen opgebouwd en kennen een goede mix van wegvervoer, openbaar vervoer en fietsinfrastructuur. Als potentiële coalitiepartij zouden wij in volle overtuiging onze handtekening hebben kunnen zetten onder dit deel van het coalitieakkoord. Wij zullen wel met speciale aandacht de ontwikkelingen blijven volgen op de voor ons belangrijke dossiers, zoals de aansluiting van Heiloo op de A9, de aansluiting A8/A9, het Duinpolderwegdossier, het doortrekken van de Noord-Zuidlijn en de ontsluiting van de kop van Noord-Holland op de weg en het spoor.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik hoor FvD zeggen dat zij als potentiële coalitiepartner veel hadden kunnen betekenen. Hoe reflecteert FvD op het coalitieproces dat zij in eerste instantie zelf hebben geleid wat na twee dagen wordt afgesloten?

De heer **DESSING** (FvD): De reflectie daarop is dat voor wat betreft de post mobiliteit, wij zeer zeker zaken hadden kunnen doen met de coalitie, maar dat vanwege het momentum toen de coalitieonderhandelingen plaatsvonden, al heel snel duidelijk was dat er geen coalitie kon worden gevormd waar FvD deel van uit zou kunnen maken in aantal.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij hebben aangegeven dat wij daar wel ruimte voor zagen, mede op het mobiliteitsdossier, maar de vraag is, hoe kan gesproken worden over een zorgvuldig coalitieproces in twee dagen tijd onder leiding van iemand die al heel snel met vakantie moest.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Van de kwalificatie van de vakantie neem ik afstand, daar kan ik niets over zeggen, maar het gaat erom dat wij een snelle en effectieve verkenning hebben gedaan en op basis daarvan was al heel snel duidelijk dat de coalitie op dat moment met de partijen die daar onderdeel van zouden uitmaken, niet kon rekenen op een getalsmatige meerderheid, waar wij onderdeel van uit zouden kunnen maken, hoe jammer wij dat op dat moment ook vonden. Daarom hebben wij dat helaas af moeten breken. Wel willen wij benoemd hebben dat de financiering van de post mobiliteit via de provinciale opcenten de aandacht behoeft. De claim dat Noord-Holland de laagste opcenten van Nederland heeft, is niet waar. De automobilist betaalt in Noord-Holland meer voor asfalt dan in andere provincies. Weliswaar is het tarief in percentage het laagste van Nederland (67,9%), maar de opbrengst hiervan is met 204,2 miljoen de op 3 na hoogste van Nederland na Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant. Dit komt door het hoge aantal voertuigen van ruim 1,2 miljoen stuks. Per kilometer aangelegde weg wordt er een bedrag geïncasseerd van 314.638 euro, het op 3 na hoogste bedrag, waar Friesland en Zeeland slechts zo'n 84.000 euro per kilometer aangelegde weg nodig hebben. Wij vinden dit een punt van aandacht voor de volgende begrotingen en pleiten voor een toekomstige verlaging van de provinciale opcenten. Wij horen graag van de gedeputeerde zijn zienswijze hierop. Dan het onderwerp referendum. Ondanks dat hier op dit moment geen post voor is gereserveerd, vinden wij dit een belangrijk onderwerp, omdat het hierbij gaat om een belangrijk participatie-instrument voor de bevolking. Dit is van belang in de huidige tijd waarbij de politiek te veel in zichzelf is gekeerd en de burger te weinig inspraak geeft, terwijl er belangrijke onderwerpen zijn waar de inwoners van Noord-Holland hun mening over zouden moeten kunnen geven. Denk hierbij aan de energietransitie of het bouwen van windmolens en zonneweiden. Het organiseren

van zo'n referendum zou volgens de beantwoording van onze vragen hieromtrent minimaal 5 miljoen euro moeten bedragen. Sinds wanneer hangt er zo'n duur prijskaartje aan democratie? Wij denken dat dit voor een veel lager bedrag moet kunnen en zullen de komende tijd besteden aan het verder uitwerken van plannen op dit gebied. Wij nodigen de andere partijen in de Staten van harte uit om hierin met ons mee te denken en wij zullen hier binnenkort op terugkomen. Maar wat ons wel is gebleken, is dat de bekendheid van het instrument provinciaal referendum bij de bevolking van Noord-Holland onvoldoende bekend is. Ook geeft de website van de provincie onvoldoende helderheid hierover. Wij vinden het belangrijk dat de informatievoorziening van de provincie hier duidelijk over is en zullen in dit verband in de tweede termijn met een motie komen met als thema het informeren van de inwoners van Noord-Holland over de diverse participatievormen waaronder het instrument provinciaal referendum. Samenvattend: wij vinden dat de enorme reserveringen voor de energietransitie in deze begroting gebruikt zouden moeten worden voor zaken die er volgens ons echt toe doen: het verder stimuleren van woningbouw, het behoud van gas als degelijke energiebron ter voorkoming van "wiebelstroom" door windmolens, zonneweiden en biomassa, het verder uitbreiden van mobiliteit, ademruimte voor de boeren, het stoppen met de financiering van identiteitspolitiek, financiële tegemoetkoming door versobering van de begroting en geld teruggeven aan de inwoners van Noord-Holland. Tot slot wil FvD een kijkje op de toekomst presenteren. Bij de huidige problemen rondom Schiphol zou het verplaatsen van onze nationale luchthaven naar een eiland in zee voor de provincie veel voordelen kunnen bieden in de steeds voller wordende Randstad: het scheppen van heel veel ruimte voor woningbouw, bedrijven en natuur, het drastisch verminderen van de overlast van geluid en (ultra) fijnstof emissie, het verbeteren van de gezondheid van de burgers in Noord-Holland door betere nachtrust en hierdoor verbetering van arbeidsproductiviteit, een enorme stimulans voor de werkgelegenheid in Noord-Holland. Ik rond af. Wat wij missen in deze begroting is visie en daadkracht om de huidige problemen daadwerkelijk aan te pakken en om echt werk te maken van de directe democratie die wij alle inwoners van deze mooie provincie zo gunnen. Ondanks de goede elementen in deze begroting zoals in dit betoog benoemd, is de conclusie voor de fractie van Forum voor Democratie dat wij deze begroting op onderdelen wel, maar als geheel niet kunnen steunen. Dank u wel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. "Als er geen goede leiding is, loopt het slecht af met het land. Maar als veel mensen goede raad geven, is er redding." Voorzitter, wijsheden uit het verleden kunnen richting geven aan de toekomst. Wijsheden over bestuur, wijsheden over hoe we omgaan met ons land en onze provincie. Kern van deze spreuk is het hebben van een goede leiding. En wij vinden dat het daar in deze begroting aan ontbreekt. Dit is de coalitie van 'het komt eraan', maar eerst nog even een onderzoek, eerst nog even een beleidsplan maken, eerst nog even in gesprek, en nog een gesprek, maar dan, dan 'komt het eraan'. En dat is zorgelijk want problemen in onze provincie kunnen niet langer wachten. Het meest nijpende probleem is het steeds verder oplopende tekort aan betaalbare woningen. Jongeren kunnen niet op zichzelf gaan wonen of moeten verplicht verhuizen naar een dorp of stad waar ze niet willen wonen. Ouderen kunnen niet doorstromen. Stellen die zijn gaan scheiden, wonen nog maanden bij elkaar in omstandigheden waar ook de kinderen onder lijden. Dat is niet de samenleving die wij willen. Wij

willen een samenleving waar we zij-aan-zij staan, omkijken naar elkaar en kansen bieden. Een eigen huis waar je je veilig en thuis voelt, is daarvoor een cruciale eerste levensbehoefte.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Een van de belangrijkste redenen dat het nu even niet zo snel gaat met de woningbouw, is de stikstofproblematiek en ik heb uw collega vanmorgen horen zeggen dat het CDA liever de regels daarvoor niet wil invoeren. Dat betekent dat de woningbouw nog langer stil blijft liggen. Hoe ziet u dat?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat heeft mijn collega vanochtend niet gezegd, want er zijn heel veel andere redenen waardoor de woningbouw weer kan worden vlot getrokken als je de snelheid verlaagt en je voert een drempelwaarde in, wat wij overigens alleen maar landelijk kunnen doen, daar gaat de provincie niet over. Dan kan alle woningbouw weer op gang gebracht worden. Dus ik wil een verschil maken tussen waar wij als provincie over gaan en waar wij de landelijke overheid voor nodig hebben. Ons debat vanmorgen ging heel erg over, wat moet de provincie doen en dat raakt de boeren. Maar de woningbouw kan met het juiste landelijk beleid gewoon weer vlot getrokken worden, maar dan is mijn boodschap, zijn wij er nog lang niet, want er moet veel meer gebeuren als wij de stikstofproblematiek voor de woningbouw hebben opgelost. Nu al blijkt uit prognoses dat er op termijn een nog grotere behoefte is aan woningen dan eerder gedacht. De gedeputeerde geeft aan ruimte te zien. Alleen, zo zegt hij, moeten gemeenten de behoefte aan extra woningen aantonen, terwijl gemeenten geen idee hebben wat ze nog meer moeten doen om de noodzaak aan te tonen. Het sprookje van grootschalige extra woningbouw wordt zo keer op keer aan gemeenten voorgehouden. De verantwoordelijk gedeputeerde is als een vorst die woont in een prachtige ivoren hoge toren en er pas uit mag als er meer woningen zijn gebouwd. Iedere keer als de jonge gemeenteprinsen hem proberen te redden door locaties aan te dragen en te voorzien van wijze raad, stuurt hij ze weg. Ga nog een keer rekenen, zijn er geen alternatieven, doe nog maar een onderzoek, de nieuwe woningen ‘komen er dan aan’, roept hij steeds. Het lijkt wel of deze vorst niet gered wil worden uit zijn ivoren toren. Nu serieus: ik vraag de gedeputeerde: wat is zijn concrete aanvalsplan, wat zijn de extra maatregelen die hij neemt om de woningbouw echt te versnellen? En gevolg van het feit dat er veel te weinig woningen gebouwd worden in stad en platteland, is dat de leefbaarheid in de laatstgenoemde onder druk staat. Er is een instelling die zich daarvoor inzet en die onze steun verdient: Dorpswerk Noord-Holland. Dorpswerk ontvangt al subsidie van onze provincie, maar Dorpswerk heeft grote ambities, vooral op het gebied van duurzaamheid en de omgevingsverordening. Zo wil Dorpswerk dorpsraden adviseren over verduurzaming van dorpshuizen en dorpsraden in hun kracht zetten bij hun rol in de omgevingsverordening. Dit past helemaal in de filosofie van ‘lokaal wat kan, regionaal wat moet’. Deze ambitie kan alleen worden uitgevoerd met extra geld en daarom heb ik een motie die ik indien samen met de CU.

Motie 66/11-11-19
Verzoek tot verdubbeling subsidie Dorpswerk Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Dorpswerk Noord-Holland begin 2017 op verzoek van de provincie is ontstaan uit een fusie van het Platform Dorpshuizen en de Vereniging van Kleine Kernen;*
- *Dorpswerk Noord-Holland goed werk verricht als ondersteuner van het vrijwilligerswerk op het platteland, als aanjager van vernieuwing, verbinder van burgerinitiatieven en als spreekbuis;*
- *Dit doelstellingen zijn die uitstekend passen bij de missie waarin Dorpswerk al jaren aantoont een uitstekende samenwerkingspartner te zijn voor de provincie Noord-Holland en gemeenten.*

Overwegende dat:

- *'Duurzaam doorpakken' ook een van de doelstellingen van Dorpswerk Noord-Holland is en zij graag samen met de provincie en de inwoners van de provincie streven naar een duurzaam, bereikbaar, leefbaar en innovatief Noord-Holland;*
- *Dorpswerk Noord-Holland meer wil inzetten op de ondersteuning van haar leden in de energietransitie en wil helpen bij het in gang zetten van duurzame stappen die kunnen leiden tot een grotere energiebesparing, bijvoorbeeld de aanleg van zonnepanelen op dorpshuizen;*
- *Het maken van een dorpsvisie die 'omgevingswetproef' is, een uitdaging vormt voor vele dorpsraden en dat Dorpswerk Noord-Holland inzet op het ondersteunen van dorpsraden, om de omslag in denken en handelen te kunnen maken;*
- *De halvering van de gezamenlijke subsidie naar € 60.000 Dorpswerk Noord-Holland parten speelt en de ambities van de organisatie in de weg staat.*

Verzoeken het college:

- *De provinciale begroting voor 2020 bij te stellen en Dorpswerk Noord-Holland voor 2020 en volgende jaren te ondersteunen met een bedrag van € 120.000 per jaar;*
- *De extra uitgaven van € 60.000 per jaar te vinden binnen de begroting Cultuur & Erfgoed waaruit Dorpswerk Noord-Holland nu reeds zijn subsidie ontvangt*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, het ontbreekt ook aan leiding in het mobiliteitsbeleid van dit college. Een ding is zeker, het wordt aardig overhoop gehaald. Minder asfalt, meer OV en fiets. En een leefbaarheidsfonds. Maar wat gaat er nu echt gebeuren met de A8/A9-verbinding? Een onderzoek, een beleidsplan, een gesprek, en nog een gesprek, maar dan, dan 'komt het eraan'. Zorgelijk, want de echte oplossing voor de gezondheid van de inwoners van Krommenie en Assendelft is niet het uitdelen van mondkapjes door middel van een leefbaarheidsplan, maar een structurele oplossing voor al het verkeer dat tussen hun dorpen rijdt. Daarvoor blijft de verbinding A8/A9 noodzakelijk.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De A8/A9 is een probleem dat van de vorige periode is doorgekomen. Ook daar hadden wij al te maken met de moeilijkheden rondom het traject, die problemen proberen wij nu daadwerkelijk op te lossen en dat begint inderdaad met een onderzoek naar de mogelijkheden om nu stappen te gaan nemen. In hoeverre ziet de heer Heijnen deze mogelijkheden voor de A8/A9 en hoe zou hij ze anders willen oplossen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er is in de vorige bestuursperiode een voorkeurstracé aangewezen en wat ons betreft, kan de weg op die route zo snel mogelijk aangelegd worden. Dit coalitieakkoord voegt extra onderzoeken toe aan de aanleg van die weg, waarmee ik de grote vrees heb – maar ik hoop dat u mij het tegendeel gaat bewijzen in de komende vier jaar – dat we over vier jaar niet verder zijn dan waar we nu zijn.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Laten wij het beestje dan bij de naam noemen en dat is dan de Stelling waar wij mee worstelen, dat is het probleem. Wij weten ook dat daarvoor een oplossing gevonden moet worden, ook vanwege de input die wij gehad hebben van ICOMOS, dat probleem lag er al en ligt er nog steeds. Wij komen niet toe aan het gewoon aanleggen van die weg. Waarom heeft het CDA het dan niet in de vorige periode voor elkaar gekregen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Omdat wij net als u, weleens een compromis moeten sluiten als je meedoet aan een coalitie. Wat ons betreft moet het tempo opgevoerd worden bij de aanleg van de A8/A9 en ik hoop echt dat wij over vier jaar stappen verder zijn, maar ik vrees met zoals de tekst er nu staat waarin meerdere onderzoeken zijn aangekondigd, dat wij niet opschieten met deze weg. Maar ik hoop ook dat u en de gedeputeerde mij het tegendeel gaan bewijzen vandaag. Hetzelfde geldt voor de Duinpolderwegverbindingen. Dit is zo'n gebied dat staat te trappelen om de eerder genoemde vorst te helpen met zijn woningbouwopgave. Maar de gedeputeerde mobiliteit – met welk sprookjesfiguur moet ik die vergelijken? – heeft veel minder geld. Om woningen te bouwen moet je er wel naartoe kunnen rijden, met fiets, auto of bus. Het is allemaal hoogst onzeker wat er nu wel wordt aangelegd in de provincie, nu Noord-Holland in de clinch ligt met de provincie Zuid-Holland over de financiering van het geheel. Graag een toelichting van de gedeputeerde. Voorzitter, ik ben halverwege, het is tijd voor een compliment want er is ook een thema waar ik wel leiding zie bij dit college en de coalitiepartijen. Er wordt niet afgeweken van de bestendige lijn dat zodra het circuit Zandvoort de F1 heeft binnengehaald, de provincie ondersteuning zal bieden. Er wordt maximaal meegewerkt aan spoedige vergunningverlening, zelfs zo maximaal dat na de vergunningenstop, weer direct vergunningen werden afgegeven voor het circuit. Ook draagt de provincie 2,3 miljoen euro bij aan de bereikbaarheid van het circuit per spoor. En ik weet dat sommige partijen in deze Staten niet echt zitten te wachten op de racewedstrijd, maar het gaat er komen. Laten we met elkaar kijken hoe we hier een feest van kunnen maken op z'n Nederlands. Met de fiets of trein naar het circuit, lunch mee in een circulair broodtrommeltje en genieten van een groot Nederlands sportman.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, een compliment moet je eigenlijk nooit onderbreken, want dan haal je de flow eruit en doe je er afbreuk aan, maar dat is zeker niet mijn bedoeling. Dank u

wel voor deze complimenten maar toch een kleine correctie dat het compliment misschien nog wel mooier maakt. Die 2,3 miljoen euro gaat niet over de bereikbaarheid van het circuit, maar van de kust. In het helaas misschien wat onwaarschijnlijke geval dat de F1 niet door zou gaan, gaat die bereikbaarheid nog steeds verbeterd worden door duurzame inzet. Het is niet alleen voor het circuit en daarom zou u het misschien nog mooier moeten vinden dan u het al vindt. Dank u wel voor de complimenten overigens.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het prachtig dat het circuit de aanleiding is geweest om eindelijk geld te investeren in de bereikbaarheid van de kust en ook dat verdient een compliment en ik geef dat graag, ook aan de heer Voskuil. Dan de landbouw, daar is al veel over gezegd in het vorige debat. De sector staat onder druk en voelt zich vooral heel erg slecht begrepen. En wij delen die zorg, hoeveel van ons weten nog hoe het werkt op het boerenbedrijf? Helaas veel te weinig. Terwijl we daar ons voedsel vandaan halen, of je nu vlees eet, vegetariër of veganist bent, je hebt de boer nodig. En het doet pijn dat deze sector zich keer op keer genoodzaakt voelt om ons hier in Haarlem op te zoeken, omdat ze zich niet gehoord voelt. Petities worden aangenomen en er wordt geglimlacht. Maar wat wil dit college van GS nu echt met de Noord-Hollandse boeren? Er is een ding wat ik niet wil, en dat is de boeren in deze lastige tijd extra hard aanpakken. Want hoe de uitwerking van de stikstofproblematiek ook wordt, ook boeren zullen er naar verwachting hun steentje aan moeten bijdragen. De verhoging van het eigen risico op de faunaschade van 5% naar 20% vanaf 2020 is daarom volstrekt onterecht en ongepast. De argumentatie dat een boer een extra 'prikkel' nodig heeft om ganzen te verjagen, klopt niet, alsof een boer er lol aan heeft om zijn gewassen te laten aanvreten. Daarbij komt dat boeren niet meer kunnen doen dan dat ze nu al doen. Daarnaast is met de sector afgesproken dat de tegemoetkoming van de schade op het niveau van 95% blijft totdat het schadeniveau 2005 is gehaald. Boeren en provincie werken daar samen aan en nu zegt de provincie die afspraak eenzijdig op. Samen met de CU doe ik een dringend beroep op dit college van GS. Zie het maar als twee raadgevers in de nieuwe politieke verhoudingen. Haal die 20% nu van tafel en denk met ons na over het stapsgewijs uitvoeren van de verhoging van het eigen risico. Gebruik het komende jaar om in overleg met de agrarische sector gebiedsgerichte maatregelen uit te werken. Als boeren en provincie dan samen het schadeniveau van 2005 hebben bereikt, kan het eigen risico worden verhoogd naar 20%. Graag een reactie. Dit college heeft een forse ambitie op de aanleg van nieuwe NNN-gebieden. Het CDA plaatst vraagtekens bij de haalbaarheid van deze ambitie, maar heeft ook een andere zorg. Extra natuur moet ook worden onderhouden. Nu al bereiken ons signalen van wethouders en natuurbeheerorganisaties die melden dat ze onvoldoende middelen hebben voor adequaat natuurbeheer. Wordt dit niet alleen maar erger in de toekomst? Ik heb daarom een motie.

Motie 67/11-11-19

Onderzoek naar kosten lange termijn Natuur Netwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat

- *De provincie Fryslân in een onderzoeksrapport van 2018 inzicht heeft gekregen in de financiële consequenties van het Natuur Netwerk Nederland,*
- *Uit dit onderzoek blijkt dat de kosten op de langere termijn onbetaalbaar zijn voor deze provincie en de provincie Fryslân heeft aangegeven te weinig geld te hebben om hun doelstellingen te realiseren,*
- *Het rapport een aantal aanbevelingen heeft meegegeven waarvan sommigen een keus bevatten om te kiezen voor een afgeslankte versie of het niet aanleggen van NNN.*

Overwegende dat

- *In het huidige coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland is afgesproken 3000 hectare NNN te verwezenlijken;*
- *Voor de provincie Noord-Holland inzicht in de kosten van het beheren van het NNN ook van belang is;*
- *Inzicht in de kosten kan zorgen tot het op tijd bijsturen voor Noord-Holland voor het daadwerkelijk verwezenlijken van de plannen.*

Verzoeken GS om:
Een onderzoek in te stellen naar de kosten van het beheren van het NNN op langere termijn voor de provincie Noord-Holland en een analyse te maken of deze kosten op lange termijn te dragen zijn

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Tot slot een belangrijk punt voor mijn partij, het behoud van werk en economische kracht van onze provincie. De blijvende inzet voor de economie onder dit college is te prijzen. Het programma 'De Kop Werkt!' biedt veel kansen voor de regionale ontwikkeling, onder andere vormgegeven door Den Helder als marinestad. Ik weet dat er meerdere locaties in de race zijn voor de bouw van nieuwe onderzeeërs, waaronder Den Helder. Kan de gedeputeerde toelichten welke ondersteuning de provincie biedt om deze grote opdracht met veel banen voor de regio binnen te halen? Ook vraag ik naar de rol van de provincie bij het binnenhalen van datacenters, zoals ook staat omschreven in het coalitieakkoord. In juli dit jaar namen de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer het voorbereidingsbesluit om de bouw van datacenters in hun gemeenten tijdelijk stop te zetten. Wat is de inzet van de provincie voor deze belangrijke economische ontwikkeling? Ik rond af. Als er geen goede leiding is, loopt het slecht af met het land. Maar als veel mensen goede raad geven, is er redding. Met deze spreuk, in combinatie met wat vorsten en prinsen, wens ik het college veel wijsheid toe. Luister naar uw raadgevers, in de provincie en in deze Staten, want af en toe is het zo gek nog niet wat ze zeggen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, heel fijn dat GS een begroting hebben opgesteld. Heel jammer dat het een economische begroting is en geen ecologische begroting. Deze is namelijk veel belangrijker. De economie kan niet zonder ecologie. Andersom is overigens geen probleem.

De ecologie bekeken door de bril van de econoom wordt tegenwoordig vaak vertaald in stikstof en koolstof. Beide hebben een behoorlijke impact op de begroting, want voor het klimaatakkoord, waar we het later vandaag in detail over gaan hebben, staat zo'n 35,5 miljoen euro in de begroting. Ter vergelijking, het vestigingsklimaat verbeteren, daar wordt in de begroting 46 miljoen euro voor uitgetrokken. Ik zal u vertellen wat de meeste impact heeft op mens en dier. Om Nederland leefbaar voor iedereen te houden, zullen we met z'n allen niet alleen stikstof en minder CO2 moeten uitstoten, maar we zullen het ook moeten vastleggen en hoe dat het beste kan, staat hier voor u, in bomen. Het Haarlemmerhoutkwartier is er goed mee gevuld. Daar waar CO2 en stikstof worden vastgelegd, verkoeling geven op hete dagen en beschutting op koude dagen, bossen om in te wandelen, maar ook hout ter vervanging van beton en staal in de bouw. Bomen lijken voor de provincie vooral een lastpost. Hoewel ze gezien worden als onderdeel van de natuur, een karakteristieke weg of een mooie plek voor een hotel, is de praktijk dat ze gekapt worden voor de verkeersveiligheid, voor busbanen en bij hotels maken ze plaats voor auto's en in de natuur worden ze gekapt om andere natuur te creëren. De minister heeft aangegeven dat we in het kader van CO2-opslag en de PAS-maatregelen terughoudend moeten zijn in die kap. Hoewel de 3.000 hectare die het college beoogt toe te voegen aan het Natuur Netwerk Nederland, de NNN, mooi is, is het te weinig. De natuur wordt aan allerlei kanten onder druk gezet. Er wordt geschoven met natuur of activiteiten als autoraces worden uitgebreid wat de natuur alleen op papier ten goede komt. Net als bij het Waddenfonds wordt geld voor natuur gebruikt voor economisch gewin en niet voor structurele bescherming van de intrinsieke waarde van natuur en ecologische compensatie voor wat kapot gemaakt is. Terug naar de bomen. In de afgelopen jaren is het areaal bos gedaald tot onder de 13.000 hectare in Noord-Holland. De provinciale verordening houtopstanden beschrijft het kappen en herplanten, maar nergens is er beleid voor meer bomen. Als onderdeel van het klimaatakkoord is wel afgesproken om tot een gezamenlijke bosstrategie te komen, maar deze strategie moet breder benaderd worden dan alleen klimaatverandering. Ook biodiversiteit zal daar onderdeel van moeten uitmaken. Nieuwe bossen die beheerd worden volgens een natuurlijk bossysteem, gericht op opslag van CO2, stikstof en versterking van biodiversiteit, want naast dat een boom in 50 jaar een ton CO2 uit de lucht haalt, legt deze ook een aantal kilo stikstof vast.

Motie 68/11-11-19
Bomen voor klimaat en stikstof

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat

- *Het Nederlandse bosareaal is afgenomen;*
- *Bomen middels C02-opslag een flinke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van klimaatverandering;*

- *Mensen die in het groen wonen, blijer en gelukkiger en minder snel ziek worden.*

Overwegende dat:

- *Nederland wereldkampioen biodiversiteitsverlies is: nog maar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit is aanwezig tegenover 70 procent wereldwijd;*
- *Bomen en bossen bijdragen aan het in stand houden of vergroten van biodiversiteit;*
- *De bevolking bos aanmerkt als een van de meest gewaardeerde landschappen om in te recreëren;*
- *Het Rijk klimaatbossen ondersteunt voor vastlegging van stikstof.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:
De kansen voor klimaatbossen met locaties in beeld te brengen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Terug naar het grootste probleem van dit moment. Nee, dat zijn niet de LTO-protesten of bouwend Nederland. Wereldwijd maar ook hier in NH is dat het klimaat. Het klimaatakkoord is maar een klein stapje. Wellicht verklap ik het alvast, maar het is te weinig en te beperkt. De Urgenda-rechtszaak tegen de overheid geeft ons tijd tot 2020 om actie te ondernemen. Op 1 november is nogmaals gebleken dat de Urgenda-doelen niet gehaald worden. Gelukkig heeft Urgenda een 40-punten plan gemaakt, waarvan bij 10 onderdelen de provincie direct acties kan ondernemen. Ik zou zeggen: duurzaam doorpakken, en daarom de motie, samen met GroenLinks.

Motie 69/11-11-19
Urgenda-maatregelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Urgenda samen met 700 organisaties een pakket maatregelen heeft opgesteld waarmee de reductieverplichting van broeikasemissies voor 2020 kan worden behaald;*
- *Een soortgelijke motie in de Tweede Kamer is aangenomen.*

Overwegende dat:
Veel van de voorgestelde maatregelen provinciale uitvoering hebben.

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:

- *De door Urgenda geïnventariseerde maatregelen serieus te nemen en per maatregel te bekijken waar de provincie actief mee aan de slag kan;*
- *PS zo snel mogelijk daarover te informeren;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, GL

Nu stopt de klimaataanpak niet in 2020, helaas en ook niet in 2023 zoals in de begroting staat, maar lopen de plannen wel door tot 2050. En als de plannen doorlopen, dan moeten we ook een vergezicht hebben en een financiële raming. En daarom de motie, samen met de SP:

Motie 70/11-11-19
Meerjarenraming klimaat

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat
Het klimaatakkoord begroot tot 2023.

Overwegende dat:
- *De klimaatdoelstellingen in het klimaatakkoord tot 2030 en 2050 reiken;*
- *Bij grote meerjarenprogramma's, zoals het PMI, het al gebruikelijk is om een meerjarenraming op te stellen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
Een meerjarenraming klimaat op te stellen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, SP

En we kunnen er niet omheen. Om methaan en stikstof te beperken zal er veel moeten veranderen in de landbouw en vooral in de melkveehouderij. De provincie moet deze sector helpen in de omschakeling om samen met boeren te kijken naar hoe hun bedrijfsvoering duurzaam kan. Deze omschakeling is groot en we moeten daar hulp bij aanbieden en daarom de volgende motie:

Motie 71/11-11-19
Transitiecoach voor melkveehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) constateert dat er een structurele verandering van het landbouw- en voedselsysteem nodig is;*
- *Gezien het stikstof- en klimaatprobleem er moeilijke tijden aankomen voor de melkveehouders en krimp in de lucht hangt;*
- *De provincie in het kader van Groen Kapitaal ook bodemcoaches heeft.*

Overwegende dat:

- *Boeren bij de transitie naar meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw hulp nodig zullen hebben;*
- *Een landbouwtransitiecoach ingesteld door de provincie, boeren kan helpen door bijvoorbeeld mee te kijken hoe een nieuw winstgevend bedrijfsmodel gericht op meer natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw kan worden opgesteld.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
Een transitiecoach aan te stellen voor hulp bij omschakeling van melkveehouders naar natuurinclusieve kringlooplandbouw en akkerbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Een financieel stuurmiddel in de landbouw zijn de Europese POP3-gelden. De provincies hebben de uitvoering en dragen financieel mee. Om deze financiële middelen zo doeltreffend mogelijk in te zetten richting de toekomst, de volgende motie:

Motie 72/11-11-19
POP3-subsidies inzetten voor natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie via het POP3 Europese en eigen middelen steekt in landbouw;*
- *Het Planbureau voor de Leefomgeving, de Gezondheidsraad, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en het grootste onderzoek ooit op dit gebied van de Universiteit van Oxford constateren dat een ingrijpende verandering in het landbouw- en voedselsysteem nodig is om de lange termijn doelen van het klimaat-, natuur- en milieubeleid te halen;*
- *De milieudruk samenhangt met de grote oppervlakte die de landbouw bestrijkt en het grote aantal dieren dat gehouden wordt.*

Overwegende dat:

- *Natuurinclusieve kringlooplandbouw (i.e. landbouw met een lage milieudruk en een positief effect op de biodiversiteit) goed aansluit bij deze gevraagde ingrijpende verandering;*
- *Uit o.a. van onderzoek van Alterra en ARC2O2O is gebleken dat Europese landbouwsubsidies in het algemeen natuurverlies juist in stand houden en dus de doelen van een natuurinclusieve, kringlooplandbouw schaden;*
- *In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' staat dat de provincie investeert in natuurinclusieve en kringlooplandbouw;*

- *Het landbouwsysteem door een transitie heengaat en de boeren daar hulp bij nodig hebben;*
- *Het een vorm van kapitaalvernietiging is om te blijven investeren in de gangbare landbouw terwijl een transitie gaande is.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:
POP3-subsidies waar mogelijk in te zetten om stappen te maken richting meer natuurinclusieve, diervriendelijke kringlooplandbouw en boeren daarbij te ondersteunen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, PvdA

Inderdaad voorzitter, ook diervriendelijker, daar waar de provincie geld besteedt, bepaalt het haar invloed het best. Niet direct "Wie betaalt, die bepaalt", maar "wie goed doet, goed ontmoet". Wij willen daar twee voorbeelden van geven. Het beleid tot faunaschade richt zich vooral op de jacht en de schadevergoeding. Beide onderdelen zijn uitvoerig beschreven in de begroting en verwijzen ook naar het rapport van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. Dit rapport gebruikt de trits Voorkomen-Bestrijden-Betalen. Het voorkomen bespaart niet alleen geld, het scheelt ook de zinloze jacht op dieren. Het staat ook benoemd in de begroting, maar is niet aanvullend uitgewerkt. En daarom de motie:

Motie 73/11-11-19
Inzetten op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De provincie sinds dit jaar een portefeuille dierenwelzijn heeft;*
- *De provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft.*

Overwegende dat:
- *Dieren een zeer belangrijke rol spelen in de provincie als medebewoners met intrinsieke waarden en belangen;*
- *Dieren kunnen lijden;*
- *Dieren recht hebben op leefruimte binnen onze provincie;*
- *Onder andere het advies 'Verbinden en vernieuwen, naar een nieuwe balans tussen preventie en vergoeding' ingaat op diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
meer onderzoek uit te voeren naar diervriendelijke innovatie om faunaschade te voorkomen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

Een ander voorbeeld dat ik wil aanhalen, is het sponsorbeleid van de provincie. De provincie zou geen geld moeten steken in topsport en al helemaal niet in activiteiten waar dieren bij gebruikt worden. Jumping Amsterdam en landbouwbeurzen voegen niets toe aan het welzijn van dieren, geven niet de juiste media-aandacht voor de provincie en geven niets aan terug aan de samenleving. En daarom twee moties:

Motie 74/11-11-19
Dierenwelzijn meenemen bij sponsoring evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;*
- *De provincie medeverantwoordelijk is voor het welzijn van dieren en een zorgplicht heeft;*
- *De provincie de provinciale bescherming van dieren erkent en gewicht geeft door een portefeuille en gedeputeerde Dierenwelzijn in te stellen;*
- *Bij evenementen regelmatig dieren worden gebruikt;*

Overwegende dat:
- *Op dit moment de provincie wel bereid is duurzaamheidsvoorwaarden te stellen aan de sponsoring, maar geen voorwaarden over dierenwelzijn heeft gesteld;*
- *PS de kaders van dit beleid bepalen;*
- *Binnen de huidige kaders het sponsoren van evenementen waarbij bijvoorbeeld kerkuilen ingezet worden voor vermaak, blijkbaar toegestaan is, terwijl zulke shows volgens onder andere de Vogelbescherming dierenleed veroorzaken*
- *PS met de motie tegen het levend koken van kreeften en krabben bij evenementen al hebben aangegeven dierenwelzijn belangrijk te vinden bij evenementen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van GS op:
Dierenwelzijn mee te laten wegen in het beleid voor sponsoring van evenementen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, PvdA, GL, D66

En de motie, samen met de SP, met als dictum:

Motie 75/11-11-19
Brede groep burgers betrekken bij sponsoring evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie tot en met 2023 elk jaar 600.000 euro aan evenementen sponsoring uitgeeft;*
- *De provincie wil groeien van een zendende organisatie naar een organisatie die continue gesprek met al haar inwoners en die ambitie ook bij evenementensponsoring wil oppakken.*

Overwegende dat:

- *Op dit moment mensen geen enkele inspraak hebben over de te sponsoren evenementen;*
- *Als de provincie burgers ten minste een evenement zelf laat bepalen, dat de betrokkenheid van burgers bij provinciaal beleid en bestuur zou versterken;*
- *PS de kaders van het evenementenbeleid bepalen.*

Gehoord de discussie, roepen het college van PS op:

- *Zo snel mogelijk Noord-Hollanders de gelegenheid (bijvoorbeeld met inzet van sociale media) te geven om ten minste een te sponsoren evenement te bepalen binnen de kaders van respect voor natuur, milieu, dierwelzijn en leefomgeving;*
- *Verdere invulling van dit initiatief eerst voor te leggen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, SP

Voorzitter, houterig bewegen we ons door de begroting en merken we op dat de omschakeling naar een ecologisch gedreven begroting tijd vergt en GS zelf aangeven nog bezig te zijn met de invulling van vele programma's. We zijn blij met de eerdere toezegging van de gedeputeerde Dierenwelzijn dat hij gaat kijken naar de invulling van zijn portefeuille, dat hij in gesprek gaat met diverse partijen en dat er geld beschikbaar is voor dierenopvang. We constateren dat dit eenmalig geld is en geen structureel geld. Dat is wel nodig, want dieren raken gewond in ons verkeer, raken in de problemen door landbouwgif en raken verstrikt in zwerfplastic, ook na 2021. Maar dat zal vanzelf blijken bij de verdere uitwerking van zijn onderwerp Dierenwelzijn de komende maanden. De kaderbrief komt weer snel. Om terug te komen op de belofte uit het begin, de impact van de economische begroting op mens en dier. Ik geef een opsomming: Jacht: 160.000 dieren dood per jaar in Noord-Holland, het niet halen van de 1,5 graden klimaat zorgt ervoor dat 20% tot 30% plant- en diersoorten met uitsterven bedreigd worden, door fijnstof leeft een Amsterdammer 13 maanden korter en vanuit de vee-industrie gaan er 1,6 miljoen kippen en 22.000 koeien in Noord-Holland per jaar naar de slacht. De econoom beschrijft dit in euro's. De ecoloog beschrijft dit in welzijn van mens en dier. Noem het de leefbaarheid van Noord-Holland. Provinciaal gezien gericht op de indeling van de ruimte. En daarom de volgende motie:

Motie 76/11-11-19

Ruimtelijk economisch beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In de begroting 2020 herhaaldelijk wordt gesteld dat er sprake moet zijn van een balans tussen economie en leefbaarheid;*
- *Economie daar aldus vanzelfsprekend deel van uitmaakt;*
- *Het begrip 'balans' suggereert dat er een evenwichtige situatie is tussen conflicterende en/of elkaar wederzijds beïnvloedende factoren;*
- *Nergens in de begroting 2020 sprake is van ruimtelijk leefbaarheidsbeleid of ruimtelijk ecologisch beleid;*
- *Er dit constaterende geen sprake is van balans tussen economie en leefbaarheid in het ruimtelijk beleid.*

Gehoord de discussie, verzoeken GS:
De term 'ruimtelijk economisch beleid' niet meer te gebruiken in haar beleidsdocumenten

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Dit alles doen wij om te zorgen dat de leefbaarheid voor mens en dier de ruimte krijgt. Daar staat de PvdD bij stil, zeker vandaag bij de begroting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we de begroting 2020. De Noord-Hollandse burgers gaan de komende jaren veel voor hun kiezen krijgen van dit linkse college. Zo gaat ons dagelijks bestuur tientallen miljoenen euro's belastinggeld uittrekken om bij te dragen aan de energietransitie, waarbij flink zal worden ingezet op zonne- en windenergie. Een rampzalig scenario, aangezien zonnepanelen en windturbines niet aan de energievraag kunnen voldoen, werken op belastinggeld van burgers, het milieu ernstig vervuilen en het landschap verzieken. Tevens blijkt uit onderzoek dat windturbines zeer schadelijk zijn voor de gezondheid van omwonenden en met hun wieken vogels, vleermuizen en insecten doden. Bovendien zal de energietransitie uiteindelijk resulteren in veel hogere elektriciteitsprijzen, wat een dramatisch effect zal hebben op de koopkracht van onze burgers. Dit is namelijk ook gebeurd in Duitsland, waar de vele honderden miljarden euro's kostende "Energiewende" de afgelopen jaren heeft gezorgd voor bijna een verdubbeling van de elektriciteitsprijzen. En dit alles wordt gedaan voor een niet bestaand probleem: het redden van het klimaat. Het klimaat wordt namelijk beïnvloed door 1001 factoren en hoe deze exact werken, is vaak nog niet eens bekend. Zo stelt NASA dat de huidige klimaatmodellen geen voorspellingen kunnen doen, omdat de werking van wolken niet duidelijk is. CO2 is in ieder geval geen factor van betekenis. Want uit onder andere data van het IPCC blijkt dat er geen significante stijging is van de gemiddelde mondiale temperatuur in de

laatste 20 jaar en is de laatste jaren zelfs een temperatuurdaling zichtbaar, terwijl het CO2-gehalte in de atmosfeer fors is gestegen. Uit metingen blijkt dat er wereldwijd veel kouderecords worden gebroken en Chinese wetenschappers waarschuwen voor een periode van “Global Cooling” met alle gevolgen van dien. Omdat het huidige klimaatbeleid geen rekening houdt met de gevolgen van Global Cooling, maar wel gigantische sociaaleconomische, ruimtelijke en milieu gerelateerde gevolgen kan gaan hebben voor onze samenleving, wil de PVV een motie indienen.

Motie 77/11-11-19
Global Cooling

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Uit data van Hadcrut4 en het IPCC (AR5, 2018) blijkt dat er geen significante stijging is van de gemiddelde mondiale temperatuur in de laatste 20 jaar en de laatste jaren zelfs een temperatuurdaling zichtbaar is, terwijl het C02-gehalte in de atmosfeer fors is gestegen;*
- *Al jaren wereldwijd kouderecords worden gevestigd;*
- *Chinese en Russische wetenschappers waarschuwen voor een periode van Global Cooling met alle gevolgen van dien;*
- *Het huidige klimaatbeleid waar de energietransitie een belangrijk onderdeel van is, geen rekening houdt met de gevolgen van Global Cooling.*

Overwegende dat:

- *Het huidige klimaatbeleid gigantische sociaaleconomische, ruimtelijke en milieu gerelateerde gevolgen gaat hebben voor onze samenleving;*
- *Voorkomen moet worden dat nog meer belastinggeld wordt verspild aan beleid dat een niet bestaand probleem probeert op te lossen.*

Roepen het college op:

- *Bij het Rijk aan te geven dat het vastgestelde provinciale traject inzake de energietransitie niet zal worden doorlopen voordat er uitgebreid onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen van Global Cooling;*
- *Zo snel mogelijk onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gevolgen van Global Cooling voor het provinciaal klimaatbeleid en op basis van de onderzoeksresultaten dit beleid aan te passen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

Voorzitter, stel nou in het hele gekke geval dat de uitstoot van CO2 wel effect zou hebben op de gemiddelde mondiale temperatuur, dan moet het college ontzettend geschrokken zijn van het bericht uit de Telegraaf van 29 oktober jl. waaruit naar voren komt dat windturbines een extreem

krachtig broeikasgas lekken, genaamd SF6. Hierop graag een reactie van de gedeputeerde. Onze burgers zijn in ieder geval het kind van de rekening. Letterlijk en figuurlijk. Zo word je vandaag de dag bijna als een misdadiger gezien als je stamppot met rookworst wilt eten of met een dieselauto wilt reizen. Of nog erger, als je durft te vliegen. Vanaf vandaag mag er ook geen strooizout meer worden gebruikt, het houdt werkelijk niet op. En is je woning aangesloten op ons uitstekend werkend en betaalbare aardgas, dan heb je gewoon pech gehad. De PVV wil dat deze duurzaamheidswaanzin stopt en dat geen belastinggeld meer wordt verkwanseld aan beleid waar nut noch noodzaak voor is, want er wordt heel wat verkwanseld. Als we bijvoorbeeld kijken naar het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, het welbekende PDENH-fonds, hier ging de provincie bij meerdere, zogenaamd duurzame ondernemingen voor miljoenen euro's het schip in. Bij de onderneming Tocardo Tidal Power voor meer dan 2,6 miljoen euro en bij zonnepanelenfabriek Energyra zelfs voor 3 miljoen euro. Een ander pijnlijk voorbeeld is SolaRoad B.V., waarvan de provincie Noord-Holland 40% van de aandelen in handen heeft. Dit bedrijf heeft in zowel Noord- als Zuid-Holland een experimentele zonneweg aangelegd die moet bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. Echter, beide wegen kregen al snel te maken met grote mankementen. Omdat er voor dit project geen enkele nut noch noodzaak was en het volgens onze fractie geen publieke taak is om projecten met Noord-Hollands belastinggeld te ondersteunen, wil de PVV samen met de SP en 50PLUS/PvdO een motie indienen.

Motie 78/11-11-19
Verkoop aandelen SolaRoad B.V.

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De zonnewegdekken van SolaRoad B.V. in zowel Zuid- als Noord-Holland te maken kregen met grote mankementen, waarbij het zonnewegdek bij Haarlemmermeer (N232) werd geconfronteerd met water onder de toplaag, waardoor preventief verkeersmaatregelen moesten worden genomen en het noodzakelijk was om rijplaten over het wegvak te leggen;*
- *De provincie Noord-Holland voor 40% aandeelhouder is van SolaRoad B.V. en de nominale waarde van de aandelen 400.000 euro bedraagt.*

Overwegende dat:

- *De provincie Zuid-Holland als launching customer heeft besloten het niet zinvol te vinden betrokken te blijven bij de huidige pilot en daardoor geen rol meer heeft in het proefproject;*
- *Het provinciaal bestuur verantwoord met belastinggeld van de Noord-Hollandse burgers dient om te gaan en daarom niet als aandeelhouder moet participeren in projecten als SolaRoad;*
- *Het geen publieke taak is om innovatieve projecten te ondersteunen in de fase voordat sprake is van een marktrijp product.*

Roepen het college op om:
Zo snel mogelijk de Noord-Hollandse aandelen in SolaRoad B.V. te verkopen en de opbrengst te storten in de algemene reserve.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PVV, SP, 50plus/PvdO

Voorzitter, van CO2-crisis naar een stikstofcrisis. Door een uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 is stikstof ineens de aartsvijand van natuur, waardoor onder andere broodnodige woningbouwprojecten en de bedrijfsvoering van onze boeren onder grote druk komen te staan. Zo blijkt uit de Telegraaf van 31 oktober jl. dat uit onderzoek van het Economisch Instituut van de Bouw (EIB) naar voren komt dat door de stikstofuitspraak de komende jaren 10.000 minder huizen zullen worden gebouwd. Niet alleen een ramp voor de bouwsector, maar ook voor de vele woningzoekenden die een toekomst willen opbouwen. De nu al grote woningnood zal alleen maar toenemen. Bovendien blijkt uit cijfers van het RIVM en het CBS dat de emissies van stikstofoxiden en ammoniak al decennia lang fors dalen en dat in omringende landen veel hogere uitstootwaarden worden gehanteerd. De PVV is dan ook van mening dat er helemaal geen stikstofcrisis is en dat onder andere onze hardwerkende boeren niet de dupe mogen worden van doorgeslagen natuurbeschermingsdrang. Immers, boeren leveren een essentiële bijdrage aan onze voedselvoorziening en de Noord-Hollandse economie. Natuurlijk is natuur ook belangrijk voor de PVV, dat zullen wij ook nooit ontkennen, maar mag nooit en te nimmer ten koste gaan van essentiële zaken, zoals huisvesting, onze voedselproductie en welvaart. Uit recent onderzoek van ABN Amro komt namelijk naar voren dat de gehele economie een harde dreun krijgt door de stikstofuitspraak, aangezien niet alleen de boeren en de bouwsector maar ook de binnenvaart en vele andere sectoren getroffen zullen worden. Wij verwachten dan ook dat het college alles op alles gaat zetten, niet alleen in provinciaal beleid maar ook in overleg met het Rijk om te bewerkstelligen dat alle sectoren in onze provincie zonder mitsen en maren kunnen blijven opereren en onze welvaart niet getroffen gaat worden door deze stikstofhype. De Nederlandse bevolking groeit en heel erg hard. Zo blijkt uit recente cijfers van het CBS dat in de eerste drie kwartalen van 2019 er in Nederland maar liefst 102.000 inwoners bijkwamen, ruim 23.000 meer dan in dezelfde periode vorig jaar en bijna net zoveel als in heel 2018. Dit legt niet alleen een enorme druk op onze veiligheid en sociale voorzieningen, maar ook op de woningvoorraad. Momenteel staan er al veel Noord-Hollanders jarenlang op een wachtlijst voor een sociale huurwoning. Zo blijkt uit eind 2018 gehouden onderzoek van RTL Nieuws dat Noord-Hollandse gemeenten helaas bovenaan het lijstje staan m.b.t. de wachttijd voor een sociale huurwoning. Die loopt in sommige gemeenten op tot meer dan 20 jaar. De wachtlijsten voor sociale huurwoningen zullen alleen maar langer worden door de gevolgen van het eerder genoemde stikstofsprookje en de nog altijd gaande asielzoekerscrisis. Dat vindt de PVV volstrekt onaanvaardbaar. Deze problematiek kan deels worden aangepakt door alle Noord-Hollandse gemeenten via een brief duidelijk te maken dat de door bijna alle gemeenten gehanteerde voorrangsregeling voor statushouders niet verplicht is en door aan te geven dat de provincie heel mild zal zijn inzake de interventieladder van het Rijk als taakstellingen niet worden gehaald. Vraag aan het college is ook of zij daartoe bereid is. Voorzitter, ik ga afronden. Het zal voor iedereen die vandaag aanwezig

is, geen verrassing zijn dat onze fractie onmogelijk deze begroting kan steunen, aangezien de Noord-Hollandse burgers hier sociaaleconomisch zwaar de dupe van gaan worden. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Spannend om dit voor de eerste keer te doen. Ik heb een aantal onderwerpen op papier staan en ik begin met het klimaat, dus ik houd me niet helemaal aan de volgorde der dingen in de agenda, maar dat duidt u mij vast niet euvel. Voor een klein land zonder bergen, maar met enorm veel mensen, dieren, auto's, vliegtuigen, schepen en industrie is het niet eenvoudig zo maar even die koolstofeconomie om te vormen, al helemaal niet in deze provincie. Daarbij dient goed gekeken te worden wat nú moet gebeuren en wat gefaseerd kan. In het debat merk je een soort nervositeit rond dit onderwerp met extremen van nu moet onmiddellijk de omslag op alle fronten worden gemaakt en aan de andere kant een aantal fracties die het gehele probleem in twijfel trekken, de PVV en FvD. Dat is ook goed, want daarvoor bedrijven wij politiek, maar het leidt tot een soort negatief gevoel over het onderwerp in het land – is mijn observatie – en daarom is het nuttig om hetgeen urgent is en je snel kunt doen, te onderscheiden van dingen die op de langere termijn kunnen. Het is voor ons duidelijk dat de maatschappij anders ingericht moet worden de komende tientallen jaren en ook anders ingericht gaat worden, dat wij afkomen van de verslaving aan fossiele koolstof en overstappen naar een maatschappij die duurzaam en circulair is ingericht en waar nog steeds heel veel banen en inkomen uit gegenereerd kan worden, alleen wel op een andere manier dan nu het geval is. Komt de zee morgen over de duinen? Nee, maar de gevaren van zoute kwel in deze provincie nemen wel toe en daar moet nu een programma op ingezet worden. De instabiliteit van het weer neemt toe en je ziet gebeurtenissen die elkaar versterken: de kurkdroge zomer van 2018 vergemakkelijkte het overschrijden van de 40 graden dit jaar. Dat moeten wij niet onderschatten, de zogenaamde positieve feedback, waardoor een gebeurtenis de jaren erna tot mogelijk catastrofale situaties leidt. Zo worden ook orkanen en bosbranden steeds gevaarlijker. Voor de lange termijn moet je kijken naar de ontwikkelingen bij Tata Steel. Als je Tata Steel zou sluiten dan scheelt dat in één keer een hoop CO2, maar het is wel het bedrijf dat internationaal hard trekt aan de verduurzaming van de staalproductie. Als het lukt om de komende tien tot twintig jaar alle staal te recyclen, dan kun je het het meest belastende deel van de productie uitfaseren. Dan heb je alsnog je CO2-winst, alleen moet je je horizon wat verder zetten dan dit of volgend jaar. De Hemwegcentrale dicht? Ja, dat is een goede zaak, maar alleen met een goed sociaal plan en met scholing, omscholing en bijscholing richting duurzame sectoren. Op die manier hou je de mensen er ook bij. Dan wil ik niet dat D66 daar met een bord staat van "Deze is gelukkig dicht". Van het gas af? Ja, zeker waar dat al kan bij nieuwbouw of in wijken waar de infrastructuur sowieso aan vervanging toe is, maar doe niet net of je binnen vijf jaar overal zonder gas kan, dat is niet reëel en het maakt mensen onnodig nerveus en negatief over de omwenteling die ons te wachten staat. Wat mij zorgen baart is dat op Twitter en in debatten veel mensen de rol van de wetenschap ter discussie stellen, dat mag, maar ook aanvechten op een manier, ja, de wetenschap is wel een anker in de maatschappij. Er zijn zoveel peer reviews en zelfregulering in de wetenschap, dat het hard aanvallen van het IPCC met 97% consensus over wat er aan de hand

is, van het RIVM op zijn modellen en andere wetenschappelijke instellingen, waarbij wetenschap wordt vervangen door meningen. Daar heb ik moeite mee, want het zijn geen instituten die zo maar wat doen of een verhaal ophangen. Die instituten zien – en dat is geen hogere wiskunde – dat wij sinds het begin van de industriële revolutie 1,5 tot 2 keer zoveel fossiele koolstof de lucht in hebben geschoten en dat dat tot een broeikaseffect leidt. Dat is zo klaar als een klontje. Tegelijkertijd noopt dit ons landsbestuur – en dus ook GS – meer dan ooit om helder en tijdig te communiceren en niet alleen te zenden maar ook te luisteren, dat is cruciaal om de mensen mee te krijgen. Het is voor mijn fractie cruciaal dat de lusten en de lasten van de energietransitie eerlijk worden verdeeld. Wat zijn de plannen van het college op dit punt, want die haal ik niet duidelijk uit de teksten die ik heb ontvangen. Kunnen GS bijvoorbeeld garanderen dat na woningisolatiemaatregelen de huurprijs niet zodanig wordt verhoogd dat bewoners per saldo slechter af zijn? Ik dien hiervoor een motie in.

Motie 79/11-11-19
Energiemaatregelen RES: jaag huurders niet op extra kosten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
De energietransitie van iedereen moet zijn.

Overwegende dat:
De lusten en lasten eerlijk verdeeld moeten worden op een manier die voor iedereen zichtbaar en tastbaar is.

Besluiten het college van GS te verzoeken:
In het kader van de RES erop toe te zien dat maatregelen om huurwoningen energiezuinig te maken, nooit zullen leiden tot huurstijgingen die groter zijn dan de daling van de energiekosten

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Verder zijn wij verklaard tegenstander van gesubsidieerde biomassabijstook als het om geïmporteerde houtpellets gaat. Wij volgen FvD in wat zij daarover heeft gezegd. Wij zijn niet tegen het hergebruik van biomassa zoals het opstoken van resthout of het gebruik van organisch afval uit de horeca, maar wel tegen het grootschalige transport van houtpellets vanuit Amerika of Oost-Europa. Dit is een totaal verkeerde inschatting geweest en heeft de burger al miljarden euro's gekost. Het is niet duurzaam en de investering hierin is bijna een parlementaire enquête waard. Ook dit vormt een reden voor burgers om geen geloof te hechten aan de noodzaak om de maatschappij duurzamer en soberder in te richten. In de Klimaatbrief komt het woord 'biomassa' echter niet voor. Wat gaan GS doen, wat is de rol van de provincie hierin of is het puur Rijksbeleid? Is Diemen nog te stoppen en hoe zit het met de andere voorgenomen centrales? Dan zijn er de RES'en, waarover wij al eerder spraken met de gedeputeerde. Wij hebben een motie

ingediend die ziet op participatie en draagvlak. De gedeputeerde is bereid om hiermee aan de gang te gaan om vormvaste participatie te bepleiten. Kan de gedeputeerde al iets meer zeggen hoe hij denkt dit concreet te gaan invullen het komende jaar? Een ander punt van zorg is de infrastructuur rondom duurzame energie inclusief het aan land trekken van duurzame energie van wind-op-zee en het verbruik van de datacentra en of dat allemaal in orde komt. Los van hun onooglijke voorkomen, wordt er nogal wat beweerd over werkgelegenheid en hergebruik van restwarmte, maar hoe zit dat nou precies? Hoeveel banen voor Noord-Hollanders zijn er tot nu toe bijgekomen en hoeveel hergebruik is er gerealiseerd? Wat mensen nu denken, is dat alle duurzame energie uit windmolens in de Wieringermeer of elders rechtstreeks die datacentra in verdwijnt. Dat is niet uit te leggen, zolang er geen duidelijke toegevoegde waarde tegenover staat. Graag een reactie. Mobiliteit en leefbaarheidsfonds. Wat betreft mobiliteit liggen er veel plannen, maar als je alles hebt gelezen, is het wel een beetje een spaghetti van programma's, agenda's, visies en samenwerkingsovereenkomsten en dat heeft wel als risico dat je het overzicht verliest, want eigenlijk moet je vanuit de ruimtelijke ordening denken. Ruimte zou ook op een hoger plan in de begroting moeten komen te staan, omdat veel onderwerpen daar in termen van schaal ondergeschikt aan zijn. Nu gaat het, hoe belangrijk ook, over weggetje A of bruggetje B en hangt de A8/A9 nog steeds boven de markt, terwijl er een majeure overstap nodig is van de auto naar het OV en de fiets, van het vliegtuig naar de trein en van de vrachtauto naar het binnenvaartschip. Dat is de opdracht voor de komende tien jaar. Vanuit Amsterdam moet richting Almere, Gooi, Schiphol-regio, Haarlem, Alkmaar, Zaanstad, Purmerend en Hoorn alleen nog gedacht worden in OV-oplossingen, maar ook richting Londen, Parijs en Berlijn om zo de groei van Schiphol de kop in te drukken. Anders wordt het echt niks met de klimaatdoelen. Het is een keer klaar met de groei van het asfaltoppervlak en het wagenpark. Het is ook te gek voor woorden dat de laatste jaren de kosten van gebruik van OV meer zijn gestegen dan de kosten van een auto. Alle ballen moeten op het OV en dan niet alleen de snelbussen, maar ook een fijnmazig netwerk van bus en tram, met een maximale afstand tot haltes, zodat iedereen toegang tot het OV heeft, dus niet alleen HOV's en moderniteiten als Mobility as a Service. Kunnen GS laten zien in hoeverre dit denkproces al is gevorderd? Kunnen de A8/A9 en de aansluiting bij Heiloo al van de agenda af en de gereserveerde middelen naar het OV? En wat zijn de plannen met het programma Goederenvervoer over Water, waaraan slechts vier zinnen in de begroting zijn gewijd. De naam Leefbaarheidsfonds belooft nogal wat. Het is jammer dat de contouren van dit fonds nog niet helder zijn. Wij hopen dat hier haast mee wordt gemaakt. Veel van onze inwoners zitten met smart te wachten op maatregelen om hun omgeving leefbaar te houden of leefbaarder te maken. Wij zijn onder de indruk van het verhaal van de inspreker in de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid enkele weken geleden, die pleitte voor een bijdrage van de provincie om de geluidsoverlast voor bewoners langs de A8-west aan te pakken. Het Rijk wil, de gemeente Zaanstad wil en nu de provincie nog. Het Leefbaarheidsfonds biedt soelaas, althans: zo zou het toch moeten zijn. Daarom een motie.

Motie 80/11-11-19

Bijdrage uit het leefbaarheidsfonds t.b.v. aanpak geluidsoverlast A8-west

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken' een Leefbaarheidsfonds wordt aangekondigd;*
- *Dit Leefbaarheidsfonds in eerste instantie zal worden gevuld met € 13,1 miljoen;*
- *De kaders voor dit Leefbaarheidsfonds nog moeten worden vastgesteld;*
- *Het verkeer op de A8-west (gemeente Zaanstad) enorme geluidsoverlast veroorzaakt voor de bewoners langs dit wegvak en hierdoor de leefbaarheid onder grote druk staat;*
- *Zowel Rijk als gemeente Zaanstad bereid lijken financieel bij te dragen aan geluidswerende maatregelen langs dit wegvak, als ook de provincie een bijdrage levert.*

Overwegende dat:

- *De bewoners van de gemeente Zaanstad die langs de A8-west wonen al jarenlang actief streven naar een goede aanpak van de geluidsoverlast;*
- *De aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west een goede reden is om een beroep te doen op het Leefbaarheidsfonds;*
- *De aanpak van de geluidsoverlast een goede pilot is om de uitwerking van het Leefbaarheidsfonds te monitoren.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

- *De kaders voor het Leefbaarheidsfonds op zeer korte termijn ter bespreking en vaststelling voor te leggen aan PS;*
- *Deze kaders dusdanig op te stellen dat het mogelijk is een project als hier genoemd, mede te kunnen financieren met een bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;*
- *Het project 'Aanpak van de geluidsoverlast langs de A8-west', in samenwerking met het Rijk en de gemeente Zaanstad van de grond te krijgen met behulp van een financiële bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds;*
- *PS op korte termijn te informeren over de stand van zaken van dit project*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Daklozen: de laatste tijd lezen en horen we veel over de toegenomen dakloosheid. Een verdubbeling vergeleken met vorig jaar. Een schande voor een rijk land als Nederland zegt dat het is. Tegenwoordig zijn het ook mensen die wel werk hebben en toch dakloos zijn. De gemeenten worden op zichzelf teruggeworpen om deze problematiek te tackelen, maar is het niet mogelijk dat de provincie ook eens kijkt of zij daar ook een rol in kan hebben? Per slot van rekening heeft de provincie ook een rol in huisvesting. Zijn daar raakvlakken en welke dan? Cultuur. Ik wil het ook nog even hebben over cultuur. Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, het LKCA, heeft onderzocht wat de nieuwe GS-colleges investeren in cultuur. In de meeste provincies gaat het om enkele tientallen miljoenen, Gelderland staat aan kop met 70 miljoen euro. Noord-Holland bungelt in de onderste regionen met 11,3 miljoen, hoewel de begroting spreekt over 16,4 miljoen euro. Daar zit een discrepantie. Mijn

fractie vindt dat de provincie hier wel wat meer ambitie zou mogen tonen. Wij kijken bijvoorbeeld naar cultuureducatie, een belangrijk speerpunt voor de SP. Iedereen moet immers toegang hebben tot cultuur en de kans krijgen om ervan te leren genieten en te participeren. In het coalitieakkoord staan ronkende woorden over educatie, met name over het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit en over ProBiblio, maar in de brief van Plein C over cultuureducatie in de provincie van eerder dit jaar, klinkt juist een zorg door over hun ondersteuning door de provincie vanaf 2020. Wij delen die zorg, want in de budgettabel op pagina 130 zit cultuureducatie verborgen in het punt 'Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen' en zien wij niet hoeveel geld er nu daadwerkelijk naar cultuureducatie gaat. Graag een reactie. Dan nog iets anders. Op pagina 136 van de begroting wordt verheugd uitgekeken naar de mogelijke uitbreiding van het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 2020. Wij delen in die vreugde, maar die uitbreiding schept natuurlijk ook verplichtingen voor de provincie als 'siteholder'. Het verbaast ons dan ook hogelijk dat in de budgettabel op pagina 137 juist wordt uitgegaan van een forse daling in de investeringen op dit punt vanaf 2021. Graag horen wij hoe GS deze tegenstrijdigheid zien. In januari komt mijn fractie met een discussienota Archeologie en Erfgoed, waarin we zelf met voorstellen komen. Over natuur heb ik niet veel gezegd en dat betekent uiteraard niet dat wij het niet belangrijk vinden. Ik heb dit vanmorgen in het andere debat duidelijk aangegeven, met name dat natuurontwikkeling en melkveehouderijontwikkeling samen kunnen gaan. Over de Formule I zeg ik weinig, ik heb vanmorgen gezegd, dat komt wat ons betreft terug, maar op het juiste moment. Het enige wat ik hier wil doen, is pleiten voor de vogelstand in het Natura2000-gebied, Kennemerland-Zuid. Stel dat het evenement doorgaat, dan krijg je een cumulatie van allerlei soorten geluid, niet alleen van de bolides maar ook van het publiek, speaker, muziek enzovoorts. Er is weinig bekend van het effect op vogels en op broedende vogels. Daarom een motie.

Motie 81/11-11-19

Invloed Formule I op vogels Natura2000-gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In mei 2020 een Formule 1-evenement is beoogd op het Circuit Park Zandvoort en de intentie bestaat die in de twee jaren daarna te herhalen;*
- *Het circuit is omringd door het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid;*
- *Weinig bekend is over de invloed van een dergelijk evenement met cumulatieve geluidsbelasting op de vogelstand en het broedgedrag van vogels in dat gebied.*

Overwegende dat:

- *Circuit Park Zandvoort in het kader van de Wet Natuurbescherming een zorgplicht heeft m.b.t. het omringende Natura 2000-gebied;*
- *De provincie als bevoegd gezag daarop moet toezien*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

Onderzoek uit te zetten naar de invloed van het Formule 1-evenement op de vogelstand en het broedgedrag van vogels in het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, indien het evenement daadwerkelijk plaatsvindt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Mevrouw **ZAAL** (D66): Toch even over de Formule I. U zegt, ik zeg er hier niet zoveel over, maar u zegt er wel heel erg veel over in de kranten, onder andere dat u vindt dat er een hoorzitting moet komen waarin wij de vergunningverlening voor de Formule I over gaan doen, terwijl het bij de rechter ligt. Wat is nu precies uw standpunt daarin, een algemene hoorzitting op deze situatie? Vindt u dat wij een betrouwbare overheid zijn wanneer wij de Formule I vergunningverlening in een hoorzitting over gaan doen?

De heer **SMALING** (SP): Dat is een goede vraag. Ik schrijf niet de stukken in de krant, ik praat met journalisten maar dat doen wij allemaal en hoe dat in de krant komt, is niet mijn verantwoordelijkheid. In de komende periode zal dit onderwerp vele malen onder de rechter zijn, dat is nu zo, er komt nog een bodemprocedure op de gedingen, misschien komt er weer beroep en bezwaar, dan ligt het bij de bestuursrechter. Wat ik moeilijk vind, als PS hebben wij geen rol in dit gebeuren, want het provinciebestuur verleent vergunningen wel of niet. Ik vind dat lastig, want ik wil daar graag iets van vinden. Wij bestuderen alle stukken, de vergunning en de tekst van de Habitatrichtlijn heb ik bestudeerd om mijzelf beter te informeren over de grondslag van deze vergunningen en ontheffingen, dat wil ik vanuit de deskundigheid op dit terrein horen, hoe kijken jullie aan tegen deze vergunningverlening? Ik ga niet op de stoel van de rechter zitten, maar ik wil een verdieping die mij als Statenlid in staat stelt om te begrijpen waarom GS wel of niet tot vergunningverlening overgaan. Als ik dat niet kan omdat iets permanent onder de rechter ligt, dan kunnen wij ons werk niet goed doen. Dat staat helemaal los van of je nou wel of niet van autosport houdt. Dat is onze lijn, daarom vinden wij een hoorzitting op een bepaald moment in de toekomst nuttig en ik hoop u ook. Ten slotte, de begroting leest prettig en de uitgaven zijn ook goed te volgen. Complimenten daarvoor. Er staan nog wel veel onuitgewerkte voornemens in, maar dat zal in de loop der tijd concreter worden. Wij verwachten van deze coalitie, waarin het CDA is ingeruild voor GL, wel andere accenten dan de afgelopen vier jaar. We verwachten bovenal een provincie waar iedereen meedoet, waar de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, waar OV voor de auto gaat en waar klimaat en natuur minstens zo zwaar wegen als de economie. De provincie gaat natuurlijk niet overal over, maar kan in beleidskeuzes en in woord, gebaar en budget uitstralen dat dit de inzet is, van Hem tot Huizen en van Heemstede tot Hippolytushoef en onze mooie eilanden in het noorden.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Het is in verleden wellicht zo geweest dat de provincie wat onzichtbaar was, maar momenteel hebben we over aandacht voor onze bestuurslaag niet te klagen. Dagelijks haalt de provinciale overheid het nieuws en de publieke tribunes van onze

vergaderzalen zijn te klein. Je zou er spontaan van besluiten om het sponsorbeleid te beëindigen, want de provincie staat uitstekend op de kaart. Maar goed, op welke manier haalt de provincie dan zoal het nieuws? Dat is helaas niet altijd even positief. "Het probleem is dat je je eigen provincie niet meer kunt vertrouwen", stond laatst in een landelijk dagblad. En het ging over de provincie Noord-Holland. "Normaal gesproken heb ik echt vertrouwen in de rechtstaat, maar ik krijg toch het gevoel dat er met verschillende maten wordt gemeten" klonk vorige week uit de mond van een gerenommeerd Tv-journalist. Dat dit gevoel bestaat baart ons grote zorgen en ik wil deze beschouwingen dan ook beginnen met een oproep om alles in het werk te stellen om te laten zien dat de overheid te vertrouwen is. Om zorgvuldig, objectief en transparant te zijn, en om op een nette manier met termijnen om te gaan. Dan naar de begroting zelf. Wij zijn blij dat er een begroting ligt waaruit ambitie spreekt, ambitie om de energietransitie aan te pakken, ambitie om het openbaar vervoer te versterken en ambitie om zorgvuldig om te gaan met ons landschap. Wij zijn ook verheugd dat er binnen deze begroting nog veel ruimte is om mee te denken over de concrete invulling van deze thema's. Wij doen dat graag en zullen vandaag en in de komende tijd daar een aantal voorstellen voor doen. Deels doen we dat met moties, maar deels ook via discussienota's die we willen agenderen in de relevante commissie in de hoop dat het een breder gedragen plan kan worden. Voor nu beperk ik mij tot drie thema's in de begroting: een toekomstbestendige landbouw, voorrang voor fiets en OV in het mobiliteitsbeleid en tenslotte klimaat- en energie. Als wij deze begroting lezen, constateren wij dat de landbouw zich in de blinde vlek van dit college bevindt en dat is best opmerkelijk, want volgens ons is de transitie naar een toekomstbestendige landbouw een van de grootste uitdagingen waar wij als provincie voor staan. Voor veel van de doelen die wij willen realiseren in de provincie, moeten wij samenwerken met de boeren. Het gaat de gedeputeerden echt niet lukken – zelfs niet met hulp van al onze ambtenaren – om zelf voor ons landschap en de natuur te zorgen; boeren zijn daarvoor essentieel. We willen met elkaar een omslag maken naar een kringlooplandbouw. Wij willen boeren bevrijden uit de druk van het systeem dat vraagt om steeds grootschaligere manieren van produceren. Wij willen een agrarische systeem dat hand-in-hand gaat met natuurversterking en herstel van biodiversiteit. Wij willen een einde aan het onnodig slepen met voedsel over de hele wereld, maar meer aandacht voor regionale producten. Wij willen dat agrariërs een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Wij willen zorgen dat mensen weer zien waar hun voedsel vandaan komt. Hoe gaan we dit doen? Dat is nog erg onduidelijk. Ja, u gaat een Voedselvisie schrijven. Het zal een mooie eerste stap zijn, maar om deze transitie daadwerkelijk te realiseren zijn twee dingen nodig: een goede samenwerking met agrarische sector en voldoende financiële middelen. Aan beide lijkt het te ontbreken. Met de bezuiniging op het Faunafonds heeft u de agrarische sector een klap in het gezicht gegeven. In plaats van het nakomen van eerdere afspraken om de schade terug te dringen tot het niveau van 2005 en zolang de bestaande vergoeding in stand te houden, stelt u voor het eigen risico te vervierVoudigen. Bovendien negeert u daarbij het uitgebreide advies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade, die expliciet voorstelde om eerst aan gezamenlijke, gebiedsgerichte oplossingen te werken en dan pas het drempelbedrag te verhogen. Door ook nog de middelen voor het deltaplan biodiversiteit expliciet te koppelen aan de bezuiniging op het Faunafonds, presenteert u het geld voor dit deltaplan als een sigaar uit eigen doos. Door dit alles verliest u veel goodwill. Wat een treurige start van de samenwerking met de sector rondom de transitie

naar een kringlooplandbouw. Laten wij een nieuwe start maken. Wij doen daarom samen met het CDA het dringende verzoek om de verhoging van het eigen risico uit te stellen en eerst met de sector in gesprek te gaan over gebiedsgerichte maatregelen die schade beperken. Daarmee kunt u wellicht dezelfde besparing realiseren als u nu voorstelt met de verhoging van het eigen risico. Graag horen we of GS daartoe bereid is. Dit ging over de eerste voorwaarde, de samenwerking met de agrarische sector; dan nu de financiële middelen. Het Rijk heeft inmiddels enkele honderden miljoenen beschikbaar gesteld om boeren te ondersteunen bij de komende veranderingen die we van hen vragen, mede ingegeven door de actuele problemen rondom stikstofuitstoot. Het is essentieel dat we boeren perspectief bieden en daarvoor ook geld reserveren. U heeft echter alleen wat procesgeld in de begroting staan. Wij willen daarom voorstellen om een Transitiefonds Landbouw in te stellen dat we kunnen gebruiken bij het gebiedsgericht aanpakken van de transitie. Ons voorstel is om de komende jaar 20 miljoen euro te reserveren. De dekking komt uit een minimale ophoging van de opcenten naar 69,6%, zeg maar een soort inflatiecorrectie voor het tarief dat al jaren niet gestegen is. Met dit tarief heeft de provincie nog steeds met afstand de laagste opcenten van Nederland, maar zijn we wel in staat om 5 miljoen euro per jaar te investeren in de landbouwtransitie.

Motie 82/11-11-19
Transitiefonds landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;*
- *De landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;*
- *Een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;*
- *De provincie een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;*
- *De stikstofproblematiek zorgt voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied.*

Overwegende dat:

- *Het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;*
- *Deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;*
- *Agrariërs perspectief moet worden geboden op een manier om hun bedrijf voort te zetten waarbij ze een eerlijke prijs voor hun producten krijgen;*
- *De provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;*

- *Andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie;*

Verzoeken het college:

- *Een Transitiefonds Duurzame Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort; deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;*
- *Dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

Op het thema bereikbaarheid is de richting van de begroting goed: u zet in op het versterken van het OV. Tegelijk maken wij ons zorgen over de kwaliteit van het OV buiten de Randstad. Wij denken dat we niet voldoende inzicht hebben in de effectiviteit van het openbaar vervoer in die regio's. Wij hebben daarom een discussienota geschreven waarover we graag met u in de commissie Mobiliteit in gesprek gaan. De kern van deze nota is een voorstel is om een kaart van de provincie te maken waarop met kleur is weergegeven hoe goed de bereikbaarheid per OV is in vergelijking met de auto. Wanneer de reistijd minder is dan 1,5 keer de reistijd met auto kleuren gebieden groen; bij 1,5 tot 2 keer de reistijd oranje en bij meer dan 2 keer de reistijd per auto rood. De fiets is een ander belangrijk onderdeel van het mobiliteitsbeleid. Wij zijn blij met het extra geld voor doorfietsroutes. We verzoeken u ook om de oplossingen van de knelpunten op het routenetwerk, waar in de vorige periode mee gestart is, met vaart ter hand te nemen. Aanvullend daarop hebben we nog een ander voorstel, dat is de optimalisatie van de provinciale verkeerslichtinstallaties voor fietsers. Uit onderzoek is gebleken dat verkeerslichten hoog in het lijstje met belangrijkste barrières voor gemakkelijk doorfietsen staan. Er zijn volop kansen om te kijken hoe deze installaties geoptimaliseerd kunnen worden. Daarom een motie.

Motie 83/11-11-19
Fietsvriendelijkheid stoplichten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *PS het belangrijk vinden om het fietsverkeer te stimuleren;*
- *Verkeerslichtinstallaties op een effectievere manier kunnen worden ingezet om de doorstroming van fietsers te optimaliseren;*

Van mening dat:
Inwoners van Noord-Holland uitgedaagd moeten worden om de fiets te gebruiken omdat deze hen snel en veilig naar de bestemming brengt;
Het fietsgebruik onder de inwoners van Noord-Holland moet groeien;

Kleine aanpassingen bij verkeerslichtinstallaties (bijvoorbeeld eerder groen voor fietsers) een betere doorstroming van fietsverkeer met zich meebrengt en dat inwoners sneller de fiets pakken.

Dragen GS op:
Te onderzoeken op welke kruispunten de doorstroming ten behoeve van fietsers geoptimaliseerd kan worden door verkeerlichtinstallaties aan te passen, zodat de doorstroming veiliger en sneller verloopt

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

Klimaat en energie. Rondom duurzame energie is de provincie goed op dreef, maar er moet ook nog veel gebeuren. De ChristenUnie is ronduit blij met de 200.000 euro ten bate van pilots voor zonne-energie op water. Het is goed en noodzakelijk dat we verder kijken dan alleen windenergie en zon op landbouwgrond. Wij denken bijvoorbeeld aan een plan voor grootschalige plaatsing van zonnepanelen langs de Afsluitdijk. Als provincie zouden we dit kunnen coördineren, waarbij wij zorgen voor het realiseren van de aansluiting en het faciliteren van lokaal eigenaarschap. Bovendien kunnen we ervoor zorgen dat dit hand in hand gaat met het versterken van natuurwaarden. Het gaat voor nu te ver om daar uitgebreid op in te gaan, maar u kunt hierover in de komende periode een initiatief van de ChristenUnie verwachten om hierover met elkaar in gesprek te gaan. Ten slotte zien wij dat dit college duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan. Dat vinden wij belangrijk, want het gaat over de zorg voor de schepping. Het is belangrijk dat duurzaamheid zich niet beperkt tot enkele beleidsterreinen, maar integraal onderdeel is van alle afwegingen van PS. Daartoe hebben wij het voorstel om voortaan bij iedere voordracht die aan PS wordt voorgelegd, standaard een paragraaf op te nemen waarin kort een verantwoording wordt afgelegd van de effecten van het voorstel op klimaat en duurzaamheid, net zoals we dat standaard doen met het onderwerp “burgerparticipatie” en “financiën”. We dienen daarom samen met de SP en de PvdD graag een motie in.

Motie 84/11-11-19
Groene paragraaf

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Nederland het klimaatverdrag van Parijs heeft ondertekend;*
- *De provincie Noord-Holland zich het doel heeft gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn;*
- *De stikstofcrisis tot grote onrust heeft geleid bij onder meer de agrarische sector en de bouwsector.*

Overwegende dat:

- *De recente stikstofcrisis verstrekkende gevolgen heeft voor tal van sectoren zoals de agrarische sector en de bouwsector;*
- *De poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor tal van bouwprojecten;*
- *Daarmee zowel de economische gevolgen (o.a. werkgelegenheid, woningbouw) als de effecten op natuur (o.a. biodiversiteit), milieu (o.a. fijnstof en ultrafijnstof) en klimaat (o.a. zeespiegelstijging en gevaar van verzilting van kostbare landbouwgrond) buitengewoon groot kunnen zijn.*

Van mening dat:

- *De gevolgen van ons handelen niet alleen in economische zin, maar ook qua impact op natuur en milieu meegenomen moeten worden;*
- *Het daarom belangrijk is om bij iedere voordracht voor PS rekening te houden met de eventuele gevolgen van het besluit voor natuur en klimaat;*
- *Er in het verleden besluiten zijn genomen waarbij de effecten op het natuur en milieu niet of onvoldoende mee zijn genomen in de afwegingen.*

Voorts overwegende dat:

- *Een precieze berekening van de effecten over het algemeen moeilijk te maken is;*
- *Veel beleidsbeslissingen van de provincie invloed hebben op genoemde problematiek;*

Voorts van mening dat:

- *Het vaak wel goed mogelijk is om bij de verschillende keuzemogelijkheden te bepalen welke opties meer of minder bijdragen aan de klimaatdoelen van de provincie;*
- *Het belangrijk is om deze afwegingen expliciet te maken bij het nemen van beslissingen.*

Dragen het college van GS op:

- *Bij iedere voordracht voor PS, waar relevant, een Groene Paragraaf op te neme, waarin kort en bondig wordt geschetst in welke mate de voordracht bijdraagt op het behalen van klimaatdoelen; welke gevolgen de voordracht heeft op andere aspecten van natuur en milieu, zoals bijvoorbeeld gifstoffen of stikstofdepositie; wat de invloed zou zijn geweest van alternatieven of andere opties; welke argumenten hebben geleid tot voorliggende keuze*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, SP, PvdD

Dit is expliciet niet bedoeld om een nieuwe papierwinkel in het leven te roepen, maar juist om goede afwegingen te kunnen maken en daarmee kan met wijsheid worden omgegaan. Onze verdere ideeën over het onderwerp energie- en klimaat zullen we inbrengen bij de bespreking van het klimaatakkoord. Ik rond af. Ik begon mijn bijdrage met een oproep over vertrouwen. Wij moeten er alles aan doen om het vertrouwen in de overheid niet te beschamen. Ik op mijn beurt vertrouw op de inzet van het college bij het uitvoeren van beleid dat goed is voor de Noord-

Hollandse inwoners. Aan deze opmerkingen over vertrouwen voeg ik graag – net als het CDA – een wijze spreuk toe: "Wie goed luistert, zal het goed vergaan, wie op de Heer vertrouwt, is gelukkig." De fractie van de ChristenUnie wenst u een goede luisterhouding en vertrouwen toe.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter. Vandaag hebben wij het over de besteding van euro's die de inwoners van de provincie bijeen hebben gebracht, die wij voor hen gaan uitgeven in 2020. Alle partijen hebben zo vlak voor Sinterklaas hun wensenlijstje gemaakt om daar vandaag met elkaar over te discussiëren. De provincie staat voor grote uitdagingen: de stikstofcrisis beheerst al maanden het nieuws, verlamt de economie en zorg voor grote onzekerheid bij bouwers en boeren. Het raakt ons allemaal. Zzp'ers en mensen met een tijdelijk contract in de bouw zitten werkloos thuis en de broodnodige woningen worden niet gebouwd. Wij willen dat er zo snel mogelijk weer woningen worden gebouwd en dan vooral levensloopbestendig en in de sociale sector, want in deze sector is de balans helemaal zoek geraakt. De demonstrerende boeren hebben de weg naar het provinciehuis al meerdere malen gevonden. Ook vandaag zijn ze er weer en terecht. Zij zijn de ruggengraat van onze voedselketen en verdienen onze volledige steun. Het is meer dan onbehoorlijk dat deze sector van diverse kanten de zwarte piet krijgt toegespeeld via de stikstofcrisis. Jarenlang wegkijken, bizarre milieunormen hebben deze situatie gecreëerd. De hardwerkende boeren, boerenbedrijven die soms al tientallen jaren van generatie op generatie gaan, worden weggejaagd omdat er toevallig een Natura2000-gebied in de buurt van hun bedrijf ligt. Als u de hond uitlaat, stoot u al te veel stikstof uit. Waar zijn wij in vredesnaam mee bezig? Net als het PFAS, zijn de normen uit de lucht gegrepen. Welke normen worden er eigenlijk gehanteerd? Laat ik helder zijn, wij onderschrijven de doelstellingen van het Klimaatakkoord, maar zetten grote vraagtekens bij de huidige aanpak. De dringende noodzaak bestaat om op zoek te gaan naar alternatieven voor windmolens en om warmte op te wekken. Om met premier Rutte te spreken in zijn verkiezingsdebat: "Alles draait op subsidie". Een bedrijf als Vattenfall bijvoorbeeld hobbelt vrolijk achter de subsidiestromen aan en zet volop in op biomassacentrales. Deze centrales draaien echter op illusies. Ze wekken de indruk milieuvriendelijk te zijn, maar het tegendeel is waar. Zij zijn vervuilender en beschadigen het milieu. Wij zijn dus fel tegenstander van de biomassacentrales. De inzet is veel te eenzijdig gericht op windmolens. Ten eerste zien ze er niet uit. De opbrengst is ontoereikend en ze draaien – alweer – op subsidies in plaats van op wind. Denkt het college ook na over alternatieven zoals energie-eilanden op zee, eventueel in combinatie met onze nationale luchthaven Schiphol?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Bent u ervan op de hoogte dat de laatste tenders voor windmolens op zee zonder subsidie hebben plaatsgevonden?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Dat weet ik, maar ik ben er geen voorstander van en daar verschillen wij in. Durft het college de schaduw vooruit te werpen door hierover na te denken en met het kabinet in gesprek te gaan? Durft u bij de alternatieven ook na te denken over kerncentrales? Het woord is vandaag nog niet gevallen. Die zouden zo maar eens de oplossing

kunnen zijn voor alle problemen waar wij op dit moment tegenaan lopen. Over energie gesproken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben heel benieuwd waar volgens u de kerncentrale in Noord-Holland geplaatst moet worden.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Als we een heel creatief bestuur hebben, dan weten ze best een plekje te vinden.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Zoals u in het akkoord heeft gelezen, hebben wij op dit moment geen kerncentrales in de planning en u ziet dat kennelijk als het meest reële alternatief. Dan heeft u neem ik aan, ook een gemeente op het oog die die kerncentrale voor u moet gaan bouwen en ik wil graag weten welke gemeente dat in uw optiek zou moeten zijn.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Laten we beginnen om de centrales die er zijn, alsnog te gaan vernieuwen, dan hebben we in ieder geval een begin. Al die windmolens en zonnepanelen, weet u dat onder de zonnepanelen de grond helemaal doodgaat?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben op zich best bereid om met u te discussiëren over wat goede middelen zijn, maar u stelt hier dat wind en zon geen goed idee zijn, ook niet op zee, maar dat kerncentrales goed zijn. Dan vraag ik u dus, waar moeten die komen, want ik ken geen gemeente in Noord-Holland, in heel Nederland niet, waar ze zeggen, wij willen heel graag een kerncentrale, want onze gemeenschap wacht daarop. Waar zetten wij hem neer dan?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Daar moeten wij naar op zoek gaan met zijn allen, net zo goed dat wij nu plaatsen vinden voor windmolens op zee, waarom zouden we ze daar niet eventueel kunnen zetten? Weet ik veel, ik ben niet deskundig.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Een aanvullende vraag, hoe snel denkt u dat wij met kernenergie onze doelstellingen kunnen gaan halen en halen we daarmee de doelstellingen van het Klimaatakkoord? Even buiten het feit dat wij kernenergie in deze provincie al hebben uitgesloten, stond op het vorige presidium een van de uitgevoerde moties op de lijst. Hoe snel denkt u dat het gaat en denkt u dat kernenergie wel zonder subsidie kan?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): In eerste instantie was ik zelf ook nooit voor kernenergie, maar het blijkt de enige oplossing te zijn volgens de deskundigen. Daarom moeten wij daar op een gegeven moment over na gaan denken. Ik weet dat het tien jaar duurt voordat er een nieuwe gebouwd wordt, en zo weet ik nog wel meer, maar wij zijn op dit moment er voorstander van om het mee te nemen in de onderhandelingen om te kijken of kerncentrales de oplossing zouden kunnen zijn.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Even samenvattend. Wij hebben geen plek in Noord-Holland, het duurt te lang om de doelstellingen te halen, er is wellicht subsidie nodig, waarom is het dan een oplossing?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Waarom kunnen wij de centrale bij Petten niet vast vernieuwen?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): De verleiding is groot om te zeggen, omdat die in Petten geen opwekcentrale maar een onderzoekcentrale is, maar daar komt u nog achter. Arjan Lubach als expert aanvoeren – ik doe het soms ook want hij is soms intens geestig – maar ik weet niet zeker of dat overeind houdt. Ondertussen bestaat er in Nederland al heel lang wettelijk de mogelijkheid om nieuwe kerncentrales te vestigen maar niemand wil eraan vanwege de investering, draagvlak, maar ook omdat het uranium dat je nodig hebt om dat ding te laten draaien, van betrouwbare leverancierslanden komt zoals Kazachstan, Rusland en helaas moet ik tegenwoordig met enige frons in dat rijtje ook het Amerika van mijnheer Trump toevoegen, dus of je nou zeker weet of je de brandstof daar vandaan wilt halen om je energie te verduurzamen, ik zou er nog even over nadenken en niet alleen mijnheer Lubach citeren. Bent u met mij eens dat mijnheer Lubach geen expert is?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Laten we het bij de andere voorbeelden houden. Rijdt u weleens door Frankrijk of Spanje? Staan vol met kerncentrales. In Nederland moet men weer nodig vooroplopen, we moeten allemaal van het gas af en Duitsland zegt, gaan jullie alsjeblieft aan het gas.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik rij en overigens bij voorkeur elektrisch dan wel hybride, met enige regelmaat in de zomer door zowel Frankrijk als Spanje en word dan vooral ontzettend blij van die wouden van windmolens die er staan, die ze aan het bouwen zijn om te voorkomen dat ze nog meer kerncentrales moeten bouwen. Frankrijk gaat het nog een keer proberen, maar die heeft een iets andere historie met deze dingen dan wij en dat stuit op heel veel verzet. Bent u nou echt van plan om te zeggen dat wij bij Petten of Hippolytushoef – tegenwoordig ook een vaak geciteerde plaatsnaam – of misschien in de Ring van Amsterdam een nieuwe kerncentrale moeten vestigen als oplossing voor het klimaatprobleem en dat dan ook nog binnen tien jaar te doen?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik kan niet op al die technische vragen ingaan, want ik ben niet deskundig op het gebied van kernenergie, maar ik werp alleen maar op, neem het mee in het onderzoek. Dat is mijn verzoek.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ben het volledig met u eens dat wij onderzoek moeten plegen naar kernenergie, want dat moet onderdeel uitmaken van een gebalanceerde energiestrategie voor de toekomst. Daar kiezen wij op dit moment niet voor. Ik weet niet of Noord-Holland de juiste plek is, misschien ergens anders in Nederland, maar een onderzoek is een goed idee. Mijn steun heeft u om dat in ieder geval nationaal in te brengen. Gaat u dat doen?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik ben het helemaal met u eens. Vanuit Amsterdam kwam er eindelijk goed nieuws over het verbrandingsbedrijf AEB. De boel draait weer, er wordt weer geld verdiend en energie opgewekt. Verscherpt toezicht bij AEB blijft noodzakelijk. De Amsterdammers en ook het stadsbestuur weten niet hoe de stad ervoor staat, de informatievoorziening laat te wensen over. Daarnaast doet de gemeente aan creatief boekhouden met een greep uit het mobiliteitsfonds en dat is in tegenspraak met de huidige verordening. Omdat de provincie ook de boekhouding nakijkt van alle gemeenten, willen wij hier de aandacht voor vragen. Het lijkt erop dat de gemeente de grip op de financiën verliest en daar willen wij voor waken. De mensen in Amsterdam moeten kunnen rekenen op een betrouwbare overheid. Daarom de volgende motie.

Motie 85/11-11-19
Gemeente Amsterdam onder verscherpt toezicht

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De gemeente Amsterdam afstevent op een negatief rekeningenresultaat voor 2019;*
- *Voorzieningen voor risico's vooruit worden geschoven;*
- *Amsterdam in strijd met verordeningen het mobiliteitsfonds gebruikt voor evenwicht in de begroting.*

Overwegende dat:

- *De informatievoorziening over lopende risico's, zoals bij de noodlijdende afvalverwerker AEB te wensen overlaat;*
- *De focus op duurzaamheidsambities de gemeentefinanciën onder druk zet.*

Roepen het college van GS op om:

- *Te onderzoeken of de gemeente Amsterdam onder een verscherpt toezicht kan worden gesteld;*
- *Indien dit mogelijk is, dit toezicht ook uit te voeren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Net als in het coalitieakkoord, komt ook in de begroting het woord 'ouderen' nul keer voor. Het woord duurzaam daarentegen is bijna niet te tellen, want ook Noord-Holland wil binnen de energietransitie het beste jongetje van de klas zijn. Dit college is tevreden over het feit dat ze een sluitende begroting heeft gepresenteerd, maar het is wel een begroting die sluitend wordt gemaakt over de ruggen van de inwoners van Noord-Holland. Al dat geld wordt namelijk niet gestoken in gezondheidszorg, ouderenzorg en bereikbaarheid. Die belangrijke en diepmenselijke thema's mogen nooit lijden onder klimaatambities, want daar liggen de echte zorgen voor de mensen thuis. Inmiddels staat veel burgers die rond een of twee keer modaal verdienen, het

water tot de lippen. Ook de gepensioneerden zijn de dupe van alle belastingverhogingen en er dreigt voor hen ook nog een stevige korting van de pensioenen de komende jaren. Allemaal zaken waar je niet vrolijk van wordt. Heb je je altijd trots en hardwerkend ingezet voor de welvaart van dit land, word je op je oude dag daar nog eens voor gestraft. Wij willen bijvoorbeeld dat er meer openbare toiletten komen in de provincie. Er zijn in Nederland 2 miljoen buik- en 1,5 miljoen blaaspatiënten. Die moeten vaker en dringender naar het toilet. Wij willen niet dat deze mensen zich geremd voelen om de deur uit te gaan en vereenzamen. Daarom een motie:

Motie 86/11-11-19 of nummer 102?
Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;*
- *Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;*
- *Een op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten;*
- *Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;*
- *Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;*
- *Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits, en deze aanmelden op de HogeNood-app.*

Overwegende dat:

- *Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;*
- *De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.*

Roepen het college van GS op om:

- *Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken;*
- *Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horecagelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood-app;*
- *PS in het eerste kwartaal 2020 over de voortgang van de inventarisatie te informeren en eventuele financiële consequenties te betrekken bij de Voorjaarsnota 2020*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Haltes, lijnen, verbindingen en dienstregelingen zijn in sommige wijken volledig verdwenen. De SP sprak er ook al over. Waar is ons fijnmazige OV gebleven? Ouderen zijn daardoor geïsoleerd geraakt en raken vereenzaamd. Hoe gaat het college ervoor zorgen dat er geen haltes meer verdwijnen? Wij willen dat alle mensen in onze provincie jong en oud een halte in de buurt hebben. Niet iedereen loopt of fietst zo maar even een kilometer naar de volgende halte. Mensen zijn voor werk of sociale afspraken afhankelijk van het OV. Daarom een motie.

Motie 87/11-11-19
Maximaal 500 meter loopafstand tot OV

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Verschillende inwoners van de provincie Noord-Holland op dit moment geen OV-haltes in hun wijk of buurt hebben;*
- *Er bij de inwoners grote zorgen zijn over de beschikbaarheid van OV in hun wijken en buurten.*

Overwegende dat:
- *Er veel haltes verdwenen zijn;*
- *Er wellicht nog meer haltes gaan verdwijnen;*
- *Dat eraan bij kan dragen dat veel inwoners een nog grotere afstand moeten overbruggen om bij een ov-halte te komen.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
- *Een overzicht aan te leveren van locaties met een loopafstand naar een OV-halte van meer dan 500 meter;*
- *Te herbevestigen dat de streefafstand tot OV-haltes niet groter is dan 500 meter*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Wij willen ook veilige fietsroutes voor ouderen en scholieren. Dat kan onder meer bereikt worden door meer verlichting langs de provinciale wegen en fietspaden. Kan het college haar licht hierover opsteken? Wij willen dat de provincie de meest ouderenvriendelijke provincie van Nederland wordt. Meer geschikte woningen, kleinschalige zorgwoningen, bereikbare gezondheidszorg in de buurt, bus- en tramhaltes op loopafstand en voldoende bankjes en openbare toiletten. Het aantal 65'plussers neemt in de hele provincie de komende jaren fors toe. Ouderen blijven steeds langer thuis wonen, ze willen graag thuis blijven wonen maar kunnen niet altijd. Daarom onze oproep voor geschikte woningen en kleinschalige zorgwoningen. Daarom de volgende motie:

Motie 88/11-11-19

Meest ouderenvriendelijke provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
Diverse Nederlandse steden zich aangesloten hebben bij de Age Friendly Cities van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

Overwegende dat:
- *In de hele provincie het aantal inwoners boven 65 plus sterk toeneemt;*
- *Ouderen steeds langer thuis blijven wonen;*
- *Eenzaamheid een groot maatschappelijk probleem is;*
- *Veel ouderen zo lang mogelijk zelfredzaam en veerkrachtig willen zijn, ondanks toenemende kwetsbaarheid;*
- *Ouderen geconfronteerd worden met obstakels om deel te kunnen nemen en bij te kunnen dragen aan de samenleving;*
- *De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een gestructureerd kader heeft opgesteld om inzicht te krijgen en te komen tot meer ouderenvriendelijke omgevingen.*

Van mening dat:
De provincie kan bijdragen aan het verbeteren van de fysieke en sociale omgeving van ouderen, zodat op een prettige en waardevolle manier langer zelfstandig kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de samenleving.

Roepen college van GS op om:
- *Te inventariseren in hoeverre de provincie Noord-Holland al invulling geeft aan het kader ouderenvriendelijke omgeving van de Wereldgezondheidsorganisatie, en waar de ontwikkelkansen liggen;*
- *In samenspraak met ouderenbonden te inventariseren welke knelpunten worden ervaren en deze te prioriteren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie 50plus/PvdO, FvD, PVV

Ik ga afronden. Wij hopen van ganser harte dat GS de zoveel besproken energie ook daarin wil stoppen.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. Ik wil gezegd hebben dat ik vandaag hier sta in solidariteit met de bezorgde burgers van Kick Out Zwarte Piet. Afgelopen week hebben wij mogen ervaren dat racisme een sociaal gezwel is dat alleen verwijderd kan worden op het moment dat mensen zoals wij hier in de provincie, ons uitspreken en rekening houden met dat er een grote groep

Nederlanders omwille van hun huidskleur benadeeld worden in onze maatschappij met betrekking tot educatie, zorg, veiligheid, banen en de woningmarkt. Zij worden ook nog eens fysiek aangevallen wanneer zij gebruik maken van hun recht op vergadering of recht tot protest. Wat afgelopen vrijdag heeft plaatsgevonden in Den Haag, is niet alleen barbaars maar moet door eenieder hier worden veroordeeld, aangezien wij met zijn allen een voorbeeldfunctie hebben. Dit gezegd hebbende, ga ik over tot mijn constructieve kritiek richting de begroting 2020. Ik heb de afgelopen weken met mijn fractie deze begroting bestudeerd, bekeken en een x-aantal kritische kanttekeningen geplaatst bij het volgende. Wanneer de gedeputeerden spreken van doorpakken, kijk ik eerst de kat uit de boom, wij zouden samen kijken hoe wij invulling zouden geven aan de kaders bepaald door GS, de samenwerking met stakeholders, burgers en organisaties in de provincie zou worden gezocht. Dat is op bepaalde momenten zeker ook gedaan. We zouden ook een progressieve koers varen, anders dan de voorgaande jaren bij de samenwerking tussen PS en GS. Wij zouden meer naar elkaar luisteren. In mijn laatste betoog vanaf exact dezelfde plek adviseerde ik richting GS dat ik het coalitieakkoord niets anders vond dan een illusie van inclusie omdat ik het gevoel had bij bijvoorbeeld OV-armoede, dat er niet gedacht werd aan iedereen. De begroting 2020 doet exact de illusie van inclusie, maar dan cijfermatig. Wij zien in ieder geval een GS die consistent zijn in hun verhaal van doorpakken en zoals we van elke begroting verwachten, matcht het planmatige verhaal met het financiële verhaal. De provincie pakt zeker door, maar of dat positief is? Persoonlijk vind ik van niet. Het woord inclusiviteit komt slechts een keer voor en dan niet met betrekking tot etnische/culturele diversiteit, maar natuurdiversiteit. Het woord diversiteit komt ook alleen voor wanneer wij spreken van biodiversiteit. Het duurzaam doorpakken heeft alleen betrekking op het milieu en klimaat. Jammer genoeg niet op de duurzaamheid van culturele/monumentale inhoud. Het is toch van de dinosaurussen dat ik in deze begroting weinig tot geen mogelijkheden zie tot co-creatie, dat ik zie dat GS vanuit de begroting geld geven aan organisaties die wanneer ik inzoom op het bedrijfs- en personeelsbeleid en naar hun uitvoering kijk, 0,0% terugzie van culturele diversiteit. Ik zie een provincie die zich in beeldvorming maar ook in de uitvoering zich de illusie waant dat ons Noord-Holland een bijna Zweeds homogene samenstelling is. Ik wil GS wakker maken, het moment is aangebroken om de hand uit te reiken naar de burger, om op een laagdrempelige, constructieve en productieve doch simplistische manier de inwoner van Noord-Holland te laten zien dat wij er voor ze zijn, dat zij bij ons terecht kunnen en vooral dat wij een belangrijke politieke schakel zijn die onmisbaar is voor Nederland. Dat gezegd hebbende, dien ik twee moties in:

Motie 89/11-11-19
Keti Koti

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De provincie een sponsorbijdrage verleent aan publieksevenementen die een Noord-Hollands karakter, een bovenregionale uitstraling en een grote zichtbaarheid hebben;*
- *De provincie hierbij aansluit op haar kerntaken;*

- *De sponsorbijdrage zich bij voorkeur richt op het realiseren van een maatschappelijk doel, zoals verduurzaming of participatie;*
- *De provincie zich wil profileren bij doelgroepen met diverse culturele achtergronden.*

Overwegende dat:

- *Keti koti, een jaarlijks terugkerend evenement is waar stilgestaan wordt bij de afschaffing van de Trans-Atlantische slavernij, welke plaatsvindt in de provincie Noord-Holland en daarmee een regionaal karakter heeft;*
- *Keti Koti een evenement is waarbij de gehele Noord-Hollandse samenleving met haar diversiteit samenkomt om een gedeelde geschiedenis te herdenken en de afschaffing van het Trans-Atlantische slavernijverleden te vieren;*
- *Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland bijdraagt aan de profilering en positieve uitstraling van de provincie;*
- *Het sponsoren van het jaarlijks terugkerend evenement Keti Koti door de provincie Noord-Holland bijdraagt aan een bredere en versterkte culturele infrastructuur, voor zowel de provincie als diens bewoners met al haar diverse culturele achtergronden.*

Verzoeken het college van GS:

- *Het evenement Keti Koti een sponsorbijdrage toe te kennen die wordt verleend aan publieksevenementen, wegens het hebben van een cultuurhistorisch en regionaal karakter;*
- *Het jaarlijks terugkerende evenement Keti Koti mee te nemen in de jaarbegroting van 2020.*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie DENK, PvdD

Motie 90/11-11-19

Cultuureducatie met kwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Cultuureducatie een kerntaak van de provincie is;*
- *De provincie te kennen heeft gegeven slechts een aanvullende rol te willen spelen in de beleidsdoelen vanuit het rijk en de gemeente;*
- *De provincie een duidelijkere en juist leidende rol kan vervullen, aangezien het een van haar kerntaken is;*
- *Het CmK vanaf 2021 een nieuwe koers gaat varen, er meer ruimte komt voor het inspelen op lokale behoeften, zoals aandacht voor het voortgezet onderwijs (VO) en daarmee dus ook het VMBO. Alsmede gelijke kansen voor elke burger in de provincie. Daarmee geeft de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap gehoor aan wensen uit de sector.*

Overwegende dat:

- *Onderwijs nu al gebaat is bij een samenwerking tussen P0 en VO. Het een gemiste kans zou zijn als de provincie vanuit haar kerntaak met betrekking tot cultuureducatie, het VO buiten de begroting laat;*
- *Het CmK in hun doelstelling wil bereiken dat kinderen worden opgevoed tot creatieve en kritische volwassenen, maar er amper rekening wordt gehouden met de culturele diversiteit en culturele inclusiviteit van de bewoners in de provincie.*

Verzoeken het college van de GS:
In de huidige begroting alleen bij te dragen aan CmK, wanneer daarin rekening wordt gehouden met de nieuwe koers van 2021-2024, waarbij de samenwerking wordt opgezocht tussen het PO-VO, ter bevordering van meer culturele diversiteit, culturele inclusiviteit en gelijke kansen voor elke burger in de provincie.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie DENK

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, de eerste begroting van dit college en mijn eerste algemene beschouwingen als fractievoorzitter van GL en wel vanuit de positie van coalitiepartij. Tjonge. Laat ik eerst maar eens duidelijk stellen dat ik hier vooral heel blij sta. De basis van deze begroting is te vinden in het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken', dat we afgelopen zomer sloten met de VVD, D66 en PvdA. In ons akkoord zit wat mij betreft veel vernieuwing, vergroening en verduurzaming. We gaan in Noord-Holland ambitieuzer aan de slag met de energietransitie, met het realiseren van het NNN, maken meer ruimte voor OV en fiets, we zoeken naar ruimte voor woningbouw én houden oog voor het open landschap. Ik dank daarvoor onze coalitiepartners, de VVD, D66 en de PvdA. We hebben gezocht naar ruimte en naar compromissen en dat is in de ogen van GL goed gelukt. Ik denk dat we allemaal uitkijken naar de realisatie van wat is vastgelegd. Ook een woord van dank richting het college en de ambtelijke organisatie, die voortvarend met het akkoord aan de slag zijn gegaan. Daar heb ik geen enkele twijfel over. Wel wil ik het college vragen wanneer wij de uitvoeringsagenda's tegemoet kunnen zien? Vanuit de Staten hebben we de behoefte en de taak u te kunnen controleren of aan te moedigen, u scherp te houden. Geef ons uw planning, dan hebben wij een goed ijkpunt. Maar voor nu: GL herkent zich in deze begroting, we zijn blij dat in de begroting de contouren van het nieuwe beleid te herkennen zijn, bijvoorbeeld in de verschuivingen in de bestemmingsreserves en het instellingsbesluit van de nieuwe reserves rond Gezonde Leefomgeving, het Groene Landschap en natuurlijk Klimaatadaptatie. GL staat voor een duurzaam, groen en sociaal Noord-Holland en deze begroting draagt daaraan bij. Vanuit financieel perspectief stel ik vast dat de provincie er gezond voorstaat en daar is het college voor te prijzen. De weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen zijn robuust en de structurele exploitatieruimte voor de komende jaren ziet er positief uit. Het college werkt hard aan programma financiële hygiëne waarmee de kwaliteit van de financiële verslaglegging wordt verbeterd. GL is daarbij ook zeer tevreden met de inzet

van de portefeuillehouder waar het gaat om meer transparantie in de uitputting van de bestemmingsreserves te krijgen. De directe koppeling van een reserve aan een doel is daarin een goede stap. GL verwacht ook veel van een heldere bestedingsplanning vanuit de reserves. In deze begroting wordt nog gewerkt met oude prestatie-indicatoren, zo zijn deze in het programma Ruimte nog geheel economisch ingestoken. GL denkt graag mee hoe we hier kwalitatieve indicatoren aan toe kunnen voegen om het coalitieakkoord ook hier tot zijn recht te laten komen. We gaan daarover graag met de gedeputeerde in gesprek, en horen graag of hij daartoe bereid is. Algemene beschouwingen. Er is een korte zin van drie woorden die we inmiddels allemaal goed kennen en die wat mij betreft een belangrijk uitgangspunt in de politiek verwoordt: 'Niet alles kan'. De titel van het advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek o.l.v. Johan Remkes, onze voormalige CdK. Ik was, ik zeg het eerlijk, opgelucht en blij toen ik die titel en dat rapport las. Blij dat niet was gekeken naar hoe we onder de moeilijke conclusie uit zouden kunnen komen en toch weer door zouden gaan op de 'business as usual' weg. Kijk, in de optiek van mijn partij wordt het natuurlijk al veel langer als onvermijdelijk gezien om de conclusies te trekken die in dat rapport getrokken worden, maar het was toch goed om te lezen dat dat besef steeds meer 'mainstream' begint te worden. Want niet alles kan, zo is het precies. Te lang leven wij al zonder ons voldoende rekenschap te geven van de verborgen kosten – de steeds minder verborgen kosten moet ik zeggen – van ons handelen. Of het nu gaat om het klimaat of de natuur, we moeten onder ogen zien dat economische voorspoed alleen houdbaar is als die economie geen schade aanricht aan de wereld en haar bewoners. We weten inmiddels: we hebben gigantische uitdagingen op het vlak van duurzaamheid. De deadline van het akkoord van Parijs komt dichterbij en er is nog een extra dimensie bijgekomen nu de Raad van State een vernietigend oordeel over de PAS heeft uitgesproken. Dat zijn echt grote uitdagingen. Uitdagingen die vragen om dapper bestuur en wijze politici. Dapper omdat nieuw beleid weerstand oproept. Wijs omdat het complexe vraagstukken zijn. Dat vraagt om politici die luisteren, keuzes maken en koers houden. Want alleen dan ontstaat effectief, reëel beleid en die keuzes zullen we allemaal voelen; niet alleen de boeren. De maximumsnelheid zal omlaag moeten, grenzend aan kwetsbare gebieden zal woningbouw veel lastiger worden. Onderweg naar toekomstbestendige landbouw zal de consument moeten wennen aan hogere prijzen etc. Het zijn maar een paar gevolgen van waar wij nu zijn aangeland. GL is benieuwd of het college haar mening deelt dat er geen taboes zijn als wij naar oplossingen zoeken voor het stikstofvraagstuk en wij vragen aan het college om zo snel mogelijk een overzicht te presenteren met welke maatregelen er genomen zouden kunnen worden en wat ze opleveren. Graag een reactie van GS.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U zei net, ik vind het belangrijk te luisteren voordat wij beleid opstellen. Wij zijn dat eens met elkaar, maar hoe beoordeelt u dan de snelheid waarmee de provincie de nieuwe beleidslijnen stikstof heeft neergelegd, waarvan breed wordt gezegd door allerlei partijen, er is helemaal niet naar ons geluisterd voor dit beleid is vastgesteld.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik denk dat wij nu in een tussenfase zitten waarin alleen Friesland heeft gekozen voor geen beleidsregels, het effect daarvan is dat in Friesland nu niks kan. De keuze die hier gemaakt is om wel beleidsregels af te spreken, betekent dat er ten minste sommige dingen kunnen. Dat betekent dat wij in een tussenfase zitten en straks iets anders moeten doen en zeker

voor de regels zoals wij het uiteindelijk gaan doen, moet naar iedereen geluisterd worden. Voor het tussenstuk wordt ook al de ruimte gemaakt om te luisteren naar iedereen die daarover graag zijn mening wil geven. Soms wordt men geconfronteerd met een werkelijkheid waar je direct iets mee moet en dan moet je als bestuur keuzes maken en ik ben heel blij dat dit bestuur er toen voor gekozen heeft de beleidsregels vast te stellen, zodat er ten minste iets kon en wij niet helemaal op slot zijn komen te staan maar een overbrugging maken naar beter beleid. Nu ik het over stikstof heb, wil ik graag van de gelegenheid gebruik maken om GS en met name de portefeuillehouder een compliment te maken voor haar rechte rug. Ik ben trots op ons college dat ondanks de sterke tegenwind, niet terugdeinst. Ik zei het al: luisteren, keuzes maken, koers houden, want niet alles kan. Het is eigenlijk heel logisch, maar voor sommige politici kennelijk toch niet. Ik denk soms aan mijn moeder, die tegen de tijd dat er gestemd mocht worden, met mij nog wel eens een stemwijzer wilde doorlopen. Dat ging dan ongeveer zo, Meer geld voor onderwijs: ja, meer geld voor gezondheidszorg: ja, meer geld voor veiligheid: ja, cultuur: ja, sport: ja, minima, ja, et cetera. En dan natuurlijk belastingen omhoog: nee. Het probleem is natuurlijk dat je alles bij elkaar opgeteld dan op een uitkomst uitkomt, die niet kan. Oftewel: Niet alles kan. Je kan dus niet zoals de PVV, jarenlang zeggen “Wij schaffen de bio-industrie af” en nu zeggen “Wij staan vierkant achter de boeren”. Dat is echt een zwaktebod, zo komen we echt geen stap verder bij een reële oplossing. Wat mij betreft dient de politiek verder te kijken dan vandaag en morgen en op basis realisme voor de langere termijn te handelen en niet steeds slechts de meest recente actiegroep te bedienen. De eerder onzichtbare, externe effecten van ons economisch handelen zijn zichtbaar geworden. We kunnen de prijs die de samenleving betaalt, niet meer negeren. There is no such thing as a free lunch. Ook niet als die veganistisch is trouwens. Ik roep u allen op het uitgangspunt niet alles kan tot u door te laten dringen en van daaruit hier het gesprek aan te gaan. En ja, het is misschien schrikken als een politicus van een middenpartij oppert om de veestapel te halveren. Maar zo’n ei van Columbus was het nou ook weer niet, althans niet voor mijn partij, en ik denk ook niet bij de PvdD. De veeindustrie wordt al jaren aangemerkt als iets dat niet in ongewijzigde vorm kan voortbestaan. Feitelijk is er natuurlijk geen veehouder die dit van D66 voor het allereerst hoorde. Dat het idee ‘mainstream’ wordt, dat is misschien wel schrikken, want de lobby van LTO en de hele agrarische industrie, is sterk en de meeste partijen waagden zich er lange tijd maar niet aan. Ik heb waardering en begrip voor de boeren die vechten voor hun toekomst, ook vandaag op deze plek. Maar hun toekomst zal echt een andere moeten zijn. Ik vertrouw erop dat de Noord-Hollander kan rekenen op een verstandige meerderheid die luistert, keuzes maakt en koers houdt. Ook als dat gevestigde belangen verstoort omdat niet alles kan. Laten we proberen die keuzes zo verstandig mogelijk te maken. We moeten het gesprek aangaan met iedereen, met alle betrokkenen, en we moeten proberen er samen uit te komen. Een duidelijk, eerlijk en open verhaal. Wij staan nog maar aan het begin van deze collegeperiode en we hebben nog een hoop te doen. Ik zie daar naar uit. En ik spreek hier nogmaals de hoop uit dat in een open debat met u allen te doen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik hoor u weer praten over het gesprek aangaan en luisteren en ik waardeer dat enorm, maar hoe denkt u dat een gesprek gaat lopen wanneer je binnenkomt en zegt, ik wil graag met je praten maar je veestapel moet door de helft.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Soms zijn de boodschappen heel naar, maar dat betekent niet dat er geen gesprek te voeren is. Ik kan mij goed voorstellen dat veel mensen door dat soort uitspraken op stang gejaagd zijn, maar daar mogen wij ons hier wat van aantrekken en dat mogen wij onszelf aanrekenen, want de politiek en dan kijken wij vooral naar Den Haag in dit geval, hebben regels gemaakt om de boeren veel langer in staat te stellen om onder de regels uit te komen. Mijn partij heeft nooit voor de PAS gestemd, omdat wij toen al verwachtten dat Europa en de rechter dit niet goed genoeg zouden vinden. De partijen die toen hebben gezegd doe maar, ga maar door, mogen zich achter de oren krabben want die hebben dit veroorzaakt, die hebben de boeren voortgestuurd op een weg waarvan ze wisten dat die vast zou lopen. Natuurlijk is dat een zuur gesprek, maar het moet wel gevoerd worden.

De heer **KLEIN** (CU): Ik zit deze discussie een beetje met verbazing aan te horen, want u begon met de opmerking over de halvering van de veestapel en daarna bleef u maar verdedigen dat het misschien een moeilijk gesprek is, maar dat wel gevoerd moet worden. Bent u het met ons eens dat wij niet moeten beginnen met een middel maar met een doel en dat wij in die gesprekken alle opties moeten openlaten om die doelen te bereiken zonder te focussen op een specifiek middel namelijk halvering van de veestapel?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan heb ik mij wellicht slecht uitgedrukt. Ik heb niet willen zeggen dat dat voor mij het uitgangspunt is, maar gevraagd naar hoe voer je een gesprek als iemand net zoiets heeft gehoord, kan ik alleen maar zeggen dat dat soort berichten de gesprekken wel gaan inleiden. Het is nu eenmaal zo dat wij een groot probleem hebben en er gaan grote offers gebracht moeten worden en wat mij betreft, niet alleen bij de boeren. Dat stel ik duidelijk voorop. Welke maatregelen wij moeten nemen, ik weet het werkelijk nog niet. Ik zie wel dat ze er zijn en dan zeg ik er ook maar bij, het kan niet zo zijn dat we zeggen, we gaan gewoon door met bouwen, de boeren kunnen gewoon voort, wij blijven lekker rijden. De F1 is ook geen probleem. Niets is een probleem, maar is wel een probleem. Wij moeten reëel zijn, er zullen keuzes gemaakt moeten worden.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben heel blij met de verbreding die u nu aanbrengt, want dat is heel belangrijk. Wij moeten het met elkaar oplossen en wij moet niet voorsorteren op een oplossing die toevallig door een iemand genoemd is in de krant.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat ben ik helemaal met u eens. Ik spreek hier nogmaals de hoop uit in een open debat met u allen naar die oplossingen te zoeken. We zijn blij dat het college leefbaarheid en gezondheid een prominente plaats geeft in de begroting. De industrie zal zich aan de regels en vergunningen moeten houden, de provincie zet zich in om de burgers te beschermen tegen overtredingen. Wij streven ernaar dat dat in overleg zal zijn met de industrie, maar uiteindelijk is de keuze wat GL betreft helder. Wij offeren de gezondheid van onze bevolking niet op omdat onze economie daarvan profiteert. Voorzitter, ik zal u bekennen dat het voor ons best wel even wennen is om de grootste coalitiepartij te zijn. Ik realiseer me terdege dat het voor de andere coalitiepartijen na een achtjarig huwelijk met het CDA, ook best even wennen is dat er nu een partij meebestuurt die toch wel even anders tegen de werkelijkheid aankijkt.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik hoorde u spreken over de gezondheid van de bevolking van Noord-Holland. Hoe kunt u zich verantwoorden als u biomassacentrales toestaat en windmolens met de bijbehorende geluidsoverlast en op die manier de gezondheid garanderen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Deze coalitie is helemaal geen voorstander van biomassacentrales, er is niemand in de zaal die daar nog heel hard voor gaat, een enkeling daargelaten – ik heb de inbreng van uw fractiegenoot zeker ook aangehoord – en wat mij betreft is een biomassacentrale vaak niet de goede oplossing. Het is wel zo dat als er vergunningaanvragen lopen, je niet zo maar middenin een proces de poot dwars kunt zetten, dus ik hoop dat wij snel over een kader beschikken dat dit college zal opstellen, over hoe wij daar in Noord-Holland tegenaan kijken en daar kijk ik met alle vertrouwen naar, want ik ga ervan uit dat daarin komt te staan dat wij dat zo min mogelijk willen. In die zin delen wij dezelfde zorgen. Ik kijk een beetje anders naar windmolens, dus ik verwacht niet dat ik daar snel met u op een lijn zal komen. Windmolens zijn geen ernstige bedreiging van de volksgezondheid.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik constateer dat het Participatiefonds duurzame economie in pelletkachels zit, ook een vorm van biomassa. Ik spreek mijn ernstige zorgen uit over de geluidsoverlast en de effecten op de gezondheid van onze burgers. Ik had verwacht dat u dat ook zou uitmaken, maar ik constateer dat dat niet het geval is.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat was geen vraag, maar een constatering.

De heer **DEEN** (PVV): Ik hoor mevrouw Kocken net kleine kritiek geven op de keuzes van de PVV. Zij spreekt over optimale gezondheidszorg, huizen die van het gas af moeten en andere kosten van de energietransitie. Wat mogen de kosten zijn voor een gemiddeld gezin om aan al die zaken te gaan voldoen? Per maand graag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Goede gezondheidszorg zou ik ze graag bieden, maar daar gaan wij niet over. Ik weet niet precies wat u vraagt, of de opcenten dan toch omhoog moeten? Wat men in een normaal huishoudboekje aan verzekeringen betaalt? Ik snap uw vraag niet.

De heer **DEEN** (PVV): Wat mogen de zaken die u voorschrijft in het akkoord Duurzaam doorpakken de burger gaan kosten? Een hele simpele vraag.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voor mij niet zo duidelijk. In dit land betalen wij allemaal belastingen die worden gemeentelijk, provinciaal en landelijk geïnd en vervolgens komt daar een verdeelsleutel overheen en krijgt de provincie een budget. Dat wordt ook weer verdeeld. Ik heb geen idee wat u van mij verwacht. Of ik dat kan terugrekenen naar wat er op de provinciale begroting staat, hoeveel inwoners we hebben, hoeveel het dan omgeslagen wordt? Ik heb geen idee.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mag ik voorstellen dat het antwoord op deze vraag is, de opcenten gaan niet omhoog, dus het kost niets extra?

De heer **DEEN** (PVV): Mevrouw Kocken maakt het heel erg moeilijk, maar het is een hele simpele vraag. Wat mogen al die maatregelen die u voorschrijft, de burger gaan kosten? Wat mogen ze meer gaan betalen per maand om aan al die eisen te gaan voldoen?

De **VOORZITTER**: Deze vraag heeft u nou twee keer gesteld, dat lijkt mij wel voldoende. Hebt u daar een antwoord op?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik moet mijnheer Deen ernstig teleurstellen, maar ik denk dat de maatregelen van de overheid voor verschillende burgers verschillende gevolgen hebben en wat dat gemiddeld voor een gezin kost, dat ligt eraan. Als het op mijn manier gaat, dan gaan wij ook vliegen heel erg belasten. Als je dan nog steeds 100 keer wilt vliegen, dan wordt het heel erg duur. Het ligt er maar aan hoe je je leven inricht.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Daar kan ik gelijk op inhaken. Hoe ziet u in de toekomst een reis voor u van Europa naar de VS?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik neem aan dat u bedoelt of vliegen überhaupt nog nodig is in de toekomst. Ik hoop dat wij steeds schoner vliegen, maar wat mij betreft vliegen wij niet meer naar Brussel. Dat is onzin, geldt ook voor vliegen naar Parijs. Je kunt prima de trein nemen en daar moeten wij op inzetten, wanneer de treinverbindingen binnen Europa veel verbeteren, dan stimuleren wij mensen daartoe en dan kunnen wij de treinkaartjes goedkoper maken en de vliegtickets duurder en dan helpen we allemaal deze wereld een stukje vooruit. Als wij van Maastricht naar Luik blijven vliegen – dat duurt 9 minuten – dan gaan we zo hard achteruit, daar kan ik met mijn verstand niet bij.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik hoor geen antwoord op mijn vraag. Ik betwist helemaal niet dat vliegreizen van Amsterdam naar Brussel wellicht verspilling zijn, maar het gaat mij om de reizen die noodzakelijk met het vliegtuig gemaakt moeten worden. Ik zou graag willen horen hoe mevrouw Kocken dat voor zich ziet en hoeveel belasting erop geheven mag worden. Als ik het zo hoor, dan constateer ik dat vliegreizen iets wordt voor de elite en dat strookt in mijn optiek niet met uw partijlijn.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wat mij betreft, is vliegen niet een basisbehoefte en de kosten moeten betaald worden door degene die er gebruik van maakt en dat betekent dat iemand die naar de VS wil vliegen, daarvoor een belast ticket moet kopen, net zo goed dat als wij hier een treinkaartje kopen, dat belast is. Overigens betalen de minima die binnen Nederland reizen, wel belasting maar als wij hier allemaal heel sjiek op vakantie gaan, dan betalen we het niet. Ik ga verder met mijn betoog. Het doorbreken van de gesloten bestuurscultuur, een belangrijk punt van GL en eigenlijk van alle partijen, gelezen de brieven aan de informateurs bij de onderhandelingen, blijft een uitdaging en is natuurlijk ook niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Maar ik kan wel zeggen dat wij tevreden waren met de gang van zaken tijdens de afgelopen Statenvergadering. Diverse moties, met steeds wisselende partijen die zich daarachter schaarden, konden op een

meerderheid rekenen. Wat ons betreft is dat prachtig. Wij willen graag het debat en de uitwisseling van argumenten bevorderen, zowel binnen PS als tussen PS en GS. Het debat mag wat ons betreft vaker en in openheid worden gevoerd. Natuurlijk maak je als coalitie afspraken op hoofdlijnen en overleg je over gevoelige onderwerpen, maar buiten die coalitieafspraken kan en moet wat ons betreft vrije ruimte worden gevonden en benut voor het open debat en een gezonde dosis dualisme. En dat levert vast en zeker ook wel eens een misverstand, verbazing of ergernis op. Je was toch zo kritisch, en nu stem je toch in met de collegekoers? Of: hoe kan een collegepartij, nog wel de grootste, nou zo'n opstelling kiezen. We gingen dit toch samen doen? GL zoekt naar het evenwicht en nodigt alle Statencollega's uit mee te doen. Ik hoop dat u mij daar wat ruimte voor geeft. En ook bij een van de grootste opgaven waar Nederland en dus ook de provincie momenteel voor staat: het tegengaan van klimaatverandering, kan wat ons betreft een open debat gevoerd worden. Er is geen eenduidig spoorboekje opgesteld dat ons de weg wijst in de noodzakelijke energietransitie. En het klimaat is niet 'links' of 'rechts', het gaat iedereen aan. Maar dat debat is wel gebaat bij consensus over de feiten. Termen als nepnieuws en het in twijfel trekken van wetenschappelijke inzichten bevorderen het vinden van gedragen oplossingen niet. Er zijn genoeg vragen waarover we in en buiten PS het debat moeten voeren. De vraag of klimaatverandering een (acuut) probleem is, hoort daar echter niet meer bij. Wij vinden het zinloos om het debat aan te gaan met partijen die vanwege hun weerzin tegen het klimaatbeleid, wetenschappelijke consensus afdoen als 'ook maar een mening'. Wij zijn er stellig van overtuigd en baseren ons daarbij op de wetenschappelijke consensus onder klimaatwetenschappers, dat niets doen betekent dat we de volgende generatie met een schuld opzadelen die onacceptabel is. GL is dan ook blij dat het akkoord een integrale benadering van het klimaatprobleem ademt en dat wij dat ook terugzien in de begroting. In tal van dossiers zien we dat duurzaamheid een leidende principe is. Integraliteit van het klimaatakkoord, Klimaat is niet langer 'ook een onderwerp', het is een portefeuille-overstijgende kwestie. Dat vraagt van al onze gedeputeerden dat zij zich committeren aan de doelstellingen, niet alleen de gedeputeerde 'klimaat' maar evenzeer de gedeputeerde mobiliteit, of landbouw, of industrie etc. En ik ben zeer tevreden met wat ik van hen tot op heden zie: het besef dat duurzaamheid ook op die portefeuilles een (zware) toon meeblaast, is er. Hulde daarvoor aan dit college. Voor GL is het belangrijk dat we ons gezamenlijk als provincie realiseren dat het klimaatprobleem niet is opgelost met het alleen plaatsen van windmolens of zonnepanelen. We moeten inzetten op CO2-reductie, op slimme oplossingen op het gebied van warmte en er vooral alert op blijven dat we in gesprek blijven met elkaar en dat het geen eilandjes worden. Integraliteit voorop.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Mag bij dat onderzoek eventueel ook de kerncentrale meegenomen worden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik dacht dat u mijn standpunt daarover net al had begrepen. Wat mij betreft hoeven wij daar geen onderzoek naar te doen want dat is op dit moment geen oplossing. Wij hebben een probleem dat wij de komende 20 tot 30 jaar moeten oplossen en voordat er nieuwe kerncentrales gebouwd zijn, locaties gevonden en business cases rond zijn nog los van of we het überhaupt zouden moeten willen, zie ik niet dat wij daar ons probleem mee oplossen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Denkt u alles met zonnepanelen en windmolens te kunnen oplossen?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee, ik heb net gezegd dat wij de CO2-uitstoot moeten terugdringen, energie besparen, wij moeten dit probleem op allerlei manieren te lijf gaan en alleen windmolens en zonnepanelen lossen het probleem niet op, dat is niet voldoende, maar het is wel een onderdeel van de oplossing.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik was even in gesprek met de griffie, dus ik heb iets van uw speech gemist. Mijn excuses daarvoor.

De heer **DEEN** (PVV): Naast windmolens en zonnepanelen, welke zaken ziet u nog meer voor zich die energie opwekken?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Windmolens en zonnepanelen zijn methoden die wij de afgelopen jaren hebben ontwikkeld die nu reëel zijn. in de komende tijd zullen wij wellicht nog andere middelen vinden. Er wordt momenteel veel onderzoek gedaan naar waterstof, het zou best eens kunnen dat wij daar op termijn iets aan gaan hebben. Op dit moment hebben wij die twee middelen. Daarnaast moeten wij zorgen dat de trias energetica het besparen, goed opwekken, het zijn allerlei onderdelen, het klimaatbeleid gaat niet alleen over windmolens, maar wat mij betreft is op dit moment de windmolen wel een van de beste opties die wij hebben.

De heer **DEEN** (PVV): U weet dat we daarmee niet aan de vraag gaan voldoen. Hoe kijkt u aan tegen biomassa?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): U was misschien ook even in gesprek met de griffie, maar ik heb net uw collega van FvD uitgelegd dat wij daar vrij dicht bij elkaar staan en niet alleen GL, wij hebben een collegeakkoord waarin vrij duidelijk is opgenomen dat niemand hier zit te wachten op heel veel biomassacentrales.

De heer **DEEN** (PVV): Heel weinig biomassacentrales.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ook dat heb ik net al gezegd, voor zover die binnen een lopende vergunning niet tegen te houden zijn. Het nieuwe beleid moet er wat mij en het college betreft op gericht zijn dat er geen….

De heer **DEEN** (PVV): Mevrouw Kocken heeft het steeds over CO2 maar is zij zich ervan bewust dat biomassa vele malen meer CO2 uitstoot dan wat anders dan ook, zelfs steenkool.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik wil geen biomassacentrales! Om allerlei redenen.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Kan mevrouw Kocken antwoord geven op de vraag waar de wetenschappelijke consensus dan uit bestaat?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): 97% van de klimaatwetenschappers, dus niet gewoon mensen die van alles wat verstand hebben of zoals ik, ik ben universitair opgeleid en heb overal een mening over, maar dat betekent niet dat ik moet oordelen of er wel of niet een klimaatprobleem is. Daarvoor verlaat ik mij graag op mensen die er verstand van hebben, die daarvoor gestudeerd hebben, klimaatwetenschappers en daaronder bestaat een consensus van 97% dat de mens de klimaatverandering veroorzaakt en dat dat een probleem is. Ik laat mij daardoor overtuigen. Als het 80% was, was ik ook al overtuigd. Als u aankomt met wetenschappers die in een andere discipline zitten, dan zegt mij dat niet zoveel. Iedereen hoort zich bij zijn leest te houden en ik vertrouw de klimaatwetenschapper. Daar haal ik mijn consensus vandaan.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Ik vond de opmerking over de universiteit mooi, maar ik ben toch wel benieuwd, wat hebben die 97% van de wetenschappers geconstateerd? Kent u het onderzoek van de heer Cook?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het onderzoek van mijnheer Cook? Nee, dat kan ik niet oplepelen. Ik kan alleen maar zeggen dat er brede consensus is onder klimaatwetenschappers en of ik daar alle bevindingen en waar de consensus exact op ziet, over kan oplepelen, nee, dat kan ik niet. Ik vertrouw erop dat als een rapport geschreven wordt, dat 97% – dat is bijna 100% – van de klimaatwetenschappers onderschrijft, dat ik daarop mag vertrouwen. Maar als u betere informatie heeft dan moet u mij dat vooral een keer aanreiken.

De heer **DEEN** (PVV): Is mevrouw Kocken ervan op de hoogte dat klimaat geen wetenschap is?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Nee, daar ben ik niet van op de hoogte. Ik weet ook niet wie precies bepaalt wat wetenschap is. Wij zien dat universiteiten wetenschap bedrijven en daar zijn opleidingen geologie, aardwetenschappen en ook klimaatwetenschappen en daarop baseer ik de veronderstelling dat er iets is wat klimaatwetenschap heet.

De heer **VAN DEN BERG** (FvD): Bent u het met mij eens dat als u op de wetenschap vertrouwt, dezelfde wetenschap laat zien dat de maatregelen die wij gaan uitvoeren, een uiterst verwaarloosbaar effect hebben op mondiale schaal? Kunt u zich daarin vinden?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het leek een beetje een dubbele ontkenning, dus als ik nee zeg, weet ik niet of ik u juist wel of niet bedien, maar ik kies mijn eigen woorden. Ik denk dat er geen gronden in de wetenschap zijn die mij ertoe brengen om te zeggen, laten wij maar wachten tot we allemaal in de afgrond liggen, nee.

De heer **SMALING** (SP): Ik vraag mij af of mevrouw Kocken suggesties heeft om dit soort onzin dat door deze twee fracties wordt gebezigd, te counteren. Hoe kun je dat communicatief het beste aanpakken zodat mensen in het land die onzin niet gaan retweeten en afgaan op hetgeen waar grote consensus over is? Blijkbaar is dat lastig want er stemmen veel mensen op deze partijen op gronden van wat zij nu te berde brengen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ja, dat heb ik geprobeerd aan de orde te stellen met, laten wij van feiten uitgaan en een open debat voeren. Het debat over is er wel zoiets als klimaatwetenschap en ik hoor al iemand roepen, nee, want de aarde is plat. We kunnen heel ver terug in de tijd. Ik weet het niet. Laten wij zoeken naar een manier of wij dit het hoofd kunnen bieden, want ik denk dat geen enkele burger – ook niet de burger die gestemd heeft op partijen die dat voortdurend ter discussie stellen – ermee geholpen zijn als wij de discussie daar niet voorbij weten te krijgen. Van de oorspronkelijke biodiversiteit is in Nederland nog maar 15% over. Is dat erg? Wel als je het aan ecologen vraagt. Een ecosysteem wordt door elke aantasting verstoort en dan, op zich is dat juist, ontstaat een nieuw evenwicht. Maar er is een kritieke grens en die is volgens de wetenschappelijke consensus inmiddels dicht genaderd. Daar kunnen we niet lichtzinnig over doen. Maar waar ik in de voorgaande bestuursperiode mij geregeld als een Cassandra voelde in deze zaal, ben ik nu hoopvol. Ik zie doordat wij een ambitieus groen akkoord hebben gesloten, dat er door Noord-Holland duidelijk een tandje wordt bijgezet. En er is naast klimaat natuurlijk nog meer wat voor GL belangrijk is. Wij zijn blij dat dit college inzet op het versterken van het OV, goed ook dat de bereikbaarheid van Den Helder aandacht krijgt. Wij misten in e prioriteitenlijst wel het onderzoeken van het doortrekken van de noord-zuidlijn naar Zaanstad en Purmerend, wij hopen de komende jaren meer te zien op dat dossier. Ik ben het met de SP eens dat wij voor de toekomst vooral op OV moeten inzetten. Ik hoop dat er de komende jaren op dat dossier beweging zal zijn. En ik hecht eraan te benadrukken dat GL niets ziet in het verplaatsen van Schiphol naar zee, simpelweg omdat het verplaatsingsscenario naar redelijke vermoedens alleen haalbaar is als de vliegbewegingen substantieel zullen toenemen en dat is, gelet op de klimaatcrisis waarin wij verkeren, voor GL onbespreekbaar. Wij kiezen voor het omgekeerde: de overheid moet vol inzetten op verbetering van het spoor. Voor internationale treinreizen tot 750 kilometer moet de trein meest aantrekkelijke optie zijn.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet zo dat het juist niet alleen gaat om een economisch model en natuurlijk kost verplaatsen van Schiphol naar zee geld, maar dat kunnen wij op dit moment gratis lenen. Het gaat om een visie voor de lange termijn waar bijvoorbeeld de pensioenfondsen staan te springen om in te investeren. Is dat juist niet een oplossing voor het gezondheidsprobleem en de geluids- en emissieoverlast?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als u mij een business case kunt leveren waarin geen groei maar afname van de vliegbewegingen onderdeel is van uw plan, dan wil ik er best nog eens naar kijken, maar zolang dat nog niet het geval is en ik heb mij laten vertellen dat verplaatsing zodanig duur is dat dat alleen kan met die premisse erbij. Als u zegt, dat ziet u helemaal verkeerd, dan hoor ik dat graag een keer van u.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil er graag later een keer met u over in debat want er zijn zeker mogelijkheden. Daar moeten wij elkaar proberen te vinden, omdat het wederzijds problemen oplost. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik ben het in ieder geval met u eens dat zolang er reële oplossingen in het verschiet zijn, ik graag het gesprek aanga. Ik hoor graag van u wanneer wij het daar uitgebreider over gaan hebben, maar alleen onder het loslaten van de premisse dat er groei nodig is. Daarbij is GL blij met het instellen van het leefbaarheidsfonds. Wij roepen de gedeputeerde op de kaders voor dat fonds snel op te stellen, niet in de laatste plaats omdat vanuit verschillende hoeken als is ingesproken en gerefereerd wordt aan dat fonds. Kunt u ons aangeven wanneer wij dat kader tegemoet kunnen zien? Ook de doelstelling om de komende jaren de helft van de nog liggende opgave omtrent ontwikkeling/ontsluiting/afronding van het NNN te realiseren, stemt hoopvol. Deze periode zullen wij de helft van de nog resterende opgave waar gaan maken en daar ben ik blij om. GL is blij dat Noord-Holland op haar initiatief in de vorige bestuursperiode een regenboogprovincie is geworden en dat dat inmiddels voor bijna alle provincies geldt. Het is belangrijk dat de overheid laat zien dat er ruimte is voor iedereen, dat je mag zijn wie je bent, dat we blij zijn dat je er bent. Om dat geluid verenigd te laten horen, dien ik vandaag, samen met o.a. D66, PvdA, PvdD, VVD en SP een motie

Motie 91/11-11-19

Vieren van seksuele en genderdiversiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Elf van de twaalf provincies zich inmiddels hebben uitgeroepen tot Regenboogprovincie;*
- *Deze provincies actief beleid voeren ten aanzien van de emancipatie van LHBTIQ+ (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Intersekse, Queer en andere vormen van diversiteit in gender, sekse en seksualiteit);*
- *Een aantal provincies de ambitie hebben om bij te dragen aan de zichtbaarheid van LH BTIQ+.*

Overwegende dat:

- *Er jaarlijks een groot festival wordt georganiseerd om te vieren dat je kunt zijn wie je bent en mag houden van wie je wil; de Pride Amsterdam, met als hoogtepunt de wereldberoemde en unieke Canal Parade;*
- *Deelname aan de Canal Parade een goede manier is om te laten zien dat de provincies staan voor inclusiviteit;*
- *De Canal Parade het moment bij uitstek is om samen met elkaar de diversiteit te vieren en de LHBTIQ+ gemeenschap een hart onder de riem te steken.*

Verzoeken het college:

- *Om samen met de andere provincies met een boot deel te nemen aan de Canal Parade 2020;*
- *Hierover op korte termijn in overleg te treden met de andere provincies en de resultaten daarvan terug te koppelen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdA, VVD, D66, PvdD, SP

Voorzitter, ik ga afronden, concluderend kunnen we zeggen dat GL zeer tevreden is over de eerste stappen die in deze begroting gezet worden en dat wij reikhalzend uitkijken naar de vervolgstappen die gemaakt zullen worden. De begroting is immers slechts een middel om de uitvoering van beleid mogelijk te maken. Een beleid waarin we de eerste contouren zien van de beweging naar een gezondere leefomgeving, een toekomstbestendig klimaatbeleid, een betere bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer, een meer circulaire economie, een groen landelijk gebied en een bestuurscultuur die dichter bij de mensen staat. Ik sluit graag af met de gedachte waarmee ik ook begon: niet alles kan, laten we hier over zaken open en eerlijk praten, met elkaar en met burgers.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zullen de motie over de boot steunen. Ik zag de commissaris net al een dansje maken, dus ik neem aan dat wij in de motie kunnen vastleggen dat de CdK meevaart.

De **VOORZITTER**: Als u hem aanneemt, dan doe ik dat met plezier.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Een tweede punt van orde. Mij is opgevallen tijdens het debat dat FvD met twee woordvoerders werkt. Ik vraag mij af in hoeverre dat past binnen de orde. Wat wij hier vandaag doen, is ongelofelijk belangrijk. Wij hebben de boeren vandaag voor de poort gehad en daarmee tonen zij hun betrokkenheid en dat is ongelofelijk belangrijk voor wat wij hier doen. De provincie heeft grote invloed op het welzijn en welvaart in de provincie. Dat krijgt steeds meer aandacht bij de Noord-Hollandse bevolking. Het is daarom goed te constateren dat Noord-Holland een van de mooiste provincies van Nederland is, die vooruitloopt op het gebied van economische bedrijvigheid, waar veel aandacht is voor recreatie en waar het prettig wonen is. De positie is het resultaat van goed provinciaal beleid, dat tot stand gekomen is door nauwe politieke samenwerking in dit huis en met bestuurlijke partners, zoals gemeenten. Het is onze intentie die samenwerking te blijven zoeken op een constructieve, open en transparante manier, precies zoals het in het coalitieakkoord is opgenomen. Zoals iedereen weet, staat de afkorting VVD voor Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Dat is niet zo maar een naam, die staat voor de overtuiging van de wijze waarop wij de samenleving ingericht willen zien. Een liberale samenleving die voor iedereen openstaat, waarin iedereen gelijkwaardig is en waar iedereen binnen de democratische rechtsstaat in vrijheid het leven kan leiden zoals hij of zij dat wil. Het is belangrijk te constateren dat hier bepaalde afspraken bij horen. Zo eindigt de vrijheid van de een waar de vrijheid van de ander begint en is vrijheid nauw verbonden met het nemen van verantwoordelijkheid, als je verantwoordelijkheid krijgt om je leven te leiden, neem die dan ook voor zover je dat kunt. Daarnaast zijn wij verdraagzaam en is diversiteit met een referentie aan DENK een groot goed. Als laatste spreken wij met elkaar af dat iedereen dezelfde kansen verdient om zichzelf te ontplooien en dat wij sociale rechtvaardigheid nastreven. Dit is in het kort wat

bedoeld wordt met het liberalisme van de VVD, deze overtuiging is ons liberale DNA. Het is de lens die wij gebruiken om de provinciale plannen voor het komende jaar te beschouwen. Door deze lens zien wij dat het goede beleid van de voorgaande bestuursperioden voor een groot gedeelte voortgezet wordt. Dat beleid werd en wordt nog steeds gekenmerkt door realisme, door haalbaarheid en betaalbaarheid. Het beleid was gestoeld op een hoge mate van democratische legitimiteit, het kon rekenen op draagvlak en dat blijft voor ons ongelofelijk belangrijk. Voor het nieuwe beleid moeten de kenmerken hetzelfde zijn, dus realistisch, haalbaar, betaalbaar, in overleg en met draagvlak. De uitvoering van het beleid dient te gebeuren door te verleiden, te stimuleren, door te leren en te belonen en juist niet door te verplichten, te dwingen of te straffen. Ook mag dit beleid niet leiden tot extra lasten voor de burgers, de PVV heeft daar net een interruptie op gedaan en het is goed te constateren dat dit laatste al geborgd is in de coalitieafspraken en dat de opcenten gelijk en dus de laagste van Nederland blijven. Ik moet eerlijk zeggen dat ik uw rekensom niet kon volgen en ik ga ervan uit dat als ik als individuele automobilist nog steeds de laagste opcenten betaal, dat ook de laagste opcenten zijn.

De **VOORZITTER**: Het ordevoorstel werd net al even aangegeven, u heeft een andere woordvoerder in uw fractie. Het is gebruikelijk dat een woordvoerder per fractie het woord voert.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Punt van orde, naast de fractievoorzitter mag je een woordvoerder opvoeren en de fractievoorzitter mag altijd.

De **VOORZITTER**: In deze Staten is het een woordvoerder, het spijt mij. Ik heb net niet goed op zitten letten.

De heer **DESSING** (FvD): Punt van orde, ik ben de fractievoorzitter en dus de woordvoerder in dit debat. Excuses voor onze lichte onbekendheid met de regels. Het is niet zo dat wij per se de laagste opcenten hebben in de provincie, maar juist door het grote aantal voertuigen in de provincie is het per kilometer aangelegd asfalt veel duurder dan in andere provincies. Bent u dat met mij eens?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik kon uw berekening niet goed volgen, dus ik ben dat op voorhand niet met u eens. Ik zie dat de automobilist in Noord-Holland de laagste opcenten betaalt. Dat is mijn interpretatie en de manier waarop ik mijn verhaal heb opgebouwd. Ik vind het dan ook een mooi liberaal principe dat wij de laagste opcenten in Noord-Holland hebben. Dan over de plannen zelf. Allereerst een opsomming van de financiële randvoorwaarden zoals wij die zien. Wij willen een heldere begroting die over meerdere jaren sluitend is en die duidelijke prestatie-indicatoren heeft en die voldoende weerstandcapaciteit heeft om risico's op te kunnen vangen en vooralsnog zien wij geen aanleiding tot zorg. Bij de besteding van de middelen aan de beoogde doelen stellen wij prijs op een duidelijke verantwoording en dat betekent een gedegen effectrapportage. Dat is ook in het coalitieakkoord opgenomen. Daarnaast dienen verleende subsidies regelmatig getoetst te worden aan de kaders en dienen ze geëvalueerd te worden. Is het beoogde doel van de subsidie bereikt? Ook dienen subsidies voor zover van toepassing, een

einddatum te hebben zodat ze niet als vanzelf weer toegekend worden maar dat dit een bewuste keuze is.

De heer **ZOON** (PvdD): In hoeverre vindt u dat er überhaupt subsidies gegeven moeten worden en vindt u ook dat landbouwsubsidies daar niet onder vallen en afgeschaft zouden moeten worden?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zien subsidies voor zover dat tot innovaties en in het maatschappelijk belang is, als een nuttig instrument. Ook dienen subsidies voor zover van toepassing, een einddatum te hebben zodat ze niet als vanzelf weer toegekend worden maar dat dit een bewuste keuze is. Wij vragen ons over de verbonden partijen af of er voldoende zicht en toetsing is en of zij voldoende en adequaat het maatschappelijk belang dienen en hoe dit zich verhoudt tot de financiële risico's. Wij kijken uit naar de nieuwe nota over verbonden partijen. Laat ik dan de plannen op het gebied van mobiliteit beschouwen. Zoals gezegd, staat vrijheid bij ons voorop en dat geldt ook voor de keuze voor de wijze van vervoer. Iedere inwoner, ondernemer en bezoeker moet zich snel, comfortabel en betaalbaar kunnen verplaatsen op de wijze die hem of haar past. Dat is en blijft ons uitgangspunt, maar wij zien dat er druk staat op mobiliteit door dagelijkse files en overvolle treinen. Ook zien wij in de toekomst nog extra druk ontstaan als gevolg van woningen en economische groei, daar moeten wij aan de slag, dat is voor ons duidelijk en noodzakelijk. Wij moeten dit niet doen door voor de ene of juist voor de andere vervoerwijze te kiezen, dat moeten wij doen door op alle mobiliteitsvormen in te zetten. Dus innovatieve plannen zoals smart mobility in combinatie met meer en beter asfalt om in de toekomst voldoende ruimte te geven aan de automobilist, OV en vrachtwagens. Ook denken wij aan meer snelfietspaden en aan meer vervoer over water voor de logistiek. Overigens zijn wij van mening dat naast de andere vervoersmodaliteiten tegelijkertijd een goed afgewogen busnetwerk moet worden onderhouden. Het is mooi om te zien dat het eerste succes van mobiliteit al gevierd kan worden, de bereikbaarheid van Zandvoort per spoor wordt sterk verbeterd en dat is een groot compliment aan GS waard, dat dat nu al gerealiseerd is, dat het reizen van en naar de Formule I en naar het strand straks sterk verbetert. Verder zal de aandacht moeten liggen op het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder en 't Gooi en gaan wij onderzoek doen naar de uitbreiding van de Noord-Zuidlijn naar het noorden. Wij kijken ook naar een verbetering van de Houtribdijk. Daarnaast staat het aanleggen van een tweebaanstunnel bij Broek in Waterland op de rol en voor wat betreft deze tunnel, zien wij graag dat deze toekomstbestendig wordt aangelegd. Daarom verzoeken wij GS om te onderzoeken wat de gevolgen zouden zijn als er met het oog op de toekomstige ontwikkelingen, weliswaar nu twee banen aangelegd worden, maar alvast een vierbaansbak geplaatst zou worden. Wij nemen als voorbeeld de aanleg van de Spaarndammertunnel in Amsterdam-West. Die wordt nu tweebaans gebruikt, maar die kan zonder veel extra kosten uitgebreid worden. Overigens horen wij graag van GS hoe en wanneer het mobiliteitsprogramma verder concreet ingevuld gaat worden en welke stappen er op korte termijn genomen gaan worden. Zonder duidelijkheid over de besluitvorming binnen dit programma kunnen gemeenten geen invulling geven aan hun eigen plannen. Dat geldt specifiek voor de grote woningbouwopgave in Haarlemmermeer. Dan een laatste punt over mobiliteit. In de afgelopen vier jaar vielen er bijna 50 verkeersdoden en meer dan 1.000 gewonden op provinciale wegen. De slachtoffers en hun families zijn diep en blijvend geraakt. Ik heb zo'n situatie van

dichtbij meegemaakt, het maakt mij zeer triest en ik voel sterk met deze mensen mee. Wij zijn dan ook aan hen verplicht om er alles aan te doen om het aantal slachtoffers en de frequentie van ongelukken sterk terug te brengen. Het streven moet zijn om dat naar nul terug te brengen. Mijn vraag aan GS is: welke maatregelen kunnen extra genomen worden om een versnelling te realiseren in de verbetering van de verkeersveiligheid en het terugbrengen van het aantal slachtoffers op provinciale wegen? Dan de stikstofcrisis, daar hebben wij het al uitgebreid over gehad. Ik besteed er verder geen aandacht aan, behalve door te herhalen wat Bas de Wit al heeft gezegd: het gaat om zorgvuldigheid en balans, dat wij niet de ene sector slachtofferen voor de andere sector. Laten wij daar dan ook naar handelen. Dan de energietransitie en het Klimaatakkoord, dat onderwerp staat later op de agenda. Voor ons moeten de RES'en en het Klimaatakkoord uitgevoerd worden op basis van haalbaarheid, betaalbaarheid en vooral op basis van draagvlak en democratische legitimiteit. Dit laatste vereist dat gemeenteraden echt voldoende tijd krijgen om een gewogen afweging te kunnen maken. Meer daarover bij het agendapunt. Dan het tekort aan woningen. Voor ons is moeilijk te verteren dat mensen niet kunnen wonen daar waar zij willen. Dit verhoudt zich slecht tot de vrijheid voor eenieder om zijn leven op zijn of haar wijze in te richten en dus moeten wij hier hard mee aan de slag, bijvoorbeeld via woonakkoorden. Wij willen versneld stappen zetten en dat er ruimte wordt gecreëerd. Hoe kunnen wij als provincie voor die ruimte zorgen? Het coalitieakkoord geeft enkele duidelijke randvoorwaarden en die dienen als uitgangspunt. Wij zouden dat graag verder invulling geven door een meer pragmatische benadering. In plaats van per geval te moeten bepalen of er gebouwd mag worden, stellen wij voor dat wij als provincie een andere benadering overwegen. Kunnen wij aan de voorkant gebieden aanwijzen waarvan wij vinden dat er geen woningbouw plaats mag vinden, zoals in natuurgebied, maar daarnaast ook gebieden aanwijzen waar juist wel woningbouw mag plaatsvinden en waar wij de woningbouw gaan stimuleren. Laten wij deze duidelijkheid aan gemeenten en bouwers geven. De vraag is dan niet meer waarom de provincie geen toestemming en ruimte geeft, maar waarom gemeenten geen gebruik maken van de gegeven ruimte.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Doen wij dat niet al door aan te geven dat binnenstedelijk overal gebouwd mag worden en gestimuleerd?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik denk meer aan een geografische aanwijzing en niet alleen aan een algemene beschrijving.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Twee vragen, allereerst vindt u dat er nu voldoende gedaan wordt door dit college voor extra woningbouw. U komt met een plan om die gebieden aan te wijzen, maar wat dan als er kleine woonkernen zijn die geen ruimte meer hebben volgens uw plan, blijft daar maatwerk mogelijk? Volgens mij ook een liberaal principe.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn eerste uitgangspunt is om geografisch aan te geven daar waar wij het wel doen en waar wij het niet doen. Ik zou graag GS willen vragen om daar een plan voor te maken en met eventuele uitzonderingsgevallen rekening te houden, maar hoe dat moet gebeuren, dat wil ik graag van GS zien.

De heer **ZOON** (PvdD): Wilt u misschien een kaartje hebben met de OV knelpunten, want die zijn heel duidelijk geografisch gelokaliseerd en wij hebben afgesproken om daar juist woningbouw te laten plaatsvinden.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is min of meer hetzelfde antwoord zoals ik aan mevrouw Zaal heb gegeven. Het gaat mij om de geografische indeling, daadwerkelijk gebieden aanwijzen. Het OV knelpuntenbeleid staat in het coalitieakkoord en daar gaan wij verder op voortborduren. De vraag is dan niet meer waarom de provincie geen toestemming en ruimte geeft, maar juist waarom gemeenten geen gebruik meer maken van die gegeven ruimte. Dit kan een versnelling van de woningbouw opleveren. Hoe staan GS hierin? Het laatste onderwerp, het provinciale vestigingsklimaat. Hierbij denken wij aan de aantrekkingskracht van Noord-Holland op bedrijven. Wij zien bedrijvigheid en economische voorspoed als vereiste voor welvaart. Het is voor ons heel simpel, zonder bedrijven geen banen en zonder banen geen welvaart en zonder welvaart geen sociale ontwikkeling. Het gaat ons erom dat de provincie aantrekkelijk blijft voor bedrijven of eigenlijk nog aantrekkelijker wordt. Dat is een van onze belangrijkste overtuigingen, maar daar hebben wij wel zorgen over. Uit het bedrijfsleven horen wij geluiden over de toenemende regeldruk en spanning op ruimte om te groeien. Er zijn een aantal bedrijven die Noord-Holland om deze reden dreigen te verlaten. Is het een idee om in navolging van de Rijksoverheid zogenaamde schrapsessies te organiseren om overbodige regels af te schaffen? Dat gaat mogelijk helpen bij het verminderen van de regeldruk. Hoe zien GS dit?

De heer **DESSING** (FvD): Is de VVD het met mij eens dat de oorzaak van de regeldruk juist de PAS-problematiek is, dat dat bedrijven zou kunnen weerhouden om zich hier te vestigen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ben het helemaal met u eens dat de PAS-problematiek tot een ravage heeft geleid. Dat ondervinden wij aan den lijve, dat is nou juist waarom regels simpel moeten zijn en waarom wij op zoek moeten gaan naar houdbaarheid van de regels en dat is wat de gedeputeerde aan het doen is. Ik zie uit naar die regels per 1 december.

De heer **DESSING** (FvD): Is het niet juist door de PAS-crisis dat wij pragmatische oplossingen moeten vinden en ons niet moeten vasthouden aan het groene Klimaatakkoord dat er nu ligt, en waar jullie samen met GL mee bezig zijn?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Als we het over de stikstofcrisis hebben, dan heb ik alle vertrouwen in de gedeputeerde om te komen met goede …. De huidige beleidsregels zijn een noodverband. Zij gaat aan de slag met dingen die vandaag aan haar zijn meegegeven en ik ben ervan overtuigd dat er een pragmatische goede benadering uitkomt die voor alle sectoren werkbaar zal zijn.

De heer **ZOON** (PvdD): Ik heb uw hele betoog gehoord. Het is een liberale gedachte dat zoveel mogelijk mogelijk moet zijn. Vindt u dat alles kan?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wat ik in ieder geval vind is uw jasje, mijn complimenten daarvoor, heel mooi jasje. Alles kan, in de wereld kan niet alles. Ik begon mijn verhaal door te zeggen dat de vrijheid van de een eindigt bij de vrijheid van de ander en daarmee impliceer ik dat niet alles kan. Maar wij moeten wel zoveel mogelijk vrijheid creëren voor eenieder om zijn leven te leiden en ook voor bedrijven om te kunnen ondernemen. Dus niet alles kan, maar Bas de Wit heeft ooit gezegd: de Nederlander kan wel alles.

De heer **ZOON** (PvdD): Dan ben ik toch benieuwd, wat kan dan niet? Ik hoor u over OV, auto's die ruimte moeten krijgen, meer woningbouw, over dat wij vooral nog geen keuzes moeten maken over meer of meer vee of andere dingen. Noemt u eens twee dingen die niet kunnen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Over vee heb ik het helemaal nog niet gehad. Wat ik niet vind kunnen, is dat de veestapel met de helft gehalveerd wordt. Dat vind ik niet kunnen. Het andere ding blijf ik u schuldig, daar kom ik bij u op terug. Ik ga terug naar mijn verhaal. Wij hebben recent gezien dat de leefbaarheid en bedrijvigheid tot grote problemen kunnen leiden, wij vragen hier nadrukkelijk aandacht voor. Daarbij gaat het niet alleen om straffen en beboeten daar waar de wet overtreden wordt. Nee, het moet juist om gaan om samen te werken met bedrijven om tot oplossingen te komen, dus in overleg en met begrip voor de situatie. Dat overleg moet zich niet alleen beperken tot bedrijven, ook de samenleving moet daarbij betrokken worden. Daar waar de leefbaarheid is aangetast, moeten er middelen vrijgemaakt worden om de leefbaarheid te verbeteren. Zo is het in het coalitieakkoord opgenomen. Om dit meer specifiek te maken, denken wij aan gerichte leefbaarheidsfondsen voor de IJmond en rondom Schiphol en dit kan in aanvulling op de plannen voor bevordering van de leefbaarheid met betrekking tot mobiliteit langs de A27 en bij Krommenie. Zo zijn er nog veel meer mogelijkheden tot verbetering van de leefbaarheid. Wij hebben eerder in deze vergadering al een idee gehoord van een andere partij, maar wat wij GS willen vragen, wanneer komt er een holistische integrale benadering van de leefbaarheidsfondsen? Tot slot, de VVD staat voor vrijheid, voor het nemen van verantwoordelijkheid, voor verdraagzaamheid, voor gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid. Alle plannen moeten realistisch, haalbaar en betaalbaar zijn, waarbij ze op draagvlak moeten kunnen rekenen. Dat zijn onze uitgangspunten en daarop zullen wij uiteindelijk alle plannen beoordelen. Laten wij aan de slag gaan, is onze oproep.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, het is tijd voor verandering. Verandering is nodig, want op deze manier kunnen we niet verder: de bodem daalt, de stikstofuitstoot is onhoudbaar en de woningnood stijgt. Deze problemen zijn zo groot dat een radicale doch redelijke verandering noodzakelijk is. We moeten meer gaan leven in balans met onze omgeving. En dat kan heel goed. De provincie als middenbestuur heeft daarbij een belangrijkere rol dan ooit. En voor D66 is de oplossing duidelijk: meer natuur en minder vleesproductie, meer en snel openbaar vervoer en fiets en minder auto's, meer hernieuwbare schone energie en minder fossiele brandstoffen. Dat is wellicht niet het meest populaire verhaal, maar wel het eerlijke verhaal. En wie eerlijk is, wint uiteindelijk het vertrouwen. De insteek van de provincie is daarom niet gericht op het ontkennen van het probleem of op het in standhouden van een bestaande situatie als die ongezond is. In Noord-Holland zijn we gericht op het meenemen van inwoners en ondernemers in die

verandering door goed onderwijs en het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Zo zorgen we ervoor dat men de transitie kan dragen en dat de lasten eerlijk verdeeld worden. Om de kansen te laten zien in plaats van angst te zaaien. Om zorgen weg te nemen in plaats van die te versterken. D66 kiest niet voor behoud, maar voor vooruitgang, zodat we weer woningen kunnen bouwen in een welvarende provincie, waar het goed en gezond wonen is. De provincie Noord-Holland moet vooropgaan in de verandering. En dat kan, het is de tijd ervoor. Een nieuwe PS met een nieuwe coalitie. Een begroting die duidelijk anders is dan de vorige. Met meer geld voor openbaar vervoer, dan voor wegen. Met scherpe keuzes voor natuur en klimaat. Maar ook met ruimte voor economie, innovatie en ondernemerschap. Wat D66 betreft, worden de middelen met deze begroting op de juiste wijze besteed. In die verandering is de natuur is cruciaal. Soms wordt gedaan alsof natuur een – veel te dure, linkse – hobby is, opgelegd door Europa maar dat is niet zo. Natuur is van levensbelang voor onze gezondheid, voor de biodiversiteit, voedsel en drinkwater, voor klimaatadaptatie en ontspanning. Deze coalitie maakt veel geld vrij voor het afmaken van het natuurnetwerk en heeft een stevige ambitie voor biodiversiteit. Het komt nu aan op de uitvoering. En dat zal niet makkelijk zijn want het laaghangend fruit is al geplukt en het wordt steeds lastiger. D66 pleit ervoor daar snel mee te gaan beginnen en zal daar bij de behandeling van het Programma Natuurontwikkeling (PNO) op terugkomen. Ook willen wij iedereen de kans krijgen om mee te werken aan een gezonde leefomgeving en een robuuste natuur. Daarom dienen wij met GL en PvdA een motie in.

Motie 92/11-11-19

Groencertificaten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *In Noord-Holland nu 50.600 hectare natuur in het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) is gerealiseerd;*
- *In het coalitieakkoord is opgenomen dat het gehele NNN van Noord-Holland (56.400 hectare) in 2027 voltooid moet zijn;*
- *In de vorige bestuursperiode hierop al voortgang is geboekt, en regelingen & instrumenten zijn aangepast om het doel te bereiken;*
- *Dat hiervoor nu in de plannen is opgenomen dat in deze bestuursperiode 3.000 hectare nieuwe NNN gerealiseerd wordt;*
- *Hiervoor extra middelen zijn gereserveerd, maar niet duidelijk is of dit genoeg is;*
- *De natuuropgave van de provincie niet alleen een investering in ons landschap, de biodiversiteit en gezondheid is, maar ook een vorm is van C02-opslag.*

Overwegende dat:

- *In de provincie Noord-Holland veel bedrijven en inwoners bezig zijn hun C02 uitstoot te verlagen;*
- *De handel in C02-emissierechten (ETS) alleen is voorbehouden aan multinationals en MKB en particulieren hier geen gebruik van kunnen maken;*

- *Deze bedrijven en individuele Noord-Hollanders hun C02-uitstoot kunnen compenseren door middel van de aanleg van natuur;*
- *We de inzet en betrokkenheid van burgers en bedrijven bij nieuwe natuurgebieden graag willen intensiveren.*

Dragen GS daarom op om:

- *Te onderzoeken in hoeverre de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van groencertificaten aan bedrijven en inwoners die hun C02 voetafdruk willen verlagen;*
- *PS over de resultaten hiervan te informeren*

En gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, GL, PvdA

Ook het landschap buiten het natuurnetwerk moet versterkt worden. Het Planbureau voor de Leefomgeving publiceerde daartoe vandaag nog een oproep en rapport. Meer groen geeft schonere lucht, ontspanningsmogelijkheden en daardoor gezonde mensen. Ieder landschap is uniek en heeft zijn eigen beschermingsniveau nodig. D66 pleit daarom al jaren voor het gebruik van het instrument provinciale landschappen, dat de diversiteit van de verschillende gebieden omarmt. Hoe staat het daarmee, college? En ziet u – net als D66 – mogelijkheden om bepaalde gebieden aan te merken als nationaal park, opdat ook de economische kansen van natuur verzilverd kunnen worden? Met het landschapsfonds is een belangrijke wens van D66 in vervulling gegaan en ook deze Statenperiode zullen we ons weer vol inzetten voor bescherming en versterking van het open landschap.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil even ingaan op de keuzes die D66 maakt over ruimte, veel ruimte gaat naar de natuur. Er is in de provincie een groot ruimtegebrek dus er moeten keuzes gemaakt worden, dat staat ook in het coalitieakkoord. Is het niet zo dat daarom de benodigde ruimte voor woningbouw niet beschikbaar komt? Jullie maken daarin een andere keuze.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Zeker, wij pleiten al jaren voor binnenstedelijk bouwen, uit onderzoek volgt dat hiervoor nog genoeg ruimte is, zeker in Noord-Holland-Zuid. Je moet daar creatief in zijn, daar zijn mooie voorbeelden van. Zolang dat kan, moeten wij eerst die ruimte benutten en kunnen wij het kwetsbare groene landschap beschermen.

De heer **DESSING** (FvD): Is D66 van mening dat alle woningen gebouwd kunnen worden binnenstedelijk?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Uit onderzoek blijkt dat dat mogelijk is en daar heb ik vertrouwen in. Ik ga verder met de landbouwtransitie, misschien wel de meest urgente verandering. Het eerlijke verhaal is dat deze sector zorgt voor een groot deel van de stikstofuitstoot. Maar dat is niet het enige. We willen onze bodem niet langer uitputten en verantwoorde kringlooplandbouw om goed voedsel te produceren. We willen schoon water in de sloten en geen gebruik meer van gifstoffen.

En we willen boeren die niet gedwongen worden door een systeem om het anders te doen. Daar moet iets gebeuren, en snel ook. En natuurlijk ligt die verantwoordelijkheid niet alleen bij de boeren, maar juist ook bij de supermarkten, de banken, de consument, en de overheid. Samen met al die partijen moet een toekomstvisie geformuleerd worden, waarin Noord-Holland koploper wordt op het gebied van kringlooplandbouw, zodat nieuwe generaties boeren nog een eerlijke kans hebben om een gezond en toekomstbestendig bedrijf te hebben. En laten we niet vergeten dat er al veel goeds gebeurt in Noord-Holland. Niet alles kan, maar er kan van alles. Om dat te laten zien, geven wij u vandaag allemaal een zakje biologische bollen als symbool dat bollenteelt duurzaam kan. En om iedereen mee te nemen in die verandering dienen wij een motie in over het participatietraject bij de voedselvisie.

Motie 93/11-11-19
Draagvlak voor voedselvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Het Rijk in juni een nieuwe visie op landbouw, natuur en voedsel heeft gelanceerd: Waardevol en Verbonden. Hierin staat een omslag naar kringlooplandbouw centraal;*
- *In het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken dat de provincie stappen wil zetten naar verduurzaming van de landbouw en de gewenste transitie daarvoor gaat beschrijven in een "Voedselvisie";*
- *De recente signalen uit de samenleving duidelijk maken dat de landbouwsector betrokken wil zijn bij de veranderingen en daar ook goed in kan meedenken (en een aantal agrariërs ook al laat zien dat natuurinclusieve bedrijfsvoering kan);*
- *De provincie Noord-Holland eerder proactief een participatietraject heeft geëntameerd voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie #NH2050, die samen met overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners tot stand gekomen is en waarin het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal staat.*

Overwegende dat:

- *De Voedselvisie een grote maatschappelijke transitie teweeg gaat brengen;*
- *Inwoners deze transitie moeten gaan dragen en derhalve meegenomen moeten gaan worden in het veranderingsproces;*
- *De hele voedselketen betrokken moet worden bij het opstellen van de Voedselvisie opdat het weer een coproductie wordt van alle stakeholders - zoals de Omgevingsvisie #NH2050;*

Verzoeken het college:
Bij het opstellen van de voedselvisie belanghebbenden (dus ook inclusief burgers/inwoners) actief te betrekken in het verlengde van het totstandkomingsproces van de Omgevingsvisie;
Bij het opstellen van de voedselvisie aan te sluiten op de nieuwe visie van het Rijk

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdA, D66, VVD, CU

Naast de landbouw is ook een verandering naar duurzame infrastructuur nodig. Deze verandering wordt door deze coalitie ingezet. Er is nu meer geld voor openbaar vervoer en de fiets en er gaat minder naar de aanleg van wegen. D66 is daar trots op. Ook de snelheid moet naar beneden, vooral op provinciale wegen naast en door natuurgebieden. Om dat te onderzoeken dient D66 – samen met PvdA en GroenLinks – een motie in.

Motie 94/11-11-19
Snelheidsverlaging op provinciale wegen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *De uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) er toe geleid heeft dat talloze projecten, waaronder woningbouwprojecten, in Noord-Holland, zijn gestagneerd;*
- *Het Adviescollege Stikstofproblematiek in haar eerste advies de urgentie van het probleem benadrukt en diverse maatregelen voorstelt;*
- *Een van die maatregelen het naar beneden bijstellen van de snelheidslimieten op o.a. provinciale wegen betreft;*
- *De provincie verantwoordelijk is voor het bepalen van de snelheidslimiet op provinciale wegen;*
- *Volgens de ANWB een snelheid van ongeveer 80 km/u optimaal is voor de doorstroming en een lagere snelheid voorts een gunstig effect heeft op omgevingskwaliteit, waaronder begrepen de luchtkwaliteit, verkeersveiligheid en het klimaat.*

Overwegende dat:
- *Het omlaag brengen van de snelheidslimiet een maatregel is die enerzijds de stikstofuitstoot aanzienlijk kan terugdringen en anderzijds een maatregel is die snel kan worden ingevoerd;*
- *Er een grote urgentie is om maatregelen te nemen om de stikstofemissie te reduceren;*
- *Een lagere snelheid ook een verbetering kan bewerkstelligen voor de verkeersveiligheid.*

Van mening dat:
- *De provincie de aanbevelingen van het Adviescollege Stikstofproblematiek voortvarend ter hand dient te nemen;*
- *Het gelet op de nijpende krapte op de woningmarkt het belangrijk is dat woningbouwprojecten snel worden hervat;*

Verzoeken GS:

1) Te onderzoeken
wat de omgevings- en veiligheids-) effecten zijn van en in hoeverre een bijdrage geleverd kan worden aan de oplossing van de stikstofproblematiek door het verlagen van de snelheidslimiet binnen het provinciale wegennet van 100 km/u naar 80 km/u en het (verder) verlagen van de snelheidslimiet op het gehele provinciale wegennet in de omgeving van Natura2000-gebieden, bijvoorbeeld naar 70 of 60 km/u;
2) De bevindingen uit dit onderzoek op korte termijn (in 2019) te rapporteren aan PS

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, GL, PvdA

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Weet u welk percentage het verkeer bijdraagt aan de stikstofdepositie?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ja, dat is een paar procent.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Weet u hoeveel procent vermindering plaatsvindt door de verlaging die u voorstelt?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Het is juist de bedoeling om dat te gaan onderzoeken en als dat nihil blijkt, dan kunnen we op basis daarvan een goede afweging maken. Als dat een belangrijke bijdrage levert dan moeten wij het daar ook over hebben.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Daar is onderzoek naar gedaan en dat is 0,13%. Dus moeten wij dit onderzoek nog doen? Voor zover wij dat onderzoek al willen doen, is het niet veel beter om gewoon even te wachten wat er landelijk aan maatregelen voorgesteld worden voordat wij zelf beginnen met het verzinnen van allerlei regels?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik denk dat het goed is om daar zelf over te gaan, want je kunt het natuurlijk landelijk uitrekenen, maar het gaat hier om provinciale wegen langs natuurgebieden en het is goed om dat in kaart te brengen. Natuurlijk kunnen wij wachten op het Rijk, maar dit is een van de maatregelen die toch wel voor de hand liggen, het is hier al een aantal keren genoemd, ook door het CDA. Daarom vind ik het goed om in Noord-Holland onderzoek te doen en als het Rijk doorkomt met maatregelen, dan kunnen wij een goede afweging maken.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U stelt dat het voor de hand ligt, dat is voor ons zeker niet zo. Wij denken dat aan bron- en herstelmaatregelen gedacht moet worden en dat dit te vroeg is.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik ben het daar niet mee eens. Met voor de hand bedoel ik dat het een veelgenoemde maatregel is, het komt uit het rapport van de commissie Remkes, het wordt hier door verschillende partijen genoemd. Het is goed om een breed onderzoek te doen, want u wilt niet de maatregelen voor de wegen, het CDA wil geen maatregelen voor de boeren, wij zullen toch echt iets moeten, want niet alles kan.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij staan als mede-indieners positief tegenover dit onderzoek, maar ik vraag mij af gehoord het debat van vandaag, of het niet zinvol is het onderzoek iets te verbreden, het is uw motie, dus u mag het aangeven, en niet alleen de stikstofdepositie mee te nemen, maar ook te kijken wat verlaging van de snelheid betekent voor de veiligheid op de provinciale wegen.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Als ik het goed heb, staat dat in het dictum, maar het lijkt mij goed om dat breder te doen. Als blijkt dat het leidt tot minder stikstof maar tot meer onveiligheid, dan moeten wij dat zeker in de afweging betrekken. Laten wij hier een breed onderzoek naar doen.

De heer **DESSING** (FvD): Ik wil nog even over een opmerking die gemaakt wordt, dat D66 duidelijk kiest voor minder asfalt en meer OV. Ik hoor net de VVD zeggen dat er evenveel asfalt als OV zou moeten komen. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Als u kijkt naar waar het geld voor infrastructuur in dit coalitieakkoord naartoe gaat, dan gaat er meer geld naar OV dan weginfrastructuur en dan weet ik dat een bus ook over de weg rijdt, maar dat is de verdeling. Ik heb de concrete bedragen niet paraat.

De heer **DESSING** (FvD): Het gaat mij om het principe. Dat D66 zegt dat er in principe minder wegen moeten zijn terwijl de VVD zegt dat het evenveel moet zijn als het aandeel OV.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik denk dat u iets heeft ontdekt waar wij het in de coalitie niet helemaal over eens zijn. Voor D66 investeren wij meer in OV en de fiets en minder in de auto. Het zou zo maar kunnen dat de VVD daar iets anders in staat, maar in het coalitieakkoord hebben wij een mooie balans gevonden, want wij investeren ook nog in wegen maar er gaat een heel groot bedrag naar OV.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Mijn vraag is, of wij daarover van mening verschillen. Waar wij het nu hebben over minder wegen, is het niet zo zoals de heer Dessing lijkt aan te geven, dat wij asfalt gaan weghalen. Wij gaan er wel asfalt bijleggen maar in de woorden van mevrouw Zaal, gaat dat iets minder dan dat in eerste instantie gepland was. Dat is mijn vraag aan u.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik heb een vergelijking gemaakt met hoeveel geld ging er in de vorige periode naar nieuwe weginfrastructuur en OV en hoe zit dat in deze coalitie en dan zie je echt wel een bijzondere wijziging van koers waarbij er meer op OV is gericht. Natuurlijk, wij gaan geen asfalt weghalen. De afgelopen 8 jaar is er veel geïnvesteerd in infrastructuur, waardoor de weg er goed bijligt en het OV nog een beetje achterloopt en de fiets helemaal. Dat kunnen wij met deze coalitie rechttrekken en daar ben ik trots op. Door deze maatregelen kunnen we weer snel verder bouwen, zodat iedereen een passende en betaalbare woning kan krijgen. Wonen naar behoefte, binnenstedelijk en duurzaam is daarbij wat D66 betreft, nog steeds het uitgangspunt. De bouwwereld heeft het nu moeilijk, terwijl we ze straks – als bouwen weer mogelijk is – de bouwers hard nodig hebben. Daarom moeten zij geholpen worden door concrete maatregelen

voor de stikstofproblematiek, zodat vergunningen weer snel verleend kunnen worden. Het Rijk komt met maatregelen en daarbij aansluitend wil D66 dat de provincie ook alles op alles zet om de bouw weer aan de gang te krijgen, bijvoorbeeld door het vergunningenproces nog sneller te laten verlopen en de bouwambassadeur gericht in te zetten. Daarvoor dienen wij samen met de VVD en PvdA en GL een motie in.

Motie 95/11-11-19
Snel weer bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:
- *Het coalitieakkoord middelen heeft vrijgemaakt voor versnelling van de woningbouw;*
- *Gemeenten worstelen met een enorme woningbouwopgave en stagnerende vergunningverlening door stikstof en PFAS problematiek.*

Overwegende dat:
De provincie kennis en ondersteuning kan leveren om de vergunningverlening te bespoedigen.

Verzoeken het college van GS om:
de middelen voor versnellen van de woningbouw snel gericht te zetten om de stagnerende woningbouw en vergunningverlening op te lossen met inzet van de flexibele schil en de Bouwambassadeur om vertraagde en vastgelopen projecten vlot te trekken

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, PvdA, VVD, GL

Voorzitter, het wordt een roerige tijd, waarbij heel Nederland over onze schouder meekijkt met dossiers als Tata Steel, Schiphol, Formule 1. Een tijd van protesten en rechtszaken. Een tijd van stevige debatten en het met elkaar oneens zijn. Een tijd van pijnlijke beslissingen, maar ook van nieuwe kansen. De provinciale politiek leeft en dat is goed, zolang we iedereen maar respectvol behandelen, mensen gelijke kansen geven en vooral het eerlijke verhaal vertellen, de wetenschap gebruiken en niet wantrouwen. Vandaag hebben wij weer een dieptepunt bereikt. De wetenschap heeft geen gelijk meer, bepaalde dingen zijn niet eens meer wetenschappelijk. Wij moeten stoppen met de trias politica onderuit te halen, tegenstanders niet wegzetten als gekken of criminelen, de feiten voorop stellen en niet het onderbuikgevoel. Echte verandering bereik je alleen samen. Laten we samen werken aan een mooie toekomst voor Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, complimenten aan de gedeputeerde Financiën en aan alle ambtenaren die hebben meegewerkt aan deze uiterst leesbare en toegankelijke begroting. Ik lees al enige tijd begrotingen en dit was echt een hele fijne. Het is dan ook niet uit ontevredenheid

daarover dat ik het in de rest van mijn betoog niet meer over geld ga hebben. Het geld dat wij in de begroting stoppen om beleid te maken, is heel belangrijk, maat uiteindelijk gaat het maar om een ding: onze inwoners. Klimaatverandering, energietransitie, de zorg, het onderwijs, stikstof, woningnood, zeespiegelstijging, bodemdaling, milieuverontreiniging, PFAS. Er komt nogal wat op onze samenleving af. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er onder onze inwoners veel onrust heerst en onzekerheid. Wat gaat dit allemaal voor mij betekenen? Hoe word ik geraakt door deze maatregelen? Is het nu echt allemaal wel zo nodig? Het zijn vragen die wij allemaal bijna dagelijks krijgen. Het simpele antwoord is: 'Ja'. Ja, iedereen wordt erdoor geraakt. Ja, het betekent ingrijpende en soms pijnlijke veranderingen. Ja, het is echt nodig. Al veel te lang leven wij op het krediet dat natuur en milieu ons gegeven hebben, maar de rek is eruit. We moeten op zoek naar een nieuwe balans tussen ecologie en economie, naar nieuwe zekerheid in een tijd van tumultueuze veranderingen. Voor de PvdA is het niet de vraag óf er wat moet veranderen, maar vooral hóe we dat gaan doen. Daarbij vinden wij het belangrijk hoe we gaan bouwen aan een duurzame toekomst waar de biodiversiteit en het milieu niet de rekening betalen voor economische groei en waar welvaart meer is dan een maat voor hoe vaak we op vakantie kunnen. Wij blinken in deze discussie uit in nieuw jargon, woorden die bestuurlijke handvatten bieden voor debat en beleid. Maar voor de meeste mensen werken die woorden niet. Inwoners van onze mooie provincie hebben geen boodschap aan depositiewaarden, aan transitie-instrumenten, aan saldering of woningbouwquota. Waar zoveel inwoners die wij spreken naar snakken, is simpelweg een beetje zekerheid, in onzekere tijden. Zij willen zeker zijn van een dak boven hun hoofd, betaalbaar, en het liefst goed geïsoleerd Zij willen zeker zijn dat zij aan het eind van de maand de energierekening kunnen betalen, ook als die energie duurzaam opgewekt wordt. Zij willen zeker zijn van schone lucht als zij naar buiten gaan, vrij van verontreiniging, zodat zij gezond kunnen blijven. Van goed onderwijs voor hun kinderen en warme zorg voor hun ouders als dat nodig hebben. Natuurlijk kunnen wij als provincie niet alle zorgen wegnemen, er is veel waar wij niet over gaan. Maar er is ook veel waar wij direct of indirect wél over gaan en op die gebieden moeten wij het goede voorbeeld durven geven. Het goede voorbeeld van het eerlijke verhaal, niet alleen over het probleem, maar juist ook over de oplossingen en hoe wij ervoor gaan zorgen dat de lasten en de lusten eerlijk verdeeld worden. Het goede voorbeeld van het durven kiezen voor noodzakelijke maar ingewikkelde en soms pijnlijke maatregelen zonder dat we degenen die hard geraakt worden, aan hun lot over laten. En het goede voorbeeld van niet in wanhoop achterom kijken of de kop in het zand steken alsof er niets aan de hand is, maar met optimisme en lef de uitdagingen van de toekomst tegemoet treden. Dat is waar de PvdA de komende jaren met deze coalitie aan blijft werken, samen met onze inwoners en ondernemers, op basis van het eerlijke verhaal. Deze begroting is een eerste echte financiële vertaling van het coalitieakkoord dat PvdA, GL, D66 en VVD eerder dit jaar sloten. Een coalitieakkoord dat volgens ons zijn basis vindt in die optimistische blik vooruit en het lef om ondanks de verschillen die er ontegenzeggelijk tussen onze partijen bestaan, gezamenlijk de uitdaging aan te gaan. Een paar onderwerpen wil ik hier nog nader aanstippen. Leefbaarheid is zo'n onderwerp, misschien zelfs wel het onderwerp. Als wij het in de politiek over leefbaarheid hebben, dan hebben wij het vaak over milieuzaken. Denk aan fijnstof, PAKs en NOx, termen die veel betekenen maar onze inwoners weinig zeggen. Wat zij willen, is zeker zijn dat zij schone lucht hebben en niet ziek worden van ademen. Wij willen graag horen wat GS gaat doen om de luchtkwaliteit die op plaatsen echt beroerd is, de komende tijd te

verbeteren. Maar leefbaarheid is veel meer dan milieunormen ter compensatie van en begrenzing van ons eeuwige streven naar economische groei. Leefbaarheid van steden en dorpen gaat ook over voldoende woningen, zodat kinderen als ze dat willen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Over ondersteuning van mantelzorgers die voor hun ouders willen zorgen. Over het bestrijden van eenzaamheid die veel mensen voelen en het verwezenlijken van de wens naar verbinding. Over bereikbaarheid en goed OV, over werkgelegenheid in de regio, over voorzieningen, over overlast van te veel toeristen in Amsterdam en te weinig in Enkhuizen of Den Helder. Voor de PvdA is de toetssteen van beleid steeds weer de vraag: wat betekent dit voor de leefbaarheid, voor de kwaliteit van leven voor de mensen in onze dorpen en steden? En hoe maken we die beter. Omdat meten, weten is, dienen wij bij dit punt een motie in om een leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen.

Motie 96/11-11-19
Leefbaarheidsmonitor

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De leefbaarheid op een aantal plekken in onze provincie onder grote druk staat;*
- *Een gezonde en vitale leefomgeving voor de inwoners van al onze dorpen en steden van het allergrootste belang is;*
- *IN het coalitieakkoord "Duurzaam doorpakken" is afgesproken de monitoring met betrekking tot een aantal aspecten van leefbaarheid te intensiveren.*

Overwegende dat:

- *De druk op de leefbaarheid in bepaalde gebieden binnen onze provincie door te verwachten ontwikkelingen de komende jaren alleen maar zal toenemen;*
- *Een gezonde en vitale leefomgeving een samenspel is van vele factoren en daarom een integrale aanpak vereist;*
- *Het de provincie aan een instrument ontbreekt om factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving op gebiedsniveau, integraal te kunnen volgen en beoordelen;*
- *Het college werkt aan het opstellen van de kaders voor de leefbaarheidsfondsen in Noord Holland;*
- *Het van belang is om in dat kader een leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen om de verschillende factoren die van invloed zijn op de leefbaarheid, in beeld te brengen en de effectiviteit van het beleid te monitoren.*

Verzoeken het college:
In het kader van de uitwerking van de kaders van de leefbaarheidsfondsen een integrale provinciale leefbaarheidsmonitor te ontwikkelen, waarin gebiedsgericht zoveel mogelijk factoren welke van invloed zijn op een gezonde en vitale leefomgeving, worden meegenomen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdA, D66, PvdD, SP

Leefbaarheid wordt ook beïnvloed door de gevolgen van de klimaatverandering. We zullen moeten leren omgaan met de gevolgen van steeds heftigere buien, bodemdaling en stijgende zeespiegels, zowel in de waterhuishouding als in het gebruik van de ruimte. Ruimtelijke adaptatie noemen wij dat in mooi jargon, maar wat de mensen willen, is zeker zijn dat ze droge voeten houden en dat hun huizen en bedrijven niet onderlopen iedere keer dat het regent. Samen met de waterschappen en de gemeenten kunnen wij daarvoor zorgen. Woonakkoorden, inbreidingslocaties, nieuwbouw of transformatie, binnenstedelijk of OV-knooppuntenbeleid, wij worden er allemaal opgewonden van, maar de mensen in Noord-Holland zegt het weinig. Zij willen gewoon zeker zijn van een dak boven hun hoofd, betaalbaar en het liefst in de buurt van hun familie of werk. De bouwopgave om dat mogelijk te maken, is aanzienlijk en ligt op dit moment door de stikstof- en PFAS-problematiek stil. Dat maakt de bouwambassadeur als aanjager nu en straks alleen maar belangrijker. Niet alleen in de uitwerking van de woonakkoorden, maar juist ook om nu al vastzittende of complexe bouwprojecten vlot te helpen trekken. In de begroting vinden we juist die provincie brede, verbindende schakel en belangrijke aanjaagfunctie niet terug. Graag horen wij van GS waar de bouwambassadeur in de begroting zit en wanneer wij met haar of hem kennis kunnen maken. Voldoende nieuwbouw is een, maar verduurzamen van zowel de nieuwe als de bestaande woningen is zeker zo'n grote opgave. Warmte speelt daarin een centrale rol. Warmte vasthouden door goede isolatie en warmte aanvoeren vanuit de verschillende beschikbare bronnen. Wat ons betreft, gebeurt dat trouwens niet uit biomassa of uit groen gas, dat respectievelijk niet zo bio en niet zo groen is. Wij zijn niet voor biomassa. Het belang van warmte wordt nog eens onderstreept door het warmtefonds dat het Rijk in het leven gaat roepen. Het zou te ver gaan om het warmtefonds hier met gebakken lucht te vergelijken, maar erg concreet is het nog niet. Wat kunnen GS doen om dit zo snel mogelijk concreet, inzetbaar en tastbaar te helpen maken? Nieuwe vormen van warmtewinning, zoals aquathermie en geothermie, bieden mogelijkheden om op duurzame manier warmte te produceren. Dan moeten we wel zien te voorkomen dat de onderzoeks- en winningsrechten in een bedrijfsmonopolie vallen. Wij staan voor een eerlijke verdeling van de warmte die onze aarde ons biedt. Wij zien nog weinig concreets terug in de begroting van de Geo-alliantie die hier aan moet bijdragen. Hoever staat het met de voorbereidingen daarvan? De PvdA is er trots op dat wij in deze periode nadrukkelijk inzetten op de versterking van duurzaam vervoer. Verbetering van het OV, veilige snelfietspaden en goede knooppunten helpen om mensen te laten kiezen voor OV en fiets. Mobiliteitsvraagstukken, Modal shift, kilometerheffing, flexvervoer, mooi jargon, maar wat onze inwoners willen is zeker zijn dat ze naar hun werk kunnen komen, naar familie en vrienden en weer naar huis. Wij kunnen daarvoor zorgen en dat gaan wij de komende periode doen. Tot besluit kan ik hier de duurzame opwekking van elektriciteit niet onbenoemd laten. Natuurlijk staan wij open voor zinvolle innovaties en nieuwe technieken. Initiatieven als het Zeewierlab dat helpt om nieuwe duurzame energiebronnen aan te boren en waar een paar jaar geleden nog niet aan gedacht werd, zijn mooi en goed. Maar wat de mensen willen, is gewoon zeker zijn dat er stroom uit hun stopcontact komt, betaalbaar en bij voorkeur duurzaam opgewekt. Laten wij daarop gaan inzetten. Op dit moment betekent dat vooral nog het inzetten

op zon- en windenergie. Daar is soms weerstand tegen, maar die weerstand neemt af naarmate er meer lokaal voordeel aan zit en wanneer de gekozen oplossingen beter passen in de omgeving. Wij dringen er bij GS op aan om spoedig te komen met een nieuw kader Wind op Land dat recht doet aan de afspraken in het coalitieakkoord en de ruimte laat voor lokaal maatwerk. Lokaal maatwerk en -voordeel dragen bij aan het onmisbare draagvlak om de energietransitie tot een succes te maken. Waterstof kan een prominente rol gaan spelen bij de opslag en het transport van duurzaam opgewekte energie. Wij zien hiervoor kansen in het NZKG, maar zeker ook in de Noordkop rond Den Helder. Over die laatste locatie horen wij helaas nog niet genoeg. Wat kunnen GS doen om deze impuls voor de werkgelegenheid en energietransitie in Noord-Holland-Noord te versnellen? Daarmee heb ik mijn belofte aan mevrouw Jellema ingelost, dat ik in iedere bijdrage de naam Den Helder zal noemen. Er zijn nog tal van andere onderwerpen maar ik rond af. De PvdA kan instemmen met deze begroting en de doelen die achter de cijfers schuilgaan. Bij de keuzes die gemaakt moeten worden, kiezen wij voor natuur en wonen en vooral voor de Noord-Hollanders, ongeacht levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, gender, leeftijd of seksuele identiteit. Zeker zijn van een duurzame provincie, een inclusieve provincie, waar iedereen mee kan doen en zichzelf mag zijn. Zeker nu.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Van de vier coalitiepartijen is de PvdA van oudsher de meest sociale, dus ik zou van u verwachten dat u het sociale karakter bewaakt. U zegt wel, we moeten het met de mensen doen, maar op een beetje vrijblijvende toon. Ik zou eigenlijk verwacht hebben dat u een aantal zaken die voornamelijk gericht zijn op mensen met weinig geld, in een sociale huurwoning, dat daar wat meer tekst over zou gaan en niet alleen over quota van het wonen van die mensen, maar ook wanneer die woningen worden verduurzaamd en dat de mensen niet op kosten worden gejaagd. Ik heb u daar niet erg veel over gehoord. Is dat niet de waarborgfunctie die de PvdA zou moeten hebben in deze coalitie?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het doet mij deugd dat in deze coalitie die waakhond slechts gedeeltelijk noodzakelijk is, omdat wij alle vier overtuigd zijn van het belang van een sociale benadering en draagvlak voor de maatregelen die wij nemen. Als u goed had geluisterd, dan bent u in ongeveer iedere opmerking tegengekomen dat het zeker betaalbaar moet zijn, of het nou gaat over de opwekking van duurzame energie of over mobiliteit of wonen, meer woorden hadden de boodschap niet overtuigender gemaakt. Wij staan hier voor het sociale karakter en dank u voor het compliment. Wat ons betreft zal dat altijd betekenen dat de mensen met de smalste beurs ook gewoon mee moeten komen, of dat nou gaat om klimaatverandering, het kan niet zo zijn dat wij maatregelen gaan nemen, niet alleen in Noord-Holland maar landelijk, die alleen geschikt zijn voor de mensen die het kunnen betalen en dat de rest van de mensen wordt weggezet omdat ze niet meedoen. De grote zorg die er is over sociale huurwoningen, maar wat dacht u van gespikkelde wijken, van de mensen die een huis hebben gekocht en dat misschien net kunnen betalen, maar daarna niet meer kunnen investeren in de noodzakelijke verduurzaming? Daarvoor moeten oplossingen komen. Wij zijn het eens over wat wij op het sociale vlak allemaal willen gaan betekenen. Ik heb mij nu beperkt tot deze woorden, waarbij

betaalbaar voor de mensen de leidende vraag is geweest. Wees gerust, wij staan er nog steeds voor.

De heer **SMALING** (SP): Ik ben er bang voor dat de PvdA toch een beetje het boksballetje van de coalitie zal worden met drie toch liberaal georiënteerde partijen. Ik vind het belangrijk dat u dit zegt, maar ik benadruk nogmaals dat ik van u verwacht in deze periode dat het sociale karakter wordt geborgd en dat ervoor wordt gestreden met de vuist op tafel en niet alleen vrijblijvende zaken over het eerlijke verhaal en iedereen moet meedoen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Het zal de meeste mensen bekend zijn dat als er iets is waar de PvdA goed in is, dan is het het incasseren van klappen. Wij hebben er een paar gehad de afgelopen jaren, ik kan mij er zo 29 herinneren waar u volgens mij ook nog dicht in de buurt zat. Laat mij u geruststellen, wij zijn niet de boksbal, wij hebben een coalitie waar dingen ook als de meningsverschillen groot zijn, onderling worden uitgesproken en opgelost en waar oog is voor elkaars belangen en ja, ons belang, maar ook van de andere partijen, zij het soms vanuit een iet wat andere invalshoek, maar het zal altijd de mens zijn en wat ons betreft altijd die kwetsbare groep van mensen die het niet allemaal kunnen permitteren en dat zijn volgens mij dezelfde mensen als waar u voor opkomt, dus laten wij de handen in elkaar slaan en ervoor zorgen dat wij op dat vlak sociaal beleid maken.

De **VOORZITTER**: Het is nu 17.40 uur, er zijn 32 moties ingediend en er is even tijd nodig om die te beoordelen. Het eten staat nu klaar, dus ik stel voor dat u eerst het diner nuttigt en daarna met uw fractie of in het college de tijd benut om de beantwoording van de eerste termijn te gaan voorbereiden. Ik stel voor dat u om 19.00 uur terug bent in de Statenzaal. Ik schors de vergadering. De vergadering wordt heropend.

Gedeputeerde **PELS**: Voorzitter, dank voor uw input. Onze eerste gezamenlijke begroting deze coalitieperiode, dat is een mooi moment. Dank voor alle complimenten voor de leesbaarheid, daar hebben het college en de ambtenaren afgelopen zomer ontzettend hard aan gewerkt. Volgens mij kunnen wij stellen dat iedereen enthousiast is en aan het werk wil. Na de installatie half juni is deze begroting de afgelopen zomer opgesteld en daarna is het college volcontinu bezig met het tot uitvoering laten komen van het akkoord. Zoals u heeft kunnen lezen, vragen veel plannen uit het akkoord om verdere uitwerking samen met u. U geeft aan, kunt u misschien wat tempo maken, alleen maar plannen en onderzoek. Deze begroting laat juist zien dat wij lekker op stoom zijn, we zijn een paar maanden na de start en dat wij samen met u verder werken aan de uitvoering. Na de wijziging van de opzet van de begroting is het nu tijd om meer naar de inhoud te kijken. Er is een opmerking gemaakt over de beleidsindicatoren, dat werd ook al gezegd in de commissie. Daar heb ik de toezegging gedaan dat ik samen met mijn collega's zal kijken naar het beter maken van die beleidsindicatoren. Maar ik heb de opdracht ook een beetje teruggelegd, want wanneer u als PS beleid vaststelt, is het aan u om te kijken, zijn het de juiste doelen en indicatoren, want die vindt u terug in de begroting. Het wordt een belangrijke periode voor financiën, daar hebben wij in de commissie uitgebreid bij stilgestaan. Dat sla ik nu vanwege de tijd maar even over, maar ik weet zeker dat wij elkaar de komende tijd nog veel

zullen spreken over de financiën. Dan de moties. M67 en M70, die behandel ik samen. Dat betreft de motie over een onderzoek naar kosten lange termijn NNN en de motie meerjarenraming klimaat. Beide moties vragen in essentie om hetzelfde, maar voor twee verschillende onderwerpen. Ze vragen GS om eens goed te kijken naar de toekomst en of bijvoorbeeld incidentele uitgaven niet leiden tot structurele verplichtingen. Kijkt u eens goed naar die lange termijninspanning. Dat doen wij en dat heb ik toegelicht in de commissie waar ik heb aangegeven dat wij daar de komende periode en het komende jaar naar gaan kijken en goed kijken, wat is structureel? Wanneer noem je iets een structurele uitgave? Wanneer is iets incidenteel en moeten we goed opletten dat een incidentele uitgave misschien tot structurele lasten leidt. Ik doe dus een toezegging op iets wat ik al heb gezegd en dat is dat wij voor beide onderwerpen maar voor alle onderwerpen gaan kijken naar, wat is het effect op de langere termijn in de begroting en hebben wij dat voldoende in beeld. Ik ben het met u eens, daar zijn verbeterpunten. Wij voegen wel de gehele programmabegroting toe, dus wij gaan niet alleen naar deze twee deelonderwerpen kijken, maar omdat deze moties om een deelonderwerp gaan, raden wij ze beide af. Dan M76. Daarin wordt opgeroepen de term 'ruimtelijk economisch beleid' niet meer te gebruiken maar dat is erg lastig, want die term wordt ook door het Rijk gebruikt. Wij kunnen met u zeker verder kijken naar de woorden die wij gaan gebruiken, maar ik kijk liever niet naar de woorden die wij dan uitsluiten, dus deze motie wordt afgeraden. M84, de Groene Paragraaf. Wij zijn voornemens om een impactanalyse te maken. Hierin kijken wij naar de impact van ons beleid op sociaaleconomische factoren, maar ook op het klimaat en CO2, wij zijn op dit moment bezig om dat op te stellen. Dat een keer per jaar willen doen, ik heb toen in de commissie al gewaarschuwd, dat is een hele opgave. Daarom raden wij deze motie af omdat van de inspanning om dit elke keer in kaart te brengen, de winst maar heel erg beperkt is en wij dat liever een keer per jaar integraal met alle programma's meegewogen, aan u laten zien. M90, Cultuureducatie met Kwaliteit. Wij omarmen het doel van de motie om een oproep te doen bij het Rijk ter bevordering van culturele diversiteit, inclusiviteit en gelijke kansen, maar als wij deze motie zouden aannemen, dan kunnen wij in afhankelijkheid van het Rijk – want die levert een groot aandeel aan cultuureducatie met kwaliteit – alleen in cultuur en educatie voorzien als wij het Rijk zover krijgen om dit ook te ondersteunen en dat wij het anders helemaal niet doen. Als wij het Rijk niet op andere gedachten kunnen brengen, dat wij alle kinderen in Noord-Holland cultuureducatie ontzeggen. Ik doe de toezegging om dit mee te nemen in de gesprekken met IPO en Rijk bij de uitwerking van het nieuwe cultuureducatie met kwaliteit, maar om te voorkomen dat kinderen in Noord-Holland geen cultuureducatie meer krijgen, moet ik de motie afraden. M91, vieren van seksuele en genderdiversiteit. Dat is herkenbaar, ook gezien het regenbooginitiatief. Die laten wij aan PS. Dan de gestelde vragen. FvD vraagt of de opcenten niet naar beneden kunnen. Wij zijn gebonden aan het coalitieakkoord, dus de reactie van GS is nee. Dan de vraag over cultuureducatie en hoe wij nou moeten kijken naar de middelen. Plein C is enthousiast over de uitbreiding die wij nu hebben gerealiseerd in de begroting voor de komende periode, dus wij herkennen dat beeld niet. Wij zijn nog steeds druk bezig, ook samen met het Rijk en IPO voor de verdere uitwerking en de consequenties daarvan, want heel veel is nog niet duidelijk. Wij hebben de nieuwe regeling nog niet gezien. Ook werd gevraagd waarom lopen de middelen van het UNESCO siteholderschap af of het lijkt in ieder geval minder te worden. Het uitvoeringsprogramma loopt in 2020 af en kijken wij dan met u hoe wij dat

uitvoeringsprogramma opnieuw kunnen vormgeven. Er zijn in principe middelen beschikbaar in de reserve voor de Stelling van Amsterdam. Nog een. Er werd concreet gevraagd naar de uitvoeringsagenda. Wij zijn bezig met het uitwerken van het coalitieprogramma, dat vraagt nog enige tijd. Het werkprogramma voor intern is al wel aardig gevorderd en wij hopen snel een vertaling te kunnen maken naar de Strategische Agenda begin 2020.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Er is heel veel aandacht en belangstelling voor hoe wij omgaan met de stagnerende woningbouw. Er wordt vooral een appèl gedaan om deze weer op gang te brengen en te houden. Een aantal partijen vraagt hoe wij dat gaan doen. Er werd een vergelijking gemaakt met een vorst in de ivoren toren en ik ben blij, ik was toch op zoek naar met welk figuur aan het hof moet ik de heer Heijnen vergelijken en ik kwam niet verder dan de hofnar die de vorst de spiegel wil voorhouden om op basis van zijn inzichten en waarheid een beschrijving te geven over wat hij waarneemt. Hoewel wij vaak dezelfde beelden delen, slaat hij hier de plank mis. Wij zijn op dit moment bezig om hetgeen wij in de vorige periode in de omgevingsvisie met elkaar hebben opgebouwd en met een vertaling van het coalitieakkoord van hoe gaan wij nou verder en dat moet straks neerdalen in de Omgevingsverordening, die zal op niet al te lange termijn aan u toegezonden worden. Op dit moment zijn wij volop in overleg met wethouders, raadsleden, belangenorganisaties en marktpartijen over hoe je dat op een ordentelijke manier kunt doen. De VVD geeft een hele strakke voorzet, waarvan ik zeg, in de eenvoud daarin schep je heel veel duidelijkheid en tegelijkertijd moet je de ogen niet sluiten voor wat je in het veld ophaalt. Ik weet dat de VVD groot voorstander is om wat van onderop komt, zeer serieus af te wegen. Nog niet zolang geleden hebben wij campagne gevoerd, de heer Heijnen en ik, waarbij wij het op belangrijke onderdelen met elkaar eens waren en ik zal proberen om hetgeen wij hebben geleerd de afgelopen maanden, er een plek in te geven. Ik stel voor dat wij op een later tijdstip het gesprek aan het hof met elkaar verder voeren. Ik begrijp het belang en de urgentie om te zorgen dat wij wel stappen kunnen maken. Daarom hebben wij de versnellingsgelden die zijn bedoeld om de gemeenten te helpen bij waar zij tegenaan lopen. Dat is ook een vraag van GL en een aantal andere partijen. Kun je dit niet meer richten op de stikstofproblematiek? Als ik hem zo mag lezen, om even te kijken wat het verschil MRA en niet-MRA is en hoe moeten wij dat oplossen. Als u mij de ruimte geeft, zal ik in ieder geval in de geest van wat u vraagt dat op die manier proberen vorm te geven, om dat zo effectief mogelijk in te zetten. De vraag van FvD over het aanjaagteam, dat is harder nodig dan ooit. Er kan heel gericht gezegd worden, de vergunningen die al verstrekt zijn, wij hebben de categorie die nog vergund moet worden maar we hebben ook een hele categorie die al vergund is en dat wij juist die helpen dat die in uitvoering gebracht worden. Het beschikken in een vergunning is een, maar uitvoeren is twee en daar kan het aanjaagteam een hele belangrijke functie in hebben en het budget dat wij daarvoor hebben, is echt nodig om ervoor te zorgen om stoom op de ketel te kunnen houden. Er zijn veel goede suggesties gedaan, zoals over de bouwambassadeur. Ik was voornemens om de bouwambassadeur een rol en positie te geven in de woonakkoorden – waar wij over spreken in het coalitieakkoord – want sec een bouwambassadeur moet je een opdracht en missie meegeven, zodat die zijn of haar werk effectief en goed kan gaan doen. Dan de motie van het CDA over het dorpswerk. Het is een sympathieke motie, maar in het verzoek wordt gevraagd om weer een nieuw loket te openen om te helpen bij duurzaamheid, maar er zijn al veel loketten om

organisaties verder te helpen bij de transitie. Wij vinden Dorpswerk daar niet het eerste aangewezen loket voor, bovendien hebben wij het budget eerder aangepast en stellen wij voor, laten wij eerst kijken tot hoever ze komen voordat ze een nieuwe branche gaan aanboren, omdat er al veel loketten zijn. Deze willen wij ontraden. De PvdD had het over het Waddenfonds en passant. Dat was een leuke insteek, dank daarvoor, hoe coöperatief dat kan gaan. U zegt, het Waddengeld wordt gebruikt voor economie en dat zou niet moeten, het moet alleen voor natuur en ecologie zijn. Het is de wet die wij uitvoeren en de wet zegt 50/50 wat u daar ook van vindt. Destijds bij de overdracht van het Waddenfonds van het Rijk naar de provincies is in de Tweede Kamer bij motie of amendement besloten dat dit een 50/50-doelstelling werd en dat voeren wij gewoon uit naar beste eer en geweten. Een interessante van de PVV, over de wachtlijsten met name als het gaat over de statushouders. Ik snap dat als je heel lang op een wachtlijst staat en je bent aan de beurt en je huis wordt gevorderd en je moet weer wachten, dan is dat een hele vervelende situatie. Ik ben wethouder geweest en toen ben ik allerlei gevallen tegengekomen, maar het is een wettelijke taak voor gemeenten om statushouders te huisvesten, alleen de voorrangsregeling is vervallen. Zolang ik gedeputeerde ben en geacht word de wet uit te voeren, zal ik ervoor zorgen dat de wet wordt uitgevoerd en ik zal de gemeenten hierop aanspreken, op hun verantwoordelijkheid om hun portie daarin te doen. Het is artikel 160 b dat dat beschrijft. Dan de zonnepanelen op de Afsluitdijk, waar een vraag over gesteld is, dat is bekeken en daar speelt een paar problemen. Het eerste is, er ligt geen backbone, dus het Rijk moet een hoge investering doen om ervoor te zorgen dat de stroom wordt afgevoerd. Daarom is gekozen voor een zonnepark van 2,6 ha bij Den Oever te positioneren. Het zijn overwegingen van het Rijk en een andere afweging om op dit moment af te zien van zonnepanelen, is dat de grond onder de zonnepanelen en het effect op de graskwaliteit wat ook gelijk weer samenhangt met de stevigheid van de dijk, daarom is men erg terughoudend en heeft men vooralsnog niet gekozen om er op die manier voor te gaan. Wel wordt gekeken naar een drijvend zonnepark bij Breezand. De provinciale opstelling bij initiatieven zoals rond de energieverkenning IJsselmeergebied, om te kijken of er kansen zijn om natuurherstel door een initiatief à la Markerwadden maar dan gericht op zonneparken, dus dat je archipels creëert waarbij je in plaats van foerageergebied voor vogels, zonne-energie gaat oogsten, daar wordt heel serieus naar gekeken. Wij zullen de kansrijkheid daarvan volgen.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel voor dit inkijkje in waar jullie mee bezig zijn. Is dit de besteding van die 200.000 euro in de begroting voor dit onderwerp of zijn jullie met andere dingen bezig?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik reageer op de opmerking over zonnepanelen op de Afsluitdijk van u. Ik heb uitgelegd waarom er nu niet voor gekozen is en ik heb u een inkijkje willen geven in hoe wij uw opmerking eerder vertaald hebben en ook waar wij als provincie al mee bezig waren in het kader van de energieverkenning. Dat was tot nu toe en de middelen waar u aan refereert, is hoe wij nu verder gaan.

De heer **KLEIN** (CU): Ik begrijp dat alles wat nu beschreven is en waar u zich voor inzet, kon zonder die 200.000 euro en er is nu nog 200.000 euro over voor verdere stappen rond dit thema.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Naar mijn beste eer en weten wel, dit is het werk dat wij tot op heden al hebben gedaan. GL vraagt naar een aantal extra indicatoren. U beoogt om meer grip en inzicht te krijgen in wat er exact gebeurt, ook in het woondossier. Ik denk dat het goed is om met elkaar van gedachten te wisselen in de commissie over waar uw behoefte precies ligt en in hoeverre wij dat kunnen accommoderen, dan heeft het college een positieve grondhouding om dat verzoek in te willigen maar dan moet wel duidelijk zijn waar wij het over gaan hebben. D66 vraagt naar provinciale landschappen, dat moeten wij echt regelen in de Omgevingsverordening. Wij willen het beleid vereenvoudigen en wij gaan terug naar drie beschermingsregiems met een bijbehorend kader en dat komt terug in de Omgevingsverordening. De bouwambassadeur, wij zitten op dezelfde lijn over het versnellen en over de middelen. Als ik hem zo mag lezen, met aandacht en dat wij ook nog kijken naar hoe is dat in de provincie opgebouwd, dan vinden wij elkaar daar ook in. M95, daar heb ik al op gereageerd. Motie natuurinclusief bouwen PvdD. Hier worstel ik een beetje mee. Ik begrijp wat ze bedoelen, maar daar wordt voor een belangrijk deel al op ingezet om als je dan bouwt, te kijken of je weer ruimte kunt geven, dat je niet een betonnen doos neerzet waar niks tegenaan kan alleen tegenaan kunt vliegen en niet meer leven creëert alleen maar neemt. Dat is niet de bedoeling en dat wordt aangepakt met groenkapitaal met de natuurorganisaties en in het bijzonder met de vogelbescherming, bouwsector en gemeenten. Wij zijn aan het kijken hoe wij natuurinclusief kunnen bouwen en dat zou je ook een plek kunnen geven in de energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen en dat zou je ook een plek kunnen geven om te kijken hoe gemeenten daar zelf in staan, bijvoorbeeld in de woonakkoorden. Als ik hem zo mag lezen, zou ik hem op deze manier kunnen uitvoeren.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik ben ongelofelijk voor natuurinclusief bouwen, maar ik neem aan dat u de Urgendamotie bedoelt, dat het daar onderdeel van is.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ben het even kwijt. Zit ik nou te antwoorden op een niet ingediende motie? Het schaamrood op de kaken! Dan weet u hoe ik het zou oppakken.

De **VOORZITTER**: Ware hij ingediend, dan was dit het antwoord geweest. Helaas is hij niet ingediend.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik hoop dat ik ze beter op een rijtje heb staan. Ik ga de partijen af zoals ze tot ons gesproken hebben en dan begin ik bij FvD over het referendum, ik ben het ermee eens dat dit een belangrijk onderwerp is. Burgers moeten hun mening kunnen geven, daarom hebben wij de referendumverordening. Een breed samengestelde werkgroep van PS is in de vorige periode hiermee aan de slag gegaan. Toen hebben wij hem aangepast en weer opnieuw vastgesteld. In die zin zou je bijna zeggen dat het meer een vraag aan PS dan aan GS is, want het is uw eigen instrument. U zegt, de bekendheid moet nog beter. Bij de website kan dat bijvoorbeeld plaatsvinden. Ik heb nog even gekeken, maar als je referendum op onze eigen website intoetst, dan begint hij bovenaan met de referendumverordening, dus hij is wel goed vindbaar, maar wij hebben ook andere manieren om te communiceren met onze inwoners. Wij hebben regelmatig een digitale provinciekrant. Ik kan u toezeggen om daar een keer als speciaal

item aandacht aan te schenken, want het is goed voor de inwoners om dat te weten. U hebt gesteld dat de kosten hoog zijn. GS hebben daar op 22 februari 2018 een brief over gestuurd en daarin hebben wij uitgelegd dat de aangegeven kosteninschatting gebaseerd is op onderzoek bij de Noord-Hollandse gemeenten, want de provincie zal bij een provinciaal referendum de kosten voor de stemprocedure, verzending van de oproepingskaarten en stembiljetten, huur van stemlokalen, meubilair, presentatiegelden van stembureauleden, stembussen en ambtelijke kosten aan de gemeenten moeten vergoeden. Het gaat dan om meer dan 2 miljoen kiesgerechtigden, dus daar komt de kosteninschatting vandaan. De PvdD, motie POP3, M72, dat zou eigenlijk anders moeten. M72 over de natuurinclusieve landbouw, u vraagt of het mogelijk is om dit in te zetten om stappen te maken richting meer natuurinclusief, diervriendelijk en kringlooplandbouw. Die ontraden wij omdat die breder in het kader van de POP3 gelden gezien moet worden, omdat wij alle sectoren van glastuinbouw tot veehouderij willen meenemen in de transitie en vooral de ruimte die Europa biedt, moeten benutten en niet strenger moeten zijn dan Europa voorschrijft. Technisch is het bij specifieke onderdelen, zoals innovatie van het POP3 mogelijk die wel te richten op bepaalde thema's, zoals genoemd in de motie, mits wij de cofinanciering ter beschikking stellen. Wij kunnen de focus leggen op de reikwijdte van de uitvoeringsregeling, echter POP3 kent verschillende onderdelen en niet voor alle onderdelen is het relevant die te richten op de doelen uit uw motie. Als voorbeeld noem ik de regelingen voor water of voor het programma Leader. Dat is gericht op een bredere plattelandsontwikkeling, een groot deel van de cofinanciering van POP3 komt van de waterschappen en gemeenten. Zij stellen als voorwaarde dat een project of regeling ook gericht is op hun doelen. Die doelen kunnen een andere focus hebben dan in de motie is gesteld, daarom ontraden wij die. Over dierenwelzijn zijn twee moties ingediend, dierenwelzijn opnemen in de sponsoring van evenementen. Die motie is ondersteunend aan bestaand beleid. Met het nieuwe accent op verduurzaming van evenementen in ons nieuwe sponsorbeleid, sturen wij al aan op duurzaamheid in brede zin, people, planet, profit in goed Nederlands, en wij vragen daarmee impliciet extra aandacht voor de verbetering van dierenwelzijn, vermindering van voedselverspilling, minder milieubelastend, et cetera. Die laat ik aan het oordeel van PS over. Motie 75, brede groep burgers betrekken bij de sponsoring van evenementen, die ontraden wij. Wij hebben immers al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met de evenementen willen realiseren. Er is een beperkt aantal evenementen in Noord-Holland die hieraan zullen voldoen en op jaarbasis kunnen wij 5 tot 6 nieuwe evenementen sponsoren, waarbij wij een goede mix moeten realiseren van regionale en thematische spreiding en daarom kiezen wij zelf voor de evenementen. Daarbij komt dat bij sponsoring ook nog eens actief wordt gestuurd op onderhandelbare tegenprestaties, zoals het verkrijgen van publiciteit gekoppeld aan het provinciale beleid, hospitality rechten, stimuleren verduurzaming evenement en contact en interactie met de doelgroep van het evenement. Soms besluiten wij in die afwegingen met de evenementenorganisatie dat het binnen het evenement niet gaat lukken om de vereisten van de provincie te honoreren en dan gaan wij niet met elkaar verder. De vrijheid moet je dan blijven behouden om het uiteindelijk niet te sponsoren en dat kan niet bij een gekozen evenement. Dan het CDA, landbouw en de empathie, die is zeker bij deze portefeuillehouder aanwezig. Er was niet een specifieke vraag, maar ik wil het nog weleens benadrukken. Ik heb in de eerste maanden op deze portefeuille veel werkbezoeken gehouden, ook nu in het kader van de stikstof zit ik veel met ze om tafel, die zorgen zijn duidelijk, ik weet

wat het betekent voor de mensen thuis. Als u zegt, jammer dat men zich niet gehoord voelt, dan denk ik dat het vooral over de oplossingsrichting gaat, maar ik herken niet dat wij niet naar ze luisteren, maar dat zult u hopelijk ook niet bedoelen. Dat is echt wel aan de orde. Wij werken hard met het Rijk en met de sector aan duurzame bestendige oplossingen. U vraagt specifiek naar onderzeeërs en datacenters. Hoe brengen wij onder de aandacht dat de nieuwbouw van de onderzeeërs ook in Den Helder zou mogen dan wel moeten landen. Het is aan Defensie om daar een besluit over te nemen maar wij brengen natuurlijk via de geëigende kanalen de kansen van Den Helder en de inbedding van een vestiging in de regio onder de aandacht bij Defensie en ik zal niet nalaten dat te blijven doen. U vraagt wat wij doen aan de belangrijke ontwikkeling van datacenters. Wij werken samen met gemeenten, netbeheerders in Noord-Holland maar ook in de MRA, Flevoland, wij werken aan een regionale datacentrumstrategie naar het voorbeeld van de PLABEKA-strategie bij bedrijventerreinen. Wij kijken naar de verschillende onderdelen naar het effect van ruimte, energievraag, restwarmtebenutting en werkgelegenheid. Wat mij betreft is duidelijk dat het op regionale schaal moet plaatsvinden, ook vanwege de discussie op nationale schaal in de NOVI en ook omdat de datacenters op regionaal en nationaal niveau opereren. De SP vraagt naar de werkgelegenheid van datacenters en wat levert het nou op. Binnen de MRA ICT-sector is het aantal datacenters en de werkgelegenheid nu nog beperkt, 4%, ongeveer 3.400 banen maar de groeiprognose is nog 1.300 medewerkers erbij in de komende vijf jaar, dat is best behoorlijk. In 2018 werd de economische impact van de vestiging van Microsoft en Google in de Wieringermeer door The Dutch Data Association nog eens ingeschat, ik zal u die cijfers doen toekomen. Het gaat te ver om dat nu allemaal op te lepelen. Er zit dus groei in, voor de komende vijf jaar wordt voorzien dat wij voor Noord-Holland-Noord en de MRA toegaan naar zo'n 6.129 directe banen. Daarnaast zal dit ook doorwerken in de indirecte werkgelegenheid die wordt geschat op rond de 6.000 banen. Dan de CU die heeft gevraagd of landbouw een blinde vlek is, dat is zeker niet het geval. Wij moeten absoluut samenwerken en daarom hebben wij die overleggen. Daarom staat er een hele duidelijke richting in het coalitieakkoord over hoe wij met de landbouw, verduurzaming en transitie willen omgaan en ook staat er onder andere de voedselvisie genoemd. U heeft hem ook genoemd. U vraagt of wij voor een transitiefonds voor de kringlooplandbouw de opcenten kunnen verhogen, dat is motie 82. Eens dat de transitie naar kringlooplandbouw nodig is, dat staat zo in het coalitieakkoord. Er staan ook middelen beschikbaar voor de Voedselvisie, dat is 6,1 miljoen euro in deze coalitieperiode. Er is dus voorlopig voldoende geld, laten wij eerst aan de slag gaan met de uitwerking en dan verder zien. Los daarvan is ook de manier waarop u dit vraagt, bij motie technisch niet de manier om dat te regelen. 50plus/PvdO vraagt bij motie toezicht op het AEB, te onderzoeken of Amsterdam onder verscherpt toezicht kan worden gesteld en dat toezicht dan ook uit te voeren. Dat laatste lijkt mij logisch indien wij het zouden doen. Wij ontraden de motie, want het wettelijk criterium voor verscherpt financieel toezicht is het ontbreken van een evenwichtssituatie op de begroting, waarbij niet aannemelijk gemaakt kan worden dat die binnen afzienbare tijd en dat is drie jaar, kan worden hersteld. Die situatie is gelukkig voor Amsterdam op dit moment niet aan de orde. Een eerstvolgende toets vindt plaats in het kader van het reguliere toezicht na het toezenden van de begroting 2020, die moeten wij uiterlijk de 15e hebben ontvangen en dan kijken wij daarnaar. Dan de motie van DENK om een sponsorbijdrage aan Keti Koti toe te kennen. Het is een sympathieke motie en ik snap waarom u hem indient. Als je kijkt naar onze uitgangspunten,

maakt hij zeker een kans, maar u moet het op deze manier niet willen regelen. Wij hebben immers al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met evenementen willen realiseren. Ik zei net al, het is een beperkt aantal evenementen, dus wij moeten goed kijken naar regionale en thematische spreiding. Daarom willen wij er graag zelf voor kiezen, zodat wij ook die doelstellingen tot realisatie kunnen laten komen. Wij zullen zeker ook in 2020 kijken of Keti Koti binnen het sponsorbeleid kan passen. De werkwijze is ook zo dat het evenement zelf om een sponsorbijdrage kan vragen en dan toetsen wij op onze criteria. De VVD vindt het provinciaal vestigingsklimaat goed en dat moet vooral behouden blijven. Dat ben ik helemaal met u eens, maar er is een toenemende regeldruk en u zegt zelfs, bedrijven dreigen de provincie te verlaten. Die geluiden ben ik nog niet tegengekomen als portefeuillehouder Economie maar als u die hoort, laat mij het absoluut weten. Die ontwikkelingen willen wij niet en ik ben graag op de hoogte en dan zou ik graag van die bedrijven willen weten waarom zij dat dan doen. U zegt dat een van de middelen om daar iets aan te doen, zou kunnen zijn zogenaamde schrapsessies te houden. Ze zonder meer houden, daar ben ik niet zo'n voorstander van, maar ik ben er wel voor om nog eens te bekijken waar zit nou op dit punt ook naar aanleiding van wat ik van u hoor, richting regelgeving die knelt voor de bedrijven, waarbij wij ons wel moeten blijven realiseren dat het vaak gaat om Rijks en Europees beleid. Ik spreek de bedrijven zelf ook en vorige week had ik nog VNO-NCW op bezoek om met elkaar de stand van zaken in Noord-Holland door te nemen. Daar heb ik dat signaal niet gekregen en als u zegt, er hindert iets, dan hoor ik het graag van u. D66, de landbouwtransitie is niet alleen een verantwoordelijkheid van de boeren – dat vind ik ook – maar ook van consumenten en inkoopcombinaties. M93 gaat over het opstellen van de Voedselvisie dat een participatief traject zou moeten zijn en dat ben ik helemaal met u eens. Niet een een-op-een kopie van de Omgevingsvisie, maar wel in lijn met, zo lees ik uw oproep. Dat was bij de Omgevingsvisie een uitstekend traject, om het maar op zijn Trump's te zeggen, dat was het beste participatietraject dat wij ooit in de provincie hebben gehouden, maar u hebt tegelijkertijd gezien dat er ook kosten aan verbonden waren. Ik wil even kijken naar de verhouding met het budget dat wij daarvoor beschikbaar hebben. Het sluit aan bij de overleggen met het Rijk die wij willen houden. Wij zijn voornemens het onderdeel te laten zijn van de agenda Vitaal landelijk gebied en wij zullen voor de agenda een participatietraject inzetten en daar maken wij een voorstel voor. De motie is een goede stimulans om te kijken naar wie wanneer daarover mee kan denken.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik loop eerst de bijdragen van de partijen langs. Ik heb met veel plezier geluisterd naar de bijdrage van de heer Dessing, met name over de mobiliteitsparagraaf van deze coalitie en daar kunnen wij ons heel snel in vinden. De heer Heijnen had vragen over de A8/A9 en de Duinpolderweg. Het vervolg van de A8/A9 komt heel snel uw kant op, maar waar ik minder tevreden over was en het valt mij ook wel een beetje tegen van de heer Heijnen, is het woordje mondkapjes over Krommenie Assendelft. Er luisteren mensen mee en het is echt een serieuze uitdaging. Wij zijn echt niet van plan om mondkapjes voor 11 miljoen euro aan te schaffen, maar u gaat binnenkort lezen dat wij dat serieus willen aanpakken, dat wij ook de buurt willen betrekken bij hoe het leefbaarheidsfonds specifiek voor Krommenie Assendelft eruit zou moeten gaan zien en dat gaat echt over meer dan alleen mondkapjes. Als er in maart geen verkiezingen waren geweest, was de A8/A9 de komende jaren nog steeds niet aangelegd en dat

wij toch zien dat er nu wel mensen zitten die daar een flinke leefbaarheidsuitdaging hebben en deze coalitie heeft besloten daar niet op te wachten, maar nu al heel snel samen met de omgeving maatregelen te nemen. Wij hebben het uitgebreid in de commissie gehad over de Duinpolderweg, daar kan ik u op dit moment nog geen specifieke datum geven, maar weet wel dat het Noord-Hollandse belang met name in de woningbouw zit. De brief van de gemeente Haarlemmermeer zullen wij heel snel beantwoorden. Daar kunnen wij elkaar snel vinden, mijnheer Heijnen. U had het over de spoorse maatregelen. U noemde een bedrag van 2,3 miljoen euro, nee, wij hebben als college gezegd dat wij bereid zijn om 1,45 miljoen euro bij te dragen aan de spoorse maatregelen en dat komt uit het potje dat de coalitie heeft vrijgemaakt voor de bereikbaarheid van de kuststreek ter grootte van 3,25 miljoen euro. Als de bestuursovereenkomst er is, stuur ik die naar PS om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. M80, de geluidsoverlast A8 West. Ik ga herhalen wat ik in de commissie heb gezegd waar u niet bij was, maar wel de heer Hoogervorst en er was een inspreker bij. Ik vind het niet verstandig om het op deze manier te doen. U noemde al, waar is het eerlijke en sociale gezicht van deze coalitie. Nou, die staat hier onder andere. Ik vind het niet eerlijk ten opzichte van andere gebieden waar ook overlast en een leefbaarheidsprobleem is. Ik heb toen in de commissie gezegd dat ik dit fonds al 3 of 4 keer heb uitgegeven, iedere keer in de commissie is er een inspreker uit West-Friesland, rondom de A1, rondom de A27 en ik wil u echt verzoeken deze motie aan te houden, in ieder geval tot de kaders er zijn van het leefbaarheidsfonds en die komen uiterlijk Q1 2020 uw kant op. Dat is al vrij snel, maar ik wil u adviseren niet vooruit te lopen op iets waar nog geen kaders voor zijn. U trekt wel snel de portemonnee, want ik kan de toezegging hier ook in PS doen die ik ook al in de commissie heb gedaan, en dat is dat ik met de gemeenten en omgeving wil kijken om een lobby te starten ook richting het bevoegd gezag want dit is een Rijksweg, dat is de Tweede Kamer en de minister en dat is in het recente verleden niet zo vaak gebeurd, maar wij zijn bereid om dit te gaan doen. U vroeg naar de ambitie goederenvervoer over water, daarover hebben wij het uitgebreid gehad met de heer Hoogervorst in de commissie. Het klopt dat deze coalitie nog geen middelen heeft vrijgemaakt, maar wij hebben wel ambities die ook voortkomen uit onderzoek door mijn voorgangster waar ook een rapport over is verschenen, over welke mogelijkheden er zijn. Er speelt nu iets concreets rondom de regio Alkmaar, waarvan ik heb gezegd, laten wij dat afpellen met elkaar om te kijken op welke manier de provincie daar een bijdrage aan kan leveren. Zodra dat klaar is, dat hoeft niet zo lang te duren, dat gaat heel snel over een onrendabele top en financiën en in de commissie heb ik gezegd, ik kan twee dingen doen. Proberen het geld te vinden in mijn eigen begroting als je daar nog geen afspraken over hebt gemaakt of ik kan via de kaderbrief een aanvraag indienen. Ik weet nog niet hoe dat gaat uitpakken omdat ik in gesprek ben met de regio Alkmaar om te kijken of wij daar zo'n overslagpunt kunnen gaan realiseren. Dat is in die regio geen nieuw idee, dat speelt al enige tijd. Ik ben heel nieuwsgierig naar de notitie van de CU over het OV. Ik ga graag met u de discussie aan. Bij het PMO hebben wij een discussie gevoerd over de fietsknelpunten, is het niet verstandig om dat apart weg te zetten, zodat dat ook voor u inzichtelijk is. Ik heb u al toegezegd dat er straks een nieuwe PMI/PMO komt en daar zal de fiets een prominente plek in gaan krijgen, zodat voor iedereen inzichtelijk en duidelijk is wat wij op die gebieden doen. Wij doen nu twee dingen, de knelpunten, de oude afspraken, de financiën zijn geregeld door mijn voorgangster, en wij doen aanvullend wat in het coalitieakkoord staat op dit moment. Wij komen snel terug op het

onderzoek doortrekken Noord-zuidlijn, mevrouw Kocken. Het staat niet zo expliciet in deze begroting, maar die opdracht heb ik vanuit het coalitieprogramma en daar zal ik mij gewoon aan houden. Het kader van het leefbaarheidsfonds vroeg u net. Ik heb net geantwoord, Q1 2020 kunt u dat verwachten. Of het holistisch gaat gebeuren, mijnheer Van der Maas, ik ga mijn best doen. Broek in Waterland vind ik interessant, die wist ik nog niet. U gaf dat voorbeeld ook, die vierbaks nu al doen, dus die neem ik mee om te kijken of ik daar iets mee kan.

De heer **KLEIN** (CU): Wij hebben de vorige periode vrij intensief meegekeken met het participatieproces in Broek in Waterland en daaruit is gebleken dat de vierbaksvariant ook hele grote nadelen heeft. Neemt u die ook mee?

Gedeputeerde **TEKIN**: Mijnheer Van der Maas vloog hem iets anders aan dan u, u zit heel erg op de inhoud, maar de heer Van der Maas, als je daar nu al mee bezig bent, want het is ook een prioriteit uit het coalitieprogramma, probeer dan ook te realiseren dat er een toekomst is die wat verder ligt dan de nabije toekomst. Zo heb ik hem geïnterpreteerd, hij gaf daar nog een ander voorbeeld bij, die suggestie neem ik mee. Natuurlijk is dit niet een nieuw dossier, dit is al flink met de omgeving op een zorgvuldige en juiste manier gebeurd, maar ik wil de manier waarop de heer Van der Maas hem aanvloog, zeker meenemen en natuurlijk ook de gevoelens van de omgeving. Verkeersdoden, mijnheer Van der Maas. Ik weet niet of het 2017 of 2018 was, maar ik heb het al een keer eerder genoemd en daar ben ik heel erg van geschrokken, 81 verkeersdoden in een jaar in de provincie. De minister heeft de ambitie om in 2050 nul verkeersdoden, daar gaan wij als college ook voor om dat naar nul proberen te brengen, maar dat is al ingewikkeld, want je hebt te maken met gedrag en met infrastructurele maatregelen. Ik kom zeker begin van het jaar hierop terug wanneer de risicoanalyses van de regio's beschikbaar zijn en waar wij u zullen meenemen in hoe wij hierin denken verder te gaan, ook in relatie tot de ambities van het kabinet. Wij kijken ook met een bril van leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid naar de infrastructuur. U houdt daar terecht een mooi pleidooi voor. Onderzoek naar het verlagen van de maximumsnelheid van mevrouw Zaal. IPO heeft het RIVM gevraagd om een advies over de eventuele verlaging van de maximumsnelheid. Hier ontspon zich al een debat, wat voor effecten heeft dat. Wij verwachten ergens rond half december antwoord te krijgen. Wij gaan per gebied kijken welke maatregelen er zijn en deze hoort daar gewoon bij. In uw motie vraagt u einde van dit jaar, als ik hem iets ruimer mag interpreteren, wij hopen begin volgend jaar bij u terug te komen met een gedegen advies van het RIVM. De heer Voskuil had gevraagd hoe het college omgaat met de luchtkwaliteit, want u stelt dat iedere Noord-Hollander recht heeft op schone lucht. Dat klopt en dat is een ambitie van dit college. Wij blijven steeds werken aan verbetering van de luchtkwaliteit, dat is een continu proces. Voor ons zijn samenwerking en verbinding zoeken met verschillende partijen de sleutelwoorden om te komen tot een goed resultaat. Wij hebben een casus, Tata, waar wij verschillende sporen hebben, het gezondheidsonderzoek, Hollandse luchten waar wij samen met bewoners kijken naar hoe de lucht eruitziet, het terugbrengen van zeer zorgwekkende stoffen. Al dit soort elementen zult u straks in Q1, waar wij het net over hadden, het leefbaarheidsfonds of het programma gezonde leefomgeving, gaat u dit terugzien op welke manier wij de schone lucht in de hele provincie op een acceptabel niveau willen gaan krijgen. Het college moet zich nog buigen over het schone luchtakkoord waar deze

minister nu mee bezig is en waar wij ons zeker in zullen gaan roeren. Dan de moties. M80 heb ik al gedaan. Dan M83, CU over fietsvriendelijkheid stoplichten. Veel van deze dingen doen wij al, maar ik begrijp uw suggestie. Wel een maar, op de plekken waar oversteekbaarheid voor fietsers een probleem is en zeker binnen de aanpak doorfietsroutes zijn op sommige plekken de mogelijkheden binnen de VRI's uitgeput en ligt de oplossing vaak in een ongelijkvloerse oplossing voor fietsers. Wij staan niet negatief tegenover deze motie, maar met dat voorbehoud, als u zegt, u hebt hem aangenomen dus wij lossen het daarmee op, het probleem is iets diffuser dan u hier doet voorkomen. Dat is de winstwaarschuwing die ik u aan de voorkant meegeef. Dan mevrouw Van Soest, meer toiletten erbij maakt iedereen blij, dat klopt. Ik ben al met partijen in gesprek, zoals het ROCOV, om te kijken hoe wij nou meer sociale veiligheid na kunnen streven bij busstations. Daar ga ik over vanuit de mobiliteitsportefeuille. Wat mij betreft hoort hier ook de horeca bij en ook een openbaar toegankelijk toilet. Dat gesprek is net opgestart, deze portefeuille is nieuw voor mij, dus ik vraag u mij enige tijd te gunnen om u daarin mee te nemen. Tot voor kort had ik ook de portefeuille natuur en ik weet dat in de meeste natuurgebieden of bezoekerscentra waar ik kwam, dat daar gewoon een openbaar toegankelijk toilet is. U vraagt hier iets waarvan ik denk, is dat nu niet het geval? Ik denk zeker dat mijn collega's, want voor de meeste bezoekerscentra zijn wij verantwoordelijk of zijn wij medeverantwoordelijk, bij sommige zijn het de recreatieschappen, bij andere weer de gemeenten, maar mijn collega's die de recreatieschappen of natuur hebben, kunnen bij de deelnemende partijen onder de aandacht brengen dat dit verzoek er ligt. Om nu een uitgebreid onderzoek te doen en bij de kaderbrief met voortgang en financiële consequenties te komen, dat vinden wij nu nog een stap te ver. Vanuit mijn portefeuille kan ik u toezeggen want daar ben ik al mee bezig en ik ben al met partijen in gesprek, om mij enige tijd te gunnen.

Mevrouw **SOEST** (50plus/PvdO): Is het u bekend of er al een app bestaat? Wij zijn op dit moment bezig, ook in Amsterdam, om te kijken of wij de horeca zo ver kunnen krijgen dat zij mensen de gelegenheid geven om naar het toilet te gaan. Zij vinden dat daarvoor betaald moet worden. Wij vragen of u in overleg wilt gaan met de horeca om te kijken of zij die app zouden willen gebruiken om de mensen in de gelegenheid te stellen om naar het toilet te mogen, maar er moet vanuit de provincie contact gezocht worden met de horeca of andere gelegenheden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Mij is die app ook niet bekend, maar wij zullen dit verzoek meenemen naar de deelnemende partijen. Ik ga vanuit mobiliteit vragen of zij al bekend waren met deze horeca-app. Op deze manier ontraden wij de motie. M87, u roept het college op te herbevestigen dat de streefafstand tot OV-haltes niet groter is dan 500 m. Ik moet u teleurstellen want het is nooit 500 m geweest. In de huidige situatie zijn er drie concessies, Noord-Holland-Noord, Zuid-Kennemerland/IJmond en de derde is Gooi- en Vechtstreek. In NHN is de eis 600 tot 800 m, in Haarlem IJmond 400 tot 600 m en bij Gooi en Vecht is die harde eis losgelaten. Wij gaan kijken hoe dat in de praktijk gaat uitpakken, dat traject loopt nog. Daar ben ik ook heel nieuwsgierig naar. Ik vind hem in deze vorm niet verstandig, want dat heeft veel financiële consequenties, als je deze motie zou aannemen. Dat kunnen wij ook helemaal niet overzien, maar ik ben in gesprek met ROCOV en ik ben blij dat de concessiehouder een 7.8 heeft gekregen voor reizigerstevredenheid, dat de eis in NHN voor onze buurtbussen wat anders is dan in andere

gebieden. Dat onze buurtbussen vorig jaar 300.000 Noord-Hollanders hebben vervoerd en dat die met name in NHN 11 tot 12 lijnen rijden, dus wij zijn er mee bezig maar op een hele andere manier dan u wellicht zou willen. M96, leefbaarheidsmonitor. Dit past prima in de aanpak die ik net kort heb geschetst, dus het college heeft hier geen bezwaar tegen. Dan heb ik ze allemaal gehad.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ook hier zien wij weer hoe graag u allemaal meedenkt. Het CDA en de faunaschade. Het ganzenakkoord loopt volgend jaar af, de provincie trekt zich dus niet eenzijdig terug. Wij zijn in overleg met een-op-een gesprekken met de diverse sectoren van het FPE, over hoe wij het ganzenakkoord vorm kunnen gaan geven en wat er nodig is. Er is een totaalpakket nodig en iedereen legt zijn wensen op tafel en zo proberen wij tot een ganzenakkoord te komen. Dat is ook een antwoord voor de CU.

De heer **ZOON** (PvdD): U bent met het FPE in gesprek over het ganzenakkoord, met welke partijen nog meer?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij starten op dit moment met de partijen van het FPE.

De heer **ZOON** (PvdD): En komen daar nog andere partijen bij?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is afhankelijk van hoe dit akkoord gaat lopen, wat voor vragen we nog meer hebben. De PvdD over de bomen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Hoe gaat zo'n gesprek nou als u zegt, alles goed en wel, maar het eigen risico gaat omhoog naar 20%. Ik heb er alle vertrouwen in u dat het gesprek een goede uitkomst heeft en dat u intensief met de sector overlegt, maar ik zou graag willen dat u niet gelijk van tevoren uw eisen op tafel legt, maar met elkaar en de sector zoekt hoe de faunaschade naar beneden kan. Dat is de inzet die wij proberen te plegen. Zou u ervoor openstaan om niet gelijk de eis van 20% op tafel te leggen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: De 20% staat in het coalitieakkoord, dat is niet hoe wij de gesprekken gestart zijn. Het belangrijkste is dat wij de schade naar beneden brengen. De schadevergoedingen kun je op alle getallen zetten, maar het gaat erom dat de schade naar beneden gaat, dat levert iets op. Daarover zijn wij in gesprek. Wij hebben een aantal vragen waarom dat nog niet gelukt is en wat ervoor nodig is. De partijen die wij gesproken hebben, zijn heel constructief, die komen al met antwoorden terwijl ik de vragen niet aan hen voorgelegd heb. Het is een mooi proces en ik hoop dat wij daar goed uit gaan komen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. U zegt dat die 20% in het coalitieakkoord staan en dat is zo, maar er staat geen jaartal bij. Het coalitieakkoord is voor vier jaar geschreven, omdat u denkt dat het college het zo lang volhoudt en het lijkt mij alleszins redelijk om daarvan uit te gaan. U heeft 4 jaar om deze maatregel goed vorm te geven. Nu gaat u in maand 4 van het college zeggen, zo

gaat het worden. Zou het niet verstandiger zijn om daar even meer tijd voor te nemen en eerst met de sector in gesprek te gaan en werk te maken van het terugbrengen van de schade?

Gedeputeerde **ROMMEL**: In het coalitieakkoord is het bedrag al opgenomen, dat er vanuit gegaan wordt dat vanaf volgend jaar wij die 20% gaan invoeren. Alleen wij nemen nu rustig de tijd om met alle partijen in gesprek te gaan en dat gaat op een hele constructieve manier. Ik heb daar alle vertrouwen in.

De heer **KLEIN** (CU): U zegt, de besparing is al opgenomen, dat heb ik gezien, maar dat is een besparing op het faunafonds. Die kan ook voortkomen uit een lagere schade, dus als u nu maatregelen gaat nemen om lagere schade te realiseren, kunt u alsnog die besparing realiseren. Klopt dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is zeker de bedoeling, als het lukt om die schade naar beneden te brengen, dan zullen wij minder betalen. Daar is iedereen bij gebaat.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U gaat nu uit van 2 miljoen euro als gevolg van de verhoging van het eigen risico van 5 naar 20%. Als het lukt om die schade naar beneden te brengen, dan kan de opbrengst nog wel veel hoger zijn. Dan is er minder uit te keren en houdt u nog meer over. Wij stellen voor om die 20% los te laten en te gaan werken aan het omlaag brengen van de totale faunaschade. Alles wat u overhoudt uit de pot van wat u zou moeten uitkeren aan schade, kunt u inzetten en dan kan dat bedrag in het coalitieakkoord van 8 miljoen euro voor het masterplan biodiversiteit nog veel meer worden. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Ik zou het fantastisch vinden als de faunaschade naar nul gaat en dat wij maatregelen kunnen nemen zodat de ganzen geen schade meer aanbrengen. Het allerbelangrijkste van de regeling is dat de boeren ontzettend veel pijn hebben van alle gewassen die zij weg moeten gooien, dat doet nog meer pijn dan het geld dat je daarmee weggooit, omdat je heel hard gewerkt hebt voor de oogst van groenten. Ik heb kroppen sla gezien en het is dramatisch als je dat als bedrijfsschade moet meenemen, dus moet incalculeren dat je dat niet kunt verkopen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik probeer het nog een keer. Bent u bereid om met ons mee te denken en te zeggen, ik laat die 20% voor het komende jaar los en ik bouw die langzaam op. Uiteindelijk heb ik na vier jaar wel die 8 miljoen euro opgehaald voor het doel, namelijk dat de totale faunaschade naar beneden gaat. Dat is eigenlijk wat wij vragen, bent u bereid om daarover met ons na te denken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben nu aan het kijken en volgend jaar heb ik meer zicht op wat het betekent, daar kan ik nu geen toezegging voor doen. Ik wil eerst zien welke maatregelen nodig zijn om de schade te beperken. De PvdD, motie bomen voor klimaat en stikstof. Het Ministerie van L&V is bezig met een bosstrategie en er vinden overleggen plaats met de provincie, dus ik vind het een beetje te vroeg om hier met de motie te komen. U loopt eigenlijk op het proces

vooruit. Wij houden u op de hoogte, dus ik verzoek M68 aan te houden of anders ontraden wij die. M73, deze ligt een beetje in lijn van het coalitieakkoord, maar de innovatieve diervriendelijke maatregelen zijn natuurlijk belangrijk en het onderzoek daarnaar krijgt steeds meer aandacht. Bij BIJ12 waar de provincies in participeren, wordt het ook gedaan. Ik vind het een dermate ingewikkeld iets, doe dat gezamenlijk met alle provincies en niet als provincie alleen, want je hebt er hele specifieke kennis voor nodig. U kunt zelf ook onderzoeksvragen daar indienen, daarom willen wij deze motie ontraden omdat er al wel voldoende onderzoek is en de vraag daar neergelegd moet worden. De SP, Formule 1. De initiatiefnemer moet zelf voldoen aan de verbodsbepaling. In de natuurvergunning uit 2011 zijn drie jaar lang de geluidsbelasting en verstoring gemonitord en daarin zijn alle vogelsoorten meegenomen. Het was toen een natuurmonument en die geluidsbelasting wordt niet groter dan in 2011. Verder nog, het Natura2000-gebied is niet aangewezen op basis van de Vogelrichtlijn. Wat heel belangrijk is, het beste voor de bescherming van de vogels is om het gebied niet te betreden, want dat zorgt voor een veel grotere verstoring dan het geluid alleen. Daarom ontraden wij de motie. M92, D66.

De heer **SMALING** (SP): Ik was ook op de hoogte dat dit was gebeurd. Ik begrijp van de verzamelde vogelstichting Noord-Holland, dat zijn ornithologen, mensen die verstand hebben van vogels, dat met name de verschillende type geluiden tot en met helikopters aan toe, dat het een cumulatie van geluid teweegbrengt waar geen kennis op is. Zou het niet goed zijn om als die race er toch komt, dat je als gebaar dat wel onderzoekt. Zoveel geld gaat dat niet kosten. Dat is iets wezenlijks anders dan u net meldt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Naar mijn idee is dat niet anders, want als je dat wilt gaan toetsen, dan zul je het gebied in moeten en dat willen wij juist niet omdat wij de vogels niet willen verstoren. Ik zie geen mogelijkheid om dit te doen. Het is gebeurd in 2011, er zijn onderzoeken gedaan. Motie groencertificaten, D66. Het is een hele interessante gedachte, die groencertificaten. Wij vinden dat het op dit moment te vroeg komt. Wij zijn bezig met de uitwerking van de aanpak van de NNN-gebieden, waarover wij voor het einde van het jaar verwachten met een brief naar u toe te komen. Wij hebben op dit moment nog genoeg financiële middelen, een heel interessant idee maar ik wil u vragen deze aan te houden tot het PMO 2020 en laten wij dan kijken hoe het er dan voor staat.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Bijna alle bijdragen over de begroting hebben iets gezegd over klimaat en energie en daaruit spreekt het grote belang van dit onderwerp. De PVV vraagt over SF6, de zogenaamde zwavelhexafluoride, een koelstof die bij windmolens wordt gebruikt. Het heeft de pers gehaald dat dat stofje heel naar is en een veel groter broeikaseffect heeft dan CO2 en het is heel erg schadelijk. Het is goed dat de industrie bezig is om dat te verwijderen als koeling van windturbines, maar wij moeten het wel in perspectief houden, want dat stofje vergeleken met kolencentrales, dan stoten windmolens nog 70.000 keer minder CO2 of broeikasgas uit ondanks de stof die wordt gebruikt. Bij een windturbine zorgt dat stofje voor 1/1.000 van de CO2-opbrengst van de windmolens. Het nare stofje moet er zo snel mogelijk uit en daar worden nu alternatieven voor ontwikkeld, maar wij moeten het wel in perspectief houden met de CO2-reductie die de molen veroorzaakt. Een aantal vragen is gesteld door de zelf

benoemde sociale coalitie SP, PvdA, rondom warmte. Hoeveel is de restwarmte, waar wordt het gebruikt en waar komt dat terecht? De RES'en gaan daar voor een heel groot deel antwoord op geven, in de RES'en wordt geïnventariseerd waar de warmte beschikbaar is en waar de warmtebehoefte is en dan hopen wij dat bij elkaar te gaan brengen. De bedrijven met warmte gebruiken deze in toenemende mate zelf, dat is jammer omdat er minder restwarmte overblijft, maar het is goed nieuws dat de bedrijven daar zelf meer gebruik van maken. Hoe staat het met de Geo-alliantie? Deze is bedoeld om te voorkomen dat er warmtemonopolies gaan ontstaan. Dat is een belangrijk onderwerp en wij zijn nog steeds in gesprek met het Rijk, gemeenten en energiebedrijven om te kijken hoe de warmteordening zo goed mogelijk kan worden georganiseerd en daar wordt het in meegenomen. De Geo-alliantie is een middel met als doel om te komen tot een goed werkend stelsel van warmte. U vroeg naar het warmtefonds. Het kabinet heeft het warmtefonds gelanceerd en bedragen genoemd van 50 tot 80 miljoen euro per jaar. Dat is voor ons ook nog gissen, dat is een van de onderwerpen die wij nu samen met de gemeenten aan de orde stellen in de gesprekken die wij met het Rijk hebben over het klimaatakkoord om helderheid te geven over hoe het zit met het warmtefonds en waarvoor het bedoeld is en waarvoor het benut kan gaan worden. Dan vijf moties, M65 over biomassa van FvD onder andere. Deze moet ik ontraden, omdat wordt voorgesteld om biomassa uit te sluiten van de RES'en. Hij is overbodig omdat biomassacentrales geen onderdeel uitmaken van de RES'en, die gaan uit van de zoeklocaties voor nieuwe energie, elektriciteit, waarbij vooral gekeken wordt naar wind en zon en niet biomassa. Het coalitieakkoord heeft een heldere uitspraak gedaan over dat grootschalige nieuwe biomassacentrales zijn uitgesloten. Biomassa in zichzelf een belangrijk en breed vraagstuk, het raakt de energieopwekking, het gaat om circulair, in de landbouw wordt het veel toegepast, het raakt veel verschillende factoren, het komt van verschillende plekken vandaan en we zien het in verschillende verschijningsvormen. Er is een BOT gepland over biomassa in brede zin op 21 november. Op basis daarvan zullen wij ongetwijfeld nog vaak daarover met u in gesprek gaan. Daarom wordt de motie ontraden. De tweede motie van de PvdD over Urgenda, die moet ik in deze vorm ontraden. Urgenda is een belangrijke partij en zij hebben een 40-puntenplan gelanceerd ook naar aanleiding van de tekorten die ook de planbureaus constateren. Die 40 punten gaan voor een groot deel over zaken waar het Rijk en gemeenten over gaan. In de recente brief van de minister aan de Tweede Kamer waarin hij ingaat op het 40-puntenplan, loopt hij al die 40 maatregelen een op een af en een groot deel wordt overgenomen door het Rijk en een ander deel wordt niet overgenomen vanwege onuitvoerbaarheid of niet kosteneffectief. De combinatie dat het maar voor een klein deel gaat over vraagstukken waar de provincie over gaat en dat die analyse heeft plaatsgevonden, vind ik de Urgenda maatregelen die zij voorstellen, best interessant om te kijken of daar nog elementen in zitten die wij als provincie kunnen gebruiken, maar in zijn breedte om per maatregel te rapporteren, zou ik niet nodig vinden. Dan M77 PVV over global cooling ontraad ik. Normaal gesproken gaan wij in gesprek hierover en dan verwijs ik naar IPCC als grondslag voor het standpunt dat wij innemen. In dit geval gebruikt u zelf een IPCC rapport. Ik zou zeggen, er zit duidelijk progressie in onze gesprekken over klimaatverandering. Maar het bewuste rapport van IPCC – uit 2014 overigens, niet uit 2018 – constateert men dat in de specifieke periode die onderzocht is, te kort is om daar verregaande conclusies uit te trekken. De periode beslaat ongeveer 20 jaar en dat wordt niet gebruikt om daar de conclusie aan te verbinden dat sprake zou zijn van cooling. Sterker nog, er is helemaal geen sprake van cooling

ook niet in dat rapport, maar er is sprake van een verminderde opwarming ten opzichte van de periode die daarvoor heeft plaatsgevonden. In recentere IPCC-rapportages zie je dat ze nog steeds uitgaan van een trendmatige stijging van zo'n 1 graden van het aardoppervlak. In zijn algemeenheid zullen het kabinet, het college en alle partijen uit blijven gaan van IPCC als een soort wetenschappelijke bank van verschillende wetenschappers, inclusief de peerreviews die daarop van toepassing zijn. M78 van de PVV en SP ontraad ik. De pilot over de zonnewegdekken loopt nog, hoewel wij wel signalen krijgen dat er moeilijkheden zijn. Het is te voorbarig om als aandeelhouder – vanuit die invalshoek worden wij aangesproken – daarmee te stoppen en de aandelen te verkopen. M79 van de SP over de lusten en lasten van de energietransitie vinden wij sympathiek, want dit is een belangrijk onderwerp en een belangrijk uitgangspunt vanuit het IPO om het klimaatakkoord te beoordelen. Is dit uitvoerbaar, financieel, voor de overheden en de samenleving als geheel? De motie ontraad ik omdat de motie de RES'en betreft en die gaan niet over maatregelen aan huurhuizen.

De heer **DESSING** (FvD): Het is mij niet helemaal duidelijk waarom moties waar brede steun voor bestaat zoals over biomassa, ontraden worden omdat de RES hierin staat. Kunt u dat duiden?

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat kan ik. Als u specifiek de RES bedoelt, dan roept de motie op om de biomassacentrales uit de RES'en te houden, zo heb ik de motie gelezen. In die zin is de motie overbodig, omdat in de opdracht aan de RES'en zoals ook in de startnotitie is vastgesteld die in deze kamer is aangenomen, is aangegeven dat biomassa daar geen onderdeel van uitmaakt. In die zin is hij overbodig of sluit niet aan bij het beleid aan en maakt daar gewoon geen onderdeel vanuit.

De **VOORZITTER**: Tien minuten schorsing? Dat geef ik graag. Alvorens ik de vergadering heropen, wil ik u even meenemen bij een huishoudelijke mededeling. Wij gaan zo beginnen aan de tweede termijn. Daar komt een reactie van het college en vervolgens gaan wij stemmen over de moties die er dan nog liggen. Dan ben ik voornemens deze vergadering af te sluiten en dan gaan wij naar de uitloopdatum van volgende week, dat is een reguliere vergadering vanaf 13.00 uur. Daar zal ook 's avonds een diner en hopelijk ook een borrel worden georganiseerd. Hier hebben wij ook een borrel na afloop van het begrotingsdebat, want ik hoop dat wij straks kunnen terugkijken op een hele mooie constructieve vergadering. Dat betekent dat wij na de begrotingsbehandeling de vergadering gaan schorsen en dan heropen ik hem volgende week om 13.00 uur. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Ik wil aansluitend op de beantwoording van de gedeputeerde, eerst ingaan op de motie van de Biomassacentrale. Ik heb net een antwoord gekregen waarvan ik niet helemaal de diepe gronden begrijp. Ik heb toch eventjes gekeken in de schorsing in de RES Noord-Holland-Noord. Daarin komt een aantal keer de term verbranding van biomassa voor, dus ik begrijp toch niet helemaal het verhaal van de gedeputeerde die zegt dat biomassa geen onderdeel uitmaakt van de RES. Ik zou hier toch nog een nadere toelichting over willen. Daarom

houden wij de motie gewoon aan en brengen hem in stemming. Bovendien is een vrijwel identieke motie en dat wil ik toch meegeven, afgelopen week in de gemeenteraad van Amsterdam positief geadviseerd door het college en is ook aangenomen. Dat wil ik toch hier even vermeld hebben. Daarnaast, omdat ik toch niet voldoende antwoord op deze motie heb gekregen, willen wij een aanvullende motie indienen, omdat wij ons toch wat zorgen maken over de toezegging die eerder gedaan is over als je dan die biomassacentrales hebt en diegenen die er nu al zijn en zullen komen, niet meer terug te draaien zijn, hoe het zit met wat daar in die ovens verstookt gaat worden. Er is gezegd dat het gaat over geen geïmporteerd hout, maar daar hebben wij een motie voor.

Motie 97/11-11-19
Garantie duurzame houtstook

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *GS het onwenselijk achten dat er van elders ter wereld hout wordt geïmporteerd en gestookt in Nederlandse biomassacentrales;*
- *GS het onwenselijk achten dat er 'vies' hout wordt verstookt Nederlandse biomassacentrales;*
- *GS hebben toegezegd zorg te dragen voor het feit dat het hout dat wordt verstookt in Nederlandse biomassacentrales, uit Nederland afkomstig is en 'schoon' is.*

Overwegende dat:
PS hun controlerende taak naar behoren moeten kunnen uitvoeren.

Verzoeken GS:
Eens per zes maanden PS bewijsstukken aan te leveren dat het hout dat in Nederlandse biomassacentrales wordt verstookt 'schoon' hout is en tevens uit Nederland afkomstig is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie FvD

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen en u heeft een interruptie.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik vroeg mij af of de heer Dessing ermee bekend is dat dit bijna letterlijk is wat in het coalitieakkoord staat en dat u er dus vanuit mag gaan dat er tenminste vier partijen als een bok op deze niet geïmporteerde houten haverkist zullen blijven zitten om te zorgen dat het niet gebeurt. Dus ik vraag me even af wat de meerwaarde van deze motie is en ja die RES'en zijn buitengewoon complex. Ik kan u aanraden, er zijn allemaal RES-ateliers, woon er eentje bij, aanstaande woensdag is er eentje voor de IJmond, zeer educatief en leerzaam en u komt ook in gesprek met de mensen daar. Daar wordt het allemaal uitgelegd.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel. Wij hebben ook specialisten in de fractie die ook natuurlijk meer van dit onderwerp weten dan ik er op dit moment over kan aangeven. Wij zijn een leergierige partij die zich graag verder wil verdiepen in dit onderwerp. Ik denk dat het wel goed is om een vinger aan de pols te houden of wij met dat monitoringinstrument op regelmatige basis kunnen kijken dat daar geen gekke dingen gebeuren ondanks dat het college daar bovenop zit. Vandaar deze motie. Dan had ik u nog in deze tweede termijn een andere motie beloofd en aangekondigd. Dat is een motie die wij samen indienen met de PvdD, CDA, 50plus/PvdO, PVV SP en DENK.

Motie 98/11-11-19

Vergroting bekendheid van Nood-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *GS burgerparticipatie belangrijk vinden;*
- *Noord-Hollanders sinds 2018 het recht van initiatief tot een provinciaal referendum hebben, zoals neergelegd in de provinciale referendumverordening;*
- *Noord-Hollanders ook andere mogelijkheden tot participatie hebben, zoals die uit hoofde van 'Verordening burgerinitiatief en de 'Provinciale inspraakverordening';*
- *Uit contacten met en geluiden vanuit het Noord-Hollandse electoraat is gebleken dat Noord-Hollandse burgers in onvoldoende mate bekend zijn met deze instrumenten;*
- *Informatie op het inspraakgedeelte van de website van de provincie verouderd is, in het bijzonder het document: 'Leden commissies 2015-2019';*

Overwegende dat:

Het geboden en waardevol is om die bekendheid van zoveel mogelijk Noord-Hollandse burgers met het referendum te vergroten en zo de afstand tussen het bestuur en de Noord-Hollandse bevolking te verkleinen.

Verzoeken GS:

De volgende vier communicatie-uitingen die bekendheid in grote mate zouden versterken, te organiseren en uit te voeren: de mogelijkheid tot het initiëren van een referendum, burgerinitiatief of inspraak opnemen in een (digitale) brochure en die onder Noord-Hollandse burgers verspreiden; het doen van (meer) uitingen hieromtrent op sociale media; te denken valt hierbij aan een aparte website en gebruik van de sociale media Facebook, Twitter en Instagram; het opstellen en verspreiden van een infographic met wegwijzer over alle mogelijke manieren van inspraak en meedenken die Noord-Hollandse burgers t.a.v. het bestuur hebben; de informatie op de website toegankelijk en up to date houden

en gaan over tot de orde van de dag

Fracties FvD, PVV, DENK, CDA, PvdD, 50plus/PvdO, SP

Er is inderdaad wel wat te vinden over het referendum, maar het is een vrij beleidsmatig stuk. Dus wij hebben het hier met name ook over de toegankelijkheid.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik dank GS voor de antwoorden en ik dank ook vanaf deze plaats alle ambtenaren en al degenen die de afgelopen maanden hebben voorbereid aan de begroting, ook voor het beantwoorden van al onze vragen. Ik dank de griffier en u voor de uitstekende organisatie vandaag, ook met wat wij deze morgen bij ons langs hadden. Dan de hofnar. Wikipedia zegt daarover: “Een nar is iemand die soms door afwijkende geestelijke of lichamelijke eigenschappen onbewust de spotlust opwekte, soms een intellectueel die bewust spotte en politieke invloed had.” Ik ben dus of heel erg beledigd of ik zie het als een groot compliment. Ik ga maar uit van het laatste. Als het anders is, hoor ik dat graag van de gedeputeerde. Maar ik ben ook wel een beetje bezorgd, want ik hoor de gedeputeerde ook wel zeggen, wij zijn in overleg met partijen in het veld. Dit loopt al heel lang ook al onder uw voorganger, dus ik verwacht echt actie. De gedeputeerde dacht er in ieder geval hetzelfde over zoals ik hierover dacht. Ik hoop dat dat niet veranderd is en omdat wij hetzelfde dachten, kan ik ook heel snel beoordelen of u doet wat ik graag zou willen dat u doet, dat gaat over die politieke invloed, snapt u, dus actie en hopelijk zien wij dat snel terug. Dan wil ik nog naar twee moties van het CDA en allereerst de motie Dorpswerk. Daar wordt gezegd, dat past niet bij de organisatie. Dat past naar mijn inziens wel bij de organisatie en het lijkt in die zin ook een beetje op wat wij met Sportservice hebben afgesproken. Die hebben ook extra financiële middelen gehad, juist voor het verduurzamen van sportaccommodaties en dit gaat dan over verduurzaming van dorpshuizen. Volgens mij lijkt het in dat kader een heel goed idee. De andere motie die wij indienden over het NNN en over de beheerkosten, wij vragen specifiek aandacht voor dit punt omdat wij echt signalen krijgen dat het niet goed gaat, ook nu al niet. Ik heb de toezegging van de gedeputeerde gehoord, wij trekken de motie daarom in. Wij zien uit naar het totale pakket van maatregelen en verwachten daar een uitgebreide paragraaf over de beheerkosten van het NNN. Zo niet, dan komen wij weer bij u terug. Dan wil ik nog even ingaan op de Voedselvisie. Misschien dat mensen mij kunnen helpen maar het is mij helemaal niet duidelijk waarom wij nu bovenop de landelijke Voedselvisie in de provincie nog een Voedselvisie moeten inrichten. Mijn partij heeft een beetje zorgen over de kosten voor zo'n participatietraject. Dat was 1 miljoen euro bij de Omgevingsvisie. En wij vinden ook dat het zijn van boer ook een vak is. Het is wel goed om daar met andere mensen over te praten, maar het is net alsof je een groep mensen bij elkaar brengt en gaat vragen, hoe bak ik nu goed brood. Laten wij ook van de kennis van de boeren uitgaan, dus ik vraag mij af of zo’n participatietraject nou wel past in praten over wat een boer zou moeten doen. De motie over snelheidsverlaging, dat lijkt ons een uitstekend idee. Volgens mij helpt het ook om snel die woningbouw weer aan de gang te krijgen. Tot slot de faunaschade, dat vind ik toch echt jammer. Wij hebben geprobeerd om hier constructief na te denken met dit college om met dezelfde doelen binnen het coalitieakkoord, binnen de kaders die daar zijn, een andere uitwerking te vinden met vergelijkbare dekking, met vergelijkbare opbrengsten maar wel

een manier die het makkelijker maakt om het gesprek met die sector aan te gaan. U heeft daar niet positief op gereageerd, wij komen daarom met een motie en mijn collega, de heer Klein van de CU zal die indienen. Dit was het zonder interrupties. Ik kan nog even de kerncentrale noemen, maar dan komt u allemaal naar mij toe hollen, dus dat ga ik niet doen.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik zal als een eekhoorn door een boom heen springend alle punten afgaan. Motie 70, meerjarenraming klimaat. Het was een beetje wollig taalgebruik van de gedeputeerde, maar ik hoorde er iets van een toezegging in, dat zij ermee bezig waren. Wij zullen er scherp op toezien dat dat ook gaat komen, dat wij vooral zicht houden op die kosten, ook op langere termijn. Dus wij willen die motie intrekken. Motie 72, de POP3. Dat is precies de reden waarom wij het woord 'waar mogelijk' erin hebben gebruikt. Wij snappen ook wel dat wij in de motie niet alle regelingen van de POP3 daarin gaan zetten en welke precies waar verbeterd zouden kunnen worden om die natuurinclusiviteit te bevorderen. Dat is precies de reden dat die twee woordjes 'waar mogelijk' toegevoegd zijn aan die motie. Er is misschien ook wat verwarring ontstaan omdat in de woensdagversie er nog een iets ander dictum was dan dat wij uiteindelijk hebben ingediend. Wij zouden toch zeer sterk willen aanbevelen om wel in te stemmen met die motie, omdat ze juist alle kansen en ruimte biedt om het te verbeteren. De heer Loggen had het nog over het Waddenfonds. Ik heb de heer Loggen donderdag gesproken. Het is iets wat meer tijd nodig heeft. Wij zien inderdaad dat het Waddenfonds een 50/50-verdeling heeft tussen geld en ecologie. Dat is natuurlijk harstikke fout geweest toen het vanuit het Rijk naar de provincies ging om die regeling erop te leggen en ook nog een extra korting erop te leggen. Wij zien wel in de media dat een blacklight glow-golfbaan is aangelegd van het geld en dat nog steeds de biodiversiteit in de Kop ook nog onder druk staat. Dus wij zien wel die spanningsvelden en daar moeten wij echt nog een keer een verschuiving in gaan maken, dat gaan wij niet vandaag doen maar een andere keer. Motie 74, dank aan GS dat zij zeggen, het is aan u om over dierenwelzijn te gaan stemmen. Het is heel goed dat wij het geld dat wij hebben als provincie, in te zetten op een diervriendelijke manier. Dat hebben wij eerder gedaan, de kreeften bijvoorbeeld. Ik denk dat het ook in dit geval heel goed is om daar erg scherp op te zijn. De SP heeft het over een leefbaarheidsfonds gehad in combinatie met de A8-West. Dat is echt een groot probleem wat daar aan de hand is qua leefbaarheid en daar moeten wij wat mee. Ik denk dat wij als provincie daar ook iets mee kunnen doen maar ik hoor de gedeputeerde zeggen dat er eigenlijk nu al te weinig geld aanwezig is om voor al die problemen die wij hebben, een oplossing te bieden. Dan had ik eigenlijk willen zeggen, gedeputeerde, het was nu uw kans geweest om in de begroting juist extra geld hiervoor vrij te maken. Ik wil weten van de gedeputeerde hoe hij daarmee omgaat, met al die problemen die er zijn en al die kansen die er aan dat leefbaarheidsfonds kleven en die koppelingen die er mogelijk zijn. Motie 76, daar baart de balans tussen economie en leefbaarheid, ook wat in alle beleidsstukken staat van de provincie dat die balans zo belangrijk is en dat een ruimtelijk economisch woord wel steeds gebruikt wordt maar geen ruimtelijk leefbaarheidsbeleid is. U snapt ook wel dat deze motie een prikkeling was om duidelijk taalgebruik te gebruiken, wat wij ook mogen doen altijd, en om die reden zou ik de motie willen intrekken. Motie 78, bomen voor klimaat. Wij zijn te vroeg, maar volgens mij zijn wij veel te laat en wanneer wij eerder begonnen waren, hadden wij veel minder problemen gehad op dit moment. Ik snap ook wel wat de gedeputeerde zegt. Wij willen ook steeds benadrukken dat de

bosstrategie niet het enige moet zijn, volgens mij moeten wij veel meer gaan doen en dat Bomen voor klimaat op heel veel verschillende manieren heel veel positieve bijdragen kan leveren. Ik weet dat het oorspronkelijk niet bestaat, het aanhouden van een motie, maar wij zouden hem willen aanhouden en wij zullen er scherp op toe blijven zien. Had ik die mede ingediend met PvdA? Dat mag nog steeds, maar dat zullen wij dan een andere keer moeten doen helaas. Het is motie 68. Ik heb vertrouwen in de gedeputeerde op dat punt.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Het vertrouwen in het college van GS en onze voorzitter is natuurlijk bijna grenzeloos in mijn geval, maar een van de mooie eigenschappen van de meeste bomen is dat het groeien heel langzaam gaat en dat zij in die tijd heel veel CO2 opnemen. Lijkt het u niet verstandig om misschien de motie toch in te dienen zodat wij dat kiempje nu kunnen planten en over vier jaar misschien een mooi bos hebben?

De **VOORZITTER**: Ik zou zeggen, bij u begint het al aardig te groeien, maar dat mag ik natuurlijk zo niet zeggen.

De heer **ZOON** (PvdD): Het is natuurlijk zo, de beste boom die je kan planten, is 15 jaar geleden. Het ene beste wat je kunt doen is nu een boom planten. In dat geval, als ik zoveel positieve feedback krijg uit de Staten, dan gaan wij hem toch in stemming brengen. Dus hij wordt niet ingetrokken. Motie 73, diervriendelijke innovatie faunaschade. Ik vind het echt wel jammer natuurlijk. Wij moeten juist die faunaschade naar beneden krijgen. Ik snap heus wel dat daar pijn zit en dat wij daar innovatie, vernieuwing in moeten doen. Als dan de gedeputeerde zegt dat er voldoende onderzoek is, dan vertrouw ik dezelfde gedeputeerde weer niet eigenlijk. Volgens mij kunnen wij daar juist weer veel betere en grotere stappen maken en zijn wij nou niet de aangewezen persoon om ideeën aan te brengen, maar is het wel heel goed om dat in IPO-verband op te gaan pakken en door alle provincies daarover onderzoek te laten doen. Die houden wij niet aan, maar gaan wij juist in stemming brengen. Dan de Urgenda-motie, ik wil hem niet groter maken dan motie 69. Die wil ik echt niet groter maken dan dat hij is. Het is een vrij klein lijstje. Het Rijk heeft er al naar gekeken, heeft een brede steun gekregen in Den Haag. Ik denk dat wij dit vrij kort kunnen afdoen. Volgens mij als de gedeputeerde gaat kijken samen met een van de ambtenaren, welke punten zitten hierin en welke punten kunnen wij meenemen, dan kunnen wij hem ambtelijk vrij snel en goedkoop afdichten en dat dat heel veel positieve invloed kan hebben. Moties 71 en motie 75, volgens mij hebben wij daar geen advies gekregen vanuit GS.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Nog even een kleine vervolgvraag en twee opmerkingen. Ik hoor namelijk de heer Loggen zeggen dat de voorrangsregeling voor statushouders op zich niet meer hoeft te worden gehanteerd, maar de gemeenten hebben wel de verplichting om deze mensen te huisvesten. Wat is hier nou in de praktijk feitelijk het verschil? Kunt u dat nog wat nader duiden? Wat zijn dan eventueel ook de sancties als gemeenten hier gewoonweg niet aan kunnen voldoen? De heer Stigter zou ik nog even willen attenderen op het feit dat SF6 een 23.000 keer sterker broeikasgas is dan CO2. Met de snelheid waarmee dit college windmolens uit de grond stampt vind ik dat hij hier nogal laconiek mee omgaat, maar wij zullen zien waartoe dat gaat leiden. Nog

wachten met de verkoop van de aandelen SolaRoad omdat het project nog loopt, is nou precies waarom wij willen verkopen, want dan levert het nog iets op.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Een paar punten nog van onze kant. Gedeputeerde Pels heeft antwoord gegeven op wat vragen rondom cultuureducatie. Wat wij nog niet gehoord hebben en wat eigenlijk de vraag was, wat is nou het werkelijke budget voor cultuureducatie onder die paraplu, die bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen wordt genoemd in de begroting. Dat is het punt waar wij om vroegen en wat nu nog niet duidelijk is. Wat betreft de moties waar wij eerste indiener van zijn, motie 79, daar heeft gedeputeerde Stigter antwoord op gegeven. Dat gaat over de balans tussen huur en energiekosten, wij trekken hem in en wij gaan op zoek naar de juiste spelers die hier aan de knoppen zitten en dan komen wij ter zijner tijd wel met een andere vraag terug. Motie 80 over het leefbaarheidsfonds. Ik snap wel dat de heer Tekin bang is dat hij zijn geld al kwijt is voordat het leefbaarheidsfonds überhaupt vorm heeft gekregen. Op zich vind ik het niet zo gek dat ik zo'n vraag stel. Al jarenlang speelt dat daar bij Koog aan de Zaan. Dat varieert van het klepperen van de Coenbrug tot het vol zitten met fijnstof van de was die mensen in Koog aan de Zaan buiten hebben gehangen. Het Rijk levert nu voor een deel, de gemeente levert voor een deel, dus het is een wens van de regio dat dit wordt opgelost. Maar ik begrijp best dat de eerste contouren van dat fonds op papier moeten staan. Destijds toen ik in de Tweede Kamer zat, had je het meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport en daar werden ook de wegen allemaal uitgedeeld voordat eigenlijk dat geld alweer in dat meer terecht was gekomen. Ik denk wel dat enig begrip en coulance van de gedeputeerde nodig is, als dit soort wensen vanuit de provincie hier worden geuit. Wij zullen de motie aanhouden. Motie 81 over die vogels willen wij wel in stemming brengen want het gaat echt over een klein budget. Als ik dan gedeputeerde Rommel hoor zeggen, je moet dit gebied niet in want dat mag niet en je denkt dan aan die ongelofelijke klereherrie die je daar in mei gaat krijgen en waarvan ik hoop dat het niet gaat gebeuren, dat verschil is zo achterlijk en het gaat echt om 25 tot 30.000 euro. Dan weet je ten minste hoe die vogels reageren op dat soort geluidsoverlast. Als dat evenement zich jaarlijks gaat herhalen, dan is er alle reden voor om dit sympathieke en zeker niet dure voorstel te honoreren.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Dank voor de reactie op onze moties. Motie 84 over de groene paragraaf, als ik de woorden van de portefeuillehouder zo mag uitleggen dat jaarlijks een monitor gemaakt wordt over de impact van het provinciale beleid op onder andere de in de motie genoemde thema's, dan kunnen wij als indieners daar genoegen mee nemen en trekken wij die motie in. Motie 82, het transitiefonds over de landbouw zou ik graag in iets gewijzigde vorm willen indienen. Wat dat technisch betekent, mag u zelf bepalen. Het dictum is hetzelfde maar een van de overwegingen is iets anders geformuleerd. Wij hebben gezien dat u geld heeft gereserveerd voor de Voedselvisie, die vier keer 1,5 miljoen euro, maar gezien de actuele ontwikkelingen zien wij aankomen dat het niet voldoende is. Wij denken dat juist een begrotingsbehandeling het juiste moment is geld te reserveren voor de uitdagingen die op ons afkomen. U noemde ook nog dat het technisch misschien niet helemaal klopt, maar wij nemen aan dat u in staat bent om een technisch correct voorstel aan PS voor te leggen. Dat is ook de oproep die wij in de motie doen. Die houden wij graag in gewijzigde vorm in stand.

Motie 99/11-11-19
Transitiefonds landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Agrariërs essentieel zijn voor onze voedselvoorziening maar ook voor de zorg voor het landelijke gebied;*
- *De landbouw voor een grote opgave staat om de transitie te maken naar een duurzame kringlooplandbouw;*
- *Een kringlandbouw bij kan dragen aan herstel van biodiversiteit, kortere ketens en het herstellen van de verbinding tussen burgers en boeren;*
- *De provincie in een Voedselvisie vast gaat leggen wat nodig is om deze transitie te maken en wat de provincie daarin kan betekenen;*
- *De stikstofproblematiek zorgt voor extra uitdagingen in de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied;*

Overwegende dat:

- *Het in het belang van ons allemaal is dat de landbouw in evenwicht komt met de draagkracht van de grond en de omgeving;*
- *Deze transitie geld kost en niet verwacht kan worden dat deze kosten alleen door individuele agrariërs gedragen kunnen worden;*
- *Agrariërs wiens bedrijfsvoering in de knel komt door de stikstofproblematiek perspectief moet worden geboden om hun bedrijf op een andere manier of een andere plek voort te kunnen zetten of om gecompenseerd te worden;*
- *De provincie nog geen geld heeft gereserveerd voor de kosten van de transitie;*
- *Andere overheden zich inmiddels voorbereiden op de kosten die gemaakt moeten worden voor deze transitie.*

Verzoeken het college:

- *Een Transitiefonds Kringlooplandbouw vorm te geven, waarbij:*
  o in dit fonds de komende 4 jaar 5 miljoen euro per jaar wordt gestort;
  o deze kosten worden gedekt uit het verhogen van de opcenten naar 69,6%;
- *Dit voorstel in de eerstvolgende begrotingswijziging te verwerken en aan PS voor te leggen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat motie 82 door u is ingetrokken en dat u een nieuwe motie transitiefonds Landbouw heeft ingediend.

De heer **KLEIN** (CU): Dat klopt.

De **VOORZITTER**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen en motie 82 is ingetrokken.

De heer **KLEIN** (CU): Ja, motie 83 de fietsvriendelijke stoplichten. Wij danken het college voor het positieve advies, althans zo interpreteer ik het en wij accepteren uiteraard de winstwaarschuwing. Dan nog over het Faunafonds, het is door mijn collega van het CDA al gezegd. Wij zijn erg teleurgesteld dat het college niet toe wil zeggen om een pas op de plaats te maken met de verhoging van het eigen risico, juist omdat wij in de toekomst nog zoveel stappen moeten zetten met de agrarische sector en juist ook omdat wij als twee oppositiepartijen zo ontzettend ons best hebben gedaan om met constructieve voorstellen te komen die passen binnen de lijntjes van het coalitieakkoord. Dat valt ons erg tegen. Wij dienen daarom nu twee moties in. Beiden gaan over de faunaschade.

Motie 100/11-11-19
Stapsgewijze ophoging eigen risico faunaschade

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren;*
- *Het college van GS eerder heeft toegezegd met goedkeuring (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft tot het schadeniveau 2005 is gehaald;*
- *Dit niveau nog niet is bereikt;*
- *De middelen voor het deltaplan biodiversiteit opgehaald worden door een verhoging van het eigen risico, waardoor slechts een beperkt aantal ondernemers hiervoor opdraait;*
- *De argumentatie voor de verhoging van het eigen risicopercentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt;*
- *Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding in aanmerking te komen.*

Overwegende dat:

- *Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen;*
- *Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten;*
- *In de begroting 2020 een opbrengst is opgenomen van 2 miljoen euro door het verhogen van het eigen risico van 5% naar 20%;*
- *Deze besparing niet zeker is omdat de werkelijke kosten afhankelijk zijn van de optredende schade;*
- *GS hebben aangegeven te willen vasthouden aan deze opbrengst.*

Dragen GS op om:

- *Het eigen risico nu niet te verhogen naar 20% maar stapsgewijs uit te voeren;*
- *Het eigen risico pas te verhogen naar 20% als het schadeniveau van 2005 is bereikt;*
- *De beoogde besparing op het Faunafonds te realiseren door in te zetten op preventie;*
- *Indien toch extra dekking nodig is voor het stapsgewijs verhogen van het eigen risico, deze te vinden binnen het programma Groen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, CDA

Motie 101/11-11-19
Overleg over terugdringen faunaschade en inzet op preventie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *De voorgenomen bezuiniging op het faunafonds door een verhoging van het eigen risico van 5% naar 20% door de agrarische sector als erg onrechtvaardig wordt ervaren;*
- *Het college van GS eerder heeft toegezegd met goedkeuring (26-09-16), dat de tegemoetkoming schade op niveau 95% blijft tot het schadeniveau 2005 is gehaald;*
- *Dit niveau nog niet is bereikt;*
- *De argumentatie voor de verhoging van het eigen risicopercentage ("een extra prikkel om ganzen te verjagen") volgens de sector geen recht doet aan de maatregelen die de sector neemt;*
- *Nu al veel kleine faunaschades niet worden gemeld vanwege uitgebreide administratieve procedures om voor schadevergoeding aanmerking te komen;*
- *De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (MARF) een advies heeft uitgebracht waarin de nadruk ligt op het voorkomen van schade door gebiedsgerichte maatregelen.*

Overwegende dat:

- *Agrariërs zich uitermate inspannen om faunaschade te voorkomen;*
- *Biodiversiteit wordt beperkt wanneer ganzen een hectare land kaalvreten;*
- *Het beperken van het optreden van schade leidt tot een besparing op de uitgaven voor het Faunafonds.*

Dragen GS op om:

- *Het komende jaar in overleg te treden met de agrarische sector om gebiedsgerichte maatregelen uit te werken die gezamenlijk uitzicht bieden op de beoogde besparing op de uitgaven voor het Faunafonds termijn.*
- *Zich op de korte termijn in te zetten voor extra preventieve maatregelen met als doel de daadwerkelijk optredende schade te beperken naar het niveau van 2005*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties CU, CDA

De **VOORZITTER**: Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Met betrekking tot motie Keti Koti, hoor ik van collega's dat er positief gereageerd is door de gedeputeerde en dat vond ik ook. Ik laat de motie toch staan met als reden dat wij toch in een huis zitten dat een oud koloniaal museum was en Keti Koti niet zomaar een evenement is, maar het is een herdenking en viering van de gedeelde geschiedenis die wij met elkaar hebben. Ik vind het een gemis dat de provincie daar fysiek niet aanwezig is, maar ook financieel niet aanwezig is. De sponsoring is juist een mooie mogelijkheid om met zijn allen te laten zien dat wij die gedeelde geschiedenis belangrijk vinden. Ik zal er dus ook op blijven hameren. Met betrekking tot de motie van het CMK heb ik een ongelukkig woordje gebruikt van 'alleen'. Dus ik trek die motie terug, want ik ga ervan uit dat gedeputeerde Pels er op zal toezien dat CMK gaat voldoen aan de inclusiviteitseis.

De **VOORZITTER**: Motie 90 is ingetrokken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Ik zal proberen het kort te houden. In mijn eerste termijn heb ik gevraagd om de uitvoeringsagenda's, dat had ik niet aan iemand specifiek gevraagd, maar ik vraag het aan u allemaal, wanneer krijgen wij uw uitvoeringsagenda's. Dat zou ik toch wel graag willen weten. Mijn collega van de PvdD heeft al de Urgenda-motie ingediend, die nu wat te veel gewicht krijgt omdat het te ingewikkeld wordt uitgelegd. Dat is een overzichtelijke lijst en ik wil hem in de lucht houden. U kunt hem prima doorlopen en er is al gezegd, dat hoeft helemaal niet een dik rapport te worden. Misschien kan het anders in de commissie nog eens terugkomen welke u daar kansrijk in vindt en daar nog eens van gedachten over te wisselen en dat was het. Ik zie niet in waarom dat onmogelijk zou moeten zijn, dus ik hoop dat daar steun voor is. Ik hoorde gedeputeerde Mobiliteit over de tunnel in Broek in Waterland. Nou dacht ik dat het in dit kader wel goed is om ten eerste even onder de aandacht te brengen dat er in Broek in Waterland helemaal geen behoefte aan is, althans niet aan de verbreding daarvan. De tweebaansweg wel maar niet om daar opeens vier van te maken. Volgens mij is daar ook geen geld voor, maar dat is iets anders. Ik hoorde u ook zeggen dat u de gevoelens van de VVD daarin meeweegt. Dan vraag ik u ook de gevoelens van mijn partij daarin mee te wegen. Wij hebben daar totaal geen behoefte aan.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter. Ik besef heel goed dat wij op weg zijn naar de borrel en dan moet je het nooit te lang maken, is mij ooit gezegd. Dus dat ga ik zeker niet doen. Ik ben heel blij met de toezegging van gedeputeerde Tekin over Krommenie en wat ermee gaat gebeuren en dat hij dat zeer serieus neemt en mee aan de slag gaat. Ook zijn toezegging op het gebied van de verkeersveiligheid is heel goed geland bij ons. Wij sporen hem vooral aan om actie te gaan nemen en alles in kaart te brengen wat ervoor nodig is, voor die extra maatregelen. Wij zijn heel blij met het antwoord van gedeputeerde Loggen over de geografische aanwijzing van gebieden en dat hij daarmee aan de slag gaat. Dat hij daar mogelijkheden ziet om inderdaad de woningbouw te versnellen, dat is heel fijn. Ik heb ook nog een opmerking gemaakt over het

draagvlak wat betreft het klimaatakkoord. Ik geloof niet dat daarop teruggekomen is, maar dat is niet zo erg want wij gaan het daar volgende week toch over hebben. Ik stel voor dat wij dat nu ook niet gaan doen. Dan de fietsvriendelijke stoplichten van de CU, die landt heel goed bij ons in de fractie, zeker met de uitleg van de gedeputeerde. Dus wij overwegen om die toch echt wel te steunen, hij is zeer sympathiek.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Ook ik ga het kort houden. Laat ik beginnen met de mededeling dat ik het vandaag een erg goede begrotingsbehandeling vond in tegenstelling tot vorige perioden. Er is veel geïnterrumpeerd, toverwoorden waren biomassa, kernenergie en halveren. Ik heb even nagedacht om in de tweede termijn voor te stellen dat wij ook het aantal auto's halveren, maar toen werd ik al direct teruggefloten door de fractie. Ik heb ook een fractievoorzitter van een oppositiepartij horen smeken of zij alstublieft een motie in wilde dienen. Dat is ook nieuw en een VVD die ook graag een motie steunt. Wij trekken de motie over snel weer bouwen in, omdat de gedeputeerde daar een iets andere uitleg aan geeft, maar die kunnen wij ook omarmen. Als mijn mede-indieners dat goed vinden, gaan wij voor de toezegging van de gedeputeerde. De groencertificaten, daar zit ik iets anders in want dat is natuurlijk iets heel nieuws. Ik hoor ook hier en daar in de Staten dat mensen dat toch wel een aardig idee vinden, dus mijn voorstel zou zijn dat wij de motie wel indienen om gewoon het idee te polsen. Ik begrijp heel goed wat de gedeputeerde zegt dat er genoeg te doen is op dit moment en dat dat misschien wat snel is. Dus mijn voorstel zou zijn, wij gaan hier gewoon even peilen of mensen het een goed idee vinden om groencertificaten uit te geven. Vervolgens geven wij GS voldoende tijd om dat verder uit te werken, te onderzoeken en wat daar verder nog voor nodig is. Ik hoop dat dat ook kan worden gesteund. Verder gaan wij de motie over Urgenda steunen en fietsvriendelijke stoplichten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wil iets vragen over uw motie Groencertificaten, want het is al een motie naar het onderzoek en u maakt er een peiling van. Ik zou hem graag willen steunen maar heb niet helemaal helder wat ik ga steunen als u hem straks gaat indienen. Ik suggereer u wellicht als het nou echt iets anders is dan wat er staat in de tekst, om een gewijzigde motie in te dienen.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Nee, wij geven alleen GS voldoende tijd om het onderzoek te doen omdat zij een hele grote ambitie hebben en net begonnen zijn. Wat ik niet zo goed begreep, is uw bijdrage over de Voedselvisie. Ik was ook zelf zo verward dat ik niet kon interrumperen. Wij willen de boeren betrekken, dat was volgens mij vandaag de hele dag uw standpunt. Nu dienen wij een motie in om niet alleen de boeren maar ook iedereen die misschien medeverantwoordelijk is om dit probleem op te lossen, uitgebreid te betrekken bij de nieuwe Voedselvisie, bij een nieuwe visie op landbouw en dan zegt, u dat lijkt mij geen goed idee. Dat vind ik jammer.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Omdat ik uit die tekst nergens ophaal dat er ook boeren aan tafel zitten. Er wordt alleen maar gesproken over inwoners van de provincie. Het leek mij dus juist goed om daar boeren en belangenbehartigers allemaal bij aan tafel te krijgen. Ik las uw motie wellicht te beperkt, dus ik ben blij dat u daar nog wat toelichting op kunt geven.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Dat is uitdrukkelijk de bedoeling.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Zaal even voor de zekerheid. Dat betekent dat u de motie over Snel weer bouwen, motie 95 en ik kijk naar de mede-indieners, dat zijn PvdA, VVD en GL of die daar mee instemmen, intrekt.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ik wil er graag zo meteen nog iets over zeggen want wij waren iets minder content. Als u hem nu niet intrekt, dan doe ik dat zo.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Be my guest.

De **VOORZITTER**: Motie 95 is ingetrokken.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Laat ik maar meteen beginnen met motie 95. Versnelling van de bouw is ontzettend belangrijk en wij zijn gedeeltelijk tevreden met het antwoord van de gedeputeerde. Op één punt willen wij toch weer terugkomen en dat is dat weer de koppeling werd gemaakt nadrukkelijk tussen de bouwambassadeur en de woonakkoorden. Wij hebben nou juist ook in ons coalitieakkoord gezegd dat die bouwambassadeur juist ook bedoeld is om projecten die stroef lopen, lastig van de grond komen, complex zijn, ook in de MRA van de grond te krijgen, vlot te trekken, aan te jagen en de flexibele schil bij in te zetten, terwijl die woonakkoorden nou juist veel meer zien op Noord-Holland-Noord. Als de gedeputeerde kan toezeggen dat die bouwambassadeur zich ook actief gaat bezighouden met het aanjagen van wat er in de MRA gebeurt – waarvoor die ooit bedacht en bedoeld was – dan kunnen wij motie 95 intrekken. Anders kunnen wij hem misschien ook wel intrekken maar dan komen wij op een ander moment er nog op terug dat die bouwambassadeur echt een bredere rol heeft dan alleen in de woonakkoorden. Dat was de aanvulling op motie 95, waarom ik hem nog graag even wilde aanhouden en waar ik het antwoord van de gedeputeerde daarop ga afwachten. Ik zal het in iets andere bewoordingen doen, maar ik ben het wel heel erg eens met mevrouw Kocken ten aanzien van de tunnel in Waterland niet in de laatste plaats, omdat het heel raar is om een vierbaansbak aan te leggen als je hebt afgesproken dat er een tweebaansweg weg doorheen komt. Ik ken de VVD niet als een partij die lege tunnelbakken aanlegt. Dus ik zou dat vooral niet willen doen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Bij interruptie. Maar ik neem aan dat u de VVD wel kent als een partij die nadenkt over de toekomst en ook nadenkt over de ontsluiting van die wijk en die luistert naar de bewoners. Die zeggen, help ons nu al vast, als het nu goedkoop kan om een vierbaansbak aan te leggen en doe dat dan. Wat vindt u daarvan?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik ken de VVD zeker als een partij die nadenkt over de toekomst, maar ook eentje die dat al op een vroeg moment doet, bijvoorbeeld ten tijde van onze onderhandelingen toen wij dit ook besproken hebben, toen hebben wij gezegd die tweebaansweg moet genoeg zijn voor dat gedeelte. Als u het daarover wilt gaan hebben, dan denk ik dat wij daar een andere gelegenheid voor moeten uitzoeken. Ik zou het nu even niet doen, wat ons

betreft is die tweebaansbak en de afspraak die erover staat, prima. Ik had het u aangegeven, ik zeg het in iets andere woorden dan mevrouw Kocken maar ik ben het wel heel erg met haar eens. Als u mij toestaat zou ik meteen wat willen zeggen over de nieuwe moties. Motie 97 van FvD, garantie duurzame houtstook. Wij hebben er geen enkele behoefte aan, wij vertrouwen erop dat er wordt vastgehouden aan de afspraak die gemaakt is en wij hoeven niet elke zes maanden een soort verklaring van goed gedrag van GS te gaan krijgen daarvoor, dus die zullen wij niet steunen. Motie 98 die heel breed gesteund wordt en ingediend wordt door de oppositie, volgens mij bijna compleet, die verbaast ons ernstig. Wij hebben twee jaar geleden een commissie ingesteld die zich precies met dit onderwerp gaat bezighouden, de verhouding tussen PS en GS, de werkwijze, de manier waarop wij onze inwoners beter kunnen betrekken. Daar zit dit allemaal in en om dit nu aan te nemen terwijl dit misschien wel heel valide is, en dan een commissie er nog een keer naar te laten kijken, lijkt ons de omgekeerde volgorde. Dus mijn voorstel zou zijn, houd u deze aan. Ik meen mij te herinneren maar ik kan mij vergissen, dat u de heer Dekker heeft voorgedragen voor die commissie, maar het kan ook een andere fractiegenoot zijn. Laten wij deze intentie meenemen in de uitwerking, zodat wij een echt pakket burgerparticipatie hebben en niet dit ene element eruit lichten. Mijn voorstel zou zijn aanhouden al was het maar omdat wij hem niet gaan steunen, maar dat hoeft voor u geen overweging zijn om hem niet in te dienen. Transitiefonds landbouw, in gewijzigde vorm waarin het dictum hetzelfde is gebleven. Ja, dat is wel interessant want wij zijn niet per definitie…

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wat ik nou een beetje jammer vind, is dat bijna de volledige oppositie komt met een motie, een onderwerp waarmee u het eigenlijk ook inhoudelijk eens bent. Nou doet u aan nieuwe politiek, nou doet u aan het betrekken van de Staten bij uw overwegingen. Waarom komt u nou met zo'n procedureel antwoord, terwijl u ook kunt zeggen, nou wat goed dat u aan de oppositiezijde zich zo heeft verenigd over dit belangrijke onderwerp. Ik zie het als steun voor wat wij al doen en ik vind het een fantastische motie, want dat is echt nieuwe politiek en nu gaat u toch weer een beetje wij-zij gevoel creëren. Zonde.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik vind ieder wij-zij gevoel zonde, want ook de PvdA staat voor inclusiviteit en dat iedereen mee kan doen. Wij-zij is een verdeling dus ik heb het liever over wij. Wij Statenleden waar oppositie en coalitie bij elkaar horen, hebben met elkaar in de commissie afgesproken om dingen te bespreken. Dan vind ik het heel fijn en ben ik heel blij dat de oppositie zich heeft weten te verenigen achter een motie, maar het verbaast mij wel dat zij een motie indienen over een onderwerp waar ze net hebben besloten in een commissie te gaan zitten om het echt uit te werken en niet op één onderdeel, dus ontzettend blij met uw gezamenlijke inspanning maar misschien is het wel handig om onszelf ook serieus te nemen en dit in een commissie uit te werken en met een alomvattend plan voor burgerparticipatie te komen. Dus wat dat betreft gaan wij hem nog steeds niet steunen. Motie 99 over het transitiefonds Landbouw. Transitiefonds Landbouw, kringlooplandbouw vinden wij ontzettend interessant. Of deze bedragen voldoende zijn, ik durf het niet te zeggen, het zou best eens meer kunnen zijn. In alle eerlijkheid, de PvdA heeft niet eens moeite met het dekkingsmiddel, maar de PvdA is ook een partij die zijn afspraken nakomt. Mijn handtekening staat onder een coalitieakkoord waarin staat dat wij deze periode de opcenten ongemoeid laten. Dan zal ik ook

voor deze periode de opcenten ongemoeid laten, want dat heb ik afgesproken. Dus de motie qua strekking is ons zeker niet onwelgevallig, maar op deze manier kunnen wij hem niet steunen. Voor de volgende motie Stapsgewijze overgang eigen risico. Die is strijdig met het coalitieakkoord en zullen wij dus ook niet doen. Motie 101, de andere Faunaschade motie die net is ingebracht, daar wachten wij even het preadvies af. Ik heb niet heel hooggespannen verwachtingen over het feit of wij deze wel of niet gaan steunen. Dan rest mij nog op niet alle, maar wel enkele van de ingediende moties in te gaan, omdat daar soms iets meer in zit dan een stemverklaring, bovendien het aantal stemverklaringen wel heel hoog wordt. Motie 65, Biomassacentrale in de provincie Noord-Holland. Ik heb er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de PvdA tegen biomassacentrales is. Echter zoals hij hier wordt uitgevoerd, kan het inderdaad niet of slaat het nergens op qua RES verhouding. Dat bedoel ik minder onaardig dan het misschien klinkt, want ik ben wel heel erg blij met deze motie omdat in deze motie FvD en 50plus zo volmondig en van ganser harte de duurzame wijze van energieopwekking omarmen en daar kan ik niet anders onder verstaan dan windmolens en zonnepanelen, dus dank u daarvoor. Motie 72, sluit ik mij aan bij de opmerking die de heer Zoon al had gemaakt. Er staat 'waar mogelijk' en dat gaat over de POP3-subsidies. Onder 'waar mogelijk' verstaan wij precies die domeinen waarvan de gedeputeerde aangaf dat het eventueel wel zou kunnen, dus wat dat betreft sluiten zij bijna naadloos aan. Motie 86 50plus mevrouw van Soest. Er wordt vaak wat lacherig gedaan over poep en pies, dat heb ik ook graag gedaan wat langer geleden, maar dit is een ontzettend belangrijk onderwerp dat u aansnijdt. Zoals u het hier neerzet, zitten er een paar dingen in die lastig zijn om uit te voeren en dat vind ik jammer want het onderwerp verdient echt nadrukkelijke aandacht. Ik zou u willen vragen of het mogelijk is om het derde beslispunt, derde bullet, die begint met PS eerste kwartaal 2020 eruit te halen en ik zou u ter overweging willen meegeven om misschien aan het onderzoek toe te voegen om op die plekken waar geen horeca is, te kijken of er niet een openbaar toilet kan komen. Goede beschikbaarheid – en mijn fractie heeft mij gevraagd daarbij op te merken zeker voor dames maar ook voor heren – van het openbaar toilet, maar dat u niet denkt aan zo'n mooie Amsterdamse krul want daar hebben de dames niet veel aan, is buitengewoon belangrijk en wij vinden dat daar meer aandacht voor mag zijn. U ziet, er wordt al weer gelachen om poep en pies. De motie Keti Koti, het is echt een heel belangrijk onderwerp. Bewustwording hiervan, bewustwording van ons verleden, het leren van de lessen uit het verleden en vooral om te zorgen dat het allemaal nooit meer gebeurt, het werken aan een inclusieve samenleving waarvoor iedereen een plek is, is een onderwerp dat voor de PvdA en mede ook dankzij mijn fractiegenote mevrouw Doevendans, al jaren echt bovenaan met stip aan de agenda staat bij alle onderwerpen. Wat dat betreft vinden wij het een beetje jammer dat die toch wordt ingediend en het misschien niet gaat halen, omdat in zijn beantwoording de gedeputeerde wel gelijk had. Dus alstublieft, mijnheer Everduim, ik vraag u heel vriendelijk er nog even over na te denken of u echt een negatief besluit wilt hebben of dat u hem aanhoudt en met de welwillende woorden van de gedeputeerde voor de organisatie, u vraagt een verzoek in te dienen en dat verzoek zal in ieder geval bij ons in goede aarde vallen, alleen wij gaan niet over subsidietoekenningen, dat doen GS. Echt een belangrijk onderwerp, weet wat je niet krijgt. Nog een motie van DENK, de nuanceringen die u aanbracht ten aanzien van de uitspraken van mevrouw Pels vind ik al heel fijn. Toch kunnen wij hem niet steunen, maar het is wel een onderwerp waar wij heel graag, oh hij is ingetrokken, dat is mooi want dan hoef ik alleen de

opmerking te maken wat dan misschien meer een vraag is aan mevrouw Pels. Lang niet alle BO-scholen in Noord-Holland maken gebruik van dit instrument, terwijl cultuureducatie wel ongelofelijk belangrijk is. Zou u ons iets kunnen doen toekomen over in hoeverre er op dit moment gebruik van wordt gemaakt en wat wij kunnen doen om dit nader te stimuleren omdat cultuureducatie echt een heel belangrijk onderwerp is, zeker voor die kinderen die niet in het weekend gezellig met hun ouders naar het Rijksmuseum of het Singer in Laren gaan. Dit waren onze opmerkingen, dat betekent niet dat wij alle andere moties niet steunen, maar je moet iets overhouden voor de stemmingen.

De **VOORZITTER**: Gelet op het feit dat er een paar nieuwe moties zijn ingediend, schors ik even 10 minuten voordat wij luisteren naar het college voor een reactie op de tweede termijn. Ik heropen de vergadering.

Mevrouw VAN SOEST (50plus/PvdO): Voorzitter. Op advies van de PvdA willen wij graag een gewijzigde motie indienen en dan hopen wij op steun van iedereen. Motie 86.

De **VOORZITTER**: Dan trekt u dus motie 86 in en u dient hierbij een nieuwe motie in. Kunt u het dictum even voorlezen voor de Statenleden?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Inventariseren bij welk busstations, natuurgebieden, bezoekerscentra, snelfietsroutes, toeristische overstappunten toegankelijke toiletten in deze provincie ontbreken; bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabij gelegen horecagelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de hoge nood-app; waar geen horeca is te kijken of een openbaar toilet te realiseren is.

Motie 102/11-11-2019
Meer toiletten erbij maakt iedereen blij

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 11 november 2019

Constaterende dat:

- *Mobiliteit, natuurbeheer en recreatie belangrijke kerntaken zijn van de provincie;*
- *Iedereen zo'n vijf tot acht keer per dag naar het toilet moet;*
- *Een op de tien Nederlanders af en toe tot vaak thuisblijft vanwege het ontbreken van openbare toiletten;*
- *Busstations, park&rides, natuurgebieden en toeristische overstappunten (TOP's) vaak (nog) geen toiletten hebben;*
- *Nederland het VN-Verdrag Handicap heeft ondertekend en geratificeerd, en zich daarmee verplicht de buitenruimte en het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor iedereen;*
- *Steeds meer gemeenten, provincies en natuurorganisaties werk maken van openstelling van toiletten in hun eigen gebouwen en bij winkels en horeca in het centrum en/of investeren in openbare toiletunits en deze aanmelden op de HogeNood-app.*

Overwegende dat:

- *Iedereen zich vrij zou moeten voelen om de deur uit te gaan;*
- *De wens is dat mensen de auto laten staan en vaker het openbaar vervoer of de fiets nemen als dat kan.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:
Te inventariseren bij welke busstations, natuurgebieden/bezoekerscentra, snelfietsroutes en toeristische overstappunten (openbare) toegankelijke toiletten in onze provincie ontbreken; Bij locaties zonder toiletten afspraken te maken met nabijgelegen horeca- gelegenheden of winkels over toiletgebruik door passanten en deze aan te melden bij de HogeNood- app; en waar geen horeca is, te kijken of een openbaar toilet te realiseren is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties 50plus/PvdO, FvD, PVV

De **VOORZITTER**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Ik had hem ingediend samen met FvD en de PVV.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij verder met de reactie van het college in de tweede termijn.

Gedeputeerde **PELS**: Voor mij zijn er nog drie vragen. Twee over cultuureducatie en een over de planning. Om met dat laatste te beginnen, in eerste termijn heb ik aangegeven dat wij op dit moment bezig zijn met een intern werkprogramma en dat wij dat begin 2020 hopen te vertalen naar uw strategische agenda. Dus dan krijgt u ook te zien wanneer u wat kan verwachten. Dan de vraag over cultuureducatie van de SP en de PvdA. De SP vroeg, wat is nou het werkelijke budget. Op dit moment in de termijn die nu nog loopt, is het 250.000 euro per jaar. In de nieuwe termijn, dus dat is nieuw vanuit het coalitieprogramma, is dat 750.000 euro per jaar. Dus dat is maar liefst drie keer zoveel. Het beeld dat u schetst over dat het verschilt per provincie, klopt, maar het hangt er wel vanaf wiens lijstje u gebruikt. Wij komen op een aantal lijstjes sinds het coalitieakkoord een stuk hoger uit. De PvdA maakt zich zorgen over het gebrek aan cultuureducatie in onze provincie en of alle scholen wel meedoen. Nu is het zo dat scholen niet verplicht zijn en gemeenten ook niet, om mee te doen met cultuureducatie met kwaliteit. Het kan nog steeds – ook al doen zij niet mee – betekenen dat er voldoende cultuureducatieaanbod is in de gemeente of op die school, maar wij willen net als de PvdA wel diezelfde zekerheid hebben. Dus wij zijn al gestart binnen de evaluatie van de huidige periode CMK om te kijken naar zijn er witte vlekken en zo ja hoe zouden wij die mogelijkerwijs wel kunnen betrekken, dus dat onderzoek is reeds gestart.

Gedeputeerde **LOGGEN** : Voorzitter. Met betrekking tot de hofnar, dat was natuurlijk het tweede mijnheer Heijnen. Ik dacht dat ik al in mijn eerste termijn had gezegd dat de hofnar altijd op een luchtige en intelligente wijze de vorst toch confronteert met zijn handelen. Ik kom nog even

terug op uw motie Dorpswerk en volgens mij is het verstandig om eerst eens in overleg te gaan met wat zij nou precies beogen, wat voor plan zij nou precies hebben, alvorens nou daar gelijk de knip voor te trekken. Als u mij die ruimte geeft om eerst in overleg te gaan, even af te tasten wat zij nou precies bedoelen, dan probeer ik dat op een redelijk termijn vorm te geven en dan rapporteer ik terug wat daaruit gekomen is. Ik denk dat dat een verstandigere wijze is dan zomaar te zeggen van goh er moet meer geld komen en daar gaan wij in beschikken. Dan ben ik, mevrouw Van Soest, tot mijn spijt vergeten uw motie 88 te becommentariëren. Nou hebben wij in onze provincie beleid voor alle doelgroepen, maar misschien is het goed dat wij samen eerst eens even een kopje koffie drinken om verder af te tasten wat u nou precies beoogt en wat u eventueel tekort komt alvorens wij gelijk tot de motie overgaan. Als u mij toestaat u daarover uit te nodigen om daar met elkaar van gedachten over te wisselen wat wij al doen en te kijken wat ik daar in zou kunnen betekenen zonder dat wij dan heel specifiek één groep er helemaal uitlichten, want wij maken beleid voor alle doelgroepen. Dan zou ik zeggen houd u die motie nog even aan. Dan de bouwambassadeur, die is er voor de hele provincie. Wij moeten wel even kijken van wat de toegevoegde waarde is en het instrumentarium wat wij al hebben en hoe kunnen wij hem zo effectief en zo gericht mogelijk inzetten. Wij hebben niet alleen de woonakkoorden maar ook nog de woonagenda, dus laten wij hem goed positioneren, zodat hij ook doorzettingskracht heeft om zijn werk waarvoor wij hem zullen aanstellen, ook waar te kunnen maken. Ik kom daar zo spoedig mogelijk bij u op terug. De opmerkingen van de PVV met betrekking tot de statushouders. Voorheen moesten de statushouders met voorrang geplaatst worden, die voorrangsregel is er vanaf gehaald, maar de gemeenten hebben nog steeds de verplichting om statushouders te huisvesten, of zij dat willen of niet, of zij dat leuk vinden of niet, het staat gewoon in de wet en die wet hoort uitgevoerd te worden. De uiterste consequentie is dat de provincie als toezichthouder dan in de plaats treedt van de gemeente zelf en dan gaat de provincie het doen op kosten van zo'n gemeente. Dat is een project dat niet maar zo doorlopen wordt, daar zit een heel lang uitvoerig proces aan met monitoring of taakstelling. Het gaat bij een hele hoop gemeenten goed, bij sommige gemeenten gaat het minder goed en dat komt altijd terug in de gesprekken tussen de verantwoordelijke wethouder en de verantwoordelijke gedeputeerde en in deze periode ben ik dat en deze gedeputeerde voert de wet uit zoals dat hoort.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik begin met de ingediende motie van FvD samen met nog een aantal andere partijen over het vergroten van de bekendheid van het referendum. Op zich een motie waar het college mee kan leven, alleen het eerste dictum vinden wij wat lastig. Als ik het als volgt mag lezen, dat wij een digitale brochure maken en die op onze website zetten en vervolgens ook via Social Media verspreiden, dan kunnen wij daaraan voldoen. Waar het mij triggert, is die huis-aan-huis-suggestie die erin zit, onder Noord-Hollandse burgers verspreiden. Dat zou echt tot extra kosten leiden. Dan ga je naar een papieren versie die leidt tot een budget wat er niet is en zou bovendien ook niet duurzaam zijn. Daar waar het gaat als wij dat zo mogen lezen, om echt een digitale brochure die wij ook met een actieve campagne op de Social Media gaan verspreiden, dan kan het college deze motie op die manier overnemen, anders zou de eerste bullet eruit moeten want dan achten wij hem niet uitvoerbaar, maar dan hebben wij nog

steeds geen moeite met de laatste drie. Het CDA zei nog iets over de Voedselvisie, maar volgens mij is dat net al gewisseld.

De heer **DESSING** (FvD): Ik denk dat wij met een wat ruimere interpretatie van het begrip 'verspreiden' zonder andere partijen hierover te consulteren, zouden kunnen leven. Misschien dat wij daar nog op een later moment over in gesprek kunnen gaan.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik heb net aangegeven hoe het college dat verspreiden ziet. Nogmaals, een digitale brochure maken, dus geen papieren, die op de website zetten. Voor de rest doen wij ook de aanpassingen aan de website waarop wij duidelijk maken hoe die brochure te vinden is. Hij komt denk ik ook nog bij u in het traject langs waarbij de Staten ook nog gaan kijken naar de burgerparticipatie en brengen wij hem daarna breed onder de aandacht. Zo willen wij hem interpreteren. De Voedselvisie waar het CDA over de participatietraject zei, u bent de boer toch niet vergeten, zo heb ik het verstaan en trok daarbij de vergelijking met het broodbakken. Nee, zeker zijn wij die niet vergeten. Alleen bij broodbakken om die vergelijking maar vast te houden, gaat het niet alleen maar om de boer maar ook om alle aspecten van het brood. Wie maalt het meel, wie levert het meel, hoe wordt dat verbouwd, wie eet dat brood. Kortom de hele keten, zo breed willen wij hem ook aanvliegen en daar horen zeker ook de boeren bij. Motie 71 heb ik in eerste instantie blijkbaar over het hoofd gezien, dus daar zal ik graag nog op ingaan. Ik hoop dat u mij goed verstaat, op dit moment ontraadt het college de motie. Het beleid van vitaal landelijk gebied is nog in ontwikkeling. De transitiecoach kan een instrument zijn dat goed past in de transitieacademie, maar het is wat ons betreft nog net te vroeg omdat er nog geen sprake is van vastgesteld beleid. Motie 75 heb ik al toegelicht wat het college daarvan vindt. Ik dacht dat er een vraag was om dat nog een keer te doen of heeft u het niet meegekregen. Niet meegekregen? Dan wil ik het nog wel een keer herhalen. Wij ontraden die motie en wij hebben al een flink aantal voorwaarden en doelstellingen die wij met evenementen willen realiseren. Er is een beperkt aantal evenementen in Noord-Holland dat eraan kan voldoen. Op jaarbasis kunnen wij er vijf of zes sponseren waarbij wij ook een goede mix willen op regionale en thematische spreiding. Bovendien heb ik gezegd, er wordt ook bij sponsering geacteerd op onderhandelbare tegenprestaties, zoals publiciteit, hospitalityrechten, het stimuleren van verduurzamingen. Als je op dat soort voorwaarden er niet uitkomt met een eventueel te sponsoren evenement, dan moeten wij ook het recht kunnen hebben om te zeggen dan gaan wij dat niet doen. Dat zou lastig zijn als je aan de voorkant aan de burgers vraagt moet deze het worden, ja en dan moet je uiteindelijk nog nee zeggen. Motie 82 van de CU, u zegt het is gewijzigd, maar het dictum is nog hetzelfde. Dan blijft ook het college bij het standpunt dat wij die ontraden. Dan kom ik bij DENK over Keti Koti. In het kort, wij hebben gezegd het is sympathiek maar doe het niet met een motie de sponsoring regelen, maar laat hen de aanvraag indienen. Er is ook de overweging gegeven om hem aan te houden met hetzelfde doel, laat de organisatie het indienen en dan kunnen wij via een transparant kader daarop toetsen. Zou u zo'n motie nu aannemen, dan neemt dat nog steeds niet weg dat wij op basis van de criteria zo'n aanvraag moeten toetsen, dus laat zij het indienen en dan kijken wij er welwillend naar. Los daarvan, u zei in uw bijdrage ook iets over de aanwezigheid van GS bij de herdenking en dat die ook gewenst zou zijn, daar heeft u geen motie voor nodig, ik zeg u toe dat bij de volgende

herdenking ook in ieder geval GS namens de provincie aanwezig zijn. De Voedselvisie wat betreft de vraag van GL, kunt u nog wat planningen aangeven. De Voedselvisie in ieder geval is bij ons gepland om die eind 2020 bij u aan te bieden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Voor mij een drietal onderwerpen. Ik begin met de heer Smaling om te bedanken voor zijn begrip en coulance om de motie aan te houden. De heer Zoon vroeg aan mij, weet u nu al of u te weinig middelen heeft. Ik weet nog niks maar weet wel één ding dat ik nu al drie regio's hier op bezoek heb gehad die dus een claim leggen op een fonds waarbij wij nog steeds bezig zijn om de kaders daarvan op papier te zetten. Dus ik zou u ook willen zeggen in Q1 2020 gaat het uw kant op en wat het college betreft zit daar ook een eis van een stuk cofinanciering bij, ook vanuit de gemeenten die daar een verzoek voor gaan indienen. Dan zijn er nog enige opmerkingen geplaatst over Broek in Waterland. Laat ik daar heel helder in zijn en geen enkel misverstand daarover hebben. Ik heb de vraag van de heer Van der Maas zo geïnterpreteerd van, hoe toekomstbestendig is het nou als je daar nu toch bezig gaat, gelet ook op de verstedelijkingsstrategie ten noorden en ten zuiden van Broek in Waterland. Dat vind ik een interessante gedachte. Ik zeg u ook, het denken staat niet stil, ook niet bij dit collegelid, maar het wil nog helemaal niet zeggen dat we bij een vierbaansbak uitkomen. Dat hebben wij ook niet met elkaar afgesproken, maar ik heb het verzoek wat ruimer geïnterpreteerd van de heer Van der Maas, dus daar geen misverstand over. Dan de Hoge Nood motie die bijzonder is. Ik kan u al zeggen dat er twee mensen in deze zaal zijn mevrouw van Soest, die de Hoge Nood app hebben gedownload, dat ben ik en de provinciesecretaris. Van de provinciesecretaris begrijp ik ook dat dit gebouw nog niet is aangemeld bij de Hoge Nood app en dat ze dat wel van plan is om dat te gaan doen. Het lijkt mij heel erg verstandig en wij kunnen ons vinden in de gewijzigde motie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter: Ik heb hem al behandeld, motie 73 van de PvdD, maar ik wilde nog wel wat toevoegen. Wat ik nog niet genoemd had, eind oktober 2019 is de nieuwe onderzoeksagenda voor 12 faunazaken 2020-2021 vastgesteld, die is ook te vinden op de website van BIJ12. Een van de zeven onderzoeksonderwerpen is het onderzoek naar niet dodelijke verjagingsmiddelen. Motie 92 van D66, als ik het zo mag uitleggen dat ik de ruimte krijg om dit op het juiste moment op een ordentelijke wijze uit te voeren, dan laat ik het verder aan de Staten om zelf te beslissen wat zij daarvan vinden. Ten aanzien van de nieuwe moties 100 en 101. Ik waardeer het zeer en dat heb ik ook al gezegd in de eerste termijn, dat u allen met het college meedenkt en blijf dat vooral doen, daar gaat het niet om, maar wij zijn nu in overleg met FPE-leden, ook met de agrarische sector. Wij willen dit proces niet verstoren, dus wij ontraden de moties 100 en 101.

De heer **KLEIN** (CU): Ik probeer te begrijpen waarom u denkt dat het proces verstoord raakt als u een motie aanneemt waarin wij oproepen om met de organisaties in overleg te treden over dit soort maatregelen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Omdat in het coalitieprogramma staat dat wij 20% moeten korten op de schadevergoeding en dat wij hebben afgesproken met de FPE's dat wij naar alles gaan kijken, naar het totaalpakket van waar iedereen tegenaan loopt. In die zin wil ik dat niet verstoren.

De heer **KLEIN** (CU): Dat snap ik voor de eerste motie, maar snap ik niet voor motie 101. Dat is een motie waar geen bloed uitvloeit. Daar vragen wij om in te zetten op preventie en in gesprek te gaan over gebiedsgerichte maatregelen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik geef net aan dat wij in gesprek zijn, dus daar gaan wij gewoon mee verder. Ik wil het hele totaalpakket gaan bekijken. Dus we zijn op hele korte termijn in gesprek, wij komen er op korte termijn ook mee terug. Wij willen dat er voor het huidige ganzenakkoord afloopt een nieuwe ligt en wij doen dat met alle partijen, wij doen al wat u daarin zegt.

De heer **STIGTER**: Voorzitter. Ik heb in de commissie al toegezegd dat ik begin 2020 zal komen met een samenhangend actieprogramma waarbij wij de verschillende actielijnen uit het Klimaatakkoord, coalitieakkoord en een aantal lopende zaken bij elkaar brengen in samenhang met elkaar. In dat kader zeg ik toe dat wij ook zullen kijken naar de aanbevelingen die Urgenda heeft gedaan. Dat lijkt mij een goed moment om te kijken of wij toch nog dingen zijn vergeten. Ten aanzien van SF6. Ik wil daar helemaal niet luchtig over doen, dat werd even gesuggereerd. Broeikasgas SF6 is 23.000 keer erger qua broeikaseffect dan CO2. Alleen de uitstoot van een windturbine is nihil te noemen waardoor je kunt zeggen dat de schade van 1 windmolen dat veroorzaakt wordt door FS6, is 0,001% ten opzichte van de winst die een windturbine haalt qua CO2-uitstoot. Dus ik neem het niet luchtig, maar het is op het totaal wat een windmolen oplevert niet noemenswaardig meer. Kom nog terug op de moties van FvD ten aanzien van biomassa. Een korte toelichting op motie 65. In de RES en het is ook helder verwoord in de verslagnotitie, het primaire doel van de RES'en is om te komen tot 35 terrawattuur aan opgewekte duurzame elektriciteit. Laten wij daar klip en klaar in zijn, daar maakt biomassa geen onderdeel vanuit. In de doelstelling van de RES'en zit geen biomassa. Wat daarnaast wel is gevraagd aan de RES'en is om in kaart te brengen waar de warmtebronnen zijn in dat gebied. Warmtebronnen kan alles zijn, kan een biomassacentrale zijn, kunnen bedrijven zijn en dat is gevraagd in kaart te brengen zonder dat het onderdeel uitmaakt van de doelstelling. Ten aanzien van de nieuwe motie 97 biomassa zou ik die willen ontraden. Wettelijk is vastgesteld waaraan biomassa moet voldoen om in aanmerking te komen voor de SDE-subsidie. Daarvoor moeten certificaten overlegd worden. Daar kunnen wij zelf niet op sturen als de provincie, wij hebben geen zicht op waar het vandaan komt en waar het uit bestaat, dan baseren wij ons op de wettelijke criteria die ten grondslag liggen aan de SDE-regeling. De Diemencentrale is een bijzonderheid omdat wij daar een convenant hebben getekend, maar in algemene zin kunnen wij niet aan die motie voldoen omdat wij daar niet over gaan. Wij hebben overigens wel samen met de gemeente Amsterdam een brief gestuurd naar de minister om een keer goed te kijken naar de criteria die daaraan ten grondslag liggen, omdat er indicaties zijn dat het allemaal nog wel wat scherper kan. Daarover gaan wij graag in gesprek met het Rijk. Overigens als wij kijken naar de import van de biomassa in 2018, is die nihil te noemen ten opzichte van de biomassa die uit Nederland komt en die vooral bestaat uit restafval.

De **VOORZITTER**: Dan concludeer ik dat wij de reactie van GS hebben gehad op de tweede termijn.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op de motie Bouwversnelling. Naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde over de bouwambassadeur, waarbij hij nadrukkelijk aangaf dat die voor de hele provincie geldt en dat hij binnenkort komt met een notitie over hoe die wordt ingezet, moet ik even kijken naar de mede-indieners GL en VVD of zij bereid zijn deze in te trekken? Dat is de motie 95 Bouwversnelling die al even was ingetrokken door D66 en toen weer niet en nu weer wel door iedereen. De motie over de toiletgebouwen dienen wij graag mede in.

De **VOORZITTER**: Dus motie 95 is bij deze ingetrokken. Zijn er nog meer spontane intrekkingen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Niet zo spontaan, er is goed over nagedacht. Met dank aan de woorden en toezegging van de heer Loggen om in gesprek te gaan met Dorpswerk Noord-Holland over hun rol en ambities en wat daar dan eventueel bij hoort, houden wij motie 66 aan en zien wij uit naar de terugkoppeling van de gedeputeerde op dit punt.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Die transitiecoach, motie 71 vinden wij echt heel erg van belang. Ik ben blij dat GS ook aangeven dat zij die van belang vinden, alleen dat het nu nog te snel is. Wij willen die graag aanhouden zodat wij die verder kunnen gaan uitwerken en waarschijnlijk met zijn allen, als ik het zo hoor.

Mevrouw van **SOEST** (50plus/PvdO):Voorzitter. Wij willen motie 88 aanhouden. Ik ga eerst koffie drinken met de gedeputeerde en dan komen wij erop terug.

De **VOORZITTER**: Wij gaan stemmen over de moties. M65, stemming nr. 13. Wij zijn met 53 Statenleden. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 17 stemmen voor (FvD, PvdD, SP, 50plus/PvdO). M66 is aangehouden. M67 is ingetrokken. M68 wordt in stemming gebracht. Stemming nr. 14. De motie is aangenomen met 32 stemmen voor en 21 stemmen tegen (VVD, FvD, PVV, 50plus/PvdO). M69, stemming nr. 15. De motie is aangenomen met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen (VVD, FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M70 is ingetrokken. M71 is aangehouden. M72, stemming nr. 16. De motie is verworpen met 28 stemmen tegen en 25 stemmen voor (GL, D66, PvdA, PvdD, SP, 50plus/PvdO, DENK). M73, stemming nr. 17.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wij kunnen ons niet vinden in veel van de overwegingen, maar wel wat door het college wordt gevraagd, namelijk om alles in te zetten om faunaschade te voorkomen en dat kan natuurlijk ook op een diervriendelijke manier, waar mogelijk. Wij zullen deze motie steunen.

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 42 stemmen tegen en 11 stemmen voor (CDA, PvdD, SP, CU, DENK). M74, stemming nr. 18.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn tegen het sponsoringbeleid in het algemeen en wij gaan geen extra criteria formuleren, dus wij zullen tegen stemmen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 18 tegen (VVD, FvD: 1 zetel, CDA, PVV, CU). M75.

Mevrouw **VASTENHOUW** (FvD): Wij zullen tegen deze motie stemmen. Wij vinden het wel een aardige motie qua participatie, maar dan zegt u eigenlijk, je mag zelf kiezen wat wel heel vrolijk is, maar dit niet, dit niet en dit niet. Wij denken niet dat dit het doel van participatie bereikt.

De **VOORZITTER**: Stemming 19 is geopend. De motie is verworpen met 48 stemmen tegen en 5 stemmen voor (PvdD, SP). M76 is ingetrokken. M77, stemming nr. 20. De motie is verworpen met 49 tegen en 4 stemmen tegen (PVV, 50plus/PvdO). M78, stemming nr. 21.

De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn op zich niet erg enthousiast over SolaRoad, maar dat gaat over de manier waarop de afweging is gemaakt om in dit project te investeren. Wij vinden het echter wel een taak van de overheid om innovatieve projecten te ondersteunen en in de overwegingen wordt expliciet gezegd dat dat niet zo is. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 14 stemmen voor (FvD, PVV, SP, 50plus/PvdO). M79 is ingetrokken, M80 is aangehouden. M81, stemming nr. 22. De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor (GL, PvdD, SP, CU). M82 is ingetrokken. M83, stemming nr. 23. De motie is aangenomen met 49 stemmen en 4 tegen (PVV, DENK). M84 is ingetrokken. M85, stemming nr. 24.

De heer **TERWAL** (VVD): Als fractie en als partij die staat voor financiële degelijkheid, zowel in Noord-Holland als in Amsterdam, herkennen wij ons in de zorgen zoals genoemd in de motie. Alleen om Amsterdam nu onder verscherpt toezicht te stellen, gaat ons nu nog te ver, dus wij steunen deze motie niet.

Mevrouw **ER** (GL): Ik werk voor de gemeente Amsterdam, dus ik stem niet mee.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat er 52 stemmen worden uitgebracht. Stemming nr. 24 is geopend. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 12 stemmen voor (FvD, PVV, 50plus/PvdO). M86 is ingetrokken. M87.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, ik heb de gedeputeerde gehoord en ik wil mijn motie aanhouden om te kijken of wij hem gewijzigd kunnen indienen.

De **VOORZITTER**: Motie 87 is aangehouden, M88 is ook aangehouden. M89, stemming nr. 25.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. Ik vind het een heel belangrijk onderwerp, dus ik vraag om een hoofdelijke stemming.

De **VOORZITTER**: De griffier zal alle namen opnoemen. Stemverklaringen?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, ik wil mijn stemverklaring gebruiken om een allerlaatste poging te doen om de fractie van DENK te bewegen deze aan te houden, want het is heel spijtig dat wij anders tegen moeten stemmen voor iets wat wij ongelofelijk belangrijk vinden, waardoor er straks misschien een negatief besluit ligt, terwijl er met grote welwillendheid door de gedeputeerde over gesproken is. Alleen wat hier gevraagd wordt, kan simpelweg niet worden ingewilligd. Laat hem zelf komen met een voorstel.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wij zullen de motie wel steunen, maar dringen nogmaals aan op intrekking omdat ik denk dat het resultaat daarvan groter zal zijn.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, voor ons geldt hetzelfde als de PvdA. Wij kunnen dit niet op deze manier doen. Het evenement moet zelf een aanvraag indienen en iedereen is heel welwillend. Anders gaan wij nu een uitspraak doen van niet en dat is niet in het belang van het evenement.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Inderdaad een leuk festival, waar ik een keer per ongeluk beland ben, maar het was hartstikke leuk. Ik sluit mij aan bij de vorige stemverklaringen dat dit niet de juiste route is. Wij zullen daarom tegen stemmen, maar dat zegt niets over het belang van dit onderwerp en de waardering die wij voor dit festival hebben.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik zou bijna voor stemmen omdat ik begrijp dat Keti Koti ook openstaat voor hofnarren. Omdat ik graag het proces wil volgen, zullen wij tegen stemmen.

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Voorzitter. Wij zullen tegen stemmen, ook in een aangehouden versie, want wij houden niet zo van cultuursubsidies en wij vinden dat dit soort festivals prima vanuit de gemeenschap zelf kunnen worden georganiseerd. Dus of het nu of later wordt voorgesteld, wij stemmen tegen.

De heer **KLEIN** (CU): Wij staan zeer sympathiek tegenover dit evenement, het is heel belangrijk, maar er is een mooie toezegging gedaan door de gedeputeerde, maar het is niet de juiste weg om op deze manier subsidies of sponsoring te gaan toekennen. Wij zullen tegen stemmen als de motie ingediend wordt.

De heer **EVERDUIM** (DENK): Ik wil een hoofdelijke stemming.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot hoofdelijke stemming.

Van der Waart: voor
Van Soest: tegen
Kapitein: tegen
Strens: tegen
Jellema: tegen
Steeman: tegen

De Wit: tegen
Doevendans: tegen
Van Meerten: tegen
Kanik: tegen
Hartog: tegen
Gringhuis: voor
Kohler: tegen
Dekker: tegen
Van Gilse: tegen
Kaamer van Hoegee: tegen
Terwal: tegen
Mantel: tegen
Nanninga: tegen
Jensen: tegen
Vastenhouw: tegen
Bolkestein: tegen
Klein: tegen
Deen: tegen
Mw. Zaal: tegen
Kostic: voor
Hollebeek: voor
Smaling: voor
Van der Maas: tegen
Voskuil: tegen
Heijnen: tegen
Van Geffen: tegen
Van den Berg: tegen
Er: voor
Kocken: voor
Sanderse: tegen
Kuiper: tegen
Koning: tegen
Dessing: tegen
Leerink: tegen
Dulfer: voor
Hoogervorst: afwezig
Bezaan: tegen
Kaptheijns: tegen
Gielen: voor
Van Wijnen: voor
Everduim: voor
Carton: voor
De Vries: tegen

Cardol: voor
Dhr. Zaal: voor
Klaassen: tegen
Alberts: voor
Zoon: voor

De **VOORZITTER**: De motie is verworpen met 38 stemmen tegen en 15 stemmen voor. M90 is ingetrokken. M91.

De heer **KLEIN** (CU): In ons verkiezingsprogramma staat dat iedereen van evenveel waarde is en dat wij ons inzetten voor een samenleving waarin mensen aandacht hebben voor elkaar. Wij komen op voor hen die niet voor zichzelf op kunnen komen. PS hebben met steun van ons een motie aangenomen waarin wij uitspreken dat de provincie een regenboogprovincie is en uitdragen dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht seksuele identiteit, religie, afkomst of huidskleur. Wij vertrouwen erop dat het college daar een goede invulling aan kan geven en vinden de oproep in deze motie daarom niet nodig.

De **VOORZITTER**: Stemming nr. 25 is geopend. De motie is aangenomen met 41 stemmen voor en 12 tegen (FvD, PVV, CU). M92, stemming nr. 26. De motie is aangenomen met 29 stemmen voor en 24 stemmen tegen (VVD, FvD, PvdD, PVV, DENK). M93, stemming nr. 27. De motie is aangenomen met 35 stemmen voor en 18 stemmen tegen (FvD, CDA, PvdD, PVV). M94, stemming nr. 28. De motie is aangenomen met 33 stemmen voor en 20 stemmen tegen (VVD, FvD, PVV). M95 is ingetrokken. M96, stemming nr. 29. De motie is aangenomen met 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen (FvD, CDA, PVV). M97, stemming nr. 30. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 16 stemmen voor (FvD, CDA, PVV, 50plus/PvdO). M98, stemming nr. 31.

De heer **KLEIN** (CU): Omdat wij de enige oppositiepartij zijn die de motie niet mee heeft ingediend, lijkt het ons goed om in ieder geval voor te stemmen.

De **VOORZITTER**: De motie is aangenomen met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen (PvdA). M99, stemming nr. 32. De motie is verworpen met 49 stemmen tegen en 4 stemmen voor (PvdD, CU). M100, stemming nr. 33. De motie is verworpen met 47 stemmen tegen en 6 stemmen voor (CDA, CU, 50plus/PvdO). M101, stemming nr. 34. De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 13 stemmen voor (FvD, CDA, CU, 50plus/PvdO). M102, stemming nr. 35. De motie is aangenomen met 52 stemmen voor en 1 stem tegen (CU). Dan gaan wij stemmen over de begroting 2020, voordracht 73. Stemming nr. 36. De begroting 2020 is aangenomen met 41 stemmen voor en 12 stemmen tegen (FvD, PVV, 50plus/PvdO). Voordat ik de vergadering schors, wil ik u complimenteren met een prachtig begrotingsdebat, ik wil het college feliciteren met haar eerste begroting maar ik wil vooral de griffie en de ambtenaren bedanken die al het werk hebben verricht om vandaag dit debat te kunnen voeren.

De vergadering is geschorst tot 18 november 2019.